

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика

Актуальні проблеми розвитку вищої освіти

Навчально-методичний посібник

Івано-Франківськ – 2021

УДК 378.4:37.014.6:005.6 (072)

ББК 74.58(4Укр)

А–80

Рекомендовано до друку вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 6 від 24 червня 2021 р.)

Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навчально-методичний посібник / За заг. редакцією проф. В. Стинської, доц. Л. Прокопів / Авторський колектив: Т. Завгородня, З. Нагачевська, Б. Савчук, В. Стинська, І. Стражнікова, І. Єгорова, В. Ковальчук, Л. Прокопів, Н. Салига. Івано–Франківськ, 2021. 430 с.

Рецензенти:

Заредінова Е.Р. – доктор педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник лабораторії морального, громадянського та міжкультурного виховання Інституту НАПН України;

Ткачова Н.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

Дане видання адресоване педагогічним і науково-педагогічним працівникам, здобувачам першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) та наукового рівнів вищої освіти, менеджерам освіти, слухачам закладів післядипломної педагогічної освіти.

УДК 378.4:37.014.6:005.6 (072)

© ПНУ імені Василя Стефаника

© В. Стинська, Л. Прокопів (заг. ред.)

© Авт. кол.: В. Стинська, Л. Прокопів, Т. Завгородня, З. Нагачевська, Б. Савчук, І. Стражнікова, І. Єгорова, В. Ковальчук, Н. Салига

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	8
1.1. Теорія та практика вищої професійної освіти.....	8
1.2. Практико-орієнтований підхід у підготовці фахівців для ЗВО	26
1.3. Моделювання діяльності фахівця	41
1.4. Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця.....	54
1.5. Історія вищої освіти	72
1.6. Розвиток вищої освіти у західному регіоні України	88
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	106
2.1. Методологічні засади педагогічних досліджень	106
2.2. Методика викладання у вищій школі і тренінгові технології	122
2.3. Медіаосвіта	140
2.4. Інноваційні освітні технології у ЗВО.....	157
2.5. Інноваційні технології у роботі куратора.....	176
2.6. Дистанційна освіта	189
РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	206
3.1. Експертна діяльність у галузі вищої освіти	206
3.2. Організація управління освітнім процесом у ЗВО	220
3.3. Моніторинг та оцінювання якості освіти	241
3.4. Практика реалізації педагогічних проєктів	253
3.5. Управління проєктами і фандрайзинг у сфері освіти.....	266
3.6. Дидактичні системи у вищій освіті.....	280
3.7. Педагогічний контроль у системі вищої освіти	293
РОЗДІЛ 4. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	312

4.1. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача.....	312
4.2. Професійна етика викладача вищої школи	328
4.3. Педагогічна аксіологія	344
4.4. Педагогічна конфліктологія у вищій школі	358
4.5. Лідерство, командоутворення	377
4.6. Педагогічне партнерство	393
4.7. Професійна майстерність організатора освітнього простору.....	411
4.8. Системний підхід у вищій освіті	425
4.9. Компетентнісний підхід в освіті	441

ПЕРЕДМОВА

Сучасна система вищої освіти є одним з найголовніших чинників зростання якості людського капіталу, генератором нових ідей, запорукою динамічного розвитку економіки і суспільства в цілому.

Мета ЗВО на сучасному етапі – випускники закладів вищої освіти є конкурентоспроможними фахівцями на ринку праці, які мають сучасні знання, вміють вирішувати комплексні задачі, можуть створювати висококласні та інноваційні інтелектуальні продукти та поділяють цінності вільного демократичного суспільства. Для того, щоб українська вища освіта по-справжньому ефективно виконувала ці важливі завдання, необхідне її оновлення з урахуванням актуальних світових тенденцій розвитку вищої освіти у широкому соціально-економічному контексті. Вирішення окреслених завдань покладено в основу навчально-методичного посібника «Актуальні проблеми розвитку вищої освіти», у якому відбиті найбільш ключові, на думку авторів, проблеми сфери вищої освіти, аналіз яких дозволить майбутнім викладачам поглибити знання з проблем вищої освіти як соціокультурного феномену і предмету міждисциплінарного дослідження.

У першому розділі **«Проблеми підготовки фахівців у закладах вищої освіти»** представлено тенденції розвитку вищої професійної освіти в Україні та за рубежом (конвергенція, інтернаціоналізація, регіоналізація) в умовах глобалізації, європеїзації, євроінтеграції, інформатизації суспільства; окреслено основні закономірності, періоди і тенденції у розвитку вищої освіти на різних етапах розвитку людської цивілізації, особливості її еволюції в Україні та західному регіоні України; схарактеризовано методологією практико-орієнтованого підходу у підготовці фахівців для ЗВО; окреслено систему теоретичних знань і практичних умінь щодо моделювання професійної та соціальної діяльності майбутнього фахівця, його освітньої та професійної підготовки.

У другому розділі **«Методика викладання та інноваційні технології у закладах вищої освіти»** представлено методологічні засади педагогічних досліджень; схарактеризовано проблеми методики викладання у вищій школі, особливості використання у ЗВО

інноваційних освітніх, у т.ч. тренінгових технологій; окреслено особливості формування знань і умінь з основ медіаосвіти й медіапедагогіки та аудіовізуальної грамотності; основні підходи використання різних освітніх платформ у ЗВО

У третьому розділі «**Управління якістю та стратегії розвитку вищої освіти**» розглянуто проблеми управління освітнім процесом у ЗВО; експертної діяльності у галузі вищої освіти; питання моніторингу та оцінювання якості освіти; практика реалізації педагогічних проєктів та управління проєктами і фандрайзинг у сфері освіти; зміст дидактичних систем у вищій школі, структуру різних видів навчальних планів, програм, сформувані практичні уміння щодо реалізації у закладах вищої освіти різних видів, форм і методів проведення навчальних занять.

У четвертому розділі «**Педагогічна майстерність фахівців закладів вищої освіти**» представлено вимоги до викладача ЗВО з урахуванням компетентнісного, аксіологічного, системного підходів, зорієнтованих на розкриття, розвиток та реалізацію життєвих і професійних здатностей особистості, їх здатності і готовності розвивати якості спілкування, лідерства та етику поведінки; схарактеризовано основні підходи до управління педагогічною взаємодією з учасниками освітнього процесу і соціальними інститутами та умінь створювати конструктивні міжособистісні взаємини у комунікації.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стинська В.В.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка Другий (магістерський)	Нормативна	
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
	60 год.	80 год.	
		Підсумкова форма контролю: екзамен	

--	--	--

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: забезпечити засвоєння студентами наукових уявлень про основні закономірності, періоди і тенденції у розвитку вищої професійної освіти в Україні та за рубежом; науковими засадами, метою, завданнями і принципами вищої професійної освіти, особливостями педагогічного процесу у вищій професійній школі.

Завдання:

- виявити умови та шляхи розбудови національної системи освіти в Українській державі та її проблеми і на цій основі сприяти виробленню власної професійно-педагогічної позиції;

- окреслити сучасні тенденції вищої професійної освіти;

- простежити розвиток вищої професійної освіти в Україні та за рубежом у контексті глобалізації, інтеграції, демократизації, інформатизації, технологізації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- концептуальні засади функціонування вищої професійної освіти в Україні та за рубежом;

- актуальні проблеми вищої професійної освіти в Україні та за рубежом;

- принципи, методи, форми організації навчання у професійних закладах вищої освіти;

- на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

уміти:

- використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

- формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

- організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною

діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

- розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

- здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Категорійно-понятійний апарат професійної освіти. Законодавство України про вищу професійну освіту. Генеза вищої професійної освіти в Україні. Міжнародно-правова основа вищої професійної освіти.

ТЕМА 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасні тенденції розвитку вищої професійної освіти в Україні. Модернізація сучасної вищої професійної освіти. Якість вищої професійної освіти та її критерії. Академічна доброчесність – дієвий інструмент забезпечення якості вищої професійної освіти.

ТЕМА 3. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ІНТЕГРАЦІЇ І ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ

Глобалізація вищої професійної освіти як конвергенція принципів засад освітньої політики. Інтеграція і демократизація вищої освіти у контексті Болонського процесу.

ТЕМА 4. НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК СВІТОВА ТЕНДЕНЦІЯ

Неперервна освіта: спрямованість на особистість. Освіта дорослих. Освітні парадигми в умовах сучасних цивілізаційних змін.

ТЕМА 5. УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА

Історичні моделі університетів. Історія академічних ступенів. Університетська освіта як складова системи «університет». Парадигми і моделі університетської освіти. Дослідницький університет.

ТЕМА 6. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Чинники реалізації компетентісного підходу у вищій професійній освіті. Генеза компетентісного підходу. Сутність компетентісного підходу у вищій професійній освіті. Структура фахової компетентності викладача.

ТЕМА 7. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ І ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Державна політика у сфері інформатизації вищої професійної освіти. Основні напрями інформатизації вищої професійної освіти. Технологізація вищої професійної освіти як показник її якості.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК НЕЗАЛЕЖНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

I. Питання для обговорення

Категорійно-понятійний апарат професійної освіти. Система нормативних документів про вищу професійну освіту. Генеза вищої професійної освіти в Україні.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як трактується поняття «професійна освіта» у науковій літературі?

2. Назвіть головну мету вищої професійної освіти?

3. На яких нормативно-правових актах базується розвиток вищої професійної освіти в Україні?

4. Що передбачає безперервний професійний розвиток?

5. Розмежуйте поняття: «формальне професійне навчання» і «неформальне професійне навчання».

6. Назвіть етапи розвитку професійно-технічної освіти в Україні.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Нормативно-правові засади розвитку вищої професійної освіти в Україні».

2. Здійснити порівняльний аналіз законодавства щодо розвитку вищої професійної освіти в Україні та зарубіжних країнах.
3. Підготувати та провести дискусію «Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року: за і проти».

IV. Самостійна робота

Написати наукові статті на запропоновані теми: «Національний шлях розбудови професійно-технічної освіти, її адаптація до ринкової економіки», «Сучасні тенденції розвитку вищої професійної освіти в Україні», «Гуманізація освітнього процесу як шлях підвищення його ефективності», «Вища професійна освіта в Україні: історія і сучасність» та ін.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА УКРАЇНИ: МЕТА Й ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

I. Питання для обговорення

Зміст реформування вищої професійної освіти, зміна її статусу у створенні Європейського простору вищої освіти. Принципи і методи адаптації європейської системи вищої освіти у вищу професійну освіту України. Основні шляхи здійснення модернізації вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу. Інтеграція і демократизація вищої професійної освіти у контексті Болонського процесу. Формування інноваційного освітнього середовища у ЗВО України.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Продовжити речення: «До передумов входження вищої освіти України до Болонського процесу слід віднести.....».
2. Назвіть основні вимоги Болонської декларації до європейських країн у системі вищої освіти.
3. Якими документами забезпечується прозорість і відкритість систем вищої освіти у країнах-учасниках Болонського процесу?
4. Сформулюйте цілі Болонського процесу.
5. Назвіть визначальні властивості європейської вищої освіти.
6. Окресліть принципи формування змісту кваліфікацій і структур ступенів.

7. Назвіть основні складові системи управління якістю підготовки фахівців.

8. Який напрям модернізації вищої освіти Ви вважаєте провідним? Чому?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати наукові повідомлення на тему: «Модернізація вищої освіти України в контексті Болонського процесу», «Культурний аспект впливу глобалізації на розвиток освіти», «Тенденції стандартизації змісту освіти та якості знань у освітніх системах розвинених країн і в Україні», «Технологізація освіти як шлях підвищення її ефективності», «Інновації у сфері вищої освіти».

2. Презентувати основні нормативні документи з питань реформування вищої освіти у контексті реалізації вимог Болонського процесу.

3. Провести круглий стіл на тему «Проблеми та перспективи розвитку вищої освіти в Україні у контексті реалізації вимог Болонського процесу».

IV. Самостійна робота

1. Складіть дайджест (огляд статей, аналітичних документів, Закону України «Про вищу освіту») до питання «Євроінтеграція як соціально-економічний процес».

2. Заповніть таблицю «Хронологія процесу євроінтеграції в галузі вищої освіти».

3. Підготувати доповідь із презентацією на тему «Система вищої професійної освіти в країнах світу» (країна за вибором студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ІНТЕГРАЦІЇ І ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ, ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ

I. Питання для обговорення

Тенденції розвитку освіти у світі і в Україні. Неперервна освіта як світова тенденція. Процес глобалізації як конвергенція принципових засад освітньої політики. Державна політика у сфері інформатизації вищої професійної освіти. Технологізація вищої професійної освіти як показник її якості. Розвиток цифрових освітніх платформ у вищій професійній освіті.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть сучасні тенденції вищої професійної освіти в Україні.
2. Які тенденції розвитку освіти в глобалізованому світі?
3. Назвіть потенційні загрози з боку глобалізації.
4. Назвіть педагогічні дискурси глобалізації у вищій професійній освіті.
5. «Інформатизація освіти», «інформатизація вищої професійної освіти», «технологізація вищої професійної освіти» – це...
6. Назвіть завдання інформаційної підготовки фахівців.
7. Назвіть функції інформаційної підготовки фахівців.
8. Назвіть основні напрями інформатизації вищої професійної освіти.
9. Назвіть критерії технологічності навчального процесу.
10. Як класифікують технології навчання?
11. Назвіть цифрові освітні платформи, які застосовують у процесі фахової підготовки студентів у ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Визначити вплив інформатизації на сферу вищої професійної освіти та схарактеризувати тенденції її впливу на вищу професійну освіту України.
2. Прокоментуйте потенційні загрози з боку глобалізації.
3. Підготувати доповідь із презентацією на тему «Державна політика у сфері інформатизації вищої професійної освіти в країнах світу» (країна за вибором студента).

IV. Самостійна робота

1. Підготувати наукові повідомлення на тему: «Ключові чинники та сучасні інструменти розвитку системи вищої професійної освіти», «Інформатизація освіти – імператив її розвитку», «Європейська і світова інтеграція в галузі освіти – шлях до підвищення якості освіти», «Професійна освіта для потреб особистості, економіки, суспільства».
2. Опрацювати питання: «Досягнення світової системи освіти». «Сутність процесу глобалізації в освітній політиці». «Головні аспекти впливу глобалізації на розвиток освітніх процесів: політичний, економічний, культурний».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

I. Питання для обговорення

Розвиток варіативності і доступності освітянських послуг вищої школи. Механізми систематичного оновлення і забезпечення гнучкості змісту освіти на всіх рівнях підготовки фахівців. Економічна та соціальна компоненти ефективності методик підвищення конкурентноздатності освітянських послуг.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Прокоментуйте особливості розвитку варіативності і доступності освітянських послуг вищої школи.

2. Окреслити механізми систематичного оновлення і забезпечення гнучкості змісту освіти на всіх рівнях підготовки фахівців.

3. Проаналізувати економічну компоненту ефективності методик підвищення конкурентноздатності освітянських послуг.

4. Проаналізувати соціальну компоненту ефективності методик підвищення конкурентноздатності освітянських послуг.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати доповідь (з презентацією) на тему «Шляхи та засоби підвищення ефективності вищої професійної освіти в країнах світу» (країна на вибір студента).

2. Прокоментувати статтю Полуніна О.В. «Чи можливі сучасна європейська вища освіта та наука в Україні в умовах олігархополії?»

IV. Самостійна робота

1. Складіть перелік нових джерел із теми заняття (монографічні, методичні, періодичні видання за останні 5 років).

2. Проаналізувати провідний вітчизняний і зарубіжний досвід інтернаціоналізації вищої освіти на основі культурно-гуманітарних стратегій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА

I. Питання для обговорення

Історичні моделі університетів. Історія академічних ступенів. Університетська освіта як складова системи «університет». Парадигми і моделі університетської освіти. Дослідницький університет. Світовий досвід організації та розвитку університетської системи навчання. Відмінність і подібність систем вищої освіти України та європейських держав.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які парадигми і моделі університетської освіти Ви знаєте?
2. Проаналізуйте моделі сучасної університетської освіти в Україні.
3. У чому полягає місія університетської освіти?
4. Назвіть функції університетської освіти.
5. Назвіть основні завдання дослідницького університету.
6. Проаналізувати світовий досвід організації та розвитку університетської освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Визначте особливості класичної та посткласичної моделей розвитку університетської освіти. Розгляньте моделі класичного університету та сучасні моделі посткласичного університету. Визначте їхні переваги та недоліки. Результати роботи занесіть у табл.

2. Здійсніть порівняльну характеристику систем вищої освіти України і європейських держав.

3. Укласти таблицю відмінностей і подібностей систем вищої освіти України та європейських держав.

4. Підготувати виступи-презентації на теми: «Вплив міжнародних організацій на формування політики у сфері освіти», «Формування європейської політики у сфері освіти в умовах активізації особливих інститутів», «Вплив регіональних інститутів на формування європейської політики у сфері освіти», «Роль міжнародних донорських організацій у становленні української вищої школи».

IV. Самостійна робота

1. Вивчити питання організації та розвитку дистанційної освіти в країнах ЄС.

2. Охарактеризувати системи вищої освіти у провідних країнах світу.

3. Оберіть один або декілька університетів певної країни світу і підготуйте повідомлення на 5-7 хв про історію заснування, традиції, особливості організації освітнього процесу в закладі вищої освіти, найбільш відомих його випускників і викладачів.

4. Здійсніть аналіз сучасних парадигм університетської освіти з позиції визначення їх переваг та недоліків.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

I. Питання для обговорення:

Чинники реалізації компетентісного підходу у вищій професійній освіті. Генеза компетентісного підходу. Сутність компетентісного підходу у вищій професійній освіті. Структура фахової компетентності викладача. «Soft skills» у сучасній освітній та професійній моделі ЗВО. Компетентісний підхід у вищій освіті: світовий досвід. Концептуальні засади реформування системи вищої освіти за міжнародними стандартами через запровадження компетентісного підходу. Компетентісні комунікаційні вимоги та мовленнєве регулювання вищої освіти за Національною рамкою кваліфікацій.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть етапи становлення компетентісного підходу.
2. У чому полягає сутність компетентісного підходу у вищій професійній освіті?
3. Розмежуйте поняття «компетенція», «компетентність».
4. Який фахівець вважається професійно компетентним?
5. Назвіть проблеми реалізації компетентісного підходу у ЗВО?
6. Охарактеризуйте структуру фахової компетентності викладача ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Вивчити процедуру реалізації компетентісного підходу при формуванні навчальних планів у Європі.
2. Окреслити можливості комерціалізації компетентісного підходу дослідницькими університетами в Україні.

IV. Самостійна робота

1. Укласти таблицю обмежень і недоліків компетентісного

підходу у вищій професійній освіті.

2. Розробити модель компетентнісного підходу в Україні, у зарубіжних країнах.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНІХ І НАУКОВИХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Конкурентоспроможність вищої освіти і закладу вищої освіти. Якість вищої освіти у європейському вимірі. Менеджмент якості вищої освіти. Позиціонування ефективності управління закладом вищої освіти. Управління процесом підвищення ефективності підготовки фахівців у ЗВО. Перспективи вдосконалення управління якістю освітніх та наукових послуг у системі вищої освіти. Академічна доброчесність – дієвий інструмент забезпечення якості вищої професійної освіти. Світовий підхід до забезпечення доступності освіти. Світові рейтинги університетів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть чинники забезпечення якості вищої професійної освіти.
2. Які складові включає в себе якість вищої професійної освіти?
3. Назвіть критерії якості вищої професійної освіти.
4. Назвіть індикатори розвитку вищої професійної освіти.
5. Назвіть перспективи вдосконалення управління якістю освітніх і наукових послуг у системі вищої освіти.
6. Назвіть головні ознаки академічної доброчесності.
7. Які загальні принципи поведінки члена університетської громади?
8. Що вважається порушенням доброчесності у ЗВО?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Світові рейтинги університетів».
2. Проаналізувати різні форми фінансування закладів вищої освіти у різних країнах світу та перспективи застосування зарубіжного досвіду в Україні.
3. Проаналізувати сучасні світові тенденції упровадження освітнього менеджменту та державно-громадського управління вищою професійною освітою.
4. Обґрунтувати залежність ефективності управління від його

децентралізації, залучення об'єктів управління до виконання спільних завдань.

5. Підготувати структурно-функціональну схему державно-громадського управління освітою (авторський проєкт).

6. Обґрунтувати, які з моделей управління вищою професійною освітою є найбільш ефективними.

IV. Самостійна робота

1. Опрацювати документи, що забезпечують формування академічної доброчесності на колегіальному рівні: «Етичний кодекс ученого України» (2009), Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (2015), Закон України «Про освіту» (2017).

2. Проаналізувати онлайн-платформи з оцінювання якості освіти здобувачів вищої освіти.

3. Здійснити аналіз нормативно-правового регулювання сфери вищої освіти щодо забезпечення системи якості освіти в Україні й основні аспекти його вдосконалення та подальшого розвитку.

4. Вивчити Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ЕКОНОМІКА ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ

I. Питання для обговорення

Сутність поняття «економіка вищої освіти». Людський капітал – основний ресурс розвитку сучасного суспільства. Фінансування вищої професійної освіти в Україні. Моделі фінансування вищої освіти у зарубіжних країнах. Світовий і національний ринки експорту освіти. Ринок освітніх послуг. Менеджмент у сфері освіти. Маркетинг ринку освітніх послуг.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окреслити сутність поняття «економіка вищої освіти».

2. Які особливості прояву економічних законів у сфері освіти?

3. Окресліть алгоритм реалізації державно-приватного партнерства у фінансуванні закладів вищої освіти в Україні.

4. Проаналізуйте моделі фінансування вищої освіти у зарубіжних країнах.

5. Охарактеризуйте механізм фінансування закладів вищої освіти

та його складових.

6. Проаналізуйте процес реалізації механізму фінансування закладів вищої освіти в Україні.

7. Проаналізувати специфіку сучасного механізму фінансування закладів вищої освіти державної форми власності.

8. Проаналізуйте зарубіжний досвід механізму фінансування закладів вищої освіти.

9. Окреслити сутність менеджменту і маркетингу у сфері освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати питання щодо вдосконалення механізму фінансування закладів вищої освіти.

2. Дослідити світові моделі фінансування ЗВО в Європейському Союзі та світі.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізуйте пріоритетні цілі та завдання механізму фінансування закладів вищої освіти України.

2. Окреслити еволюцію розвитку механізму фінансування вищої освіти.

3. Опрацювати питання: «Ідентифікація загроз у сфері фінансування закладів вищої освіти та способи їх усунення», «Економіка освіти: основні напрями підвищення ефективності».

4. Підібрати нові джерела до теми «Модернізація механізму фінансування і закладів вищої освіти державної форми власності».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Зайченко І. В. Теорія і методика професійного навчання. 2-е вид., доповн. і переробл. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 580 с.

2. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / уклад. Л.Л. Антонюк, Н.В. Василькова, Д.О. Ільницький, І.В. Кулага, В.Є. Турчанінова. Київ, 2016. 64 с.

3. Коваленко Ю. М., Вітренко Л. О. Фінансування закладів вищої освіти в Україні: *монографія*. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 238 с.

4. Курлянд З.Н., Осипова Т.Ю., Гурін Р.С. Теорія і методика професійної освіти: *навч. посіб.* Київ, 2012. 390 с.

5. Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: *монографія*. Київ, 2014. 125 с.
6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
7. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 грудня 2015 р. № 848-VIII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnichnu-dijalnist>.
8. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
9. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
10. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України: редакція від 01.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.
11. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Теорія і практика вищої освіти: *навч. посіб.*, Київ, 2016. 338 с.
12. Стинська В. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ, 2021. 250 с.
13. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. URL: <https://rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.
14. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні: *навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»* / авт.-укл.: Т.О.Дороніна. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 250 с.
15. Теорія і практика вищої професійної освіти: *навч. посіб.* / уклад.: М. О. Давидюк. Вінниця, 2015. 94 с.
16. Теорія і практика професійного навчання дорослих у ПТНЗ і на виробництві: *монографія* / авт.кол.: Ничкало Н.Г., Аніщенко В.М. та ін. Київ: Педагогічна думка, 2010. 160 с.
17. Якість вищої освіти: теорія і практика: *навч.-метод. посіб.* / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк та ін.]; НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

Додаткова

1. Білий Л.Г. Особливості розвитку вищої професійної освіти в Україні та сучасні тенденції в управлінні освітою. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. № 1. С. 6–17.
2. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Європейський ун-т / уклад: З.І. Тимошенко. Київ: Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 101с.
3. Бурачек І.В., Кравчук К.М. Глобалізація вищої освіти та її наслідки для України. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 3. С. 50–53.
4. Ващенко А.П. Перспективи розвитку професійної освіти в Україні. збірник наукових статей. Київ, 2017. Вип. 5. С. 273–282.
5. Гончаренко С. Фундаменталізація професійної освіти. *Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia*. 2006. № 7. С. 165–175.
6. Гришук Ю.В. Визначення професійної освіти і навчання: сучасні акценти. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2014. Вип. 4. С. 16–22.
7. Данилова О. Перспективні напрямки розвитку системи професійно-технічної освіти в Україні. *Педагогічний альманах*. Херсон, 2015. С. 165–171.
8. Кайдалова Л. Г., Лутаєва Т. В., Штефан Л. В. Світовий досвід і тенденції розвитку університетської освіти : *метод. рек. для магістрантів спец. 8.18010021 «Педагогіка вищої школи»*. Харків: НФаУ, 2014. 56 с.
9. Кайдалова Л. Г., Мнушко З. М. Модульна технологія навчання: *навч.-метод. посіб.* Харків.: Золоті сторінки, 2002. 83 с.
10. Каленюк І. С. Економіка освіти: *навч. посіб.* Київ: Знання України, 2008. 316 с.
11. Кашкар'юв Г.В. Теоретичні та практичні аспекти компетентнісного підходу до підготовки вчителів правознавства: *монографія*. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 243 с.
12. Копілевич В. А. Напрями еволюції професійної освіти. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України* / редкол.: Д.О.Мельничук (відп. ред.) та ін. Київ, 2014. Вип.199, Ч.1. С. 167–175.
13. Копілевич В.А. Складові якості професійної вищої освіти. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України* / Редкол.: Мельничук Д.О. (відп. ред.) та ін. Київ, 2013. Вип. 192, Ч.1. С. 245–253.

14. Михаць С.О., Городиський Т.І. Вплив глобалізації на зміст освіти ХХІ століття як чинника економічного зростання. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2017. Вип. 19. С. 18–21.
15. Михайлюк Н.В. Значення «бакалавр» як одного з рівнів вищої освіти. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/23093/1/Михайлюк_.pdf.
16. Наумкіна С., Ткачук Ю. Глобалізація: тенденції інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу. *Політичний менеджмент*. 2005. № 6. С. 121–128.
17. Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта як філософська і педагогічна категорія. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2001. Вип. 1. С. 9–22.
18. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
19. Полунін О.В. Чи можливі сучасна європейська вища освіта та наука в Україні в умовах олігархополії?». *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: зб. матеріалів всеукраїнського круглого столу*. Київ, 17 квітня 2018 р. К.: КНУБА, 2018. С. 18–21.
20. Ромашенко В. Основні етапи становлення та розвитку магістратури: від середньовіччя до сьогодення. *Молодь і ринок*. 2016. №2 (133). С. 60–64.
21. Силадій І. Розвиток освіти в контексті основних викликів глобалізації. *Вища освіта України*. 2016. № 4. С. 34–38.
22. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: Вища школа, 2005. 239 с.
23. Стинська В. Окремі проблеми становлення вищої освіти України у контексті Болонського процесу. *Вісник Прикарпатського ун-ту*. Серія: Педагогіка. Івано-Франківськ-Горлівка, 2007. Ч. 2. Вип. XV–XVI. С. 261–265.
24. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 321–326.
25. Стинська В. Основні проблеми реформування вищої освіти України у контексті Болонського процесу. *Збірник наукових праць*. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. Донецьк, 2008. Вип. 2. С. 62–64.

26. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115-118.

27. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С. 100–104.

28. Стинська В., Яцишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.

29. Стинська В., Яцишин З., Янків О., Стинський В. Використання цифрових освітніх платформ у процесі підготовки майбутніх викладачів ЗВО. *Молодь і ринок*. 2021. № 5-6 (191–192). С. 21–25.

30. Стинська В.В., Заяць Л.М., Яцишин З.М., Барила Н.І. Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти. *Матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу»*. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020. С. 157–159.

31. Сушенцева Л. Л. Формування ключових компетенцій учнів у навчально-виробничому процесі професійно-технічного навчального закладу. *Педагогіка і психологія*. 2012. № 1. С. 57–63.

32. Формування європейського виміру забезпечення якості вищої освіти в контексті інтернаціоналізації освітнього простору: монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 254 с.

33. Чаркіна Т. Глобалізація: соціально-культурний аспект. *VERSUS*. 2016. № 1. С. 36–41.

34. Stynska V., Kondur O. Strategies of professional preparation of the competitive specialist in the conditions of information environment. Contemporary technologies in the educational process: *monografia*. Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. P. 75–81.

**1.2. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ЗВО**

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Лекції		
	14 год.	4 год.	
	Практичні, семінарські		
	16 год.	6 год.	
	Самостійна робота		
60 год.	80 год.		
Вид контролю: екзамен			

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: ознайомлення здобувачів освіти з методологією практико-орієнтованого підходу у ЗВО, формування практичних умінь щодо реалізації практично-орієнтованої спрямованості, яка відповідає нагальним завданням удосконалення освітньої системи у ЗВО, переосмисленню наукових парадигм, пошуку нових теоретико-методологічних аспектів і орієнтирів, обґрунтування особливостей застосування практико-орієнтованого підходу у самостійній практичній діяльності.

Завдання:

-формування у здобувачів інтересу і потреби систематизації та конструктивно-критичного переосмислення нагромаджених педагогічною наукою знань з практики розвитку освіти, шкільництва, теорії та практики навчання і виховання,

-осмислення проблем практико-орієнтованої освіти та підвищення її якості, формування національних і загальнолюдських цінностей,

-оновлення змісту й форм організації освітнього процесу, розвитку системи безперервної освіти та ін.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- методологію обґрунтування закономірностей практико-орієнтованого підходу у професійному навчанні; характеристику основних дефініцій; основи організації практичної підготовки майбутніх викладачів ЗВО;

- напрями розвитку неперервності підготовки педагогічних кадрів;

- засади професійної виховної діяльності майбутнього фахівця ЗВО;

- компоненти практико-орієнтованої підготовки майбутніх педагогічних фахівців;

- інструменти та засоби формування професійних компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти;

- Smart технології у підготовці фахівців для ЗВО.

уміти:

- розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук;

аналізувати, порівнювати; застосовувати знання у практичних ситуаціях; проводити дослідження на відповідному рівні;

застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки;

управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності;

використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності;

розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей;

здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ

Дидактичні закономірності практико-орієнтованого навчання. Поширення практико-орієнтованих підходів у дослідженнях медіа. Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців закладів вищої освіти України.

ТЕМА 2. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Місце методичної діяльності у структурі ЗВО в контексті сучасних досліджень. Педагогічні умови методичної підготовки науково-педагогічних працівників. Організаційне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу як важлива й необхідна умова якісної підготовки здобувачів вищої освіти.

ТЕМА 3. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ АСПЕКТ НЕПЕРЕРВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Організаційна та змістова єдність неперервної освіти. Напрями розвитку неперервності підготовки науково-педагогічних працівників. Неперервність підготовки педагогічних працівників як предмет досліджень зарубіжжя.

ТЕМА 4. КОМПОНЕНТИ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ФАХІВЦІВ

Умови формування теоретичної готовності майбутніх педагогічних працівників до практичної діяльності. Вимоги до практико-орієнтованої підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників у нормативних документах та їх вплив на формування компонентів. Практико-орієнтований підхід як умова формування особистості майбутніх педагогів на ціннісних засадах етнопедагогіки у контексті історико-педагогічних досліджень.

ТЕМА 5. ІНСТРУМЕНТИ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ І МЕТОДИКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗВО

Воркшоп як формат професійного навчання. Воркшоп як засіб формування готовності до інноваційної діяльності. Застосування методики CASE-STUDY у системі практико-орієнтованої підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників.

ТЕМА 6. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

Професійно-педагогічна культура. Характеристика основних дефініцій. Педагогічні умови формування професійно-педагогічної культури студентів на засадах практико-орієнтованого підходу. Комунікативна культура як необхідна умова професійного зростання творчої особистості майбутнього фахівця ЗВО.

ТЕМА 7. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В АКАДЕМІЧНІЙ ФАЗІ ОСВІТИ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН ЄВРОПИ

Практико-орієнтований підхід в освіті Німеччини: погляди німецьких науковців. Професійна підготовка педагогів у Франції. Модель

практико-орієнтованої підготовки у ЗВО Великої Британії на основі історико-педагогічних досліджень.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД: СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ, ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

I. Питання для обговорення

Сутність практико-орієнтованого навчання у вищій школі як предмет наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених. Практико-орієнтовані підходи у медіа-дослідженнях в етнографічному форматі. Особливості методичної роботи підготовки науково-педагогічних кадрів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Поняття «практико-орієнтований підхід» у науковій літературі різного спрямування (філософія, психологія, соціологія тощо).

2. Перелічіть та схарактеризуйте завдання практико-орієнтованого навчання у ЗВО.

3. Технології методичної підготовки майбутніх фахівців у галузі освіти.

4. Регіональний аспект практико-орієнтованого навчання у вищій школі (медичний, технічний, економічний тощо).

III. Пошукові та творчі завдання

1. Здійснити аналіз поняття «практико-орієнтоване навчання» у наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених.

2. Етнографічний аспект практико-орієнтованого навчання у різні періоди розвитку української вищої школи (за вибором студента).

3. Переваги та недоліки практико-орієнтованого навчання перед теоретичним.

IV. Самостійна робота

1. Презентувати закономірності практико-орієнтованого підходу у професійному навчанні та їх практичну реалізацію в освітньому процесі.

2. Написати есе особистих міркувань із проблем впровадження практико-орієнтованого навчання у закладах вищої освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Підготовка практико-орієнтованих фахівців на основі дуальної форми навчання. Академічні мобільні можливості в рамках ЗВО. Особливості підготовки педагогів для закладів освіти різного рівня. Формування особистості та педагогічної майстерності педагога-викладача.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Сутність поняття «дуальна форма навчання» та її реалізація.
2. Академічна мобільність студентів і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.
3. Формування педагогічної майстерності майбутнього фахівця ЗВО в освітньо-практичному процесі.
4. Схарактеризувати компоненти педагогічної майстерності майбутнього фахівця ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Оформити презентаційний матеріал з питань академічної мобільності студентів закладів вищої освіти зарубіжжя (країна на вибір здобувача).
2. Порівняти особливості підготовки фахівців для закладів вищої освіти різного рівня й типу (технічний, медичний, педагогічний, юридичний, класичний тощо).

IV. Самостійна робота

1. Практико-орієнтовані підходи в освітній галузі.
2. Умови формування теоретичної готовності майбутніх науково-педагогічних працівників до практичної діяльності.
3. Вимоги до практико-орієнтованої підготовки майбутніх викладачів у нормативних документах.
4. Практико-орієнтований підхід як умова формування особистості майбутнього фахівця в галузі вищої освіти на ціннісних засадах етнопедагогіки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Смарт-технології в освітньому процесі закладів освіти різного рівня. Педагогічні умови формування конфліктологічної культури. Модель формування комунікативної компетентності у студентів на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Смарт-технології як засіб формування професійних компетентностей майбутніх фахівців для ЗВО.
2. Воркшоп як формат професійного навчання.
3. Воркшоп як засіб формування готовності до інноваційної діяльності.
4. Застосування методики CASE-STUDY у системі практико-орієнтованої підготовки майбутніх викладачів ЗВО.
5. Конфліктологічна культура як умова професійної успішності сучасного викладача закладу вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Організаційна та змістова єдність неперервної освіти.
2. Напрями розвитку неперервності підготовки науково-педагогічних кадрів у сучасних наукових дослідженнях.
3. Веб-квести у системі підготовки фахівців для ЗВО.
4. Проаналізувати платформи неформальної освіти та зробити порівняльну характеристику (PROMETEUS, CORSERA, EDDERA тощо за вибором студента).

IV. Самостійна робота

1. Представити презентаційний матеріал з доповіддю «Реалізація Smart технологій у підготовці фахівців для ЗВО», «Інформаційно-комунікаційні технології у формуванні загальних професійних компетентностей майбутнього викладача ЗВО» (за вибором студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК КОМПОНЕНТ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

I. Питання для обговорення

Характеристика практико-орієнтованого методологічного підходу як основи організації практичної підготовки. Педагогічна практика в системі професійної підготовки фахівців. Роль педагогічної практики у

формуванні професійної компетентності майбутніх науково-педагогічних працівників.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Місце методичної діяльності у структурі ЗВО різних типів (технічний, економічний, юридичний, філологічний тощо – за вибором студента).

2. Організаційне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу як важлива й необхідна умова якісної підготовки здобувачів вищої освіти.

3. Дидактичні закономірності практико-орієнтованого підходу у процесі навчальної практики.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Оформити творчий звіт про проходження навчальної/виробничої практики.

2. Написати есе «Роль педагогічної практики у підготовці майбутніх фахівців для закладів вищої освіти».

3. Структура науково-педагогічної практики (презентувати схематично).

IV. Самостійна робота

1. Оформити презентаційний матеріал до лекційного/практичного заняття з обраної дисципліни.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК КЛЮЧОВА УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

I. Питання для обговорення

Мета, завдання та стан організації виробничої педагогічної практики у системі підготовки майбутнього викладача ЗВО. Обов'язки та функції керівників-методистів. Професійні компетентності як реалізаційна здатність до здійснення професійної діяльності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окреслити мету, завдання та організація виробничої практики.

2. Назвати обов'язки студента під час проходження практики.

3. Назвати обов'язки керівника практики від структурного підрозділу та навчального закладу.

4. Окреслити роль виробничої педагогічної практики у самовизначенні здобувача ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Організувати та провести рольову гру «Настановча конференція щодо проходження виробничої педагогічної практики».

2. Укласти схему-структуру проходження виробничої педагогічної практики.

3. Презентувати орієнтовний творчий звіт про проходження практики.

IV. Самостійна робота

1. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів під час проходження практики.

2. Запропонувати власне бачення видів контролю результатів навчання студентів, які проводяться під час виробничої педагогічної практики.

3. Розробити орієнтовну схему проведення та самоаналізу позааудиторного виховного заходу зі студентами різних курсів і спеціальностей (за вибором студента-практиканта).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЄКТУВАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

I. Питання для обговорення

Сутність поняття «навчальні проекти». Етапи, стадії проектування та їх характеристика. Види навчальних проектів, класифікація. Веб-квести та їх використання у навчальному процесі.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Сутність понять «проектне навчання», «навчальні проекти».

2. Схарактеризувати ресурси педагогічного проектування.

3. Інформаційні види навчальних проектів.

4. Етапи підготовки та проведення навчальних проектів.

5. Веб-квести: типи, характеристика.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Оберіть один із запропонованих варіантів або створіть проект на довільну тему («Гра в скретч», «Виставка досягнень навчання за рік», «Проблеми навчання у ЗВО студентів з обмеженими фізичними можливостями»).

2. Підготувати і презентувати план реалізації та прогнозований результат навчального проєкту.

3. Проаналізувати онлайн-платформи для проведення проєктної діяльності.

4. Підготувати та провести квести з обраної теми певної дисципліни (за вибором студента).

IV. Самостійна робота

1. Обрати тему проєкту, проаналізувати умови задачі, сформулювати предметні та ключові компетентності, визначити обладнання для проведення проєкту.

2. Презентувати основні характеристики навчального проєкту.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. НАВЧАЛЬНІ ПРОЄКТИ ЯК КОМПОНЕНТ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

I. Питання для обговорення

Класифікація навчальних проєктів. Особистісно орієнтовані проєкти як основа організації практичної підготовки. Методична робота у підготовці та організації навчальних проєктів в історико-педагогічних дослідженнях.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Прокласифікувати навчальні проєкти за типами й видами.

2. Розкрити сутність поняття «особистісно орієнтовані».

3. Особливості організації та методичної підготовки навчальних проєктів.

4. Навчальні проєкти у дослідженнях науковці різних часових періодів.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати порівняльну характеристику поняття «навчальні проєкти» на основі аналізу наукових досліджень.

2. Змоделювати практичну підготовку викладача до організації та проведення навчального проєкту зі студентами різних курсів і спеціальностей (за вибором студента).

3. Оформити презентацію впровадження проєктного навчання у закладах вищої освіти в країнах світу (країна на вибір студента).

IV. Самостійна робота

1. Сформулювати теми (5-7) проєктів з актуальних проблем у вищій школі.

2. Проаналізувати і презентувати мету, завдання й результати міжнародних проєктів закладів вищої освіти України (Програми ЄС Еразмус+, TEMPUS, EcoBRU, BUSEEG-RU-UA, MultiEd, GameHub та інші).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Концептуальні засади професійної виховної діяльності майбутнього фахівця ЗВО. Проблеми підготовки педагога-вихователя в теорії та практиці роботи ЗВО. Методологічні засади підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників до виховної роботи у закладі вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Нормативні документи (закони, положення, концепції та декларації тощо) про виховну діяльність у закладах вищої освіти.

2. Практична підготовка педагога-вихователя в теорії та практиці роботи ЗВО, її позитивні та негативні сторони.

3. Інформаційний моніторинг виховних акцій у рамках педагогічних та виробничих практик.

4. Співпраця зі студентським активом.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Дієвість і впливовість спектру форм виховної діяльності у закладі вищої освіти.

2. Схарактеризувати принципи виховної роботи у ЗВО.

3. Проаналізувати особливості виховної роботи лабораторії виховної та психолого-педагогічної роботи, структурного підрозділу та окремої кафедри.

4. Презентувати обов'язки куратора та завдання його діяльності щодо організації виховної роботи.

5. Змодельовати проведення виховного заходу зі студентами різних курсів на обрану тематику (за вибором студента).

IV. Самостійна робота

1. Розробити план виховної роботи куратора з академічною групою відповідно до всіх напрямів діяльності.
2. Оформити презентаційний матеріал до виховного заходу з обраної тематики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Антонова О.Є. Застосування методики CASE-STUDY у системі практико-орієнтованої підготовки майбутнього вчителя. *Інноваційні аспекти підготовки фахівців в умовах модернізації освітнього простору: зб. наук. праць*. Новоград-Волинський, 2018. Вип. 1. С. 21-34.
2. Антонова О.Є. Практико-орієнтований підхід у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя / Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: *монографія* / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во Рута, 2016. С. 262-285.
3. Бобраков С. Практико-орієнтований підхід в академічній фазі педагогічної освіти Німеччини: погляди німецьких науковців. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2012. № 6. С. 235-241.
1. Вихрущ А.В. Закономірності розвитку освітніх систем у ХХ столітті. *Освіта в перспективі інтеграції Європи*. Варшава, 2001. С. 125-129.
4. Георгян Н., Хорольська Т. Практико-орієнтований підхід як умова формування особистості майбутнього вихователя на ціннісних засадах етнопедагогіки. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2016. № 5 (59). С. 103-110.
5. Дзвінчук Д. Освіта в історико-філософському вимірі: тенденції розвитку та управління. Київ, 2006. 378 с.
6. Княжева І.А. Методична підготовка майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 1. С. 177-182.
7. Кузнецова О.Ю. Неперервна педагогічна освіта: британський досвід. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Харків. 2011. Випуск XXVI. С. 65-70.

8. Майковська В. Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців в Україні. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2016. № 50-51. С. 161-167.

9. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: *навч. посіб.* Київ: Вікар. 2003. 310 с.

10. Наливайко О., Друганова О., Іваненко Л. Використання технології «ВОРКШОП» у роботі зі студентами класичних університетів. *Педагогічний процес: теорія і практика (Серія: Педагогіка)*. 2019. № 3-4 (66-67). С. 129-137.

11. Скокова Л.Г. Поширення практико-орієнтованих підходів в якісних дослідженнях МЕДІА. *Методологія та методи соціологічних досліджень*. 2018. № 6. С. 17-22.

12. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. *зб. наук. праць*. Випуск 53 / редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2019. 248 с.

13. Черв'якова Н.І. Практико зорієнтовані технології професійної підготовки майбутніх педагогів: досвід теоретико-експериментального дослідження. *Освіта і педагогічна наука*. 2017. № 1(166). С. 35-43.

Додаткова

1. Бахметова Ю. Н. Реалізація практико-орієнтованого підходу в процесі формування методичної культури майбутніх педагогів. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2012. № 4. С. 112-116.

2. Бех І. Д. Виховання особистості. *Кн. перша «Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади»*. Київ: Либідь, 2003. 278 с.

3. Бобраков С. Р. Реформування змісту професійної підготовки вчителів у ЗВО Німеччини: практико-орієнтований підхід. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2012. № 2. С. 161-168.

4. Горохівська Т. Неперервність як педагогічна умова розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 32, том 1. С. 171-176.

5. Грицай Н.Б. Практико-орієнтовані технології методичної підготовки майбутніх учителів біології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 10. С. 33-40.

6. Демчак М., Опачко М. Розвиток і становлення професійної педагогічної освіти на Закарпатті: етапи і чинники. *Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту: Педагогіка. Соціальна робота*. 2012. Вип. 25. С. 66-70.

7. Дубасенюк О. А. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: монографія. 2012. С. 161-168.

8. Житник Н. В. Практико-орієнтована підготовка фахівців в умовах регіонального вищого навчального закладу. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2015. Вип. 9. С. 29-35.

9. Кремень В. Зміст освіти й дидактична стратегія. *Історія української школи й педагогіки в матер. і докум.* / упор. О.О.Любар. Кривий Ріг: Кривбасавтоматика плюс, 2002. С. 619-624.

10. Майборода В.К., Майборода С.В. Про періодизацію розвитку професійної освіти України в ХХ столітті. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту: Педагогіка та психологія*. Вип. 99. Чернівці: Рута, 2000. С. 105-110.

11. Майковська В., Юрко І. WORKSHOP як інструмент практико-орієнтованого навчання і методико-технологічний засіб формування підприємницької компетентності. *Молодь і ринок*. 2019. № 2. С. 116-122.

12. Матюшенко Н. В. Практико-орієнтована підготовка майбутніх учителів гуманітарного профілю засобами продуктивних технологій. *Наука і освіта*. 2014. № 5. С. 242-248.

13. Ничкало Н.Г. Українські концепції професійної освіти: тенденції і перспективи. *Педагогічна і психологічна науки в Україні: зб. наук. пр. до 15-річчя АПН України: в 5 т. Т. 5*. Київ: Педагогічна думка, 2012. С. 27-50.

14. Пальшкова І. О. Теоретичні засади застосування практико-орієнтованого підходу при формуванні професійно-педагогічної культури майбутніх педагогів. *Вісник Київського міжнародного університету*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 5. Київ, 2004. С. 174-185.

15. Пальшкова І. Неперервність підготовки педагогічних кадрів: практико-орієнтований аспект. *Гірська школа українських Карпат*. 2013. № 8-9. С. 114-117.

16. Рєгейло І.Ю. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні у ХХ - початку ХХІ століття: історіографічні аспекти. *Педагогічний дискурс: зб. наук. праць* / гол. ред. І.М. Шоробура. Хмельницький: ХГПА, 2010. Вип. 7. С. 261-271.

17. Янкович О.І. Розвиток освітніх технологій у теорії та практиці вищої педагогічної освіти України (1957-2005): *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки»*. Тернопіль, 2009. 42 с.

1.3. МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
	Підсумкова форма контролю: залік		

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування системи теоретичних знань і практичних умінь щодо моделювання професійної та соціальної діяльності майбутнього фахівця, а також моделі особистості фахівця.

Завдання:

- допомогти студентам поглибити знання щодо загальної схеми побудови моделі фахівця, складових моделі діяльності фахівця; кваліфікації структурних елементів професійної діяльності, компетенцій професійного розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Моделювання діяльності фахівця» студенти повинні *знати*:

- мету і завдання курсу «Моделювання діяльності фахівця»;
- структуру професійної діяльності та класифікацію її структурних елементів;

- поняття спеціалізації та її роль у професійній діяльності фахівця;
- модель майбутнього фахівця та загальну схему її побудови;
- формування системи професійних знань, умінь та навичок;
- професійні здібності й особистісні якості фахівця, професійно важливі якості фахівця;

- різноманітність підходів до визначення поняття «професіоналізм» та «професійна компетентність»;

- професійні компетенції майбутнього фахівця, компетенції професійного розвитку;

уміти:

- творчо використовувати навчальний матеріал у конкретних умовах педагогічної ситуації, спираючись на засвоєні теоретичні положення;

- аналізувати професійну діяльність фахівця;
- моделювати його професійну та соціальну діяльність, її виховний аспект;

- моделювати соціальну діяльність (модель особистості);

- формувати систему соціально-гуманітарних умінь;

- аналізувати зміст освіти.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ДІЯЛЬНОСТІ, ЇЇ ФІЛОСОФСЬКІ, ПСИХОЛОГІЧНІ Й ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

Загальне поняття феномену діяльності та її моделювання. Загальне уявлення про сутність діяльності.

ТЕМА 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття моделювання та його особливості у соціально гуманітарних науках. Нормативно-правова основа моделювання.

ТЕМА 3. СУТНІСТЬ МОДЕЛЮВАННЯ

Моделювання як метод соціально гуманітарних досліджень. Філософський аспект діяльності. Психолого-педагогічний аспект діяльності. Професійна діяльність фахівця. Особливості професійної діяльності викладача вищої школи. Моделювання як метод наукового пізнання. Загальна схема розробки моделі фахівця та його професійної діяльності. Моделювання у психолого-педагогічних дослідженнях. Моделювання в педагогіці вищої школи.

ТЕМА 4. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

Професійної діяльності фахівця. Загальна структура професійної діяльності фахівця Залежність між професійною діяльністю і професійною підготовкою фахівця. Аналіз соціальної діяльності фахівця. Соціальна компетентність фахівця у загальній системі його професіоналізму. Призначення і структура соціальної діяльності фахівця.

Характеристика професійної діяльності фахівця. Характеристика професійної діяльності викладача вищої школи. Особливості професійної діяльності фахівця та його освітньої підготовки. Підвищення якості професійної підготовки фахівця. Соціальна компетентність фахівця Соціальна діяльність фахівця. Соціальна

складова професійної діяльності фахівця. Призначення соціальної складової професійної діяльності фахівця.

ТЕМА 5. МОДЕЛЮВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ, ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сутність і призначення моделі фахівця. Особливості моделі фахівця. Призначення і використання моделі фахівця, його професійної діяльності. Взаємозв'язок між моделлю фахівця та моделлю його професійної діяльності. Моделювання професійної діяльності фахівця-викладача вищої школи. Моделювання соціальної діяльності фахівця-викладача вищої школи. Сучасні моделі особистості, діяльності та підготовки майбутнього фахівця. Структура професіоналізму майбутнього фахівця.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1, 2

Тема. МОДЕЛЮВАННЯ: ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

I. Питання для обговорення

Модель та моделювання: різноманітність підходів до визначення та класифікацій. Моделювання як метод пізнання. Використання моделювання для дослідження освітнього процесу викладачами закладів вищої освіти. Моделювання та експеримент. Особливості застосування моделювання: умови та вимоги.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окресліть різноманітність підходів до визначення понять «модель» та «моделювання».
2. Роз'ясніть, у чому полягає значення моделювання як способу пізнання?
3. Поясніть значення понять «моделювання» та «експеримент».
4. Яку роль відіграє моделювання у практичній діяльності педагога?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Сформулюйте рекомендації щодо застосування моделювання в освітньому процесі навчального закладу.
2. Порівняйте поняття «моделювання» і «проектування».

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Моделювання як метод пізнання», «Використання моделювання для дослідження освітнього процесу викладачами закладів вищої освіти» та ін.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА МОДЕЛЮВАННЯ.ОСВІТНІ МОДЕЛІ

I. Питання для обговорення

Нормативно-правова база моделювання. Характеристика основних освітніх моделей. Приклади «м'яких» та «жорстких» освітніх моделей. Синергетичний підхід щодо побудови «м'яких» освітніх моделей. Особливості використання моделювання в освітньому процесі закладів вищої освіти. Моделі як засіб та як дія у навчальному процесі. Основні аспекти використання моделювання в освітньому процесі. Вимоги щодо моделювання освітнього процесу у закладі вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Поясніть значення понять «м'які» та «жорсткі» освітні моделі.
2. Які вимоги до моделювання освітнього процесу у закладі вищої освіти?
3. Дайте характеристику основних освітніх моделей.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Нормативно-правові засади моделювання».
2. Здійснити порівняльний аналіз законодавства щодо організації освітнього процесу у закладах освіти в Україні та зарубіжних країнах.
3. Підготувати та провести дискусію «Моделювання та проектування в освітньому процесі закладу вищої освіти»: за і проти».

IV. Самостійна робота

1. Написати реферати на запропоновані теми: «Особливості використання моделювання в освітньому процесі закладів вищої освіти», «Моделі як засіб та дія в освітньому процесі», «Основні аспекти використання моделювання в освітньому процесі».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРУВАННЯ ПРФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

I. Питання для обговорення

Структура професійної діяльності: різноманітність підходів. Професійний відбір, підбір. Індивідуально-психологічні особливості фахівця. Вимоги професії до людини. Професійне самовизначення людини в діяльності. Класифікація професійної діяльності. Рівні

професійної діяльності, їх характеристика. Основні етапи професійного становлення фахівця.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізуйте індивідуально-психологічні особливості фахівця.
2. Дайте характеристику рівнів професійної діяльності.
3. Схарактеризуйте основні етапи професійного становлення фахівця.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти таблицю «Класифікація професійної діяльності».
2. Підготувати і провести бесіду «Основні етапи професійного становлення фахівця».

IV. Самостійна робота

1. Написати реферати на запропоновані теми: «Професійне самовизначення людини в діяльності», «Вимоги професії до людини», «Індивідуально-психологічні особливості фахівця» та ін.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

I. Питання для обговорення

Різноманітні підходи до визначення суті поняття «модель фахівця». Особливості побудови моделі майбутнього фахівця. Загальна схема побудови моделі фахівця. Формування системи професійних знань, умінь та навичок. Професійні здібності. Особистісні якості фахівця. Професійно важливі якості фахівця. Професіоналізм та професійна компетентність фахівця.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначте професійно важливі якості фахівця.
2. Порівняйте зміст понять «професійна компетентність», «професійні здібності» фахівця.
3. Поясніть поняття спеціалізації та визначте її роль у професійній діяльності фахівця.
4. Розкрийте суть понять «модель фахівця», «професійно важливі якості фахівця», «професіоналізм», «професійна компетентність», «професійні здібності фахівця», «професійні компетенції фахівця».
5. Дайте оцінку різноманітних підходів до аналізу професійної діяльності фахівця.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Сформулюйте рекомендації щодо формування системи професійних

знань, умінь та навичок.

2. Укладіть таблицю професійних здібностей педагога, які відіграють важливу роль у його практичній діяльності.

3. Підготувати міні доповідь на тему «Мотивація педагога для успішної професійної діяльності».

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Загальна схема побудови моделі фахівця», «Формування системи професійних знань, умінь та навичок», «Професійні здібності», «Особистісні якості фахівця», «Професійно важливі якості фахівця».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА
ВИЩОЇ ШКОЛИ

I. Питання для обговорення

Особливості професійної діяльності викладача закладу вищої освіти. Професійна компетентність викладача. Професійне становлення викладача вищої школи: адаптація, індивідуальний стиль професійної діяльності. Професійні кризи (професійне вигорання) та деформації у професійній діяльності викладача вищої школи. Формування продуктивної Я-концепції викладача закладу вищої освіти. Культура викладача як критерій та рівень його розвитку. Процес професійної взаємодії викладача та студентів. Професійна етика викладача закладу вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні етапи формування професіоналізму.
2. Проаналізуйте професійну діяльність фахівця.
3. Поясніть значення поняття «професійна компетентність викладача».
4. Обґрунтуйте мету проведення різних видів педагогічної діагностики.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Запропонуйте тематику етичних бесід для студентів.
2. Підготувати та провести дискусію «Професійні кризи (професійне вигорання) та деформації у професійній діяльності викладача вищої школи».

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Формування продуктивної Я-концепції викладача закладу вищої освіти», «Культура викладача як критерій та рівень його розвитку», «Процес професійної взаємодії викладача та студентів» та ін.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7, 8

Тема. МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

I. Питання для обговорення

Суть соціальної діяльності фахівця, її характеристика. Формування особистісно-професійних якостей в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти. Моніторинг професійного розвитку особистості. Формування системи соціально-гуманітарних умінь Система особистісно-професійного самовдосконалення.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому суть соціальної діяльності фахівця, її характеристика?
2. Які цілі освітньої та професійної підготовки фахівця?
3. Проаналізуйте освітньо-кваліфікаційну характеристику фахівця.
4. У чому полягає суть підбору комплексу процедур і методів для проведення моніторингу професійного розвитку особистості?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть варіант опорної таблиці «Формування системи соціально-гуманітарних умінь».
2. Визначте послідовність етапів формування особистісно-професійних якостей особистості в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.
3. Розробіть план проведення диспуту на тему: «Особистісно-професійне самовдосконалення».

IV. Самостійна робота

1. Укладіть схему проведення моніторингу професійного розвитку особистості (за власним вибором).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9, 10

Тема. УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПРОФЕСІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ТА ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ

I. Питання для обговорення

Соціальні позиції та ролі фахівців у процесі професійної діяльності. Спілкування як необхідна умова для професійної взаємодії. Рівні спілкування у професійній взаємодії, їх характеристика. Основні способи спільної діяльності професійної взаємодії. Трудовий колектив як соціальне середовище. Вплив психологічного клімату на ефективність виконання професійної діяльності. Моделювання виробничих (педагогічних) ситуацій у процесі викладання навчальних дисциплін у закладах освіти. Ділові, імітаційні та рольові ігри у процесі підготовки майбутнього фахівця. Використання кейс-стаді та портфоліо у навчальному процесі закладу вищої освіти. Моделювання виховного аспекту діяльності фахівця. Мотивація, активність та успіх у професійній діяльності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте структурування діяльності фахівця.
2. Як формувати соціально-гуманітарні уміння викладача вищої школи?
3. Розкрити суть спілкування та вказати на особливості педагогічного спілкування.
4. Назвати основні функції, види та рівні спілкування у процесі професійної взаємодії.
5. Які особливості ділової та міжособистісної взаємодії у процесі виконання професійної діяльності ви знаєте?
6. Назвіть мотивацію фахівця до виконання ним професійної діяльності.
7. Чи відомі вам особливості виховного аспекту діяльності фахівця?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Правила професійного спілкування».
2. Змодельуйте педагогічні ситуації у процесі викладання навчальних дисциплін.
3. Підготуйте та проведіть дискусію «Вплив психологічного клімату на ефективність виконання професійної діяльності».

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Ділові, імітаційні та рольові ігри у процесі підготовки майбутнього фахівця», «Використання кейс-стаді та портфоліо у навчальному процесі закладу вищої освіти», «Мотивація, активність та успіх у професійній діяльності».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гнезділова К. М. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: *навч. посіб.* Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2011. 124 с.
2. Гонтаровська Н. Б. Освітнє середовище як фактор розвитку особистості: *монографія.* НАПН України, Ін-т пробл. виховання. Дніпро: Дніпро. VAL, 2010. 622 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Вид. друге, доповн. й виправл. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
4. Ковальчук В.М. Моделювання діяльності фахівця. *Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів.* Івано-Франківськ, 2016. 50 с.
5. Козловський Ю. М. Моделювання наукової діяльності вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект: *монографія.* Львів: Сполом, 2012. 484 с.
6. Педагогіка вищої школи: *підручник.* за ред. Д. В. Чернілевського. Вінниця: АМСКП, Глобус-Прес, 2010. 408 с.
7. Пономарьов О. С., Касьянова О. М. Моделювання діяльності фахівця: *підручник.* Харків: НТУ «ХП»; Видавництво ФОП Тагаєв П. О. 2011. 236 с.
8. Пономарьов О. С., Романовський О. Г., Ігнатюк О.А., Згурська М. П. Професійна культура педагога: *навч.-метод. посіб.* Харків: НТУ «ХП», 2011. 198 с.
9. Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти: *кол. монограф. дослідж. наук.* ред. Н. В. Ківенко, Ю. П. Чорноморець: Держ. податкова адмін. України, Нац. ун-т держ. податкової служби України. Ірпінь, 2010. 255 с.
10. Романовський О. Г. Педагогіка розуміння як перспективний напрям розвитку вищої освіти: *навч. посіб.* / О. Г. Романовський, О. С. Пономарьов, С. М. Резнік, Ж. Б. Богдан. Харків: НТУ «ХП», 2014. 260 с.
11. Сабатовська І. С., Кайдалова Л.Г. Моделювання діяльності фахівця: *навч. посіб.* Харків: НФаУ, 2014. 180 с.
12. Формування психологічної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності: *монографія* / за ред. О. Г. Романовського, О. С. Пономарьова. Харків. Савчук О. О., НТУ «ХП», 2011. 336 с.

Додаткова

1. Бойченко М. А. Моделі і технології виховання в зарубіжних країнах: *навч. посіб.* Суми: Мрія, 2012. 141с.
2. Ковальчук В. М. Професіоналізм педагога – головна умова забезпечення якості освіти. *Збірник наукових праць Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.* 2015. № С. 231-234.
3. Ковальчук В. М. Управління навчальною та виховною діяльністю загальноосвітнього навчального закладу. *Збірник наукових праць Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.* 2015. № С. 268-271.
4. Кравцов Ю. С. Філософське призначення освіти у морально-правовій ідентифікації людини: *монографія.* Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2012. 254 с.
5. Кремень В. Г. Актуальні проблеми етики і культури спілкування. В. Г. Кремень, С. О. Заветний, О. С. Пономарьов. *Філософія спілкування.* 2014. № 7. С. 11–14.
6. Кремень В. Синергетична модель розвитку освіти як відповідь на виклики сьогодення. В. Кремень. *Рідна школа.* № 6 (червень). 2010. С. 4-6.
7. Пазинич С. М. Філософія спілкування в царині культурного розвитку суспільства. 2010. № 3. С. 78-86.
8. Положення про рейтинг студентів, критерії та систему оцінювання знань та вмінь Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» / Є. І. Сокол, О. П. Лазуренко, В. Я. Бортников та ін. Харків.: НТУ «ХПІ», 2014. 20 с.
9. Пономарьов О. С. Відповідальність як педагогічна категорія: *навч.-метод. посіб.* Харків: НТУ «ХПІ», 2013. 172 с.
10. Приймак В.М., Ковальчук В.М. Умови розвитку креативної компетентності майбутніх викладачів ЗВО. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика.* 2020. №33.
11. Приймак О., Ковальчук В. М. Формування креативної компетентності майбутніх викладачів ЗВО. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика.* 2019. №32. С. 84-90.
12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL:

zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

13. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej>.

14. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

15. Про освіту: Закон України від 5.09.2017 р. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120 с.

16. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. № 244. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 108. 18 червня.

17. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 321-326.

18. Стинська В. Окремі проблеми становлення вищої освіти України у контексті Болонського процесу. *Вісник Прикарпатського ун-ту*. Серія: Педагогіка. Івано-Франківськ-Горлівка, 2007. Ч. 2. Вип. XV–XVI. С. 261-265.

19. Стинська В. Роль науково-дослідницької діяльності у професійному становленні майбутніх викладачів ЗВО. *Матеріали міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний потенціал сучасної освіти та науки»*. Київ, 2020. С. 240-242.

20. Стинська В., Яцишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.

21. Стинська В.В., Заяць Л.М., Яцишин З.М., Барила Н.І. Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти. *Матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу»*. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020. С. 157-159.

1.4. МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
	Підсумкова форма контролю: екзамен		

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: засвоєння студентами наукових уявлень про суть таких понять, як: «освітньо-професійна програма підготовки фахівця(ОПП)», «зміст навчання», «цілі освітньої підготовки», «зміст підготовки», «цикл підготовки фахівця», «структурно-логічна схема підготовки», «структура змісту навчання»; висвітлення принципів побудови моделі освітньої та професійної підготовки фахівця, а також використання цих знань як теоретичної основи загальної схеми формування змісту навчання, визначення цілі навчання, проведення діагностичних процедур для з'ясування рівня навчальних досягнень студентів у закладі вищої освіти.

Завдання: формування у студентів системи теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для:

- виконання функціональних обов'язків викладача закладу вищої освіти;

- побудови навчального процесу з урахуванням специфіки освітньої та професійної підготовки майбутніх фахівців;

- моделювання в освітньому процесі закладу вищої освіти;

- побудови моделі освітньої та практичної підготовки фахівця;

- визначення цілей освітньої та професійної підготовки майбутнього фахівця;

- формування основ педагогічного мислення, здатності осмислювати і аналізувати педагогічну дійсність;

- готовності до педагогічної праці на гностичному, комунікативному, операційному рівнях;

- відповідального, творчого ставлення до педагогічної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- зміст понять «моделювання», «моделювання освітньої та професійної підготовки»;

- методику розроблення освітньо-професійної програми підготовки фахівця;

- основи моделювання освітньої та професійної діяльності;

- зміст освіти та зміст навчання за певним напрямом підготовки або спеціальністю і освітньо-кваліфікаційним рівнем;

уміти:

- формувати зміст навчання, скласти освітньо-професійну програму підготовки фахівця;
- застосовувати одержані знання у практичній педагогічній діяльності;
- укладати алгоритм освітньо-професійної програми підготовки;
- застосовувати одержані знання у практичній педагогічній діяльності;
- здійснювати розробку освітньо-професійної програми підготовки фахівця;
- укладати алгоритм освітньо-професійної програми підготовки (ОПП);
- скласти робочу програму навчальної дисципліни у вигляді проєкту стандарту ЗВО;
- проводити корекцію робочих програм навчальних дисциплін для забезпечення вимог нормативних документів до структури та змісту навчальних планів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНА СХЕМА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ
Поняття змісту навчання та його структура. Нормативна та вибіркова складові частини змісту навчання. Зв'язок понять «зміст освіти» та «зміст навчання». Принципи та критерії відбору змісту освіти. Зв'язок між змістом навчального матеріалу та майбутньою діяльністю фахівця.

ТЕМА 2. ЦІЛІ ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
Стратегічні завдання вищої освіти в Україні. Завдання реформування змісту вищої освіти. Пріоритетні напрями та шляхи реформування вищої освіти. Цілі освітньої та професійної підготовки. Формування цілей підготовки за циклами. Формування комплексних циклових завдань.

ТЕМА 3. ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ ЗА ЦИКЛАМИ ТА НАВЧАЛЬНИМИ ДИСЦИПЛІНАМИ. ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

Формування циклів освітньої та професійної підготовки. Розподіл змісту підготовки за нормативною та варіативною частинами. Формування змісту підготовки за циклами. Формування змісту циклів підготовки за спеціалізацією спеціальності. Розподіл змісту циклів підготовки за навчальними дисциплінами. Формування змісту циклів.

ТЕМА 4. ДИДАКТИЧНІ МОДЕЛІ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ

Формування змісту підготовки за циклами та навчальними дисциплінами. Освітньо-професійна програма підготовки фахівця. Завдання реформування змісту вищої освіти. Людиноцентризм як філософська основа підготовки майбутніх фахівців. Дидактична модель освітньої та професійної підготовки за напрямом або спеціальністю, за спеціалізацією спеціальності.

ТЕМА 5. ТЕОРІЇ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Програма навчальної дисципліни як основна форма фіксації змісту навчання. Дидактичні вимоги до програми дисципліни. Структура та зміст навчальної програми дисципліни. Структура та зміст робочої програми навчальної дисципліни. Компетентнісний підхід до розробки програми дисципліни.

ТЕМА 6. НАПРЯМИ ТА ПРИНЦИПИ СТРУКТУРУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Зміст навчання. Принципи відбору та структурування змісту навчання. Стратегія розвитку змісту вищої освіти.

ТЕМА 7. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОБРОБКИ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ. ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Структурно-логічна обробка масиву змісту навчання. Упорядкування сукупності нормативних і варіативних навчальних дисциплін. Упорядкування структурно-логічних зв'язків розділів навчальних дисциплін. Інформаційна база освітньої та професійної підготовки майбутніх фахівців. Зміст та структура навчального плану підготовки фахівців за напрямом або спеціальністю. Інваріантна та варіативна складові навчального плану. Оптимізація інформаційної бази освітньої

та професійної підготовки.

ТЕМА 8. ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни як основна форма фіксації змісту навчання. Дидактичні вимоги до програми дисципліни. Структура та зміст навчальної програми дисципліни. Структура та зміст робочої програми навчальної дисципліни. Особливості формування змісту навчальної дисципліни в умовах кредитно-трансферної системи. Роль і місце програми навчальної дисципліни при формуванні змісту навчання. Дидактичні вимоги, що висуваються до навчальної та робочої програм дисципліни.

Тема 9. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план дисципліни (розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять. Упорядкування структурно-логічних зв'язків розділів навчальних дисциплін. Визначення видів та форм занять із дисципліни.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ЗАГАЛЬНА СХЕМА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ

I. Питання для обговорення

1. Аналіз структури змісту освітньої та професійної підготовки фахівця.

2. Визначення циклів освітньої та професійної підготовки.

3. Аналіз відповідності змісту умінь і назв змістових модулів.

4. Розробка фрагменту освітньо-професійної програми (ОПП) фахівця.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які ви знаєте основні цикли підготовки фахівця?

2. Які шляхи формування системи цілей підготовки за циклами?

3. Назвіть особливості розробки комплексних циклових завдань, адекватних цілям підготовки за циклами.

4. Виписати із словників та підручників різні визначення поняття «модель», «моделювання».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати презентацію спроектованої педагогічної системи навчальної дисципліни (за вибором), детально схарактеризувати її функції, компоненти, їх взаємозв'язки.
2. Скласти логічно-структурну схему (таблицю, конспект-схему) змісту освіти.

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на одну із тем (за вибором):

1. Зміст освітньої та професійної підготовки фахівця.
2. Загальна схема побудови освітньо-професійної програми фахівця (ОПП).
3. Дидактико-виховний потенціал етнопедagogіки як фактор професійної підготовки майбутніх освітян.
4. Проблема моделювання професійної компетентності майбутнього фахівця у педагогічній теорії та практиці.
5. Розвиток професійно і соціально значущих особистісних якостей.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ЦІЛІ ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

I. Питання для обговорення.

1. Стратегічні завдання вищої освіти в Україні.
2. Завдання реформування змісту вищої освіти.
3. Пріоритетні напрями та шляхи реформування вищої освіти.
4. Цілі освітньої та професійної підготовки.
5. Формування цілей підготовки за циклами.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що Ви розумієте під «професіоналізацією» змісту навчання?
2. Сформулюйте стратегічні завдання вищої освіти в Україні та за кордоном. Навчальні елементи. Встановлення логічних зв'язків між навчальними елементами (логічна обробка змісту підготовки).
3. Розподіл загального навчального часу за циклами підготовки.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Зобразити схематично нормативно-правову базу організації освітнього процесу в університеті.
2. На основі теоретичного аналізу нормативних документів, підручників, науково-педагогічних джерел дати визначення поняття

«зміст навчання». Вказати шляхи формування цілей освітньої та професійної підготовки фахівців.

3. Які, на Вашу думку, існують шляхи для оптимізації структурно-логічної схеми підготовки фахівця. Вкажіть порядок упорядкування сукупності нормативних і варіативних навчальних дисциплін.

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на одну із тем (за вибором).

1. Позанавчальна діяльність студентів у структурі формування професійних комунікативних умінь.

2. Оптимізація інформаційної бази освітньої та професійної підготовки.

3. Послідовність вивчення навчальних дисциплін, форми і періодичність виконання індивідуальних завдань та проведення контролю.

4. Інформаційна база освітньої та професійної підготовки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ ЗА ЦИКЛАМИ ТА НАВЧАЛЬНИМИ ДИСЦИПЛІНАМИ. ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

I. Питання для обговорення

1. Формування циклів освітньої та професійної підготовки.

2. Розподіл змісту підготовки за нормативною та варіативною частинами.

3. Формування змісту підготовки за циклами.

4. Формування змісту циклів підготовки за спеціалізацією спеціальності.

5. Розподіл змісту циклів підготовки за навчальними дисциплінами.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому суть структурно-логічної обробки масиву змісту навчання?

2. Які основні складові освітньо-професійної програми підготовки фахівця?

3. Схарактеризуйте структуру змісту навчання.

4. Визначіть зміст навчання за навчальною дисципліною.

5. Яка структурно-логічна форма представлення навчальної інформації?

6. У чому Ви вбачаєте особливості розробки комплексних циклових

завдань?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Зобразіть схематично визначення цілей навчання за навчальною дисципліною.
2. Укладіть алгоритм освітньо-професійної програми підготовки фахівця. Назвіть основні цикли підготовки фахівця за нормативними документами.
3. Запропонуйте оптимальні способи логічної обробки змісту підготовки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ДИДАКТИЧНІ МОДЕЛІ МІСТУ НАВЧАННЯ

I. Питання для обговорення

1. Структурно-логічна обробка масиву змісту навчання.
2. Освітньо-професійна програма підготовки фахівця.
3. Завдання реформування змісту вищої освіти.
4. Пріоритетні напрями та шляхи реформування вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. За яких умов можливе впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих закладах вищої освіти?

2. Які ви знаєте пріоритетні напрями та шляхи реформування вищої освіти? Які Ви можете назвати напрями та принципи структурування курсу «Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця»?

3. У чому суть проблемно-тематичного підходу як одного з принципів структурування курсу «Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця»?

4. Відбір навчального матеріалу відповідно до поставлених цілей і дидактичних принципів навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть словник педагогічних термінів стосовно моделювання освітньої та професійної діяльності фахівця.

2. Поясніть причину «перекриття» змісту навчального матеріалу при викладанні декількох дисциплін.

3. У чому, на Вашу думку, полягає користь інтеграції міжпредметних зв'язків у професійній підготовці фахівця?

4. Серед відомих Вам підходів до поетапного проектування змісту освіти виберіть один і доведіть його перевагу над іншими.

5. На прикладі будь-якої навчальної інформації доведіть її міжпредметну значущість.

6. Назвіть основні складові професійної компетентності викладача вищої школи, необхідні для структурування змісту навчання.

IV. Самостійна робота

1. Європейська система трансферу кредитів.

2. Інноваційні аспекти професійної підготовки фахівця.

3. Використання комп'ютерних технологій для структурування розділів навчальних дисциплін.

4. Інформаційна база освітньої та професійної підготовки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ТЕОРІЇ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

1. Програма навчальної дисципліни як основна форма фіксації змісту навчання.

2. Дидактичні вимоги до програми дисципліни.

3. Структура та зміст навчальної програми дисципліни.

4. Структура та зміст робочої програми навчальної дисципліни.

5. Особливості формування змісту навчальної дисципліни в умовах кредитно-трансферної системи.

6. Компетентнісний підхід до розробки програми дисципліни.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які шляхи використання комп'ютерних технологій для структурування розділів навчальних дисциплін?

2. Які основні компоненти змісту навчальної дисципліни? Їх коротка характеристика.

3. У чому полягає різниця між типовою та робочою навчальними програмами дисципліни.

4. З якою метою проводиться корекція робочих навчальних програм?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Запропонуйте власний алгоритм структурування навчальної інформації. Вказати позитивні та негативні сторони використання структурно-логічних схем у навчальному процесі.

2. Наведіть приклад використання інформаційних технологій для побудови ОПП. Сформулюйте основні критерії побудови змісту навчання.

3. Підготувати презентацію «Історія становлення дистанційної освіти в Україні».

IV. Самостійна робота

1. Сформулюйте понятійно-категоріальний апарат моделювання освітньої та професійної діяльності фахівця як науки і навчальної дисципліни.

2. Зобразіть схематично основні джерела змісту освіти у вищій школі.

3. Розкрийте особливості формування варіативного змісту підготовки майбутніх фахівців за спеціалізацією спеціальності.

Підготувати реферат на одну із тем (за вибором):

1. Професійна спрямованість змісту навчання.

2. Умови реалізації професійної спрямованості навчання.

3. Цільова складова професійної підготовки фахівців у ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

1. Основи системного мислення в сучасній педагогіці.

2. Системний підхід до організації навчання у закладі вищої освіти.

3. Системний підхід до організації науково-дослідної роботи студентів.

4. Системний підхід як інтегративний у ЗВО.

5. Інваріанти системного підходу у ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке інтегративність системного підходу в освіті?

Чому інтегративний підхід до системи освіти є основою системного мислення?

2. Назвіть причини, що обумовлюють інтегративний підхід до системи освіти.

3. Назвіть три види спеціалізації кадрів, що готуються вищою школою.

4. Хто такі системологи і яку роль відіграє діяльність цих фахівців у

інноваційному розвитку вищої школи України?

5. Поясніть різницю між цілісною та сумативною системою світи.

6. Наведіть принципи моделювання системи навчання дисципліни.

7. Схарактеризуйте алгоритм системного підходу до організації опанування дисциплін.

8. За яких умов освітня ситуація виступає підставою для інтегративного) підходу до навчання?

9. Основні елементи науково-дослідної роботи студентів?

10. Які особливості інтегративності системного підходу Ви знаєте?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Дайте визначення інваріантів інтегративного підходу в системі вищої освіти.

2. Дайте характеристику навчальній та освітній ситуації. Яка з них більше відповідає інтегративному підходу в системі освіти?

3. На які принципи опирається єдність освітнього процесу?

IV. Самостійна робота

1. Підготувати презентацію «Підготовка фахівців у ЗВО як динамічна система».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОБРОБКИ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ. ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

I. Питання для обговорення

1. Упорядкування сукупності нормативних і варіативних навчальних дисциплін.

2. Упорядкування структурно-логічних зв'язків розділів навчальних дисциплін.

3. Зміст і структура навчального плану підготовки фахівців за напрямом або спеціальністю.

4. Інваріантна та варіативна складові навчального плану.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Яким чином використовуються графи та матриці для встановлення логічних зв'язків розділів усіх навчальних дисциплін ОПП?

2. Як оптимізувати інформаційну базу освітньої та професійної підготовки?

3. Назвіть основні складові освітньо-професійної програми підготовки фахівця.

4. Які шляхи використання графів і матриць для встановлення логічних зв'язків розділів усіх навчальних дисциплін ОПП?

5. Яка логічна структура навчального матеріалу?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати навчальні плани підготовки майбутніх фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» з однією зі спеціальностей. Зробити висновок щодо відмінностей навчальних дисциплін за цими рівнями.

2. Проаналізувати навчальний план підготовки майбутніх фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр». Зробити висновок щодо доцільності вибору дисциплін навчальним закладом.

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на одну із тем (за вибором).

1. Складові змісту освіти.

2. Структурно-логічна обробка масиву змісту навчання.

3. Оптимізація структурно-логічної схеми підготовки.

4. Підготувати презентацію «Основні підходи до проектування змісту навчання».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Питання для обговорення

1. Програма навчальної дисципліни як основна форма фіксації змісту навчання.

2. Дидактичні вимоги до програми дисципліни.

3. Особливості формування змісту навчальної дисципліни в умовах кредитно-трансферної системи.

4. Компетентнісний підхід до розробки програми дисципліни.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як визначати цілі навчання за навчальною дисципліною?

2. Назвіть алгоритм визначення рівня сформованості предметних умінь.

3. Як визначити зміст навчання за навчальною дисципліною?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Складіть логічно-структурну схему (таблицю, конспект-схему) дидактичних вимог до програми дисципліни.

2. Вкажіть необхідну кількість годин/кредитів, що розподіляються на вивчення дисциплін нормативної та варіативної частини змісту підготовки фахівця. Вказати необхідну кількість годин/кредитів, що надаються на вивчення дисциплін варіативної складової змісту освіти.

3. Складіть власний алгоритм побудови ОПП фахівця.

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на одну із тем (за вибором):

1. Запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України.

2. Функції кредитно-модульної системи.

3. Підстави для впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Україні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

I. Питання для обговорення

1. Різні підходи до визначення критеріїв оцінювання результатів пізнавальної діяльності студентів.

2. Положення про критерії оцінювання знань студентів.

3. Зміст контрольних заходів. Порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що ви розумієте під критеріями оцінювання результатів пізнавальної діяльності студентів?

2. Особливості оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі.

3. Основні тези положення про критерії оцінювання знань студентів.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Опрацювати положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів, порядок проведення поточного і підсумкового контролю знань, визначення рейтингу студентів в умовах кредитно-модульної системи організації освітнього процесу.

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на одну із тем (за вибором):

1. Ключові елементи кредитно-модульної системи організації навчання студентів у закладі вищої освіти.
2. Інтеграція системи освіти України у світовий освітній простір.
3. Особливості кредитно-модульної системи при вивченні педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти.
4. Особливості організації кредитно-модульної системи навчання у вищій школі.
5. Умови адаптації модульно-рейтингової системи в українських ЗВО.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2015. 336 с.
2. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді: *монографія* / за ред. М. Михальченка. Київ: Пед. думка, 2010. 312 с.
3. Гнезділова К. М. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: *навч. посіб.* Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2011. 124 с.
4. Гончаров С. М. Методи та технології навчання в кредитно-трансферній системі організації навчального процесу: *навч.-метод. посіб.* Рівне: НУГП, 2018. 451 с.
5. Гузеєв В. В. До побудови формалізованої теорії освітньої технології: цільові групи і цільові установки. *Шкільні технології.* 2012. № 2. С. 3–10.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : *навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів.* Київ: Академвидав, 2014. 334 с.
7. Драч І. І. Педагогіка вищої школи. Київ: Вид. ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти», 2013. Ч. 2. 71 с.
8. Дубасенюк О. А. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2011. 114 с.
9. Енциклопедія освіти / Гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Хрінком Інтер, 2008. 1040 с.

10. Козак Н.Л., Шоробура І.М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Львів: «Новий світ-2000», 2016. 180 с.
11. Кремень В. Г. Вища освіта в Україні: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2005. 327 с.
12. Максименко Н., Салига Н. Моделювання педагогічних ситуацій у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. 2021. Випуск 79. Т.1. Київ: Видавничий дім «Гельветика», С. 183-187.
13. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: *монографія*. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили. 2015. 460 с.
14. Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця: *навч.-метод. посібн. до курсу* / авт.-упоряд. Н. М. Салига. Івано-Франківськ, 2016. 115 с.
15. Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця. Програма навчальної дисципліни. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. 30 с.
16. Педагогіка вищої школи : *підручник* / за ред. Д. В. Чернілевського. Вінниця: АМСКП, Глобус-Прес, 2010. 408 с.
17. Пономарьов О. Моделювання діяльності фахівця: *навч.-метод. посіб.* Харків: НТУ «ХП», 2015. 58 с.
18. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
19. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. No266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej>.
20. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від від 26 грудня 2015 р. № 848-VIII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnicnu-dijalnist>.
21. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
22. Про освіту: Закон України від 5.09.2017р. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120с.

23. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України: редакція від 01.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.

24. Салига Н. Національно-патріотичні мотиви у діяльності Михайла Базника. *Гірська школа Українських Карпат*. Наукове фахове видання з педагогічних наук. 2018. № 19. С.48-52.

25. Салига Н. Погляди Іоанна Павла II на проблеми виховання дітей та молоді з позицій християнської моралі. *Освітній простір України*. 2019. №15. С. 51-53.

26. Салига Н. Формування методичної культури майбутніх викладачів ЗВО на етапі професійної підготовки. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 23. С. 116-121.

27. Салига Н. Формування професійної ідентичності у майбутніх викладачів ЗВО як педагогічна проблема. *Виховання дітей та молоді: теорія і практика: зб. наук. праць / за ред. О. Карпенко*. Дрогобич: редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. С. 186-189.

28. Салига Н., Луканюк І. Проблема формування культури спілкування майбутніх викладачів ЗВО як предмет науково-педагогічних досліджень. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика*. Івано-Франківськ, 2018. № 30. С. 16-19.

29. Салига Н., Семанів В. Модель формування професійної мобільності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика*. Івано-Франківськ, 2018. №31. С.22-24.

30. Семенова А. Парадигмальне моделювання у професійній підготовці майбутніх учителів: *монографія*. Одеса: Юридична література, 2019. 504 с.

31. Університетська освіта: *навч.-метод. посіб.* Укладач Г.В. Толканець. Київ: Кондор, 2018. 182 с.

Додаткова

1. Балук С., Салига Н. Креативність як поняття ключової компетентності викладача вищої школи. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика*. Івано-Франківськ, 2017. № 29. С.14-18.

2. Біла книга національної освіти України / Алексєєнко Т. Ф., Аніщенко В. М., Балл Г.О. та ін.; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. Київ: Інформ. системи, 2010. 342 с.

3. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область / за ред. В. Кременя. Київ: Знання України, 2010. 335 с.

4. Зінченко В. О. Моніторинг якості навчального процесу у вищому навчальному закладі: *монографія*. Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 326 с.

5. Ігнатюк О. Моделювання викладання педагогічних дисциплін у процесі підготовки майбутніх докторів філософії в умовах технічного університету. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика». Серія «Педагогіка»*. 2019. Випуск 6 (11). С. 3-21.

6. Кобрій О. Моделювання професійної підготовки педагога у вищих навчальних закладах України. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2016. Випуск 3/35. С. 145-153. http://dsu.edu.ua/pedagogics/wp-content/uploads/2016/06/2016_3_19.pdf

7. Концептуально-методологічні основи проектування методів і засобів діагностики освітніх результатів у вищих навчальних закладах: *монографія* / за заг. ред. В. І. Лугового, О. Г. Ярошенко. Київ: Педагогічна думка, 2014. 234 с.

8. Кузько М. С. Вплив методів ситуативного моделювання на якість професійної підготовки майбутніх геологів. Підготовка конкурентоздатних фахівців: виклики сучасності. *Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (Кривий Ріг, 25 – 26 квітня 2018 р.). Кривий Ріг: КПГТЛ, 2018. С. 310 – 313.

9. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: *монографія* / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 308 с.

10. Салига Н., Семанів В. Модель формування професійної мобільності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика*. Івано-Франківськ, 2018. № 31. С. 7-12.

11. Салига Н. Формування методичної культури майбутніх викладачів закладів вищої освіти на етапі професійної підготовки. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 23. С. 116-121.

12. Салига Н., Луканюк І. Проблема формування культури спілкування майбутніх викладачів ЗВО як предмет науково-педагогічних досліджень. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика*. Івано-Франківськ, 2018. № 30. С. 16-19.

13. Салига Н. М. Особливості системного підходу до організації навчально-виховного процесу у вищій школі. *Zbiór artykułów naukowych pedagogika. osiągnięcia naukowe, rozwój, prognozyse*. Warszawa (PL) 29.09.2016 30.09.2016. С. 30-34. конференция.com.ua/files/file/scientific_conference_57/57-3%20WARSZAWA%2031.09.2016.pdf

14. Салига Н.М. Системний підхід у вищій школі: навч.-метод. посіб. до курсу / авт.-упоряд. Н. М. Салига. Івано-Франківськ, 2016. 76 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2182.pdf>

15. Стефанюк А., Салига Н. Педагогічні засади формування педагогічного іміджу майбутнього викладача. *Інформаційний бюлетень кафедри імені Б.Ступарика*, 2016. № 24. С. 34-39.

16. Столяренко О. В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця: навч.-метод. посіб. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 196 с.

17. Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): *монографія*. Запоріжжя: ЗДУ, 2013. 42 с.

18. Чорна М., Салига Н. Підготовка майбутніх викладачів ЗВО до організації роботи зі студентами у сфері дозвілля. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Б. Ступарика*. Івано-Франківськ, 2018. № 30. С. 6-9.

1.5. ІСТОРІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	За вибором	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: забезпечити засвоєння студентами ОР «магістр» наукових уявлень про основні закономірності, періоди і тенденції у розвитку вищої освіти на різних етапах розвитку людської цивілізації, особливості її еволюції в Україні; сформувати навички творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики зарубіжної і вітчизняної вищої школи у майбутній самостійній викладацькій діяльності.

Завдання:

- сформувати цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти;
- з'ясувати витоки становлення, закономірності та періоди у розвитку вищої школи, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурними факторами;
- забезпечити опанування студентами світової й національної історико-педагогічної спадщини у сфері вищої освіти, усвідомлення ролі закладів вищої освіти у сучасних євроінтеграційних процесах;
- сприяти активізації самостійної пошукової діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти, розвитку їхнього творчого потенціалу та формування професійного світогляду.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- історію зародження, закономірності та періоди еволюції зарубіжної й української вищої освіти;
- стан і тенденції розвитку вищої школи у сучасному світовому і національному вимірах;
- історико-педагогічний дискурс змісту, методів і форм освітньої діяльності у закладах вищої освіти;
- особливості освітнього процесу у закладах вищої освіти в умовах відродження та розбудови національної системи вищої освіти в Україні.

уміти:

- конкретно-історично підходити до аналізу педагогічних явищ і фактів у сфері вищої освіти, критично їх переосмислювати, визначати можливості творчого використання в сучасних умовах;
- самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями у галузі вищої освіти на основі аналізу базової та додаткової літератури;

- визначати положення педагогічної теорії та практики навчання і виховання молоді в закладах вищої освіти, які сприяють розвитку педагогічного мислення, підвищенню педагогічної культури, зростанню фахової майстерності викладачів;
- здійснювати науково-пошукову педагогічну діяльність.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ВИТОКИ І РОЗВИТОК ВИСОКИХ ШКІЛ У ДРЕВНІХ ЦИВІЛІЗАЦІЯХ ТА В ДОБУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Причини виникнення та зміст діяльності шкіл підвищеного типу у давніх цивілізаціях (Вавилонське царство, Єгипет, Індія, Китай). Організаційно-педагогічні основи функціонування високого шкільництва у Древній Греції і Стародавньому Римі. Передумови виникнення перших європейських університетів. Особливості та зміст освітнього процесу в середньовічних європейських університетах. Поняття про схоластику.

ТЕМА 2. ЕВОЛЮЦІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ У XVII – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Особливості організації та змісту діяльності високого шкільництва у зарубіжних державах у XVII – XVIII ст. (єзуїтські колегії, лицарські академії, інститути). Тенденції розвитку університетської освіти та її головні ознаки. Проблеми вищої освіти молоді у творчій спадщині визначних представників педагогічної думки доби Просвітництва (Я.А. Коменський, Дж. Локк, Ж.Ж. Руссо та ін.). Сутність ідей зарубіжної педагогіки кінця XVIII – першої половини XIX ст. та їх вплив на розвиток вищої школи (К. Гельвецій, В. Гумбольдт, А. Дістервег, Ж. Кондорсе).

ТЕМА 3. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВАХ НАПРИКІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Сутність нових ідей зарубіжної педагогіки кінця XIX – початку ХХ ст. та їх вплив на зміну пріоритетів у системі зарубіжної вищої освіти. Тенденції розвитку вищої освіти у розвинених зарубіжних країнах у

першій половині ХХ ст. Причини та зміст освітніх реформ у державах Заходу у другій половині ХХ ст. Передісторія формування європейської інтеграції у галузі європейської вищої освіти. Рушійні сили та сутнісна характеристика трансформаційних змін у системі вищої освіти розвинених держав Заходу кінця ХХ – початку ХХІ ст. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти країн Європи (історія, ключові позиції, шляхи реалізації, результати впровадження основних положень документів Болонського процесу).

ТЕМА 4. ЗАРОДЖЕННЯ Й ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИСОКОГО ШКІЛЬНИЦТВА В ЕПОХУ КИЄВО-РУСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА УКРАЇНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Передумови формування та зміст навчання і виховання у перших школах підвищеного типу Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Єзуїтське шкільництво на західноукраїнських землях. Братські школи в Україні як перші українські середні школи. Острозький колегіум – перша вища школа гуманістичного типу в Україні (організація, зміст освітньої та наукової діяльності, сучасні реалії). Місце і роль Києво-Могилянської академії у розвитку національної культури й освіти; наукова діяльність визначних випускників і викладачів КМА.

ТЕМА 5. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Провідні тенденції у розвитку шкільництва й освіти на українських землях наприкінці ХVІІІ – на початку ХІХ ст. Освітня політика російського й австрійського урядів у галузі високої освіти на межі ХVІІІ – ХІХ ст. Організація та зміст освітнього процесу у перших класичних університетах України (Львівський, Харківський). Розвиток вищої освіти у «підросійській» та «підавстрійській» Україні у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Практика організації високого шкільництва в УНР.

ТЕМА 6. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У 1920-Х – 1980-Х РР.

Сутність освітньої політики більшовицької, шляхетсько-польської, румунської та чеської влад у галузі вищої освіти в 1920-1930-х рр.

Основні напрями та зміст освітньої і науково-дослідницької діяльності у різних типах вищих шкіл України цього періоду. Специфіка розвитку вищої школи в УРСР у другій половині ХХ ст. Формування мережі державних ЗВО на західноукраїнських землях. Становлення і розвиток закладів вищої освіти на Прикарпатті.

ТЕМА 7. ВИЩА ОСВІТА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ОСВІТНІХ ВИКЛИКІВ

Законодавчо-нормативна база функціонування системи вищої освіти в Україні у 1990 – на початку 2000-х рр. та відображення її положень у практичній діяльності закладів вищої освіти. Основні проблеми української вищої освіти початку відновленої державної незалежності. Світові тенденції розвитку систем вищої освіти та їх відображення в організаційній, освітній і науковій діяльності ЗВО України після приєднання до Болонського процесу (2005). Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) про мету, завдання, зміст сучасної вищої освіти та шляхи їх реалізації. Мета, завдання, рівні та ступені вищої освіти в Законі України «Про освіту» (2017р.).

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1-2

Тема. СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК І СУЧАСНИЙ СТАН ВИЩОЇ ОСВІТИ У РОЗВИНЕНИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ (ТЕОРЕТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ)

I. Питання для обговорення

Витоки, генеза і сучасні тенденції розвитку вищої освіти в:

- Італії;
- Франції;
- Великобританії;
- Німеччині;
- Польщі;
- Росії;
- Чехії (або будь-яка інша країна – учасник Болонського процесу, за вибором студента).

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які навчальні заклади древнього світу можна віднести до інституцій підвищеного типу?

2. Визначте причини виникнення перших університетів у Західній Європі.

3. Якою була структура перших європейських університетів?

4. У чому полягала обмеженість змісту навчання у перших західноєвропейських університетах?

5. Які чинники зумовили втрату автономії перших західноєвропейських університетів?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Доповнити таблицю «Середньовічні університети Західної та Центральної Європи»

<i>Століття</i>	<i>Держава</i>			
	<i>Італія</i>	<i>Франція</i>	<i>Англія</i>	<i>Інші держави</i>
<i>XII</i>	Болонья	Париж	Оксфорд	
<i>XIII</i>	Падуя, Неаполь	Тулуза	Кембридж	Саламанка (Іспанія), Лісабон (Португалія)
<i>XIV</i>	Рим	Гренобль		Відень (Австрія), Гейдельберг (Німеччина), Краків (Польща), Прага (Чехія)
<i>XV</i>	...?	...?	...?	...?
<i>XVI</i>	...?	...?	...?	...?

2. Зробити анотацію (або укласти план-конспект) однієї статті з історії зарубіжної вищої освіти, вміщеної в часописах «Вища освіта України» та «Вища школа» (за останні 3 – 5 років).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ПЕРЕДІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВИТИ

I. Питання для обговорення

Соціокультурні та політичні основи виникнення і функціонування навчальних закладів підвищеного типу в добу українського національного Відродження (XVI – XVII ст.). Острозька школа-академія: заснування, зміст діяльності, відродження в незалежній Україні. Києво-Могилянська Академія як всеукраїнський культурно-освітній центр: минуле і сучасність. Визначні освітні діячі і педагоги-викладачі та випускники українських високих шкіл XVII – XVIII ст.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Чому, на Вашу думку, іще за життя К. Острозький отримав визнання, як «...отець і добродій Руси, прихильник благочестія, око і світило церковне»?

2. Що характеризує КМА як перший по-справжньому заклад вищої освіти в Україні?

3. Визначте хронологію етапів розвитку і функціонування КМА.

4. Що засвідчувало про загальноосвітній і «всестановий» характер КМА?

5. Які навчальні дисципліни поосідали чільне місце у програмі навчання КМА у XVII – XVIII ст.?

6. Які класи КМА початку її функціонування співпадали із факультетами західноєвропейських університетів?

7. Чому, на Вашу думку, КМА не змогла у XVII – XVIII ст. очолити боротьбу за національну освіту в Україні?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Зробити порівняльний аналіз структури КМА і перших європейських університетів.

2. Зробити порівняльний аналіз змісту освіти у КМА й університетах Західної Європи XVII – XVIII ст.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У МЕЖАХ АВСТРІЙСЬКОЇ (АВСТРО-УГОРСЬКОЇ) ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ

I. Питання для обговорення

Найхарактерніші ознаки політики царського російського уряду в галузі освіти наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. та їх вплив на розвиток закладів вищої освіти на українських землях. Сутність освітніх реформ кінця XVIII – початку XIX ст. в Австрійській імперії та їх імплементація в західному регіоні України. Львівський університет як перший класичний університет в Україні. Місце і роль Харківського університету в історії вищої освіти України. Київський університет: історія і сьогодення. Тенденції розвитку університетської освіти на східно- та західноукраїнських землях у другій половині XIX ст. Видатні викладачі та випускники університетів України XIX – початку XX ст.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які чинники зумовили формування університету у Львові?
2. Хто розробив проєкт університету в Харкові та хто був його першим ректором?
3. Чи згодні Ви зі твердженням С. Сірополка про те, що в перших роках існування Харківського університету його професорська колегія «...в більшості своїй складалася з осіб реакційного напрямку»? Обґрунтуйте свою згоду чи незгоду.
4. Які факти із життя студентів і викладачів Харківського університету перших десятиліть його функціонування вказували на реакційний характер політики царського уряду в галузі вищої освіти? Наведіть приклади.
5. Доведіть(або заперечте) правомірність твердження С.Сірополка про те, що засновуючи університет у Києві, «...російський уряд дбав не так про наукові інтереси, як про політичні...».
6. Які факультети мав Київський університет на початку своєї діяльності?
7. Назвіть найвідоміших учених-викладачів Київського університету другої половини XIX ст.

III. Пошукові та творчі завдання

Підготувати наукові повідомлення на одну із запропонованих тем: «В.

Каразін як фундатор Харківського університету»; «Жінки у перших університетах України»; «Перші українські кафедри у Львівському університеті (заснування, зміст діяльності, керівники)»; «Студентська молодь і національно-культурний поступ у Західній Україні наприкінці XIX – на початку XX ст.»; «Боротьба за український університет у Львові наприкінці XIX - на початку XX ст. та її висліди».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

ТЕМА. НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗБУДОВИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ДОБУ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ (1917–1920 РР.)

I. Питання для обговорення

Заснування та діяльність Українського Народного Університету (Державного українського університету) в Києві. Державний український університет у Кам'янці-Подільському: історія та сучасність. Українська Академія Наук як найвище наукове досягнення української самостійної держави початку XX ст. Становлення та розвиток української педагогічної освіти в період Центральної Ради, в добу Гетьманату і Директорії.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які питання розглядалися на I Всеукраїнському учительському з'їзді у Києві (5 – 6 квітня 1917 р.)?
2. Які завдання в галузі розбудови української національної освіти намітив II Всеукраїнський учительський з'їзд (Київ, 10 – 12 серпня 1917 року)?
3. Назвіть громадські організації 1917 – 1920 рр., метою і змістом діяльності яких було відродження української національної освіти.
4. Як називався підрозділ Центральної Ради, що займався проблемами освіти? Хто був його першим керівником?
5. Коли було засноване і ким очолене перше українське Міністерство освіти?
6. Яким чином і в яких напрямках у добу УНР здійснювалася українізація закладів вищої освіти, заснованих у межах Російської імперії?
7. Назвіть ЗВО, засновані в період національно-визвольних змагань українського народу 1917 – 1920 рр.

III. Пошукові та творчі завдання

Підготувати міні-проекти зазначеної тематики (1 за вибором студента): «Педагогічно-просвітницька діяльність визначних діячів української національної освіти періоду визвольних змагань за українську державу (І. Огієнко, С. Русова, С. Черкасенко, П. Холодний та ін.)»; «Перші українські академіки (Д. Багалій, В. Вернадський, С. Смаль-Стоцький)»; «Виховання студентської молоді на героїці Крут»; «Студенти – активні учасники українського січового стрілецтва: історична ретроспектива та виховний потенціал».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЦЬОГО ПРОЦЕСУ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

I. Питання для обговорення

Сутність політики радянського уряду в галузі вищої освіти в Україні у 1920-х рр. Українізація, пролетаризація та принцип «відкритих дверей» і їх наслідки для української вищої освіти. Специфіка розвитку вищої освіти в «радянській» Україні у 1930-х рр. Відновлення чинності університетів, зміст їх діяльності. Особливості розвитку вищої школи в Західній Україні у 1920-х– 1930-х рр. Формування мережі закладів вищої освіти в західних областях УРСР у 1940-х рр. Розвиток системи вищої освіти в УРСР у «відбудовчий» період. Уніфікація, ідеологізація та політизація як провідні тенденції в освітньому процесі закладів вищої освіти України другої половини ХХ ст.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Доведіть (або спростуйте) правомірність висновку Н. Полонської-Василенко про те, що Ризький мирний договір 1921 р. закінчив героїчну добу визвольних змагань і з того часу починається історія України «...під владою окупантів, історія боротьби за своє національне «я», за свою національну культуру і свободу...»

2. Чому більшовицька влада у 1920 р. припинила функціонування університетів в Україні та вилучила їх із системи освіти?

3. У чому полягала сутність курсу українізації в галузі освіти, здійснюваного більшовицькою владою в Україні у 1920-х рр.?

4. Що таке «пролетаризація» вищої освіти?

5. У чому виявився курс радянської влади на уніфікацію освіти в Україні та підпорядкування вищої школи централізованій загальносоюзній системі у 1930-х рр.?

6. Користуючись доступними джерелами, наведіть конкретні приклади посилення ідеологізації, політизації та русифікації освітнього процесу у закладах вищої освіти УРСР у другій половині ХХ ст. Чи мали місце факти спротиву цим процесам у середовищі викладачів і студентів вищих шкіл?

7. Що таке «комуністичне» виховання студентства та які форми, методи і засоби його здійснення використовувалися у закладах вищої освіти УРСР?

ІІІ. Пошукові та творчі завдання

Підготувати наукові повідомлення на одну із запропонованих тем: «Український таємний університет у Львові. Заснування, структура, зміст діяльності, визначні вчені»; «Греко-католицька богословська академія у Львові як єдина повноправна і незалежна українська висока школа у межах II Речі Посполитої»; «Українські високі студії за межами України у 1920-х – 1930-х рр.»; «Розвиток вищої освіти в Західній Україні у другій половині ХХ ст.: особливості, проблеми, результати»; «Станіславський учительський інститут: витоки, розвиток у другій половині ХХ ст.».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА. ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ЗМІСТ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА МЕЖІ ХХ–ХХІ СТ.

I. Питання для обговорення

Причини реформування вищої освіти в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Перші законодавчо-нормативні освітні акти молодого української держави та відображення в них проблем вищої школи (Державна національна програма «Освіта» – Україна ХХІ ст., закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» (2002) та ін.). Вища освіта України в умовах Болонського процесу: сучасні реалії та тенденції інтеграції в європейський освітній простір. Основні засади функціонування системи вищої освіти в Україні відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014) та «Про освіту» (2017).

ІІ. Підсумковий тестовий контроль знань

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Концепція розвитку педагогічної освіти: *Наказ МОН України* від 16-го липня 2018 р. №776.
2. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді...: *Наказ МОН України* від 16.06.2015 р. № 641.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: *підручник*. Київ: Либідь, 1998. 557 с.
4. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді: *монографія* / кер. авт. кол. М. Михальченко. Київ: Педагогічна думка, 2010. 312 с.
5. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник за мод. рейт. системою навчання* [Рек. МОН]. Київ: ЦНЛ, 2018. 384 с.
6. Зарубіжна система вищої освіти: *навч. посіб.* / авт.-упоряд. М. І. Гагарін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с.
7. Каленюк І. С., Куклін О. В. Розвиток вищої освіти та економіка знань: *монографія*. Київ: Знання, 2012. 343 с.
8. Ковальчук Л.О., Ковальчук О. Б. Система освіти зарубіжних країн: *навч. посіб.* Львів, 2003. 240 с.
9. Корсак К.В. Світова вища освіта: порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: *монографія*. Київ: МАУП – МКА, 1997. 208 с.
10. Кузьмінській А.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2011. С. 29 – 40.
11. Курило В. Освіта та педагогічна думка східно-українського регіону у ХХ столітті. Луганськ, 2000. 460с.
12. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2003. 450 с.
13. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917 – 1985 рр.) Київ: Либідь, 1992. 196 с.
14. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: Миколаїв: Вид-во МДГУ, 2005. 460 с.

15. Педагогіка вищої школи : *навч. посіб.* / З. Н. Курлянд [та ін.]. Київ : Знання, 2005. 399 с.
16. Поляков М. В., Савчук В. С. Классический университет: от идей античности к идеям Болонского процесса. Донецк: Изд-во ДНУ, 2007. 596 с.
17. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2011. С. 30 – 100.
18. Сисоєва С. О., Сколова І. В. Теорія і практика вищої освіти: *навч. посіб.*, 2016. 338 с.
19. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Львів: Афіша, 2001. 664 с.
20. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2010. 456 с.
21. Хижняк Л. М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Харків: Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2010. 192 с.
22. Про вищу освіту. Закон України від 1.07.2014 № 1556 – VII. *Відомості Верховної Ради.* 2014. № 37 – 38.
23. Про освіту: Закон України від 05.09.2017р. *Відомості Верховної Ради.* 2017. № 38-39.

Додаткова

1. Андрущенко В., Гляревська І. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір. *Рідна школа.* 2012. № 12. С. 3-8.
2. Артемчук Г. І., Попович В. В., Січкаренко Г.Г. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку. Київ: Ленвіт, 2004. 176 с.
3. Бриштан В. Т. Світова та вітчизняна вища школа: історико-культурологічний аспект: *навч. посіб.* Дніпропетровськ: РВА «Дніпро – ВАЛ», 2006. 140 с.
4. Вища освіта і Болонський процес: *підручник* / Г.Ф Пономарьова та ін. Харків: ХГПА, 2011. 304 с.
5. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку: Івано-Франківська область / ред. рада вид.: В. Г. Кремень (гол.); відп. ред. В. І. Кононенко [співавторство З. І. Нагачевської]. Київ: Знання України, 2010. 335 с. (автор. стор. 216-236).

6. Вищі навчальні заклади Івано-Франківської обл.: *статист. збірник* / за ред. Костюк О. В. Івано-Франківськ: Головне упр. статистики в Івано-Франківській обл., 2013. 71 с.

7. Віднянський СВ. Культурньо-освітня і наукова діяльність української еміграції в Чехо-Словаччині: Український вільний університет (1921-1945 рр.). Київ. 1994. 82 с.

8. Высшее образование в XXI веке. Всемирный статистический обзор по высшему образованию. 1980 – 1995 гг. ЮНЕСКО: Париж, 5 – 9 октября, 1998 г. 71 с.

9. Дмитриченко М.Ф., Хорошун Б.І. та ін. Вища освіта і Болонський процес. Київ: Знання України, 2006. 440 с.

10. Козак Н.Л., Шоробура. І.М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Львів: Новий світ – 2000, 2011. 180 с.

11. Конеллі Д. Поневолений університет. Советизація вищої освіти у Східній Німеччині, Чехії та Польщі: 1945-1956. Харків: ФОП Рибалка Д. Л., 2011. 542 с.

12. Нагачевська З. І. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: *навч. метод. вид.* Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 72 с.

13. Нагачевська З. І., Джус О. В. Історія вищої освіти: *навч. метод. вид.* Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 52 с.

14. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний ун-тет ім. В. Стефаника, 2010. 92 с.

15. Радул О. Історія педагогіки України Х-го – XVII-го століть: персоналії. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2005. 238 с.

16. Сафонова Н. М., Циганок В. Є. Етапи та провідні напрями реформування вищої школи в Україні (90-ті рр. XX-го – початок XXI-го ст.). *Історичні записки*: зб. наук. праць. Київ. 2012. Вип. 12. С. 271-278.

17. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: Вища школа, 2005. 239 с.

18. Тарнавська С. В. Мережа та структура вищих навчальних закладів УРСР в 1920-1933 роки. *Гілея*. 2010. Вип. 30. С. 119-125.

19. Хижняк З.І., Маньківський В.К. Історія Києво-Могилянської академії. Київ: КМА, 2003. 184 с.

20. Чирва Г. М. Історичні передумови становлення сучасної вищої освіти в Україні. [Електронний ресурс]. VLR: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2019/tom_2/25.pdf

**1.6. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ
УКРАЇНИ**

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	За вибором	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: забезпечити засвоєння студентам другого (магістерського) рівня вищої освіти знань про особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у різних умовах і на різних етапах функціонування західноукраїнського суспільства; сформуванню умінь й навички творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики національної вищої школи задля ефективної самостійної педагогічної та науково-педагогічної діяльності.

Завдання:

- сформуванню у студентів магістратури цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти в західному регіоні України;

- з'ясувати витоки становлення, особливості й етапи еволюції західноукраїнської вищої школи в нерозривній єдності із загальнонаціональними тенденціями розвитку вищої освіти, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурними факторами;

- допомогти студентам опанувати головні положення науково-педагогічних надбань визначних організаторів і репрезентантів високошкільних студій Західної України XIX – початку XXI ст.;

- сприяти активізації пошукової роботи студентів, розвитку їхнього науково-творчого потенціалу та формуванню компетентностей, необхідних у майбутній фаховій діяльності.

У результаті вивчення курсу студенти повинні *знати*:

- причини й особливості становлення, специфіку й етапи розвитку вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах чужих політичних режимів;

- реалії вищої освіти західного регіону України у контексті світових і загальнонаціональних освітніх процесів кінця XIX – початку XXI ст.;

- історико-педагогічний дискурс змісту, методів і форм освітнього процесу у ЗВО Західної України у XIX – на початку XXI ст.;

- внесок викладачів і студентів західноукраїнських високих шкіл у розвиток національної вищої освіти і педагогіки вищої школи.

уміти:

- конкретно-історично підходити до аналізу педагогічних явищ і

фактів у сфері вищої освіти, критично їх переосмислювати;

- виокремлювати проблеми у розвитку високого шкільництва Західної України, суголосі з сучасними процесами у вищій освіті нашої держави і зарубіжжя, та визначати шляхи і способи їх розв'язання;

- самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями у галузі вищої освіти західного регіону України на основі аналізу базової та додаткової літератури й електронних ресурсів;

- визначати положення теорії та практики навчання й виховання молоді в закладах вищої освіти західноукраїнського регіону, які сприяють розвитку педагогічного мислення, формуванню загальних і професійних компетентностей майбутніх фахівців вищої освіти України.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВИТИ ПІДВИЩЕНОГО ТИПУ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Стан освіти в регіоні в умовах І Речі Посполитої. Типологія закладів освіти, зміст, методи і форми навчально-виховної діяльності. Виникнення шкіл підвищеного типу як відгомін загальноєвропейських освітніх трансформацій XVI – XVIII ст. Єзуїтські колегії й академії в системі західноукраїнського високого шкільництва. Львівська єзуїтська колегія – предтеча Львівського університету. Братські школи як чинники підвищення освітнього рівня і національно-культурного розвитку українського етносу. Львівська братська школа та її вплив на формування аналогічних закладів освіти на Правобережній Україні. Місце і роль Острозької школи-академії у національних культурно-освітніх процесах. Організація та зміст освітнього процесу в закладах освіти чернецкого згромадження отців Василіян.

ТЕМА 2. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВИТИ В ГАЛИЧИНІ, НА БУКОВИНІ ТА В ЗАКАРПАТТІ У МЕЖАХ АВСТРІЙСЬКОЇ (АВСТРО-УГОРСЬКОЇ) ІМПЕРІЇ

Сутність австрійської освітньої політики кінця XVIII – початку XIX ст. та її вплив на розвиток початкового і середнього шкільництва на

західноукраїнських землях. Вища освіта в австрійських освітніх реформах 1770-х – початку 1800-х рр. Виникнення і функціонування закладів богословської освіти підвищеного типу: від віденського «Барбарему» до греко-католицької генеральної семінарії у Львові. Дяко-вчительський інститут у Перемишлі (І. Княгницький, М. Левицький). «Йосифінський» університет у Львові як перший в Україні класичний університет: особливості й етапи розвитку, еволюція змісту, методів, форм освітньої діяльності (1784 – 1918 рр.). «Studium ruthenicum» при Львівському університеті (мета, завдання, викладачі та вихованці). Західноукраїнська освічена громадськість і студентство у боротьбі за окремий український університет (1800-і – 1900-і рр.): сутність ідеї, способи та висліди її реалізації, визначні репрезентанти. Заснування, діяльність, викладачі, випускники та студенти Чернівецького університету кінця XIX – початку XX ст.

ТЕМА 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Освітня політика польського, румунського та чехо-словацького урядів і її вплив на розвиток вищої освіти у Галичині, на Буковині та в Закарпатті у 1920-х – 1930-х рр. Львівський університет в умовах II Речі Посполитої. Організація, структура та зміст освітньої діяльності українського таємного університету у Львові. Львівська теологічна академія як єдиний український заклад вищої освіти у міжвоєнній Польщі. Особливості функціонування Чернівецького університету в межах румунської держави. Високошкільні студії молоді Закарпаття в умовах чехо-словацької державності.

ТЕМА 4. ОСОБЛИВОСТІ, ЗМІСТ І МЕТОДИ «РАДЯНІЗАЦІЇ» ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ НАПРИКІНЦІ 1939-ГО – У 1950-Х РР.

Мета завдання, зміст освітньої політики радянської влади на приєднаних західноукраїнських землях та її вплив на розвиток шкільництва й вищої освіти в Західній Україні наприкінці 1939-го – на початку 1941 рр. Виникнення та довоєнне функціонування учительського інституту в м. Станиславові. Вища освіта західного регіону України в роки німецько-фашистської окупації. Нові партійно-державні цільові освітні установки і методи їх упровадження в західних

областях України у післявоєнне десятиріччя. Проблема забезпечення освіти регіону педагогічними і науково-педагогічними працівниками та шляхи і результати її вирішення. Теоретико-методичні основи навчання й виховання студентів у закладах вищої освіти Західної України в 1940-х – 1950-х рр. Викладачі та студенти ЗВО регіону середини ХХ ст. у боротьбі за національні державницько-політичні та культурно-освітні наративи.

ТЕМА 5. РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Теоретико-методологічні основи функціонування вищої освіти в західному регіоні України наприкінці 1950-х – у першій половині 1980-х рр. Утвердження «загальносоюзної» системи вищої освіти, посилення її русифікації як провідні тенденції у розвитку вищої освіти і їх відображення в змісті діяльності західноукраїнської вищої школи. Спроби приведення змісту вищої освіти у відповідність із вимогами розвитку науки, техніки й культури та їх імплементація на західноукраїнських теренах. Реформування організаційних форм і змісту підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників відповідно до освітніх документів початку 1970-х – середини 1980-х рр. («Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді та дальший розвиток загальноосвітньої школи», 1972 р.; «Про заходи по дальшому поліпшенню умов роботи сільської загальноосвітньої школи», 1973 р.; «Основні напрями реформування загальноосвітньої та професійної школи», 1984р. та ін.). Розвиток вищої школи в західному регіоні України в умовах демократизації суспільно-політичного життя другої половини 1980-х рр. Івано-Франківський державний педагогічний інститут у 1950-х – 1980-х рр.: тенденції розвитку, здобутки, проблеми.

ТЕМА 6. СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ ЯК НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ

Місце і роль закладів вищої освіти у відродженні національної системи освіти. Пріоритетні напрями і шляхи реформування вищої освіти у державних освітніх документах 1990-х – початку 2000-х рр. і їх відображення в структурі та змісті діяльності західноукраїнської вищої школи. Трансформація вищої освіти західних областей України у

контексті Болонського процесу та соціально-економічних і культурно-освітніх викликів початку ХХІ ст. Історико-педагогічні студії західноукраїнських науковців кінця ХХ-го – початку ХХІ-го ст. як чинник утвердження національних нарративів у сфері вищої освіти. Внесок учених Прикарпаття у пошуки змісту, форм і методів нової парадигми вищої освіти України на межі ХХ – ХХІ ст. (В. Кононенко, Р. Скульський, М. Стельмахович, Б. Ступарик та ін.).

ТЕМА 7. СУЧАСНА ПАРАДИГМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Організаційно-теоретичні засади функціонування національної системи вищої освіти у законодавчо-нормативних освітніх документах 2010-х рр. (закони України «Про вищу освіту», 2014 р., «Про освіту», 2017 р., Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки та ін.) і їхній вплив на утвердження нових підходів до організації та змісту освітнього процесу в ЗВО західних областей України. Провідні тенденції у розвитку вищої освіти західного регіону України як відображення загальнодержавних і світових високошкільних пріоритетів перших десятиліть ХХІ-го ст. Зміст, методи і форми міжнародного співробітництва закладів вищої освіти регіону. Нові підходи до наукової та науково-педагогічної підготовки фахівців для вищої освіти у західноукраїнських ЗВО та способи їх реалізації. Основні напрями і зміст наукових досліджень учених-педагогів університетів західних областей України у 2000 – на початку 2020-х рр.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1-2

Тема. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ В УМОВАХ АВСТРИЙСЬКОЇ (АВСТРО-УГОРСЬКОЇ) ДЕРЖАВНОСТІ

І. Питання для обговорення

Виникнення й зміст освітньої діяльності перших закладів підвищеного типу на західноукраїнських землях наприкінці ХVІІІ – на початку ХІХ ст. Становлення і розвиток Львівського університету як першого в Україні класичного закладу вищої освіти. Становлення та

функціонування Чернівецького університету у межах Австро-Угорської імперії. Організаційні форми та зміст підготовки вчителів для початкових і середніх шкіл Галичини, Буковини й Закарпаття (1870-і – 1914-й рр.). Перші українські учительські семінарії в системі закладів педагогічної освіти західного регіону України.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть причини зосередження уваги австрійського уряду на проблемах освіти загалом і вищої зокрема.

2. Яку роль у формуванні західноукраїнської інтелігентної верстви відіграла діяльність віденського «Барбарееуму», богословської семінарії у Львові та дяко-вчительського інституту в Перемишлі?

3. Визначте основні етапи розвитку Львівського університету в межах Австрійської (Австро-Угорської) монархії.

4. Назвіть форми і методи відстоювання ідеї рідномовного університету в Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст.

5. Які типи закладів підвищеної та вищої (неуніверситетської) освіти постали в західному регіоні України в умовах австро-угорської державності?

6. У яких типах закладів освіти здійснювалася підготовка вчителів початкових і середніх шкіл Галичини, Буковини та Закарпаття в останній третині XIX – у перші десятиліття XX ст.?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Дотримуючись хронологічного принципу, укласти таблицю «Заклади освіти підвищеного й вищого типів у західноукраїнському регіоні у XIX – на початку XX ст.» (№ з/п, назва і тип закладу, місце і рік заснування).

2. Укласти поширений план розділу II (с. 42-125) праці В. Мудрого «Змагання за українські університети в Галичині» (дж. 12).

IV. Самостійна робота

Зміст, методи і форми освітньої діяльності перших шкіл підвищеного типу в Галичині у документах і матеріалах доби та в наукових студіях українських дослідників XX – початку XXI ст. Формування в західному регіоні України мережі закладів вищої освіти неуніверситетського типу (XIX – початок XX ст.).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема. ВНЕСОК ВИКЛАДАЧІВ І ВИПУСКНИКІВ ЗВО ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ. У РОЗВИТОК РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАТЬ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ

I. Питання для обговорення

Репрезентанти закладів передвищої та вищої освіти західного регіону України кінця ХІХ- першої половини ХХ ст. Професори –українці у Львівському й Чернівецькому університетах: наукові здобутки, форми і методи освітньої діяльності, участь у національних культурно-освітніх процесах, розвитку мережі рідномовних закладів освіти в Галичині, на Буковині, у Закарпатті та в українському зарубіжжі. Викладачі та випускники західноукраїнських вищих шкіл – політичні провідники українців регіону (К. Левицький, Ю. Романчук, С. Смаль-Стоцький); творці національної історичної науки (історична школа М. Грушевського у Львові); українських мовно-літературознавчих (О. Колесса, О. Огоновський, К. Студинський) і правознавчих (С. Дністрянський) студій; визначні дослідники у хімічній (І. Горбачевський) та географічній (С. Рудницький) галузях знань. Педагогічні ідеї творчої спадщини викладачів і випускників західноукраїнських високих шкіл кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. (О. Барвінський, М. Галущинський, Ю. Дзерович, Д. Коренець, А. Крушельницький, І. Кокорудз, Я. Кузьмів та ін.).

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Чому головну роль у розвитку високошкільних студій у західному регіоні України в першій половині ХІХ ст. відігравали представники духовенства?

2. Назвіть головні пріоритети культурно-освітньої діяльності й творчості випускників Львівської духовної семінарії І. Вагилевича, Я. Головацького, М. Шашкевича та Ужгородської – О. Духновича.

3. Хто з викладачів Львівського і Чернівецького університетів, у яких формах і якими методами відстоював ідею заснування в Східній Галичині рідномовного університету наприкінці ХІХ – на початку ХХІ ст.; хто з них активно долучився до заснування Українського таємного університету у Львові?

4. Становлення і розвиток яких галузей знань пов'язані з діяльністю

науково-педагогічних працівників і випускників закладів вищої освіти університетського і неуніверситетського типів Західної України вкінці XIX – у першій третині XX ст.?

5. Які українські культурно-освітні організації, наукові установи і заклади освіти постали за безпосередньою участю викладачів і випускників високих шкіл західного регіону України у XIX – першій третині XX ст.?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти хронологічну таблицю життєпису й науково-педагогічної та культурно-освітньої діяльності визначних репрезентантів ЗВО Західної України XIX – перших чотирьох десятиліть XX ст. (одна – дві персоналії за вибором студента) відповідно до схеми : дати, головні події життєдіяльності, найважливіші наукові здобутки.

2. Підготувати міні - проекти - презентації (одна за вибором студента): «М. Грушевський і формування української історичної школи в Галичині»; «С.Смаль-Стоцький – один із очільників національно-культурного відродження Буковини»; «Освітня діяльність і педагогічні погляди О. Барвінського»; «А. Волошин – організатор національного культурно-освітнього життя та фахової підготовки українських учителів у Закарпатті»; «Греко-католицька богословська академія у Львові як єдина повноправна і незалежна українська висока школа у межах II Речі Посполитої: персоналістичний дискурс».

IV. Самостійна робота

Викладачі та випускники закладів вищої освіти Західної України – організатори рідномовного високого шкільництва в українському зарубіжжі у 1920-х-1930-х рр.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО «ОСВІДОМЛЕННЯ» АКАДЕМІЧНОЇ МОЛОДІ

I. Питання для обговорення

Витоки організованого студентського життя на західноукраїнських землях. Мета, завдання, зміст діяльності перших українських студентських організацій у Галичині й на Буковині («Січ», «Академічна бесіда», «Дружний лихвар», «Академічна громада» й ін. у Львові; академічне товариство «Союз» і студентські корпорації «Запороже» та

«Чорноморе» в Чернівцях). Українське студентське товариство «Січ» у Відні (1868-1947), його визначні діячі та найважливіші освітньо-виховні ініціативи. Участь західноукраїнського організованого студентства у боротьбі за рідномовний університет у Львові. Перші спроби й організаційні форми консолідації студентів регіону та їхнє усталення у 1920-х-1930-х рр. Створення та діяльність Центрального союзу українського студентства (ЦЕСУС, 1922) як найвищий вияв його організованості.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Із яким закладом вищої освіти пов'язане становлення організованого студентського життя в західному регіоні України?

2. Якими були мета і завдання західноукраїнських студентських організацій другої половини ХІХ – початку ХХ ст.?

3. Коли і на якій акції студенти - українці вперше висунули вимогу про заснування в Східній Галичині українського університету?

4. У чому суть сецесії студентів Львівського університету кінця 1901- початку 1902 рр. та якими були її висліди?

5. Яку реакцію в українському суспільстві викликала загибель українського студента А. Коцка у стінах Львівського університету в 1910р.?

6. Назвіть найактивніших учасників західноукраїнських студентських організацій періоду австро-угорської державності та міжвоєнної доби.

7. Коли і з якою метою постали Український студентський союз і ЦЕСУС?

8. У яких напрямках розвивалася діяльність студентських організацій Західної України у міжвоєнний період?

9. Які з ініціатив, акцій і напрямів роботи громадських об'єднань західноукраїнського студентства кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. Ви вважаєте актуальними для освіти, виховання та професійного становлення студентів закладів освіти України початку ХХІ ст.?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати есе на тему : «Виховний потенціал героїки української академічної молоді : від сецесії студентів Львівського університету початку ХХ ст. - до Майдану».

2. Анотувати і презентувати один із випусків студентського місячника «Молода Україна» (1900-1902); пресового органу

Українського студентського союзу у Львові журналу «Шляхи» (з 1913 р.); «Студентського вісника» ЦЕСУС (1923-1931) чи львівського місячника «Студентський шлях» (1931-1934) як офіційного видання Союзу студентських організацій під Польщею.

IV. Самостійна робота

Студентство Західної України й організація українського студентського життя в еміграції у міжвоєнний період (Українська академічна громада й Союз підкарпатських українських студентів у Празі; Союз українських студентських організацій у Румунії; Спілка українських студентських організацій у Німеччині та Данцігу тощо).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5-6

Тема. ОСОБЛИВОСТІ Й ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ У 1940-Х-1980-Х РР.

I. Питання для обговорення

Сутність освітньої політики радянської влади та її імплементація в систему освіти західного регіону України вкінці 1939-го- на початку 1940-х рр. Методи і форми упровадження положень освітніх документів урядів СРСР і УРСР в освіту західних областей України у 1944-1950-х рр. Виникнення нових і реформування змісту навчально-виховної діяльності чинних закладів вищої освіти у регіоні. Шляхи і способи русифікації та уніфікації вищої освіти Західної України в загальносоюзну освітню систему; відображення цих процесів у законодавчо-нормативних документах 1950-х-1980-х рр. та в змісті роботи ЗВО. Організація та зміст підготовки й підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників для закладів вищої освіти західних областей України. Криза радянської системи освіти і її відгомін у системі вищої освіти регіону в останньому десятилітті функціонування СРСР.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначте позитивні та негативні аспекти радянської освітньої парадигми першого десятиліття урядування нової влади на західноукраїнських землях.

2. Положення яких документів середини 1940-х-1950-х рр. започатковують широкомасштабний наступ на українську мову в освіті західних областей України та її уніфікацію?

3. На яких теоретичних засадах базувалася підготовка фахівців для різних галузей суспільного життя в 1950-х-1980-х рр. і яким чином вони реалізувалися у системі вищої освіти західноукраїнського регіону?

4. Які фактори засвідчують про превалювання в освітньому процесі ЗВО Західної України радянського періоду тенденції до його політизації?

5. Що таке «комуністичне» виховання та які методи, форми і засоби його здійснення використовувалися у закладах вищої освіти західних областей України?

6. Назвіть основні чинники, методи і форми спротиву викладачів і студентів західноукраїнських вищих шкіл процесам денационалізації та ідеологізації системи вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Доповнити нижченаведену таблицю подіями і фактами (10-15 позицій), дотичними до розвитку закладів вищої освіти в західному регіоні України у 1940-х-1980-х рр. відповідно до зразка:

1940, першого березня Розпочав роботу учительський інститут у м. Станіславі

...?

2. Проаналізувати зміст публікацій науково-педагогічних видань (вісників) останніх 3-5 років університетів провідних адміністративних центрів західного регіону України (Львів, Луцьк, Івано-Франківськ, Тернопіль, Ужгород, Чернівці, Дрогобич та ін. – за вибором студента), у яких актуалізуються проблеми становлення і розвитку вищої освіти в регіоні; анотувати їх.

IV. Самостійна робота

Викладачі, випускники і студенти ЗВО західних областей України у русі «шестидесятників»: персоналії та ідеї.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема. СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК І СУЧАСНИЙ СТАН ВИЩОЇ
ОСВІТИ НА ПРИКАРПАТТІ

I. Питання для обговорення

Передумови й особливості формування закладів педагогічної освіти на Прикарпатті. Учительські семінарії та педагогічні ліцеї як центри підготовки вчителів початкової школи. Учителі середніх навчальних закладів краю – випускники університетів західного регіону України

кінця XIX – першої третини XX ст. Організація та зміст педагогічної освіти на Прикарпатті в 1940-х – 1950-х рр. Вища педагогічна освіта на Івано-Франківщині: від учительського (1940) – до педагогічного інституту імені Василя Стефаника (1971): організація, етапи розвитку, зміст і результати освітньої діяльності. Педагогічна освіта на Прикарпатті в умовах незалежності України. Прикарпатський національний університет як провідний центр підготовки педагогічних і науково - педагогічних працівників: досягнення, проблеми, відповідність освітнього процесу законодавчо-нормативним актам і сучасним викликам.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Коли і в якому місті Прикарпаття постали перші учительські семінарії?

2. Які громадські організації краю долучилися до розвитку на Станіславівщині приватних навчальних закладів із підготовки вчителів у міжвоєнний період?

3. Назвіть найвидатніших представників учительського гона Прикарпаття 1920-х – початку 1940-х рр.

4. У яких формах і на якій теоретичній базі формувалася система педагогічної освіти в краї у 1940-х – 1950-х рр.?

5. Які тенденції властиві розвитку педагогічної освіти на Прикарпатті в другій половині XX ст.?

6. Який законодавчий освітній документ вважається точкою відліку у формуванні принципово нової для краю і всієї української держави системи вищої освіти, зокрема й педагогічної?

7. Визначте проблеми у підготовці педагогічних і науково-педагогічних працівників у нашому університеті й окресліть шляхи та способи їх розв'язання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. На основі опрацювання матеріалів підрозділу 3.3. джерела 6 рекомендованої літератури (с. 217-236) виокремити провідні тенденції у розвитку педагогічної освіти на Прикарпатті у 1940-х – 1980-х рр.

2. Укласти хронологію найпомітніших подій і фактів, дотичних до розвитку ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та підготовки в ньому педагогічних і науково-педагогічних працівників.

IV. Самостійна робота

Виникнення, особливості організаційно - педагогічних засад навчання та виховання молоді у Станіславському вчительському інституті у 1940-х-1950-х рр.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Тема. СУЧАСНА ВИЩА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ У ПОСТАТЯХ ЇЇ ОРГАНІЗАТОРІВ І РЕПРЕЗЕНТАНТІВ

I. Питання для обговорення

Педагогічні кафедри західноукраїнських вищих шкіл як осередки науково-педагогічних досліджень: організація, очільники, зміст роботи у 1990-х – на початку 2000-х рр. Сутність і новаторський зміст науково-педагогічної спадщини кінця ХХ – початку ХХІ ст. академіка М. Стельмаховича. Б. Ступарик і формування регіональної історико-педагогічної школи та її представники у закладах вищої освіти України і зарубіжжя. Науковці-педагоги Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича на зламі тисячоліть: проблематика і результати наукових досліджень. Визначні репрезентанти педагогічної науки Львівського національного університету імені І. Франка й Тернопільського національного університету імені В. Гнатюка та сутність їхнього наукового доробку. Внесок О. Вишневецького у дослідження теоретичних основ педагогіки і національної освіти. Педагогіка вищої школи в сучасних наукових дослідженнях представників західного регіону України. Українське дошкілля у наукових студіях західноукраїнських учених-педагогів кінця ХХ – перших десятиліть ХХІ ст.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які фактори зумовили активізацію діяльності чинних та виникнення нових педагогічних кафедр у ЗВО західного регіону України на межі ХХ – ХХІ ст.?

2. Назвіть очільників педагогічних кафедр західноукраїнських університетів, які в 1990-х – на початку 2000-х рр. забезпечили розвиток педагогічної науки в регіоні.

3. Чому в першому десятилітті незалежності України серед провідних напрямів науково-педагогічних пошуків західноукраїнських учених виявилися народна педагогіка, історія педагогіки, проблеми національного виховання дітей і молоді?

4. Внесок у педагогічну науку яких педагогів-науковців західного регіону України можна вважати теоретичним підґрунтям сучасної національної школи й освіти?

5. Які з педагогічних праць сучасних науковців регіону вам відомі?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть хронологію життя й науково-педагогічної діяльності 1-2 представників регіону кінця ХХ – перших десятиліть ХХІ ст. (N з/п, дата, подія).

2. Підготувати поширений план (план-конспект) 1-2 праць репрезентантів науково-педагогічної думки Західної України, положення яких суголосі з темою магістерської роботи студента.

IV. Самостійна робота

Організація та зміст магістерської підготовки фахівців педагогічного профілю у ЗВО західних областей України.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: *підручник*. Київ: Либідь, 1998. 557 с.

2. Вища педагогічна освіта України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область / ред. рада вид.: В. Г. Кремень (гол.), відп. ред. В. І. Кононенко. Київ: Знання України, 2010. 335 с. (Автор. стор. 217-236).

3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник за мод. рейт. системою навчання* [рек. МОН]. Київ: ЦНЛ, 2018. 384 с.

4. Концепція розвитку педагогічної освіти: *Наказ МОН України* від 16-го липня 2018-го року № 776.

5. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: *навч. посіб.* Київ, 1994. 360 с.

6. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2003. 450 с.

7. Мудрий В. Змагання за українські університети в Галичині. Львів – Нью-Йорк, 1999. 194 с.

8. Нагачевська З. Вища освіта української молоді у змісті діяльності представників Східної Галичини в австрійському парламенті наприкінці ХІХ-го – на початку ХХ-го століть. *Освітні обрії*: наук. пед. журнал Івано-Франківського ІІПО і ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». 2021. №1 (52). С. 16-21.

9. Нагачевська З. І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому

русі Західної України (друга половина XIX ст. – 1939р.): *монографія*. Івано-Франківськ: Видавець Третяк І. Я., 2007. 764 с.

10. Про вищу освіту: Закон України від 1.07.2014 № 1556 – VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38.

11. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді...: *Наказ МОН України* від 16.06.2015 р. № 641.

12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017р. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38-39.

Додаткова

1. Антологія педагогічної думки Східної Галичини та українського зарубіжжя XX-го ст.: навч. посіб./Т. К. Завгородня, З. І. Нагачевська, Н. М. Салига та ін. Івано-Франківськ: Плай, 2008, 480 с.

2. Вищі навчальні заклади Івано-Франківської обл.: *статист. збірник* / за ред. Костюк О. В. Івано-Франківськ: Головне упр. статистики в Івано-Франківській обл., 2013. 71 с.

3. Гомоннай В. В. Антологія педагогічної думки Закарпаття (XIX – XX ст.). Ужгород: Закарпаття, 1992. 290 с.

4. Гречин Б. Громадсько-просвітницька та педагогічна діяльність Олександра Барвінського. Івано-Франківськ: Плай, 2001. 232 с.

5. Грушевський М. Справа українсько-руського університету у Львові. Львів: НТШ, 1899. 35 с.

6. Джус О. Професійне становлення і виховання молоді у програмах українських студентських організацій держав Заходу (1900-ті – 1930-ті рр.). *Збірник наукових праць Херсонського державного університету: Педагогічні науки*. Херсон, 2019. Вип. LXXXVI. С. 22-28.

7. ENCYCLOPEDIA. Львівський національний університет імені Івана Франка: в 2 т. Т. 1. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 716 с.

8. Качмар В. За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець XIX – поч. XXI ст.). Львів: ЛДУ, 1999. 117 с.

9. Козак Н.Л., Шоробура. І.М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Львів: Новий світ – 2000, 2011. 180 с.

10. Нагачевська З. І., Джус О. В. Історія вищої освіти: *навч.-метод. вид.* Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 52 с.
11. Нагачевська З.І., Джус О. В. Історія педагогіки: *навч.-метод. вид.* Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 188 с.
12. Нагачевська З. Становлення і розвиток системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації учителів у Східній Галичині. *Обрії: наук. пед. журнал Івано-Франківського ОППО.* 2016. №1. С. 30-33.
13. Нагачевська З. І. Педагогічна освіта в Україні другої половини ХХ-го – початку ХХІ ст. у постатях її організаторів і визначних репрезентантів: матеріали звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів, університету за 2019-й рік/гол. ред. Цепенда І. Є.: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2020. С. 186-188.
14. Прикарпатський університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 226 с.
15. Пенішкевич О. І. Розвиток українського шкільництва на Буковині (XVIII – початок ХХ ст.). Чернівці: Рута, 2002. 520 с.
16. Сафонова Н. М., Циганок В. Є. Етапи та провідні напрями реформування вищої школи в Україні (90-ті рр. ХХ-го – початок ХХІ-го ст.). *Історичні записки: зб. наук. праць.* Київ. 2012. Вип. 12. С. 271-278.
17. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Львів: Афіша, 2001. 664 с.
18. Стельмахович М. Вибрані педагогічні твори у двох томах. Том №1. Коломия: Вік, 2011. 520 с.
19. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення. Київ: ІЗМН, 1998. 336 с.
20. Ступарик Б.М. Шкільництво Галичини (1772-1939). Івано-Франківськ, 1994. 240с.
21. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн./за ред. О. В. Сухомлинської. Київ. Либідь, 2005.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Завгородня Т.К.

2.1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
	1-й	1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Лекції		
	14 год.	14 год.	
	Практичні, семінарські		
	16 год.	16 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.		
Вид контролю:			
екзамен			

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: висвітлення теоретичних основ і питань технології науково-дослідної педагогічної діяльності, тобто теоретичного та практичного підґрунтя для формування фахових знань і вмінь майбутнього вчителя-дослідника в умовах вищої освіти.

Завдання:

- ознайомити магістрантів з основами науки;
- розглянути шляхи розвитку педагогічних досліджень;
- навчити організовувати навчальну та дослідницьку діяльність, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби;
- ознайомити зі змістом педагогічних досліджень, їх оформленням відповідно до чинних вимог МОН України;
- розкрити структуру педагогічних досліджень, оптимального проведення експериментальної частини.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- теоретико-методологічні основи методології та технології педагогічних досліджень; основи наукової організації праці; про зміни в педагогічних технологіях; експериментальні форми науково-дослідної роботи;
- методи статистичної обробки даних експерименту;
- педагогічну діагностику як обов'язкову складову педагогічної діяльності викладача; планування наукових досліджень.

уміти:

- здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті;
- проводити науково-педагогічне дослідження;
- проводити експеримент, збирати й аналізувати наукові факти, узагальнювати їх, систематизувати, давати теоретичне обґрунтування;
- самостійно користуватися бібліотечними (онлайн) каталогами та довідково-інформаційними виданнями; оформляти тези наукового повідомлення та наукову статтю;
- активно брати участь у науковій дискусії; приймати участь у наукових гуртках/проблемних групах/наукових семінарах; критично

осмислювати проблеми у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ВИКЛАДАЧ ЯК ДОСЛІДНИК ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ
Розкрити сутність поняття «науково-дослідницька робота», «науково-дослідницька діяльність». Видатні педагоги (Ю. Бабанський, В. Сухомлинський та ін.) про роль педагогічного дослідження в роботі педагога у вищій школі. Розглянути роль викладача у розв'язанні існуючих проблем студентської наукової роботи в історико-педагогічному аспекті. Наголосити на дефектах організації науково-дослідної роботи зі студентами, розкрити основні положення Закону України «Про вищу освіту» з даного питання і вимоги до викладача.

ТЕМА 2. КЛАСИФІКАЦІЯ НАУКОВИХ ТЕОРІЙ. ЗМІСТ І ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ

Розкрити сутність понять «наука», «наукові теорії», їх класифікації. Запропонувати організаційну структуру наукових досліджень в Україні. Схарактеризувати діяльність НАН як головного наукового центру України. Висвітлити діяльність галузевих наукових установ, розкривши особливості діяльності Національної Академії педагогічних наук України та схарактеризувати паспорти педагогічних досліджень.

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ В КЛАСИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Розкрити проблеми студентської науково-дослідної роботи в класичному університеті як складову підготовки майбутнього фахівця. На основі останніх документів про вищу освіту (Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.», ін.) обґрунтувати систему науково-дослідницької роботи студентів в аудиторній, позааудиторній, гуртковій роботі, на заняттях у проблемних групах, при написанні наукових робіт, наукових статей,

підготовці до олімпіад із фаху тощо. Основні напрями активізації студентської науково-дослідної роботи у класичному університеті. Обґрунтувати особливості організації НДРС педагогічного спрямування.

ТЕМА 4. СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Показати, що умовою розвитку будь-якої науки і досягнення значущих результатів є її методологічна озброєність. Для цього розкрити сутність поняття «методологія» як вчення про науковий метод пізнання, а також систему самих методів. Розкрити функції, які виконує методологія науки, сутність поняття «методологічна свідомість», «методологічна культура» кваліфікованого фахівця сфери науки й освіти. Теоретично обґрунтувати з наведенням прикладів із практики три рівні методології: філософський або фундаментальний, загальнонауковий і частково науковий.

ТЕМА 5. КОНКРЕТНО НАУКОВА МЕТОДОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Показати, що конкретно-наукова методологія педагогіки як і кожної науки і відповідно практики розкривається за допомогою специфічних підходів чи принципів. Розкрити підходи, які є у сучасній педагогіці: особистісний, діяльнісний, діалогічний (полісуб'єктний), культурологічний, національний, антропологічний, структурно-функціональний, системно-генетичний, сенергетичний, інформаційний, аксіологічний, ін.

ТЕМА 6. ЛОГІКА І МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Розкрити значення наукових досліджень для розв'язання проблем педагогіки взагалі та в період реформування освіти зокрема. Наголосити, що дослідження педагогічних явищ і процесів мають враховувати: неоднозначність їх перебігу; неповторність педагогічних процесів; участь у педагогічних процесах людей усіх вікових категорій; необхідність багаторазових спостережень для об'єктивних висновків.

ТЕМА 7. ПОСЛІДОВНІСТЬ І ЕТАПНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Організація наукового дослідження, налагодження стосунків із науковим керівником, ознайомлення студентів із складовими наукової роботи, її етапами (вибір наукового напрямку дослідження, його теми, наукової проблеми, її актуальність у теоретичному і практичному значенні, виокремлення протиріч, які існують в сучасній освіті з досліджуваної проблеми, опрацювання джерел інформації, визначення мети, завдань, об'єкта, предмета, методологічної основи, складання попереднього змісту наукової роботи і визначення системи методів дослідження, визначення критеріїв та показників рівня вияву предмету дослідження, складання методики констатувального та формуального експерименту і їх проведення, обробка отриманих результатів, літературне оформлення роботи тощо).

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ОСНОВНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ В УНІВЕРСИТЕТІ

I. Питання для обговорення

Методологічні проблеми педагогіки. Компоненти наукового дослідження. Функції методології педагогіки. Форми НДД. Організаційна структура НДД. Наукова дослідницька робота майбутніх фахівців у позааудиторний час. Завдання науково-дослідної роботи. Дослідницька робота студентів у навчальному процесі.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Сутність, логічна структура, рівні та функції методології науки.
2. Об'єкт, предмет, завдання дослідження, сукупність дослідницьких методів, засобів і способів наукового дослідження.
3. Характер співвідношення між науковою та практичною діяльністю.
4. Філософія педагогічної діяльності.
5. Основні завдання підготовки висококваліфікованих кадрів відповідних профілів.
6. Структура НДД у сучасних ЗВО.
7. Нові структурні форми підготовки до науково-виробничої та інноваційної підприємницької діяльності у ЗВО України.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Напишіть біографічно-аналітичний нарис «Роль науки у професійному зростанні педагогічного працівника».
2. Підготуйте експерт-повідомлення за темою «Проблематика сучасних науково-педагогічних досліджень».
3. Окресліть стратегічні напрямки досліджень у педагогічній науці.

IV. Самостійна робота

1. Здійсніть аналіз феномена «науково-педагогічне дослідження».
2. На основі аналізу визначень «наукове дослідження», «дослідження педагогічне» за різними джерелами запропонуйте власний варіант визначення сутності науково-педагогічного дослідження.
3. Проаналізуйте різні варіанти визначення таких провідних категорій науково-педагогічного дослідження, як «об'єкт», «предмет», «мета», «завдання», «гіпотеза».
4. Проведіть аналіз такої категорії науково-педагогічного дослідження, як «концепція».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ВИДИ НАУКОВИХ РОБІТ, ЇХ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

I. Питання для обговорення

Форми наукових досліджень. Принципи, методи, прийоми ведення наукової роботи. Диференційований підхід у науковому керівництві. Реферат, звіт про пошукову роботу, курсова, дипломна, магістерська роботи тощо.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Реферативні (описові) і дослідницькі наукові роботи.
2. Курсова робота як обов'язкове самостійне навчально-наукове дослідження студента.
3. Дипломна робота як навчально-наукове дослідження студента.
4. Інтерпретування різних концепцій і теорій.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати Положення про курсові, дипломні, магістерські роботи, затверджені вченою радою університету.
2. Презентувати етапи організації та порядку виконання студентських наукових робіт.
3. Вимоги до змісту наукової роботи.

4. Схарактеризувати предмет, мету, методи дослідження відповідно до обраної теми.

IV. Самостійна робота

1. Вивчити і проаналізувати монографічну та періодичну літературу з теми дослідження.
2. Презентувати вимоги до змісту наукової роботи.
3. Схарактеризувати історіографію досліджуваної проблеми.
4. Розробити індивідуальний план написання наукової роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Вихідні положення дослідження. Емпіричний і теоретичний рівні наукового дослідження з проблем вищої школи. Основні вимоги до проведення педагогічного дослідження означеної проблематики. Принципи педагогічного дослідження.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Актуальність проблеми, об'єкт, предмет, мета, гіпотеза та завдання дослідження проблем вищої освіти.
2. Предмет пізнання в педагогіці.
3. Правила логіки щодо необхідності додержання достатніх основ науково дослідження.
4. Специфічні вимоги до педагогічного дослідження.
5. Методика здобуття емпіричних і наукових фактів та їх аналіз.
6. Схарактеризувати принципи педагогічного дослідження з проблем вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Презентувати провідні ідеї та концепції відповідно до обраної теми дослідження.
2. Визначити фундамент методології вітчизняної педагогіки вищої школи.
3. Діалектична суперечність педагогічного дослідження.
4. Розкрити сутність і структуру, рівні й етапи розвитку обраного явища дослідження.
5. Етапи процесу пізнання.

IV. Самостійна робота

1. Загальні педагогічні положення, ідеї, концепції і технології у практичному досвіді їх впровадження у сферу функціонування закладів вищої освіти.

2. Система провідних припущень і передбачень педагогічного дослідження.

3. Презентувати завдання проведення наукового дослідження.

4. Пояснити істотні зв'язки між її явищами і процесами у дослідженнях з проблем вищої освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ НАУКОВИХ РОБІТ З ПЕДАГОГІКИ

I. Питання для обговорення

Принципи педагогічного дослідження (цілісне вивчення педагогічного явища чи процесу, комплексне використання методів дослідження, об'єктивності, ін.) та основні вимоги до проведення педагогічного дослідження (врахування вимог суспільства, випереджальна функція педагогічної науки, достатня кількість фактичного матеріалу).

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Ознаки теоретичного рівня наукового дослідження.

2. Правила аналізу та синтезу у наукових дослідженнях.

3. Кількісні та якісні показники відношення явищ чи елементів явищ.

4. Сутність поняття «науковий факт».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрити можливі шляхи реалізації принципів педагогічного дослідження.

2. Описати певну педагогічну ситуацію відповідно до обраної тематики дослідження.

3. Особливості вивчення педагогічних відносин.

4. Умови системного підходу у педагогічному дослідженні.

5. Правила проведення експериментальної частини дослідження.

IV. Самостійна робота

1. Фіксація конкретних результатів освітнього процесу у ЗВО.

2. Проаналізувати сучасну педагогічну практику різних ЗВО і сформулювати узагальнення.

3. Реалізація стратегії системного підходу в процесі дослідження.

4. Особливості практико-орієнтованого спрямування педагогічних досліджень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТА ДО ЗАХИСТУ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

I. Питання для обговорення

Основні вимоги до змісту й обсягу наукової роботи та змісту висвітлення матеріалів. Загальні підходи до розв'язання проблеми. Здобування фактів, їх узагальнення для доведення гіпотези на теоретичному рівні. Узагальнення підсумків тривалого спостереження, результатів масового педагогічного досвіду; узагальнення більш широкого теоретичного характеру. Обробка отриманих результатів, їх кількісний та якісний аналіз. Обґрунтування розробленої методики, рекомендацій, формулювання висновків дослідження. Оформлення за існуючими вимогами та захист.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Структура наукової роботи.
2. Збір і опрацювання матеріалу дослідження.
3. Правила роботи з науковою літературою.
4. Етапи опрацювання літератури.
5. Типи аналізу наукової роботи.
6. Форми накопичення інформаційних матеріалів.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Систематизація та встановлення якісних і кількісних залежностей між факторами, що досліджуються.
2. Статистичні методи ранжування і групування.
3. Одиниці вимірювання кількісних ознак експериментальної частини дослідження.
4. Застосування таблиць як основний спосіб представлення кількісних показників (числових даних) у педагогічних дослідженнях.
5. Презентувати вибір структури таблиці.

IV. Самостійна робота

1. Наочне представлення результатів наукового педагогічного дослідження.

2. Здійсніть аналіз таких теоретичних методів дослідження: порівняння, аналіз, синтез, класифікація, абстрагування, узагальнення.

3. Підготуйте експерт-повідомлення за темою «Види записів наукових матеріалів».

4. Підготовка звіту роботи над науковим дослідженням із наступним його захистом.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. НАУКОВА КУЛЬТУРА ДОСЛІДНИКА ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ВИСОКОГО РІВНЯ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ

I. Питання для обговорення

Становлення дослідника у процесі педагогічної практики. Академічна доброчесність. Академічна культура: поняття, функції, рівні. Академічна культура – основа дослідницького навчання в університеті. Інформаційна компетентність як необхідна умова підготовки висококваліфікованого майбутнього науково-педагогічного працівника в сучасному закладі вищої освіти. Академічна культура іноземних студентів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Поєднання теоретичної (фахової, психолого-педагогічної) підготовки майбутніх фахівців із практичною діяльністю в освітніх закладах різних типів.

2. Соціологічна інтерпретація академічної культури.

3. Академічна культура як інтелектуально-етична система цінностей, мотивацій, переконань та сприйнятів.

4. Структура академічної культури.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати нормативні документи щодо академічної доброчесності.

2. Презентувати дотримання академічної доброчесності у ЗВО світу (за вибором студента).

3. Формування академічної культури майбутнього дослідника в умовах цифрового творчого середовища.

4. Використання інноваційних технологій у формуванні професійної культури майбутніх фахівців ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Філософські пролегомени академічної свободи.

2. Проблема плагіату в епоху інформаційних технологій.
3. Зарубіжний науковий дискурс до проблематики академічної культури.
4. Використання прогресивних ідей досвіду підготовки особистості в контексті гармонізації освітніх систем ЄС.
5. Особливості існування культурно-освітнього середовища ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. ПОНЯТТЄВО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

I. Питання для обговорення

Концепція авторських теоретичних міркувань. Поняття концептуального змісту дослідження: тема, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, наукова проблема, її обґрунтування, наукова новизна, теоретична і практична значущість, гіпотеза.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Функції новизни наукового дослідження.
2. Етапи розвитку гіпотези дослідження.
3. Визначення проблемної ситуації.
4. Визначення об'єкту та предмету дослідження.
5. Теорія і її категоріальна основа педагогічного дослідження.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте значення наукових понять для педагогічної науки.
2. Порівняйте складові науково-дослідної праці студента та викладача.
3. Вибір теми як фактор успіху наукової роботи.
4. Визначити методи дослідження відповідно до обраної теми дипломної роботи.

IV. Самостійна робота

1. Розробити поняттєво-категоріальний апарат власного наукового дослідження.
2. Проілюструвати операціоналізацію понять у теоретичних дослідженнях із педагогіки.
3. Презентувати термінологічний словник дослідження.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ЗАХИСТ НАУКОВОЇ РОБОТИ (рольова гра)

I. Питання для обговорення

Підготовка до публічного захисту. Відгук і рецензія на кваліфікаційну роботу. Відгук наукового керівника. Умови допуску до захисту кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії. Процедура публічного захисту кваліфікаційної роботи.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризувати пророблену виконавцем роботу за всіма розділами.
2. Склад рецензентів.
3. Наукова і практична цінність дипломної роботи.
4. Апробація результатів дослідження.
5. Основні вимоги до обсягу наукової роботи.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Оформити презентацію щодо представлення результатів дослідження на захисті дипломної роботи.
2. Документи про допуск до захисту кваліфікаційної роботи.
3. Вимоги до наукової доповіді при захисті дипломної роботи.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Артемчук Г.І. Методика організації науково-дослідної роботи: *навчальний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів*. Київ: Форум, 2000. 270 с.
2. Безлюдний О.І. Магістерська робота у педагогічному вузі: *посібник для студентів-магістрантів*. Київ: Науковий світ, 2000. 117 с.
3. Буряк В. Формування методологічної культури майбутнього вчителя. *Рідна школа*. 2005. № 2. С.3-7.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. Київ, 2004. С.242.
5. Гончаренко С. Педагогічний процес з погляду «філософії XXI ст.». *Шлях освіти*. 2005. №1. С.2-7.
6. Гончаренко С. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень. *Шлях освіти*. № 1. 2004. С.2-6.

7. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти: *монографія*. Київ, 2004. 243 с.
8. Завгородня Т., Стражнікова І. Проблеми окремих напрямів виховання у науково-педагогічних дослідженнях Західного регіону України: історіографічний аспект. *Людознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2016. № 2/34. С.66-74.
9. Завгородня Т.К. До проблеми методологічної основи персоналістичного напрямку історико-педагогічних досліджень. 2016. URL: conference.pu.if.ua.
10. Завгородня Т.К., Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Методологія та технологія педагогічних досліджень: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ: «НАІР», 2014. 75 с.
11. Завгородня Т.К., Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Самостійна робота для студентів ОКР «Магістр» з курсу «Методологія та технологія педагогічних досліджень»: *методичні рекомендації*. Івано-Франківськ. 2013. 60 с.
12. Зязюн І. Концептуальні засади теорії освіти в Україні. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2000. № 1. С. 11-24.
13. Кловак Г. Методика підготовки і захист дипломних робіт: *навч.-метод. посіб.* Київ: Наук. Світ, 2002. 84 с.
14. Князян М.О. Самостійна робота як засіб формування дослідницької спрямованості особистості студента: *навч. посіб.* Одеса, «Принт-майстер», 2005. 176 с.
15. Князян М.О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутнього педагога: структура, функції, засоби активізації: *навч. посіб.* Ізмаїл: Сміл, 2006. 136 с.
16. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
17. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця. Київ: Науковий світ, 2000. 83 с.
18. Кремень В.Г. Філософія освіти ХХІ століття. *Педагогіка і психологія*. 2003. № 1 (XXXVIII). С. 6-16.
19. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 284 с.
20. Марченко Г.В. Вступ до професії: Модульний курс. Горлівка: Видавництво ГДПІМ, 2007. 164 с.

21. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: *навч. посіб.* / С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко та ін.; за ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника. Київ, 2003. 323 с.
22. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: *навч. посіб.* / О.Г. Мороз, В.О. Сластьонін, Н.І. Філіпенко та ін.; О.П. Мороз (ред.); Національний пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ: НПУ ім. М.Л. Драгоманова, 2001. 338 с.
23. Нісімчук А.С. Сучасні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2000. 368 с.
24. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
25. Про освіту: Закон України, 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
26. Савченко О.Я. Складові реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики* / під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ, 2004. С.39-40.
27. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень. Київ, 2000. 259 с.
28. Січко С. Науково-дослідна робота у школах нового типу: організація, методика, результати: *науково-методичний посібник*. Київ: Бібліотечка «Першого вересня», 2000. 36 с.
29. Сухомлинська О.В. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. *Шлях освіти*. 2002. № 3.
30. Цехмістрова Т.С. Основи наукових досліджень. Київ: Видавничий дім «Слово», 2003. 240 с.
31. Цокур О.С. Педагогіка вищої школи: *навч.-метод. посіб.* Вип.1. Основи наукового педагогічного дослідження / за ред. А.І.Панькова. Одеса, 2002. 68 с.

Додаткова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: *підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів*. Міжнародний фонд «Відродження». Київ : Либідь, 1998. 560 с.

2. Бутенко Н.Ю., Грищенко Л.М. Педагогічна практика: підготовка та реалізація: *навч. посіб.* / за заг. ред. Н.Ю. Бутенко. Київ: КНЕУ, 2005. 184 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *методичний посібник для студентів магістратури*. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
4. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: *навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни* / В.А. Козаков, М.В. Артюшина, О.М.Котикова та ін. / за заг. ред. В.А. Козакова. Київ: КНЕУ, 2003. 829 с.
5. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: *навч. посіб.* Київ: Вища школа, 2004. 335 с.
6. Педагогічна майстерність: *підручник* / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. / за ред. І.А. Зязюна. Київ: Вища шк., 1997. 349 с.

**2.2. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ І
ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ**

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
	60 год.	80 год.	
	Підсумкова форма контролю: екзамен		

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування методичної компетентності майбутніх викладачів ЗВО.

Завдання:

- сформувати у студентів систему знань, умінь та навичок викладання навчальних дисциплін у ЗВО; здатності і готовності майбутніх фахівців до викладацької роботи;

- ознайомити студентів зі структурою і змістом освітнього процесу у ЗВО, з особливостями роботи науково-педагогічних працівників;

- оволодіти педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами, навчитися творчо застосовувати знання у практичній діяльності;

- навчитися планувати, організовувати і аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять, використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів;

- набути початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності;

- спонукати майбутніх викладачів до педагогічної творчості, апробувати найбільш ефективні прийоми і методи навчання, що застосовуються в системі викладання навчальних дисциплін.

- ознайомити студентів із особливостями професійної майстерності та педагогічної техніки викладача.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні *знати:*

- концептуальні засади викладання у вищій школі;

- зміст та форми організації освітнього процесу у вищій школі;

- методи викладання дисциплін у вищій школі;

- особливості організації та проведення навчально-виховної роботи у ЗВО.

- на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

уміти:

- використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності;

- формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно

доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію;

- організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти;

- розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей;

- здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Предмет і завдання методики викладання у вищій школі. Навчально-методичний комплекс зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Організація аудиторної роботи зі студентами. Професійна діяльність педагога в організації освітнього процесу у ЗВО.

ТЕМА 2. МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ТА ЧИТАННЯ ЛЕКЦІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Лекція як організаційна форма навчання у ЗВО, її види. Методика підготовки лекції. Методика проведення лекції. Критерії оцінювання лекторської майстерності.

ТЕМА 3. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ, ЛАБОРАТОРНИХ, ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА КОНСУЛЬТАЦІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Практичні заняття: методика підготовки та проведення. Семінарське заняття: методика підготовки та проведення. Лабораторні роботи: методика підготовки і проведення. Методика проведення консультацій

та індивідуальних занять.

ТЕМА 4. МЕТОДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА»

Загальна характеристика курсу «Педагогіка у вищій школі». Методика вивчення розділів «Загальні основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія виховання», «Школознавство», «Історія педагогіки».

ТЕМА 5. ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРАКТИЦІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО

Поняття «тренінг». Класифікація тренінгів. Структура тренінгів. Методика проведення тренінгів. Тренінгові форми підготовки фахівців з вищою освітою.

ТЕМА 6. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

Завдання, функції і види педагогічного контролю. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів. Загальні критерії оцінювання знань студентів на іспиті. Організація проведення державної атестації студентів. Організація практичної підготовки майбутніх фахівців.

ТЕМА 7. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Організація науково-дослідницької діяльності студентів. Методика підготовки наукової статті. Методика підготовки наукової доповіді. Методика написання есе. Методика написання тез. Методика виконання курсових, дипломних робіт.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

І. Питання для обговорення

Поняття про процес навчання у вищій школі. Закономірності та

принципи навчання у вищій школі. Методи навчання у вищій школі. Нетрадиційні методи навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Показники якості навчання у вищій школі. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу у ЗВО на спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні елементи процесу навчання у ЗВО.
2. У чому полягає сутність спеціалізації навчання у вищій школі?
3. Схарактеризуйте єдність освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання у вищій школі.
4. Схарактеризуйте закономірності і принципи навчання у вищій школі.
5. Розкрийте сутність методів навчання у вищій школі.
6. Як здійснюється вибір методів навчання? Обґрунтуйте вплив змісту навчальної діяльності на вибір методів навчання.
7. Якими державними документами визначається зміст освіти у вищій школі?
8. Що таке державний стандарт вищої освіти? Для чого він потрібен?
9. Які вимоги висувається до структурної побудови навчальної програми?
10. Дайте визначення концептам «soft skills» і «hard skills».
11. Проаналізувати особливості розвитку «soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів ЗВО?
12. Які підходи до класифікації концепту «soft skills» існують у науковій літературі?
13. Проаналізувати науково-методичне забезпечення освітнього процесу на спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати наукові повідомлення:
Процес навчання як дидактична система.
Функції процесу навчання та їх роль у формуванні всебічно розвиненої особистості фахівця з вищою освітою.
Традиційні принципи навчання в роботах класиків педагогіки.
Проблеми оновлення змісту освіти у вищій школі України.

1. Які вимоги висуваються до структурної побудови освітньої

програми?

2. Схарактеризуйте принципи, за якими укладають освітні програми у ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати навчальний план спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти щодо оптимальності вибіркової складової для підготовки майбутніх викладачів ЗВО.

2. Проаналізувати науково-методичне забезпечення освітнього процесу на спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки на платформі d-learn.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

I. Питання для обговорення

Лекція як організаційна форма навчання у ЗВО. Методика підготовки та читання лекції у вищій школі. Методика підготовки та проведення практичних занять у вищій школі. Методика підготовки та проведення семінарських занять у вищій школі. Методика підготовки та проведення лабораторних занять у вищій школі. Методика підготовки та проведення індивідуальних занять та консультацій у вищій школі.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні форми навчання у вищій школі, зафіксуйте їх місце в освітньому процесі.

2. Які види лекцій використовують у сучасному ЗВО? У чому полягають їх дидактичні завдання?

3. Визначте, у чому полягає мета і завдання лекції у вищій школі, її провідні функції. Поясніть, чому на практиці викладачі не завжди їх реалізують.

4. Яким чином можна активізувати навчально-пізнавальну діяльність студента на лекції?

5. У чому прослідковується зв'язок лекції, семінарських і лабораторно-практичних занять?

6. Опишіть структуру традиційної тематичної лекції.

7. Висвітліть методику підготовки і проведення різних видів лекцій.

8. Сформулюйте ознаки ефективної лекції.

9. Які методи і методичні прийоми слугують основою для підвищення ефективності лекції у вищій школі?

10. Схарактеризуйте основні види семінарських занять та їх

специфіку відповідно до курсу навчання та навчальної дисципліни.

11. Висвітліть методику підготовки і проведення різних видів семінарських занять.

12. Яке значення для професійного становлення фахівця з вищою освітою мають спецсемінари?

13. За допомогою яких критеріїв можна оцінити ефективність лекції, семінарського, лабораторно-практичного заняття?

14. Схарактеризуйте зміст і методику підготовки та проведення консультацій та індивідуальних занять.

15. Як Ви ставитесь до тьюторського підходу в організації університетської освіти?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Доберіть список статей, у яких висвітлюється проблема академічної лекції. Узагальніть точки зору науковців на роль лекції в системі вищої освіти.

2. Прокоментуйте вислів А. Ейнштейна: «Нічому не можна навчити, можна тільки навчитись». Висловіть розгорнуту думку з цього приводу.

3. Яке місце та роль консультацій у системі професійної підготовки фахівців? У який спосіб консультації вирішують необхідні проблеми професійного становлення?

4. Проаналізуйте систему консультування у вищій школі. Зробіть висновки про позитивні та негативні тенденції, що існують сьогодні в організації консультацій. Надайте пропозиції щодо підвищення ефективності консультацій з дисципліни.

5. Чи згодні ви з думкою про те, що семінар – більш складна форма для викладача, ніж лекція? Чому лекції зобов'язані читати професор або доцент, а семінари нерідко ведуть асистенти?

6. Як, на Вашу думку, впливає особистість викладача на різні аспекти лекції? Наведіть приклади.

7. З досвіду навчання у ЗВО здійсніть ранжування різновидів лекцій за частотою їх використання. Поясніть, які фактори впливають на вибір викладачем тієї чи іншої форми проведення лекції.

IV. Самостійна робота

1. Схарактеризуйте історико-педагогічні аспекти розвитку і становлення лекції та лабораторно-практичних занять.

2. Укладіть таблицю переваг і недоліків лекції у ЗВО.

3. Відвідайте лекції з загальнонаукових і спеціальних дисциплін.

Виокремте в методиці їх проведення загальне й особливе, поясніть, на чому ґрунтуються підходи до побудови композиції лекції.

4. Підготуйте модель лекції (з проблеми дослідження) (вид лекції на вибір студента).

5. Підготуйте модель семінарського (практичного, лабораторного) заняття (з проблеми дослідження) (вид заняття на вибір студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ЗАНЯТЬ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
(вебінар)

I. Питання для обговорення

Методика підготовки і проведення години спілкування (годин академічного наставника). Методика проведення вебінару. Методика проведення тренінгу. Методика проведення квесту. Методика проведення «круглого столу». Методика проведення дискусії. Методика проведення диспуту. Методика проведення екскурсії. Методика проведення тематичної конференції. Методика проведення мозкового штурму. Методика проведення ділової гри. Методика проведення тренінгу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Підготувати ресурс (статті, монографії, методичні розробки та ін.) з питань методики підготовки і проведення різних видів занять.

2. У чому особливість організації кожного із видів занять?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Апробуйте методичну розробку одного із виду занять у процесі педагогічної практики. Проаналізуйте результативність заняття.

IV. Самостійна робота

1. Підготуйте модель одного із видів занять (з проблеми дослідження) (вид заняття на вибір студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. МЕТОДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА»

I. Питання для обговорення

Методика вивчення розділу «Загальні основи педагогіки». Методика вивчення розділу «Дидактика». Методика вивчення розділу «Теорія виховання». Методика вивчення розділу «Школознавство». Методика вивчення розділу «Історія педагогіки». Методика вивчення розділу «Педагогічна майстерність вчителя». Нетрадиційні форми навчання курсу «Педагогіка». Нетрадиційні методи навчання курсу «Педагогіка».

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізуйте сучасні підходи до побудови навчального курсу «Педагогіка» у ЗВО.

2. Зіставте зміст традиційного й інтегрованого курсів «Педагогіки». У чому полягають переваги і недоліки кожного з них?

3. Проаналізуйте зміст кожного з розділів основного курсу «Педагогіки». Схарактеризуйте їх особливості.

4. Виділіть основні положення кожного з розділів основного курсу «Педагогіки», на яких має бути зосереджено особливу увагу студентів.

5. У чому полягають особливості викладання змісту курсу «Педагогіка» у ЗВО на педагогічних та інших спеціальностях?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Обґрунтуйте необхідність виникнення такої навчальної дисципліни, як методика викладання педагогіки.

2. Запропонуйте актуальну тематику для розробки спеціальних курсів із педагогіки. Аргументуйте Вашу думку.

3. Як реалізуються ідеї педагогіки співробітництва у курсі методики викладання педагогіки?

4. Яку роль відіграють методологічні засади педагогіки та методики викладання педагогіки у процесі професійного становлення педагога?

5. Розкрийте практичне значення курсу методики викладання педагогіки.

IV. Самостійна робота

Проаналізуйте особливості побудови змісту курсу «Педагогіка», використовуючи Практикум з педагогіки: навчальний посібник:

Видання 3-тє, доповнене і перероблене / за заг. ред. О.А. Дубасенюк.
Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 482 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ТА САМОСТІЙНОЇ
НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Методика організації різних видів педагогічного контролю у ЗВО. Методика проведення іспитів і заліків. Методичні основи організації тестового контролю знань. Організація проведення державної атестації студентів. Організація практичної підготовки майбутніх спеціалістів. Організація стажування студентів магістратури. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів. Метод «портфоліо» в структурі самостійної роботи. Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначте мету і функції педагогічного контролю у ЗВО.
2. Розкрийте сутність поточного і підсумкового контролю знань.
3. У чому полягає зміст тематичного контролю?
4. Схарактеризуйте особливості застосування тестової методики перевірки знань студентів.
5. Схарактеризуйте методику підготовки і проведення семестрових іспитів і заліків.
6. З'ясуйте критерії якості проведення іспитів і заліків.
7. Окресліть мету й завдання самостійної роботи у ЗВО.
8. Схарактеризуйте різновиди самостійної роботи студентів.
9. Які методи самостійної роботи з книгою можна рекомендувати студентам?
10. З'ясуйте місце методу «портфоліо» в структурі самостійної роботи.
11. Яким чином у процесі організації самостійної роботи можна залучати студентів до науково-дослідної роботи?
12. Окресліть мету і завдання практичної підготовки студентів.
13. Схарактеризуйте види практики та особливості їх проведення.
14. Опишіть особливості організації захисту педагогічної практики.
15. З'ясуйте особливості організації стажування магістрів.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Дайте оцінку сучасного стану системи оцінювання у ЗВО.
2. Розробіть авторську систему оцінювання самостійної роботи студентів, орієнтуючись на чинні вимоги до організації освітнього процесу у ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Схарактеризуйте систему самостійної роботи сучасного ЗВО, її провідні цілі, завдання, методи та прийоми. Виявіть труднощі в організації самостійної роботи з дисципліни «Методика викладання у вищій школі та тренінгові технології» і шляхи їх подолання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ Й ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

I. Питання для обговорення

Організація науково-дослідницької діяльності студентів. Методика підготовки реферату. Методика підготовки наукової статті. Методика підготовки наукової доповіді (з презентацією). Методика написання есе. Методика написання тез. Методика виконання курсових, дипломних робіт.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Яку роль виконує науково-дослідна діяльність студентів у їх професійному становленні?
2. Назвіть ті якості особистості майбутнього фахівця, які можна сформулювати виключно у процесі здійснення науково-дослідної роботи.
3. Схарактеризуйте види науково-дослідної роботи студентів у ЗВО.
4. Проаналізуйте основні етапи організації наукових досліджень.
5. З'ясуйте сутність вимог до теми дослідження та її формулювання.
6. Які існують шляхи і методи залучення студентів до науково-дослідної діяльності?
7. Знайдіть і проаналізуйте історію становлення студентської науки у ЗВО.
8. Здійсніть порівняльний аналіз шляхів організації науково-дослідної діяльності студентів вітчизняної та зарубіжної вищої школи.
9. Поясніть особливості підготовки статей, рефератів, тез доповідей.
10. Схарактеризуйте структуру доповіді при захисті дипломної роботи.
11. Проаналізуйте порядок захисту дипломної роботи.

12. Проаналізуйте типові помилки, які трапляються під час написання дипломної роботи та шляхи їх запобігання.

13. Назвіть форми індивідуальної роботи студентів у ЗВО.

14. Назвіть форми залучення студентів до індивідуальної роботи.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати наукову статтю (тези, есе) з теми дипломної роботи.

2. Аргументуйте взаємозв'язок самостійної навчальної та науково-дослідницької роботи студентів.

IV. Самостійна робота

1. Здійсніть рецензування статті за фахом.

2. Сформулюйте загальні і специфічні вимоги до дипломної роботи.

3. Підготуйте відгук на статтю (дипломну роботу).

4. Підготуйте анотацію статті (дипломної роботи).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. ОСОБИСТІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ІНСТРУМЕНТ
ВПЛИВУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ

I. Питання для обговорення

Професійний імідж викладача. Педагогічна культура викладача. Комунікативна культура викладача. Сутність і стилі педагогічного спілкування. Стратегії взаємодії у спілкуванні. Маніпулювання та актуалізація. Внутрішня техніка викладача. Зовнішня техніка викладача. Способи комунікативного впливу: переконування та навіювання. Професійний стрес і професійне «вигорання» у педагогічній діяльності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які чинники впливають на формування особистого іміджу педагога?

2. Сформулюйте правила професійного етикету викладача ЗВО. Яке місце посідає володіння етикетом у структурі педагогічного іміджу?

3. Схарактеризуйте основні складові педагогічної культури викладача ЗВО.

4. Яке місце у структурі педагогічної культури посідає культура педагогічного спілкування? Відповідь аргументуйте конкретними прикладами з педагогічної практики.

5. Якими комунікативними уміннями повинен володіти викладач ЗВО?

6. Схарактеризуйте комунікативні настанови, необхідні для

успішного педагогічного спілкування?

7. Що таке «професійний стрес» і які чинники можуть його викликати?

8. Які Ви знаєте шляхи запобігання професійного стресу та професійного «вигорання»?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть модель «ідеального середовища» професійного становлення студента спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Проаналізуйте внутрішні та зовнішні чинники успішної реалізації даної моделі.

2. Прокоментуйте відомий афористичний вислів П. Блонського: «Вчителю, стань людиною».

3. Осмисліть з позиції сучасності українські прислів'я, присвячені правилам культури комунікації та іміджу:

Пташка красна своїм пір'ям, а людина своїм знанням.

М'які слова і камінь крушать.

Менше говори – більше вчуєш.

Вмієш казати, вмій і мовчати.

Треба знати, що де сказати.

Шануй учителя, як родителя.

Мовчанка гнів гасить.

Добре тому жити, хто вміє говорити.

Ліпше переконувати словами, аніж кулаками.

4. Дайте психофізіологічну оцінку поведінки людини у стресовому стані.

IV. Самостійна робота

1. Чому вважають, що імідж – це мистецтво керувати враженнями?

2. Прокоментуйте відомий афоризм «Зустрічають по одягу, а проводжають по розуму».

3. Чому вважають, що педагогічна діяльність пов'язана з ризиком професійного стресу? Чи згодні Ви з такою точкою зору?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гриценко І.С., Огарь С.В., Кутепова В.М., Светочева І.І. Організація та проведення лабораторних, практичних та семінарських занять: *метод рек. для викладачів*. Харків, 2014. 28 с.
2. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: *курс лекцій*: вид.2, доп. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 327 с.
3. Інноваційні методи проведення занять: *метод. посіб.* / Автор-укладач Кожухар О.А. Чернігів, 2017. 24 с.
4. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: *навч. посіб.* Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
5. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: *навч. посіб.* Одеса, 2014. 200 с.
6. Методика викладання у вищій школі (мотивація навчальної діяльності): *Матеріали методичного семінару «Мотиваційний підхід до організації навчального процесу у вищій школі»* / [Н. Я. Кравчук, О. Є. Коваль]. Тернопіль: ТНЕУ, 2011. 81 с.
7. Методика викладання у вищій школі: *методичні рекомендації* / уклад. В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.
8. Методика викладання у вищій школі: *навч. посіб.* / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьева, Г. І. Матукова. Сімферополь, 2011. 270 с.
9. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти / уклад. Т.К.Завгородня, В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 53 с.
10. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Вид. 2-ге, доп. і переробл.: [Електронне видання] / Уклад. В. В. Стинська, Т. К. Завгородня, Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 44 с. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2021/09/Методичні-вказівки-до-дипломної-роботи-2020.pdf>.
11. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: *навч. посіб.* Вид. друге., доп. та перероблене. Суми: СумДПУ, 2009. 122 с.

12. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: ЧП, 2007. 211 с.
13. Пометун О. І., Фрейман Г. О. Методика навчання історії в школі. Київ: Генеза, 2006. 328 с.
14. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
15. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej>.
16. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
17. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Додаткова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія. *підручник*. Київ: Либідь, 1998. 560 с.
2. Барбашова І.А. Дидактика: *навч. посіб. для ст-тів ВНЗ*. 2-е вид. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 228с.
3. Барбашова І.А. Загальні основи педагогіки: *навч. посіб. для ст-тів ВНЗ*. 2-е видання. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 126с.
4. Бондар В. Дидактика: *підручник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Либідь, 2005. 252 с.
5. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : *навч. посіб.* Вид. 3-є, доопрац. і допов. Київ: Знання, 2008. 568 с.
6. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: *навч. посібник*. Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. 242 с.
7. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): *навч.-метод. посіб.* / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. Київ: Педагогічна думка, 2008. 256 с.
8. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості. *Нові технології навчання*. Київ 2001. Вип. 30. С. 166-170

9. Кайданова Л. Г., Мнушко З. М. Модульна технологія навчання: навч.-метод. посібник. Харків.: Золоті сторінки, 2002. 83 с.
10. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Знання., 2005. 485 с.
11. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. Київ: Знання, 2009. 387 с.
12. Лаппо В.В. Виховання духовних цінностей студентської молоді в осередку академічної групи ВНЗ: *метод. реком.* Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 225 с.
13. Максим'юк С.П. Педагогіка: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2009. 670с.
14. Ортинський В Л. Педагогіка вищої школи : *навч. посіб.* Київ: ЦУЛ, 2009. 472 с.
15. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання.* 2020. Вип. 94. С. 315–319.
- 16.Стинська В. Роль науково-дослідницької діяльності у професійному становленні майбутніх викладачів ЗВО. *Матеріали міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний потенціал сучасної освіти та науки».* Київ, 2020. С. 240–242.
17. Стинська В. Самоосвіта як складова формування професіоналізму майбутніх фахівців ЗВО. *Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців».* Хмельницький, 2020. С. 97–101.
18. Стинська В., Бойчук В., Яцишин З. Лекція як форма організації і метод навчання у закладах вищої освіти. *Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу».* Яремче, 2019. С. 60.
19. Стинська В., Карпенко О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Людинознавчі студії.* Серія «Педагогіка». 2021. № 12 (44). С. 172–177.
20. Стинська В., Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа українських Карпат.* 2020. № 22. С. 145–150.
21. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії.* 2021. 1(52). С. 115-118.

22. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С. 100–104.

23. Стинська В., Яцишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.

24. Стинська В., Яцишин З., Янків О., Стинський В. Використання цифрових освітніх платформ у процесі підготовки майбутніх викладачів ЗВО. *Молодь і ринок*. 2021. № 5–6 (191–192). С. 21–25.

25. Стинська В.В., Заяць Л.М., Яцишин З.М., Барила Н.І. Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти. *Матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу»*. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020. С. 157–159.

26. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. Київ, 2011. 625 с.

27. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: *навч.-метод. посіб.* Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / за ред. Панькова А.І. Одеса, 2002. 424 с.

28. Stynska V., Kondur O. Strategies of professional preparation of the competitive specialist in the conditions of information environment. Contemporary technologies in the educational process: *monografia*. Publishing House of Katowice School of Technology. Katowice , 2020. P. 75-81.

2.3. МЕДІАОСВІТА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичним змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	10 год.	4 год.	
	Практичні, семінарські		
	20 год.	6 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.	80 год.	
	Підсумкова форма контролю: залік		

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: формування знань і умінь з основ медіаосвіти й медіапедагогіки та аудіовізуальної грамотності щодо вирішення сучасних медіапедагогічних проблем.

Завдання:

-розвиток здібностей до творчої професійної діяльності,
-зв'язок і організація навчання з формуванням професійних компетентностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- сутність медіакомпетентності;
- дидактичні, психолого-педагогічні й методичні аспекти застосування медіа в навчанні й вихованні;
- вплив різних медіазасобів на навчання і виховання молоді, можливих наслідків їх негативного впливу.

уміти:

- розпізнавати маніпулятивну медіа інформацію;
- аналізувати, критично сприймати медіатексти та розпізнавати можливі наслідків їх негативного впливу;
- планувати, організувати і здійснювати мультимедійний супровід освітньої діяльності викладача ЗВО;
- розкривати дидактичні, психолого-педагогічні та методичні аспекти застосування медіа у навчанні й вихованні;
- вивчати вплив різних медіазасобів на навчання та виховання у ЗВО, можливих наслідків їхнього негативного впливу;
- проводити мультимедіа заняття на відповідному рівні;
- обирати інноваційні медіаресурси та застосовувати медіаосвітні технології в освітньому процесі ЗВО.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. МЕДІАОСВІТА – ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ ДИДАКТИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Історичний дискурс походження та значення терміну «медіаосвіта». Категоріальний апарат медіа та її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Методи, технології, форми, принципи, функції медіа у ЗВО. Основні завдання медіадидактики.

ТЕМА 2. МЕДІАОСВІТА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ - ОСНОВНІ СКЛАДОВІ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Основні теорії походження медіаосвіти. Сутність поняття «медіаосвіта». Медіаграмотність, медіакультура та медіакомпетентність педагога. Складові медійно-інформаційної грамотності викладача ЗВО. Критичне мислення як складова медіакомпетентності сучасного науково-педагогічного працівника.

ТЕМА 3. МЕДІАПРОСТІР ЗВО. РОЗВИТОК МЕДІАДИДАКТИКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Організаційно-дидактичні засади формування медіапростору освітнього закладу. Сутність, цілі та завдання медіапростору викладача. Медіаосвітній простір закладу вищої освіти як чинник формування та розвитку особистості. Провідні форми, методи та технології медіавиховання. Методичні прийоми організації медіапростору.

ТЕМА 4. ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІННОВАЦІЙНИХ МЕДІАОСВІТНИХ ТА МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ. ОСНОВИ МЕДІАКУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО

Особливості організації мультимедійних занять у ЗВО. Навчальні цілі та завдання мультимедійного заняття. Алгоритм мультимедійного заняття. Характеристика етапів заняття. Переваги та недоліки мультимедійного заняття. Техніка зворотнього зв'язку. Використання електронних медіа у структурі мультимедійного заняття.

ТЕМА 5. ВИКОРИСТАННЯ ФОРМАТІВ МЕДІА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ЗВО. ТЕХНОЛОГІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ МЕДІАКУРСІВ

Поняття про медіатекст та його види. Схема дослідження медіатекстів Використання комп'ютерних технологій на заняттях у ЗВО (інтерактивні комп'ютерні флеш ігрові вправи, інтелектуально творчі завдання). QR-коди та можливості їх використання в освітньому процесі. Створення ментальних карт як інтерактивна форма роботи на занятті. Креолізовані тексти та їх види. Умови для організації модульного навчання.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ОСВІТНІЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ МЕДІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ПЕДАГОГА

I. Питання для обговорення

Сутність поняття «медіаосвітня технологія». Дидактичний потенціал застосування медіатехнологій в освітньому процесі школи. Функції медіаосвітніх технологій. Класифікація медіаосвітніх технологій та їх види. Об'єкти медіаосвітніх технологій, інтегрованих у зміст навчальних предметів. Використання медіаосвітніх технологій на заняттях у ЗВО. Технологічний інструментарій: технології перевернутого навчання, технології проектної діяльності, кейс-технології, техніки зворотнього зв'язку, сторітеллінг, метод портфоліо.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як ви розумієте вислів: «Техніка, за допомогою якої можна доступно розповісти про складне, цікаво пояснити певний матеріал». Викладіть свої міркування.

2. Проаналізувавши різні підходи дослідників медіа, розкрити сутність ключових понять теми: медіаосвіта, медіакультура, медіакомпетентність, критичне мислення.

3. Відобразити схематично основні положення «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» (5-10 схем).

4. Проясніть основні техніки медіа, які з них Вам відомі, про які треба поговорити детальніше.

5. Чим зумовлена актуальність медіаосвітніх технологій ?

6. До чого приводить використання засобів ІКТ у системі підготовки майбутніх викладачів?

7. Для чого використовується мультимедіа в освіті?

8. Які переваги має адаптивна система навчання з використанням інформаційних технологій?

9. Що таке неформальна освіта?

10. Найбільш відомі світові онлайн платформи.

11. Що реалізує мобільне навчання?

12. Чому STEM-освіта так актуальна?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Довести або спростувати тезу: »Використання медіатехнологій в освітньому процесі як мотивація до навчання чи інноваційний піар-хіт».

2. Підготувати онлайн-довідь на тему: «Формування медіакомпетентності викладача як невід’ємної складової його підготовки до ефективної взаємодії із сучасними інформаційними технологіями».

3. Підготувати індивідуально-груповий творчий проєкт «Мікс медіаосвітніх технологій», актуальних для застосування в освітньому процесі ЗВО (різноманітні комбінації окремих видів медіатехнологій).

4. Описати та продемонструвати варіанти застосування медіаосвітніх технологій в освітньому процесі.

IV. Самостійна робота

1. Використовуючи презентації «скрайбінг» як новітню техніку презентації, інформації способом її візуалізації, розкрийте сутність понять:

«медіаосвіта» та особливості її впровадження у ЗВО;

«критичне мислення» як складова медіакомпетентності сучасного викладача ЗВО.

2. Проаналізувати публікації з визначеної теми, переглянути напрацювання педагогів-практиків. На підставі прочитаного, створити «Методичні рекомендації для викладачів «Використання медіаосвітніх технологій в освітньому процесі ЗВО».

3. Використовуючи мережу Інтернет, підібрати матеріали для проведення інтерактивних вправ «Стоп-кадр».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАПРОСТОРУ ЗВО

I. Питання для обговорення

Сутність поняття «медіапростір», інформаційний простір освітнього закладу. Проблема медіасоціалізації особистості в освітньому медіапросторі. Суб'єкти медіапростору ЗВО. Роль викладача у формуванні медіапростору ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Сутність понять «медіапростір», «інформаційний простір».
2. Назвати основні проблеми і перспективи медіасоціалізації особистості в медіапросторі.
3. Визначити суб'єктів медіапростору ЗВО.
4. Описати ієрархічні рівні інформаційного простору.
5. Знайти в інформаційних джерелах та охарактеризувати основні функції медіапростору.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити індивідуально-груповий навчально-дослідний проєкт «МЕДІАПРОСТІР ЗВО очима викладача». Аналіз медіатексту.
2. Провести аналіз інформації на сайтах кафедр університету за певним алгоритмом:

назва кафедри (адреса, електронна адреса);

покликання на сайт;

кількість викладачів;

основні ОПП;

профілі та види спеціалізації;

скріншот сторінки;

рубрики сайтів;

що запам'яталося;

історія та традиції кафедри.

IV. Самостійна робота

1. Розробити і презентувати творчий проєкт «Мое бачення медіапростору».
2. Розробити портфоліо викладача з використанням технологій медіапростору.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

I. Питання для обговорення

Складові та сутність поняття «інформаційний менеджмент». Джерела та властивості інформації. Освітні ресурси та дидактичні можливості Інтернету. Мережеві технології як засіб надання рівного доступу до якісної освіти. Реалізація освітньо-комунікаційної функції в інформаційному просторі. Медіа як ресурс розвитку та соціалізації особистості.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які особливості запровадження інформаційного менеджменту в освітній простір ЗВО?

2. Назвати складові інформаційного менеджменту; описати процес соціалізації особистості.

3. Прокласифікувати освітньо-комунікаційні функції інформаційного менеджменту в освітньому процесі.

4. Назвати основні мережеві технології у системі вищої освіти.

5. Дати характеристику медіа як ресурсу розвитку особистості, інноваційних педагогічних процесів.

6. Що таке принципи управління інноваційними освітніми процесами?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Знайдіть в інформаційних джерелах і схарактеризуйте основні можливості медіа та мереживих технологій.

2. Розробіть план роботи з медіа задля розвитку критичного мислення.

3. Створіть алгоритм проведення дискусії на тему: «Використання медіа в мереживих технологіях ЗВО».

IV. Самостійна робота

1. Структура і динаміка мереживих технологій.

2. Типи мереживих технологій. Умови ефективності їх використання у сучасних ЗВО.

3. Створення системи роботи з розвитку інформаційного менеджменту професійній діяльності викладача.

4. Перспективи та проблеми впровадження інформаційного менеджменту у ЗВО.

5. Розробити програму – презентацію спеціальності, використовуючи інформаційний менеджмент.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

I. Питання для обговорення

Методичні засади проектування медіазаняття. Алгоритм підготовки та проведення медіазаняття у ЗВО. Підбір медіаосвітніх технологій та медіаресурсів. Аналіз дидактичних можливостей мультимедійних засобів навчання. Техніка зворотного зв'язку на мультимедійному занятті. Розвиток інноваційної поведінки викладача.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризувати особливості проектування медіазаняття.
2. Яку роль відіграють інформаційні технології у формуванні медіазаняття?
3. У чому полягає цінність медіаосвітніх технологій?
4. Назвати складові заняття з елементами медіаосвітніх технологій.
5. Схарактеризувати компоненти готовності педагога до інноваційної діяльності.
6. У чому сутність техніки зворотнього зв'язку на мультимедійному занятті?
7. Проаналізувати алгоритм мультимедійного заняття.
8. Чому сучасні педагоги у ЗВО не висувають нових вимог до проектування медіазаняття?
9. Вибрати й аргументувати правильний варіант взаємозв'язку понять «медіазаняття», «проектування», «педагогічна техніка».
10. Схарактеризувати критерії педагогічних інновацій.

III. Пошукові та творчі завдання

1. «Я аналізую та застосовую медіатехнології»: підібрати приклади для виконання завдань, використовуючи освітні ресурси Інтернету, зробити копії, записати завдання. Продумати де, як і для чого можна використати ці фрагменти на медіазанятті.

2. Зайти на сайт кафедри та переглянути оголошення, вибрати найбільш цікаві з них з точки зору медіа.

3. Переглянути відеоновину та відповісти на запитання за відповідними напрямками аналізу медіа-інформації.
4. Переглянути малюнок, упізнати твір та розповісти про події.
5. Прослухати аудіозапис та дібрати назву.
6. Переглянути відеочитання вірша та поділитися своїми враженнями.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати способи використання девайсів під час вивчення різних навчальних предметів, зокрема освітньої галузі Освіта/ Педагогіка.
2. Продемонструвати медіапродукти: медаігри, малюнки, комп'ютерні ігри.
3. Підібрати приклади, де девайси можна використовувати не лише у розважальних цілях, а й на заняттях.
4. Розробити комплекси інтерактивних завдань за окремими темами в галузі Освіта/ Педагогіка.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. МЕТОДИ І ПРИЙОМИ МЕДІАДИДАКТИКИ

I. Питання для обговорення

Особливості застосування медіаосвітніх ресурсів у ЗВО. Методи організації навчання з використанням медіаресурсів. Використання інноваційних медіазасобів навчання під час проведення лекційних і практичних занять у ЗВО. Характеристика методичних прийомів «медіадидаксії»: прийом «луна»; прийом «анімаційна евристика»; прийом «перегортання»; прийом «шторка» («завіса»); прийом «шторка-пауза»; прийом «упіймай помилку»; інтерактивний опорний конспект; анімовані кросворди; анімаційна ретроспектива.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізувати робочі програми ОПП «Освітні, педагогічні науки» та визначити можливості використання основних прийомів медіаосвіти.
2. Схарактеризувати вимоги та принципи використання основних методів і технологій медіа.
3. Визначити дидактичні можливості мультимедійних засобів навчання, які використовують на заняттях у ЗВО.
4. Дати визначення поняття «анімаційна ретроспектива».

5. Дидактичні можливості мультимедійних засобів навчання, які використовують на заняттях у ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити міні проект «Інноваційні стратегії впровадження медіаприйомів в освітній простір ЗВО».

2. Підготувати есе на тему «Сучасні засоби масової інформації як засіб маніпуляції та впливу на особистість».

3. Підготувати кейс з інформаційними матеріалами для конструювання методів і прийомів медіаосвіти під час викладання навчальних предметів.

IV. Самостійна робота

1. Описати умови, які визначають процес створення основних медіаприйомів.

2. Розробити груповий проект з чітко визначеним алгоритмом застосування методичних прийомів медіаосвіти в освітньому процесі ЗВО.

3. Створити медіакейси.

4. Описати завдання медіадидактики в контексті вимог Закону України «Про вищу освіту».

5. Розробити моніторингові (діагностичні) системи навчання медіаосвіти, розвитку особистості.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ТЕХНОЛОГІЇ АНАЛІЗУ МЕДІАТЕКСТІВ «ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА»

I. Питання для обговорення

Технології аналізу медіатекстів у вищій школі. Методика роботи педагога з медіа-текстами. Технології роботи з креолізованими текстами: комікси, буктрейлер, фотоколажі, постер, інтерактивний плакат, скрайбінг, віртуальна дошка, віртуальні й інтерактивні екскурсії (тематичні, бібліографічні). Написання анотацій на книгу (твір), підготовка фотографій, малюнків, колажів, малювання обкладинки до книжки, створення рекламних продуктів на тему читання книги, підготовка інтерактивних коментарів до твору, створення блогів (інтернет-щоденників). Інтеграція медіа в навчальні предмети ОПП. Аналіз ОПП: медіаосвітній контекст. Способи інтеграції медіаосвітніх технологій та освітнього контенту навчальних

програм для ЗВО. Технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначити сутність понять «скрайбінг» і «буктрейлер».
2. Які вимоги ставляться до фотоколажів?
3. Схарактеризуйте методи і засоби навчання, які використовуються під час здійснення інтерактивної ескурсії.
4. Які вимоги ставляться до виготовлення рекламних продуктів?
5. У чому полягає основна мета створення блогів?
6. Чим обумовлена складність реалізації інтерактивних коментарів до творів?
7. Проаналізувати сучасний стан аналізу медіатестів.
8. Перелічити способи інтеграції медіаосвітніх технологій.
9. Навести приклади використання технологій роботи з креолізованими текстами.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити 3 варіанти технологій роботи з креолізованими текстами для конкретно обраної теми.
2. Проаналізувати навчальні заняття, де використовувалися технології аналізу медіатекстів у вищій школі.
3. Чому саме ці заняття Вам імпонують?

IV. Самостійна робота

1. Укласти порівняльну таблицю технологій аналізу медіатекстів.
2. Розробити таблицю технологій роботи з креолізованими текстами та відповідно вписати складники комунікативної компетентності, що формуються.
3. Розробити план (конспект) проведення заняття в одній із технологій навчання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7-8

Тема. ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ПРЕЗЕНТАЦІЙ З ФАХУ

I. Питання для обговорення

Суть технологій створення презентацій. З історії виникнення презентацій. Типи презентацій. Готовність викладача до презентацій. Практичні етапи роботи над презентаціями. Захист та оцінювання презентацій.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Уточнити сутність навчальних презентацій та їх види.
2. Назвати основні вимоги до навчальних презентацій.
3. Позитивні та негативні характеристики презентацій.
4. Пояснити дидактичні особливості мультимедійних презентацій.
5. Які особливості використання презентацій в освітньому процесі ЗВО?
6. Описати алгоритм роботи над презентацією.
7. Яким чином можна зреалізувати практичні етапи роботи над презентацією?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити відеопрезентацію навчально-методичного посібника для ЗВО.
2. Підготувати інформацію на тему «Брендинг як інноваційна медіаосвітня технологія».
3. Укласти таблицю «Особливості використання різноманітних презентацій в освітньому процесі ЗВО».

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати запропоновані види презентацій. Навести приклади:
 - презентації зі сценарієм;
 - інтерактивних презентацій;
 - автоматичних презентацій;
 - педагогічних презентацій.
2. Проаналізувати «Коло умінь, які необхідні для роботи з інформацією (за Б. Бейером)»:

Студенти повинні вміти визначити:

 - відмінність між заданими і загальновідомими фактами і фактами, що вимагають перевірки;
 - надійність джерела;
 - точність визначення;
 - допустимі і неприпустимі твердження;
 - відмінність між головною та другорядною інформацією, твердженням.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9-10

Тема. ТЕХНОЛОГІЧНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТВОРЕННЯ САЙТУ, ЕЛЕКТРОННОГО ПОРТФОЛІО, МЕДІА- КЕЙСІВ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ

I. Питання для обговорення

1. Технологія та техніка створення медіа-сайту. Види електронних портфоліо викладача ЗВО. Алгоритм роботи з медіакейсами. Ефективні моделі проведення онлайн заходів: віртуальна екскурсія, телеконференція, відеолекції, навчальні та тренувальні системи.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окреслити сутність поняття «медіасайт».
2. Які особливості роботи з медіакейсами?
3. Розробити алгоритм реалізації дистанційного навчання у практиці роботи ЗВО

4. Проаналізувати моделі проведення онлайн заходів.

5. Які особливості створення медіакейсів.

6. Проаналізувати ефективні моделі проведення онлайн заходів.

7. Окреслити сутність авторських моделей навчання у ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити електронне портфоліо викладача ЗВО.

2. Нові інформаційні технології (НІТ) навчання, їх характеристика.

3. Інформація і суспільство. Відмінні риси інформаційного суспільства.

4. Використання комп'ютерних та інформаційних технологій у вищій школі.

5. Розробити один з найпростіших освітніх медіасайтів.

6. Інноваційні інформаційні технології навчання.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати пріоритетні цілі та завдання телеконференцій в сучасних умовах.

2. Підготувати одну з вибраних моделей проведення он-лайн заходів.

3. Підібрати нові електронні джерела до теми «Види медіакейсів»

4. Аналіз «медіасайту» кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика. Подати кілька пропозицій щодо його удосконалення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Баришполець О. Т., Найдьонова Л. А., Мироненко Г. В. та ін. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: *навч.-метод. посіб.* Київ: Міленіум, 2018. 440 с.
2. Батьки, діти та медіа: путівник із батьківського посередництва / О. Волошенюк, О. Мокрогуз; за ред. В. Іванова, О. Волошенюк. Київ: ЦВП, АУП, 2017. 79 с.
3. Драйден Г., Вос Дж. «Революція у навчанні»/ Переклала з англійської - Мирослава Товкало. Київ, 2011. 542 с.
4. Енциклопедія освіти / головний ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 481-482.
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) (2018). URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita_/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: *підручник* / за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2019. 352 с.
7. Практична медіаосвіта: авторські уроки / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна, Череповської Н. Візуальна медіакультура учнів ЗОШ. Київ, 2019. С.112–125.
8. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ЗВО: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ, 2017. 166 с.
9. Хрестоматія з «Медіаосвіти» / упоряд. Прокопів Л.М. URL: <https://pnu.edu.ua/%0/>
10. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: *підручник* / Сінді Шейбе, Фейс Рогоу/ Перекл. з англ. С. Дьома; за заг. ред. В.Ф. Іванова. Київ: Центр вільної преси, Академія української преси. 2018. 319 с.

Додаткова

1. 15 кращих проєктів з медіаграмотності. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2455061-15-krasih-ukrainskih-proektiv-z-mediagramotnosti.html>
2. Gonnet, J. (2001). Education aux medias: Les controversies fecondes. Paris: CNDP, Hachette, 144 p.
3. Masterman, L. A rationale for Media Education // Media Literacy in the Information Age: Current perspectives (pp. 15-68). New Brunswick, 1997.
4. Thoman E., Jolls T. Literacy for the 21st Century: An Overview &

Orientation Guide To Media Literacy Education. Centre for Media Literacy. Tessa Jolls 2008. 87 p.

5. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навч.-метод. зб. / О. Т. Барішполець [та ін.]; за ред. Л. А. Найдьонові Київ: Міленіум, 2009. 440 с.

6. Прокопів Л. М. Сидорук О.М. Використання інноваційних технологій навчання як ефективної комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Освітні обрії*. 2020. №1(15). С. 75-79

7. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С. 100–104.

2.4. ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗВО

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	12 год.	4 год.	
	Практичні, семінарські		
	18 год.	6 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.	80 год.	
	Підсумкова форма контролю: екзамен		

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: забезпечити оволодіння студентами концептуальних і теоретичних положень інноваційних педагогічних технологій, сформуванню готовності до впровадження сучасних технологій у практику вищої школи.

Завдання:

- ознайомлення студентів з концептуальними та теоретичними положеннями численних інноваційних освітніх технологій навчання;
- оволодіння сутністю освітніх технологій, їх провідними положеннями;
- узагальнення інноваційних освітніх технологій у вищій школі, виявлення їх фундаментальної спільності, виділення істотних ознак;
- формування позитивного ставлення і прагнення майбутнього викладача до творчого оволодіння новими навчальними технологіями;
- вибір оптимальних інноваційних технологій навчання відповідно до індивідуальних можливостей студентів, рівня їх підготовки, умов навчання;
- орієнтація студентів на педагогічну творчість, самостійність, дослідницьку діяльність.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- провідні ознаки освітніх інновацій;
- особливості формування та сутність інноваційних технологій у ЗВО;
- положення педагогічної спадщини найвідоміших зарубіжних, вітчизняних і донедавна замовчуваних теоретиків та практиків новітніх технологій.

уміти:

- конкретно-історично підходити до аналізу інноваційних технологій;
- на основі теоретичних знань на практиці впроваджувати інновації;
- застосовувати основні технології інноваційного навчання у практиці роботи ЗВО;
- визначати основні умови реалізації інновацій у практиці роботи ЗВО ;
- виявляти провідні положення освітніх технологій на практиці;

- виявляти можливості освітніх технологій задля організації суб'єкт суб'єктного навчання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ. ПОНЯТТЯ ПРО ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Технологічний підхід до процесу навчання. Особистісно орієнтована освіта і технології. Гуманістична спрямованість освітніх технологій. Технології колективно-творчого виховання. Педагогіка співробітництва. Процес функціонування нових педагогічних технологій. Перспективи та проблеми впровадження інноваційних педагогічних технологій у ЗВО.

ТЕМА 2. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ

Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Інноваційність як ознака сучасності. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів. Індивідуальна траєкторія студента. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання. Сутність педагогічної інноватики. Структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень. Інноваційні процеси у системі освіти. Закони перебігу інноваційних педагогічних процесів. Принципи управління інноваційними освітніми процесами. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Типи структур інноваційних процесів. Умови ефективності інноваційних педагогічних процесів.

ТЕМА 3. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА

Особливості інноваційної педагогічної діяльності. Сутність інноваційної педагогічної діяльності. Антиінноваційні бар'єри у професійній діяльності педагога та способи їх подолання. Управління інноваційною педагогічною діяльністю. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога.

ТЕМА 4. ІННОВАЦІЇ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ЗВО

Проблеми втілення освітньої технології у ЗВО. Предметно орієнтовані технології. Особистісно орієнтовані технології навчання у ЗВО. Партнерські технологія (технологія співпраці). Організація проблемного навчання. Види інтенсивних технологій. Особливості застосування кейс методу при підготовці студентів до інноваційної діяльності.

ТЕМА 5. КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА І МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ

Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання. Особливості та принципи модульного навчання. Методика побудови модульних програм. Формування змісту модулів. Умови для організації модульного навчання.

ТЕМА 6. ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ, ІНТЕРАКТИВНІ ТА ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання. Групова робота студентів. Інноваційні технології навчання у ЗВО (групові тренінги, мозкова атака, метод синектики, метод вільних асоціацій). Технології розвитку критичного мислення. Методика проведення дидактичних ігор у контексті педагогічних інновацій. Синанон-метод як засіб підготовки до професійної діяльності в системі «людина-людина». Ресурсно-орієнтоване навчання. Мікровикладання як інноваційний метод навчання студентів магістратури у ЗВО. Практико-орієнтоване навчання на базі освітньо-наукових центрів, орієнтованих на розвиток європейських стандартів освіти, спрямованих на навчання на дослідницькій основі.

ТЕМА 7. МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК РІЗНОВИД ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Зміст і завдання технології проектного навчання. Типи проектів. Головні умови організації роботи над проектом. Нові інформаційні технології (НІТ) навчання, їх характеристика. Інформаційна культура педагога.

ТЕМА 8. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ. АВТОРСЬКІ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ

Медіаосвіта. Телекомунікаційні технології. Новітні навчальні програми та їх типи. Технології дистанційного навчання. Психологічна характеристика активного рефлексивного слухання та «Я-повідомлення» в комунікативному процесі викладача і студента. Засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, семінарського заняття тощо, формування індивідуального освітнього простору студента. Інноваційні трансформації в сучасній вищій освіті. Особливості використання вебінарів в умовах сучасного дистанційного навчання. Проблеми та перспективи змішаного навчання.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗВО, ЇХ МЕТА І ЗАВДАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ ЗВО

I. Питання для обговорення

Сутність понять «технологія», «освітня технологія», «педагогічна технологія». Історичний і теоретичні аспекти педагогічної технології. Сутність і особливості педагогічної технології. Класифікація освітніх технологій навчання. Традиційне та інноваційне навчання: порівняльний аналіз. Критерії ефективності технологій навчання. Проблеми впровадження та готовності викладача до імплементації новітніх технологій.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізувати сутність понять «технологія», «освітня технологія», «педагогічна технологія».
2. Проаналізувати історичні і теоретичні аспекти педагогічної технології.
3. Окреслити особливості педагогічної технології.
4. Покласифікувати освітні технології навчання.
5. Здійснити порівняльний аналіз традиційного та інноваційного навчання.

6. Проаналізувати критерії ефективності технологій навчання.
7. Проблеми впровадження та готовності викладача до імплементації новітніх технологій.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Що таке освітня, педагогічна, дидактична технології?
2. Чому сучасні умови розвитку суспільства висувають нові вимоги до інноваційних технологій?
3. Виберіть та аргументуйте правильний варіант взаємозв'язку понять «освітні технології», «педагогічні технології», технології навчання», «педагогічна техніка».
4. Схарактеризуйте критерії педагогічних інновацій.

IV. Самостійна робота

1. Розробити і презентувати творчі проекти «Історія виникнення освітніх технологій навчання», «Культура розробки та впровадження педагогічних технологій».
2. Проаналізувати і показати особливості майстерності керування творчими роботами студентів.
3. Зробити концептуальний аналіз праць А.С. Макаренка і В.О. Сухомлинського з проблем педагогічної технології створення ситуації успіху.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗВО.
ПРОБЛЕМИ ВТІЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Інноваційність як ознака сучасного розвитку ЗВО. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання. Структура педагогічної інноватики, класифікація педагогічних нововведень у ЗВО. Інноваційні процеси у системі вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Запровадження (навчально-методичне забезпечення) активних форм і методів роботи у педагогічний процес.
2. Прокласифікуйте педагогічні нововведення. Інноваційні процеси у системі освіти.
3. Дайте характеристику законам перебігу інноваційних педагогічних процесів.

4. Що таке принципи управління інноваційними освітніми процесами?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати наукові повідомлення та презентацію на тему заняття..

2. Аналіз педагогічних ситуацій, обговорення проблем, діалог. Проведення мозкової атаки: «Які, на Вашу думку, доцільні стимули для залучення студентів до наукової самостійної роботи?»

IV. Самостійна робота

1. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів.

2. Типи структур інноваційних процесів. Умови ефективності інноваційних педагогічних процесів.

3. Створення системи роботи з розвитку творчих здібностей особистості (система роботи з розвитку розумової сфери, формування інформаційної, соціальної, організаційно-комунікативної, профорієнтаційної компетенцій учнів тощо).

4. Перспективи та проблеми впровадження нових педагогічних технологій у сучасному ЗВО.

5. Закони перебігу інноваційних педагогічних процесів. Принципи управління інноваційними освітніми процесами.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА

I. Питання для обговорення

Особливості інноваційної педагогічної діяльності. Антиінноваційні бар'єри у професійній діяльності педагога та способи їх подолання. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте особливості інноваційної діяльності педагога.

2. Яку роль відіграє педагогічний експеримент у педагогічній діяльності?

3. У чому полягає цінність новаторського досвіду для педагога?

4. Назвати складові інноваційної компетентності педагога.

5. Схарактеризуйте компоненти готовності педагога до інноваційної діяльності.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Чому сучасні педагоги ЗВО не висувають нових вимог до викладання в інноваційному стилі технологій?
2. Виберіть та аргументуйте правильний варіант взаємозв'язку понять «освітні технології», «педагогічні технології», «технології навчання», «педагогічна техніка», «інноватика».
3. Схарактеризуйте критерії педагогічних інновацій.

IV. Самостійна робота

1. Розробити програму формування індивідуального стилю діяльності педагога.
2. Опрацювати питання: «Викладач та його місце у процесі використання інноваційних технологій навчання у вищій школі».
3. Розкрити сутність і особливості педагогічної технології у вищій школі.
4. Засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, семінарського заняття тощо.
5. Психологічна характеристика активного рефлексивного слухання та «Я-повідомлення» у процесі комунікації викладача зі студентом.
6. Розвиток інноваційної поведінки педагога.
7. Особливості інноваційної педагогічної діяльності.
8. Сутність інноваційної педагогічної діяльності.
9. У чому полягає основна мета технології проблемного навчання?
10. Чим обумовлена складність реалізації технології проблемного навчання?
11. Проаналізувати сучасний стан застосування технології проблемного навчання у вищій школі.
12. Що таке проблемна ситуація? Перелічити ознаки виникнення проблемних ситуацій. Наведіть приклади проблемних ситуацій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

I. Питання для обговорення

Проблеми втілення освітньої технології у ЗВО. Предметно-орієнтовані технології. Особистісно-орієнтовані технології навчання у

ЗВО. Організація проблемного навчання у вищій школі. Види інтенсивних технологій. Особливості застосування кейс методу при підготовці студентів до інноваційної діяльності. Модель лекційного заняття у традиційній та в активній формах.

Функції і роль студентів при проведенні лекційного заняття в активній формі. Модель семінарського заняття в активній формі. План проведення семінарського заняття в активній формі. Метод «портфоліо» у структурі самостійної роботи студентів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Прокоментувати особливості розвитку предметно-орієнтованих технологій і можливості їх використання у ЗВО.

2. Окреслити спільне і відмінне між особистісно-орієнтованими та предметно-орієнтованими технологіями у ЗВО.

3. Проаналізувати особливості проблемного навчання у вищій школі

4. Які переваги застосування кейс методу при підготовці студентів до інноваційної діяльності?

5. Проаналізувати спільне і відмінне при викладанні в активній та традиційній формах навчання у ЗВО.

6. Опишіть модель проведення лекційного заняття у традиційній та активній формах.

7. Складіть порівняльну характеристику проведення лекційного заняття в активній та пасивній формах.

8. Розкрийте причини труднощів при викладанні в активній формі навчання.

9. У чому позитивні аспекти проведення занять у активній формі навчання?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити 3 варіанти творчих ситуацій для конкретно обраної теми, використовуючи елементи розвивального навчання.

2. Проаналізувати навчальні заняття, які запам'яталися. Чому саме ці заняття, а не інші? Вам було цікаво? Ви брали активну участь у різних формах роботи на занятті? Що пізнали? Чого досягли? Що для себе відкрили?

3. Пояснити процес формування умінь визначення особливостей міні-модуля; навчального модуля; технологічного модуля; цільового модуля; процесуального модуля; результативного модуля; тестового

модуля; графічного модуля.

IV. Самостійна робота

1. Скласти детальний план нестандартного заняття з обраної теми.
2. Проаналізувати провідний вітчизняний та зарубіжний досвід використання традиційних та інноваційних технологій навчання у ЗВО.
3. Що є поштовхом для пробудження думки студентів?
4. Чи тотожні поняття «розвивальне навчання» і «розумове виховання»? Дайте їх тлумачення.
5. Який зміст вкладаєте у поняття «пізнавальна діяльність»?
6. Схарактеризуйте ключові ідеї розвивального навчання.
7. Дайте аналіз компонентів розвивального навчання.
8. Розробити «портфоліо» викладача ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ОРГАНІЗАЦІЯ МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО ТА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ

I. Питання для обговорення

Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання. Особливості та принципи модульного навчання. Методика побудови модульних програм. Формування змісту модулів. Умови для організації модульного навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому полягає основна мета технології модульного навчання?
2. Чим обумовлена складність реалізації технології модульного навчання?
3. Проаналізувати сучасний стан застосування технології модульного навчання у вищій школі.
4. У чому полягає сутність кредито-модульної системи навчання?
5. Чи вплинула Болонська домовленість на впровадження в освітній процес ЗВО України кредитно-модульної системи?
6. У чому полягає сутність модульно-тьютерської системи навчання?
7. Схарактеризуйте вимоги та принципи організації освітнього процесу за модульною технологією навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати «Положення про модульно-рейтингову технологію навчання». З'ясувати сутність кредитно-модульної технології навчання.
2. Проаналізувати сучасні навчальні заняття з питань розподілу змістових модулів.
3. Схарактеризувати систему кредитно-модульного навчання на факультеті.
4. Розкрити поаспектне впровадження модульно-розвивального навчання.
5. Дати визначення понять «педагогічні методики» і «педагогічні технології». З'ясувати спільні та відмінні ознаки.

IV. Самостійна робота

1. Розробити 2 варіанти змістовних модулів з обраних дисциплін.
2. Підготувати есе на тему «Умови удосконалення кредитно-модульного навчання».
3. Розробити моніторингові (діагностичні) системи навчання, розвитку особистості.
4. Проаналізувати особливості рейтингово-модульної системи навчання у ЗВО.
5. Детально проаналізувати систему оцінювання освітнього компонента при рейтингово-кредитній системі навчання студентів.
6. Визначити позитивні та негативні сторони кредитно-модульної системи оцінювання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ, ІНТЕРАКТИВНІ ТА ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ОВОЛОДІННЯ ЗМІСТОМ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІНИ

I. Питання для обговорення

Технології розвивального навчання у вищій школі. Психолого-педагогічна сутність методів інтерактивного навчання. Технології інтерактивного навчання (групова робота, групові тренінги, «мозкова атака» та ін.) Ігрові технології навчання. Технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити сутність понять «рольова гра», «ділова гра».
2. Які вимоги ставляться до проведення ігор?
3. Схарактеризувати методи і засоби навчання, які використовуються під час здійснення кожного з етапів гри.
4. Які вимоги ставляться до поведінки викладача при проведенні рольових та ділових ігор?
5. У чому полягає основна мета ігрових технологій навчання?
6. Чим обумовлена складність реалізації ігрових технологій?
7. Проаналізувати сучасний стан застосування ігрових технологій навчання у вищій школі.
8. Назвати ігрові методи і форми навчання та методи з використанням гри у навчанні.
9. Навести приклади різних точок зору щодо класифікації даних методів.
10. Назвати вимоги до застосування ігрових технологій навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити 3 варіанти ігрових ситуацій для конкретно обраної теми.
2. Проаналізувати навчальні заняття, які запам'яталися. Чому саме ці заняття, а не інші? Вам було цікаво? Ви брали активну участь у процесі навчання на занятті? Пізнали щось незвичайне? Чогось досягли? Щось для себе відкрили?

IV. Самостійна робота

1. Укласти порівняльну таблицю особливостей технологій розвивального навчання, інтерактивних та ігрових технологій навчання у ЗВО.
2. Розробити таблицю інтерактивних технологій навчання та відповідно вписати складники комунікативної компетентності, що формуються.
3. Розробити план (конспект) проведення заняття в одній із технологій навчання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК РІЗНОВИД ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ. ПОНЯТТЯ ПРО ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК УНІВЕРСАЛЬНУ ОСВІТНЮ ТЕХНОЛОГІЮ

I. Питання для обговорення

Суть проектної технології навчання у ЗВО. З історії виникнення проектної технології. Типологізація (класифікація) педагогічних проєктів у ЗВО. Готовність викладача до створення та реалізації освітнього проєкту. Практичні етапи роботи над освітнім проєктом. Захист і оцінювання проєктів. Особливості організації дослідницьких проєктів студентів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Описати технологію організації всіх видів проєктів у вищій школі.
2. Проаналізувати особливості організації методів проєктів.
3. Назвати дидактичні завдання, які розв'язуються за допомогою методів проєктів.
4. Описати алгоритм роботи над проєктом.
5. Яким чином можна зреалізувати практичні етапи роботи над освітнім проєктом?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти таблицю «Особливості використання різноманітних проєктів в освітньому процесі ЗВО».
2. Обґрунтувати залежність ефективності управління від його децентралізації, залучення об'єктів управління до виконання спільних завдань.
3. Підготувати структурно-функціональну схему державно-громадського управління освітою (авторський проєкт).
4. Обґрунтувати, які з моделей управління вищою освітою є найбільш ефективними.

IV. Самостійна робота

1. Опрацювати документи і проєкти, над якими працюють «Агенти змін».
2. Проаналізувати онлайн-платформи з розробки проектної діяльності.
3. Здійснити аналіз нормативно-правового регулювання сфери вищої освіти щодо забезпечення проектної діяльності в Україні.
4. Яка роль педагогічного консультування у проектній діяльності?
5. Проектні технології в освітньому процесі ЗВО. Навести приклади.
6. Метод проєктів як різновид нових педагогічних технологій.
7. Типи проєктів. Організаційні передумови навчально-виховних

проектів.

8. Головні умови організації роботи над проектом, вимоги до неї. Алгоритм роботи над проектом. Проведення проекту зі студентами. Основні типи навчальних програм.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ. АВТОРСЬКІ
МОДЕЛІ НАВЧАННЯ

I. Питання для обговорення

Сутність понять «інформаційні технології навчання», «авторські моделі навчання». Основні переваги та недоліки інформаційних технологій навчання. Дистанційне навчання. Авторські моделі навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окреслити сутність поняття «інформаційні технології навчання у ЗВО».

2. Які особливості прояву інформаційних технологій у сфері освіти?

3. Окресліть алгоритм реалізації дистанційного навчання у практиці роботи ЗВО.

4. Проаналізувати моделі дистанційної освіти.

5. Проаналізувати процес впровадження дистанційного навчання у сучасних ЗВО України.

6. Проаналізувати зарубіжний досвід дистанційної освіти у закладах вищої освіти.

7. Окреслити сутність авторських моделей навчання у ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити авторську модель навчання у ЗВО з використанням інформаційних технологій.

2. Нові інформаційні технології (НІТ) навчання, їх характеристика.

3. Інформація та суспільство. Відмінні риси інформаційного суспільства.

4. Використання комп'ютерних та інформаційних технологій у вищій школі.

5. Розробити таблицю інтерактивних методів навчання та відповідно вписати складники комунікативної компетентності, що формуються під

час застосування кожного методу. Презентувати таблицю за допомогою ІКТ.

6. Медіаосвіта. Телекомунікаційні технології. Новітні навчальні програми та їх типи.

7. Інноваційні інформаційні технології навчання.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати пріоритетні цілі та завдання дистанційної освіти в сучасних умовах.

2. Підготувати текст лекції, тестового завдання для дистанційної форми навчання.

3. Опрацювати питання: «Загрози у сфері дистанційної освіти та способи їх усунення».

4. Підібрати нові джерела до теми «Авторські моделі навчання».

5. Визначити основні технології дистанційного навчання.

6. Визначити основні телекомунікаційні технології.

7. Проаналізувати системи телеконференцій.

8. Віднайти за допомогою засобів комунікації педагогічні сайти, електронні бібліотеки, які можна використовувати в освітньому процесі ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема. ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ

I. Питання для обговорення

Інноваційні трансформації у сучасній вищій освіті в умовах змішаного навчання. Вебінар як форма організації навчання технологій у вищій школі. Особливості використання вебінарів в умовах дистанційного навчання. Проблеми та перспективи змішаного навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окреслити суть поняття «інноваційні трансформації у ЗВО».

2. Які особливості прояву таких трансформацій Вам відомі у сфері освіти?

3. Розробити алгоритм реалізації вебінарів у практиці роботи ЗВО.

4. Проаналізувати моделі проведення вебінарів у вищій освіті.

5. З'ясувати характерні ознаки змішаного навчання у сучасних ЗВО України.

6. Проаналізувати зарубіжний досвід змішаного навчання освіти у закладах вищої освіти.

7. Окреслити перспективи змішаного навчання у ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити вебінар із одного з навчальних предметів, продемонструвати його у соціальній мережі.

2. Проаналізувати вебінари колег і побудувати на їх основі таблицю «Позитивні та негативні сторони вебінарів».

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати пріоритетні умови проведення змішаного навчання.

2. Підготувати текст лекції, тестових завдань для змішаної форми навчання.

3. Опрацювати питання: «Змішане навчання: проблеми способи їх усунення».

4. Підібрати нові джерела до теми «Вебінари. Особливості їх проведення».

5. Вебінар як форма інформаційних технологій у вищій школі.

6. Віднайти за допомогою засобів комунікації цікаві вебінари.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2015. Видання третє. 351 с.

2. Драйден Г., Вос Дж. Революція у навчанні. Київ, 2011. 542 с.

3. Карпенко О., Прокопів Л. Вища освіта у контексті євроінтеграції: *навч.-метод. посіб.* Дрогобич, 2019. 148 с.

4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641 та Заходи щодо її реалізації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15>].

5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: схвалена Кабміном України 14.12.2016р. №988-Р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15>]

6. Мариновська О.Я. Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 504 с.

7. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: *навч. посіб.* – Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
8. Педагогічні технології: теорія та практика / за ред. М.В.Гриньової. Полтава, 2014. 111 с.
9. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О.М. та ін. Освітні технології: *навч.-метод. посібн.* К., 2011. 256 с.
10. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: *навч.-метод. посіб.* Київ: А.С.К., 2008. 93 с. URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/377/1/interakt_tehn_teor_met.pdf
11. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
12. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galujej-znan-i-spetsialnostej>.
13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
14. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. № 244. Урядовий кур'єр. 2015. № 108. 18 червня.
15. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ЗВО: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ, 2017. 166 с.
16. Цюняк О. П. Професійна підготовка майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності: теоретичні і методичні засади: *монографія*, 2020. 335 с.
17. Янкович О. Освітні технології у короткому викладі: *навч.-метод. посіб. для вчителів, вихователів та студ. пед. закл. освіти*. Тернопіль: Астон, 2016. 159 с.

Додаткова

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: *навч.-метод. посіб.* Ін-т змісту і методів навчання. Київ, 1998. 204 с.
2. Бурлак Д. Використання інноваційних технологій навчання під час підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в галузі охорони праці. *Актуальні питання гуманітарних наук 2021 Вип 36, том 1, 2021.*

с. 225-235 URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_1/38.pdf

3. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху / упор. Г. О. Сиротенко. Полтава. 2016. 124 с.

4. Науковий потенціал інноваційних технологій для активізації освітньої роботи студентів ЗВО. *Матеріали Всеукраїнських педагогічних читань «Педагогічна освіта в Україні: традиції та сучасні виклики.* Івано-Франківськ. 2020. С. 40-44. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/konferensions/stuparyk-2020.pdf>

5. Пехота О.М. Особистісно-орієнтована освіта і технології. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2000/7-1-4.pdf>

6. Прокопів Л. Інформаційні технології навчання: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ, 2014. 160 с.

7. Прокопів Л. М. Сидорук О.М. Використання інноваційних технологій навчання як ефективної комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Освітні обрії.* 2020. №1(15). С. 75-79.

8. Прокопів Л., Корчига Є. Інноваційні технології удосконалення професійного розвитку майбутніх викладачів іноземної мови. *Матеріали всеукр. наук.-практ. конф. «Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій».* Івано-Франківськ, 2018. С.29-35.

9. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа Українських Карпат.* 2021. № 24. С. 100– 104.

10. Стинська В.В., Прокопів Л.М. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа Українських Карпат.* 2020. № 22. С. 145-150.

11. Хом'юк І.В. Зміст та структура курсу «Сучасні педагогічні технології у вищих навчальних закладах» для підготовки докторів філософії. *Наук. вісник Миколаївського нац. ун-ту імені В. О. Сухомлинського.* Серія: Педагогічні науки. Миколаїв: 2018. Вип. № 2. С. 304-309. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2018_2_59

12. Чепіль М., Дудник Н. Педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2012. 224 с.

13. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: *навч. посіб.* Київ: Вища шк., 2004. 207 с. URL: <http://www.twirpx.com>.

14. Янкович О.І. Освітні технології сучасних навчальних закладів:
навч.-метод. посіб. Тернопіль, 2015. 212 с.

2.5. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОБОТІ КУРАТОРА**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: ознайомити магістрантів зі специфікою роботи куратора академгрупи, інноваційними технологіями виховання у вищій школі, із методикою вивчення мікроклімату у студентському колективі, сформувані практичні уміння щодо реалізації у вищій школі різних видів, форм і методів проведення навчальних занять.

Завдання:

- визначити сутність поняття «інноваційні технології»;
- розвивати мотиваційно-ціннісну сферу магістрів через практичну підготовку їх до роботи із академгрупою;
- сприяти оволодінню магістрантами інноваційними технологіями у системі виховної роботи із студентами;
- розвивати професійне мислення, готувати до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками необхідними для ефективної роботи куратором у ЗВО.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- специфіку роботи куратора академгрупи та моделі виховання;
- основні напрями діяльності викладача ЗВО;
- сутність та структуру педагогічної інновації;
- основні класифікації педагогічних нововведень;
- структуру та класифікацію педагогічних технологій;
- програму вивчення особистості студента та студентської групи;
- моделі взаємодії куратора з академгрупою.

уміти:

- змодельовати виховний захід з академгрупою студентів;
- складати психолого-педагогічні характеристики на студента та на групу;
- проводити години академнаставника; планувати виховну роботу у групі;
- вивчати соціально-психологічний клімат у колективі;
- працювати із активом групи; проводити виховну роботу в гуртожитку;
- застосовувати на практиці нові освітні технології;
- прогнозувати ступінь досягнення мети заходів (інновацій);

- в умовах спільної діяльності педагогічного колективу залежно від виробничих завдань за відповідними методиками застосовувати адекватні методи комунікації;

- розв'язувати практичні завдання, застосовувати теоретичні знання, власний досвід та навчальні матеріали при вирішенні конкретних кваліфікаційних завдань у сфері майбутньої діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Специфіка діяльності педагога у закладі вищої освіти, основні напрями діяльності викладача ЗВО, психологічна структура педагогічної діяльності, педагогічний професіоналізм науково-педагогічного працівника.

ТЕМА 2. СПЕЦИФІКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ В АКАДЕМГРУПІ. АКАДЕМНАСТАВНИК СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ

Студентство як соціальна група. Виховна робота в академічній групі. Роль та функції куратора академічної студентської групи. Планування роботи академнаставника. Форми роботи куратора з активом групи. Робота в гуртожитку.

ТЕМА 3. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ. ПОНЯТТЯ ПРО ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Концептуальні положення технологічного підходу в освіті. Історія розвитку педагогічної технології як науки. Структура та класифікація освітніх технологій.

ТЕМА 4-5. ТЕМА. ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗВО. ТИПИ СТРУКТУР ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сутність поняття педагогічної інноватики. Структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Типи структур інноваційних процесів.

ТЕМА 6-7. МЕТОДИКО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ КУРАТОРІВ. ПРОГРАМА ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ ТА СТУДЕНТА

Психологічна культура куратора. Психологічні засади роботи кураторів. Дослідження психологічних властивостей особистості. Прояви характеру та темперамент особистості. Вивчення куратором соціально-психологічного клімату в колективі. Програма вивчення студентської групи та студента. Психолого-педагогічні характеристики на групу та студента. Основні напрями роботи академнаставника. Загальна схема проведення години куратора в академічних групах. Характеристика основних моделей взаємодії куратора з академгрупою.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

I. Питання для обговорення

Специфіка діяльності педагога у закладі вищої освіти. Основні напрями діяльності викладача ЗВО. Психологічна структура педагогічної діяльності. Педагогічний професіоналізм викладача закладу вищої освіти

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Із яких елементів складається професійна діяльність педагога?
2. Які функції виконує викладач закладу вищої освіти?
3. У чому суть мобілізуючої функції викладача?
4. Перелічіть основні види діяльності викладача ЗВО та опишіть одну із них. (За власним вибором).
5. Дайте визначення психологічної структури діяльності педагога.
6. Схарактеризуйте основні компоненти психологічної діяльності педагога.
7. Що Ви розумієте під поняттям «професіоналізм знань»?
8. Що Ви розумієте під поняттям «професіоналізм спілкування»?
9. Що таке «професійно-педагогічне спілкування»?
10. Чим відрізняється педагогічний такт від педагогічної етики?
11. Що входить у поняття «педагогічна техніка»?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізуйте ситуації зі своєї практики, у яких педагог:
 - прогнозує наслідок ситуації;
 - виявляє «тактовність» соціальної дії;
 - виявляє здатність змістовного морального впливу на студента.

IV. Самостійна робота

1. Розробити методику підготовки та проведення виховного заходу.
2. Розробити орієнтовний план аналізу виховного заходу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. СПЕЦИФІКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ В АКАДЕМГРУПІ. КУРАТОР СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ

I. Питання для обговорення

Студентство як соціальна група. Виховна робота в академічній групі. Роль та функції куратора академічної студентської груп. Планування роботи куратора. Форми роботи куратора з активом групи. Робота в гуртожитку.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «студентство».
2. Які суперечності притаманні студентському віку?
3. Переважна більшість авторів вважає, що в структурі особистості необхідно виділяти чотири групи властивостей. Які це властивості?
4. Що таке студентське самоврядування? Які основні завдання стоять перед студентським самоврядуванням?
5. Що виступає структурними елементами процесу виховання?
6. Схарактеризуйте основні закономірності виховання.
7. Що таке самовиховання? Яким чином воно реалізується у студентському віці?
8. Перелічіть відомі Вам форми позааудиторної роботи у ЗВО.
9. Схарактеризуйте основні критерії виховної роботи у ЗВО.
10. Хто такий куратор студентської групи?
11. Якими є обов'язкові умови щодо призначення на посаду куратора?
12. Які функції у своїй роботі реалізує куратор академгрупи?
13. Які вимоги до плану виховної роботи куратора?
14. З яких основних розділів складається план виховної роботи куратора?

15. Перелічіть основні обов'язки одного із членів активу групи (за вибором студента).

16. Схарактеризуйте основні методи вивчення мікроклімату у колективі.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Складіть власну програму самовиховання.
2. Складіть орієнтовний план виховної роботи куратора на семестр.
3. Змодельуйте бесіду зі студентами першого року навчання, котрі проживають у гуртожитку.

IV. Самостійна робота

1. Розкрийте сутність, мету і завдання особистісно орієнтованої технології виховання.
2. Розробити методику вивчення мікроклімату в колективі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ. ПОНЯТТЯ ПРО ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

I. Питання для обговорення

Концептуальні положення технологічного підходу в освіті. Історія розвитку педагогічної технології як науки. Структура та класифікація освітніх технологій. Методика «Технології успіху».

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення понять «технологія» та «педагогічна технологія».
2. Наведіть приклади різних підходів до тлумачення «педагогічної технології». Що у цих визначеннях є спільним?
3. Дайте визначення понять «предмет педагогічної технології», «технологія навчання», «технологія виховання», «технологія розвитку».
4. Яка заслуга Я. А. Коменського у створенні педагогічних технологій?
5. Схарактеризуйте історично відомі підходи до вивчення педагогічних технологій.
6. Яким чином вплинула педологія на розвиток педагогічних технологій?
7. Схарактеризуйте чотири основних етапи еволюції поняття «педагогічна технологія».

8. У чому різниця між «освітньою технологією» та педагогічною технологією?»

9. Що є характерним для технології навчання (виховання, управління)?

10. Схарактеризуйте класифікацію педагогічних технологій «за рівнем застосування» та «за провідним чинником психічного розвитку».

11. Схарактеризуйте класифікацію педагогічних технологій «за філософською основою» та «за науковою концепцією засвоєння досвіду».

12. Схарактеризуйте класифікацію педагогічних технологій «за ставленням до дитини», «за орієнтацією на особистісні структури» та «за типом організації та управління пізнавальною діяльністю».

13. Які компетенції засвоєння соціального досвіду мають у своїй основі педагогічні технології?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Створіть концептуальну модель індивідуальності педагога.

2. Розробіть структуру педагогічної технології.

3. Розробіть понятійний апарат технології «Створення ситуації успіху».

IV. Самостійна робота

1. Сутність, мета і завдання особистісно орієнтованої технології навчання.

2. Технологія саморозвитку М.Монтессорі. Історія виникнення.

3. Вимоги до особистості педагога при застосування технології саморозвитку.

3. Технологія колективного творчого виховання (за І.П.Івановим). Історія виникнення технології.

4. Зміст технології колективного творчого виховання. Вимоги до особистості педагога.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4-5

Тема. ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Сутність поняття педагогічної інноватики. Структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Типи структур інноваційних процесів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення понять «інноватика» та «педагогічна інноватика».
2. Коли почалося дослідження педагогічної інноватики у педагогіці? Як розвивалась педагогічна інноватика в Україні?
3. Дайте визначення понять «інновація», «абсолютна новизна», «відносна новизна», «суб'єктивна новизна» та наведіть приклади.
4. Що таке інноваційний потенціал? Що є передумовою інноваційних педагогічних процесів?
5. На які теоретичні блоки поділяють педагогічну інноватику?
6. Які завдання стоять перед педагогічною неологією?
7. Схарактеризуйте «Блок сприйняття, освоєння та оцінювання нового»
8. Чим займається педагогічна аксіологія?
9. На які групи поділяють педагогічні інновації? Схарактеризуйте кожну з них.
10. Які рівні виокремлюють у структурі інноваційних процесів?
11. Схарактеризуйте категорії людей «новатори», «ранні реалізатори», «рання більшість», «пізня більшість» та «ті, хто вагаються».
12. Які чинники впливають на рішення про освоєння педагогічної інновації?
13. Схарактеризуйте типологію основних моделей розгортання інноваційної діяльності за Ф. Гельфером.
14. Що таке «рутинізація», «догматизація», «схематизація», «фрагментація», «імітація» педагогічної інновації?
15. У чому суть діяльнійшої структури педагогічної інновації?
16. Перелічіть основні етапи у структурі управління інноваційними процесами.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Змоделюйте модель розгортання нововведення за типом «Наказ».
2. Змоделюйте модель розгортання нововведення за типом «Щеплення».
3. Змоделюйте модель розгортання нововведення за типом «Управління».
4. Змоделюйте модель розгортання нововведення за типом «Зрощення».

5. Змодельуйте модель розгортання нововведення за типом «Вирощування».

IV. Самостійна робота

1. Історія виникнення технології формування творчої особистості.
2. Зміст технології формування творчої особистості. Вимоги до особистості педагога.
3. Історія виникнення сугестивної технології.
4. Зміст сугестивної технології. Вимоги до особистості педагога.
5. У чому полягає творчість педагога у створенні продуктивного середовища на занятті? (есе).
6. Розробіть критерії оцінювання творчих можливостей учнів (студентів) та оцінки рівня їх сформованості.
7. Скласти психолого-педагогічну характеристику на студента та на групу.
8. У чому суть технологічності в освіті.
9. Наповніть змістом терміни «освітні технології», «педагогічні технології», «інноваційні технології».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6-7

Тема. МЕТОДИКО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ КУРАТОРІВ

I. Питання для обговорення

Психологічна культура куратора. Психологічні засади роботи кураторів. Дослідження психологічних властивостей особистості. Прояви характеру та темперамент особистості. Вивчення куратором соціально-психологічного клімату в колективі. Програма вивчення студентської групи та студента. Психолого-педагогічні характеристики групи та студента. Основні напрями роботи академнаставника. Загальна схема проведення години куратора в академічних групах. Характеристика основних моделей взаємодії куратора з академгрупою.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що впливає на стиль роботи куратора з академгрупою?
2. Схарактеризуйте основні моделі поведінки куратора.
3. У роботі з академгрупою з якими фахівцями куратору варто підтримувати контакт?
4. Схарактеризуйте прояви характеру студента-інтроверта, студента-екстраверта та студента-амбіверта.

5. Що таке темперамент?
6. Схарактеризуйте типи темпераменту: сангвінік, холерик, флегматик та меланхолік.
7. Що таке соціально-психологічний клімат у групі?
8. Які соціально-психологічні особливості особистості позитивно впливають на формування соціально-психологічного клімату в колективі?
9. Опишіть програму вивчення особистості студента та складання на нього характеристики.
10. Які заходи варто здійснювати куратору, щоб реалізувати виховну функцію?
11. Які заходи варто здійснювати куратору, щоб реалізувати навчальну функцію?
12. За якою схемою проводиться година академнаставника?
13. Схарактеризуйте основні стилі поведінки куратора зі студентами.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробіть методiku вивчення мікроклімату в колективі.
2. Складіть психолого-педагогічну характеристику студента.
3. Складіть психолого-педагогічну характеристику групи.
4. Розробіть план виховної роботи куратора на семестр.
5. Розробіть модель виховного заходу зі студентами.

IV. Самостійна робота

1. Історія виникнення кураторства.
2. Година академнаставника, вимоги до неї.
3. Схарактеризуйте концептуальні положення педагогічної технології «Створення ситуації успіху».
4. Опишіть, які риси, на Вашу думку, повинен мати педагог, щоб уміти застосувати «Ситуацію успіху» (Есе).
5. Яку ситуацію, прийом із власного досвіду Ви можете запропонувати до «Банку Ситуацій Успіху»?
6. Що слід розуміти під поняттям «навіювання»?
7. Опишіть, які вимоги висуваються до особистості педагога для забезпечення успіху в поданні навчального матеріалу (есе).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Біла К.Ю. Інноваційна діяльність у ДОУ: *метод. посіб.*

Миколаїв: ПЦ сфера, 2014. 161 с.

2. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.

3. Винославська О.В., Малигіна М. П. Людські стосунки: *навч. посіб.* 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: ЦНЛ, 2006. 142 с.

4. Виховна робота зі студентською молоддю: *навч. посіб.* / за заг. ред. Т. Ю. Осипової. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с.

5. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник.* Київ: ЦНЛ, 2006. 384 с.

6. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: *навч. посіб.* Київ: ЦНЛ, 2005. 396 с.

7. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: *навч. посіб.* Київ: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.

8. Даниленко Л. І. Підготовка керівника середнього закладу освіти: *навч. посіб.* / АПН України, Центр. ін-т післядипломної пед. освіти; ред. Л. І. Даниленко. Київ: Міленіум, 2004. 270 с.

9. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ. Академвидав. 2004.

10. Єгорова І. В. Інноваційні технології у роботі куратора академічної групи. Івано-Франківськ, 2018. 74 с.

11. Карамушка Л. М. Залигіна М. П. Використання інтерактивних технік у процесі підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій до управління: *метод. реком.* Київ-Рівне, 2003. 20 с.

12. Касьянова О. М. Контрольно-аналітична діяльність керівника навчального закладу. Харків: Основа, 2014. 192 с.

13. Мистецтво бути викладачем: *практ. посіб.* / за ред. О. І. Сидоренка. Київ: НМЦ «Консорціум», 2003. 144 с.

14. Огієнко О.І. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: *монографія* / за ред. О. І. Огієнко; авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л. Радченко, Т.О. Гончарук, К. В. Годлевська, Н. І. Вінник.- Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 224 с.

15. Освітні технології: *навч.-метод. посіб.* / за заг. ред. О.М.Пехоти. Київ: А.С.К., 2002. 255 с.

16. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: *колект. моногр.* / за заг. ред. В.Андрущенко, В.Лугового. Київ: Пед. думка, 2008. 256 с.

17. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: *навч. посіб.* Київ: Вища шк., 2004. 335 с.
18. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі Київ: 2000. 210 с.
19. Чепіль М. М. Актуальні проблеми освіти: *навч.-метод. посіб.* Дрогобич: ред.-вид. відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. 124 с.
20. Чепіль М.М. Педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Альма-матер, 2012. 224 с.
21. Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2014. 216 с.
22. Щербань П. М Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: *навч. посіб.* Київ: Вища шк., 2004. 207 с.
23. Яворська Г.Х. Педагогіка для правників: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2004. 335 с.
24. Яхно Т. П., Курєвіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів: *навч. посіб.* Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

Додаткова

1. Бідочка В. В., Єгорова І. В. Інноваційний вимір змістового забезпечення фахової підготовки магістрів гуманітарних спеціальностей. *Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного вищого навчального закладу»* (10 березня 2017 року): *збірник тез доповідей* / за заг. ред. д.екон.н., проф. Камінської Т. Г. Київ, 2017. С. 42-44.
2. Єгорова І. В. Методичні засади вивчення курсу «Інноваційні технології в роботі куратора академічної групи». *Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного вищого навчального закладу»* (16 березня 2018 року): *збірник тез доповідей* / за заг. ред. д.екон.н., проф. Камінської Т. Г. Київ, 2018. С. 97-100.
3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ МОН № 641 від 16.06.15 року. URL:

http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/

4. Підласий І. П. Права без обов'язків. *Управління школою*. 2018. № 7-9. С. 12-19.

5. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності. *Освіта України*. 2001 р. № 6. С. 17-18.

6. Приходченко К. І. Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу. Харків: Основа, 2017. 160 с.

7. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

8. Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні»: Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454. URL: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

9. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

10. Про освіту: Закон України від 5.09.2017р. Київ: АЛЕПТА, 2018. 120с.

11. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України: редакція від 01.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.

12. Savchuk V. P., Yehorova I. V., Fedchyshyn N. O. Formation of emotional intelligence of the future manager of education on the basis of coaching technology .Медична освіта : наук.-практ. журн. / голов. ред. Н. О. Федчишин. Тернопіль : ТНМУ, 2021. - № 1. - 144 с. С.55-62

13. Strazhnikova Inna, Yehorova Inha Theoretical fundamentals of the educational process regionalization in higher education institutions of Ukraine. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка» Human studies. Series of Pedagogy 11/43 (2020), p. 39-49

2.6. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: підготовка майбутнього викладача ЗВО до професійної діяльності, що передбачає ознайомлення із сучасною дистанційною освітою, досягненнями та проблемами, які стосуються інформаційної діяльності.

Завдання:

- розвивати проблемно-дослідницький підхід до організації пізнавальної діяльності студентів;

- розвивати здібності до творчої професійної діяльності, зв'язок і організацію навчання з рівнем формування професійних компетентностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- характеристику дистанційної освіти;
- суть інформаційної грамотності та аудіовізуальної грамотності щодо вирішення сучасних проблем дистанційної освіти;
- концепції використання основних платформ дистанційної освіти;
- умови ефективного проєктування системи дистанційного навчання;
- особливості застосування системного наукового, критичного мислення для планування та використання інформаційних технологій в освітньому процесі, покращення якості і доступності освіти.

уміти:

- розпізнавати інформацію;
- аналізувати і критично сприймати дистанційну освіту;
- визначати сутність дистанційної освіти;
- вивчати впливи дистанційної освіти на навчання і виховання молоді;
- застосовувати й розвивати загальні уміння організації освітнього процесу у формі дистанційної освіти;
- добирати різні види інформаційних технологій відповідно до поставлених професійних завдань;
- користуватися програмним забезпеченням для забезпечення освітнього процесу; оцінювати якість розробленого дистанційного курсу;
- розробляти навчально-методичний комплекс дистанційного

курсу;

- аналізувати дидактичні матеріали за допомогою інформаційних технологій;

- використовувати ресурси і засоби інформаційних та комунікативних технологій для досягнення управлінських і навчальних цілей, розвитку зв'язків із громадськістю та засобами масової інформації, створення позитивного іміджу закладу;

- організувати власну професійну діяльність у системі дистанційного навчання в автономному режимі та в рамках співпраці.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНИЙ НАПРЯМОК САМОНАВЧАННЯ ТА САМОВИХОВАННЯ МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Дистанційне навчання – сучасний напрямок розвитку педагогічних інновацій. Особливості дистанційної освіти. Завдання учасників освітнього процесу. Електронна педагогіка. Електронне навчання. Поняття дистанційної освіти та інформаційних технологій.

ТЕМА 2. ОНЛАЙН ВИКЛАДАННЯ І НАВЧАННЯ. ВИВЧЕННЯ ОНЛАЙН СЕРЕДОВИЩА. ПЕРЕГЛЯД РЕСУРСІВ. ОСНОВИ МЕТОДИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Онлайн викладання: загальний огляд. Особливості онлайн середовища. Перегляд ресурсів . Кваліфікації викладачів в онлайн навчанні.

ТЕМА 3. ПСИХОЛОГІЧНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ. ПЛАТФОРМИ ТА ДОДАТКИ MOODLE

Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання. Основні платформи дистанційного навчання. Структура дистанційного курсу та зміст його окремих елементів. Рекомендації щодо використання веб-ресурсів курсу, послідовності виконання, особливостей контролю. Робоча навчальна програма дистанційного курсу. Особливості використання додатків MOODLE.

ТЕМА 4. ОСНОВНІ СУЧАСНІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ. ІГРОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАНЯТЬ У ЗВО

Платформа масових відкритих онлайн-курсів. Prometheus – перший і найбільший проєкт безкоштовної освіти для всіх та кожного в Україні. EdEra – матеріали для удосконалення професійних та особистісних якостей педагога. ВУМ – освітній проєкт. TEDx - гілка світової платформи. EdX – безкоштовна інтернет-платформа масових відкритих інтерактивних курсів. Освітній хаб.

ТЕМА 5. ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Поняття про онлайн-сервіси для проведення дистанційних занять та їх види. Схема дослідження медіатекстів. Використання комп'ютерних технологій на заняттях у ЗВО (інтерактивні комп'ютерні флеш ігрові вправи, інтелектуально творчі завдання). QR-коди та можливості їх використання в освітньому процесі ЗВО. Створення ментальних карт як інтерактивна форма роботи у ЗВО. Креолізовані тексти та їх види. Умови організації модульного навчання.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

I. Питання для обговорення

Дистанційне навчання (ДН) як елемент системи відкритої освіти. Етапи інформатизації освіти. Напрями впровадження ІКТ в освітній процес. Найважливіші завдання дистанційної освіти. Світові тенденції розвитку відкритої освіти. Сучасність і актуальність впровадження та використання E-learning у вітчизняних і закордонних закладах освіти. Історія розвитку дистанційної освіти, вітчизняний і закордонний досвід. Визначення та сутнісні ознаки дистанційної освіти. Загальні положення ДН. Моделі ДН. Організація дистанційного навчання в Україні.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як Ви розумієте вислів: «Дистанційна освіта сприяє розвитку освітнього простору». Викладіть свої міркування.

2. Проаналізувавши різні підходи дослідників медіа, розкрити сутність ключових понять теми: дистанційна освіта, дистанційні платформи, особливості дистанційної освіти, медіаосвіта, критичне мислення.

3. Відобразити схематично основні положення «Концепції дистанційної освіти в Україні» (5-10 схем).

4. Прояснити основи дистанційної освіти, які з них відомі, про які треба поговорити детальніше.

5. Чим зумовлена актуальність дистанційної освіти ?

6. До чого приводить використання засобів ІКТ у системі підготовки майбутніх викладачів?

7. Для чого використовується мультимедіа в освіті?

8. Які переваги має адаптивна система навчання з використанням інформаційних технологій ?

9. Що таке неформальна освіта?

10. Найбільш відомі світові онлайн платформи.

11. Що реалізує мобільне навчання?

12. Чому STEM-освіта так актуальна?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розподіл на підгрупи, завдання для кожної з них:

перша підгрупа – визначити переваги дистанційного навчання;

друга підгрупа – знайти недоліки дистанційного навчання,

третя підгрупа – група експертів, визначити критерії обґрунтованості кожної двох попередніх груп.

2. Зробити звіт онлайн у Viber.

IV. Самостійна робота

1. Скласти оглядово-інформаційний пакет з узагальнення досвіду сучасних науковців у галузі дистанційного навчання, провідною умовою якого є його практична цінність для використання в науково-педагогічній діяльності.

2. Пройти онлайн курс на одній із платформ дистанційного навчання.

3. Підготуватися до дискусії щодо переваг і недоліків дистанційної освіти.

4. Підготувати доповідь на тему: «Організація та розвиток дистанційної освіти за кордоном».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2-3

Тема. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ Й УПРАВЛІННЯ ДИСТАНЦІЙНИМ НАВЧАННЯМ. ОСНОВИ МЕТОДИКИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Нормативно-правова база системи дистанційного навчання. Права та обов'язки суб'єктів дистанційного навчання. Особливості організації навчального процесу за дистанційною формою навчання. Поняття трисуб'єктної дидактики. Принципи дистанційного навчання: свідомості, активності, наочності навчання, принцип навчання на високому рівні складності, науковості, принцип колективізму та індивідуального підходу, принцип проблемності, єдності освітньої та виховної систем. Мотивація у дистанційному навчанні. Спілкування та зворотний зв'язок у дистанційному навчанні. Особливості контролю у дистанційному навчанні. Загальне управління дистанційним навчанням. Викладач (тьютор) і його роль у дистанційному навчанні. Компетентності тьютора дистанційного навчання. Забезпечення якості дистанційного навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізувати нормативну базу дистанційного навчання.
2. Назвати основні проблеми і перспективи медіасоціалізації особистості а медіапросторі.
3. Визначити суб'єктів медіапростору ЗВО.
4. Описати ієрархічні рівні інформаційного простору.
5. Знайти в інформаційних джерелах та схарактеризувати основні функції медіапростору.
6. Проаналізувати нормативну базу дистанційного навчання.
7. Визначити права та обов'язки суб'єктів дистанційного навчання.
8. Перелічити основні особливості організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання.
9. Визначити роль контролю у дистанційному навчанні.
10. Яка роль тьютора у дистанційному навчанні?
11. Перелічити основні компетентності тьютора.
12. За якими критеріями забезпечується якість дистанційного навчання?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Вибрати теми для освітніх компонентів, розробити одну форму організації навчання для дистанційного навчання.

2. Проаналізувати формати дистанційних курсів. Виписати їх ознаки. Ознайомитися зі структурою навчального простору дистанційного курсу.

3. Ознайомитися з ресурсами дистанційного курсу: текстова сторінка, веб-сторінка, посилання на каталог, інший файл, інтернет-ресурс, створення пояснення тощо.

IV. Самостійна робота

1. Розробити і презентувати творчий проєкт «Моє бачення дистанційної освіти».

2. Провести рефлексію одного із занять, які проводилися дистанційно (аналіз заняття з методичної точки зору, усвідомлення того, що робили, з якою метою, за допомогою яких засобів, який результат отримали).

3. Самостійно здійснити підбір статей (не менше п'яти) з періодичних видань про особливості діяльності педагога вищої школи у системі дистанційного навчання та підготувати до них анотації.

4. Характеристика основних моделей дистанційного навчання:
навчання за типом екстернату;
університетське навчання;
співпраця декількох закладів освіти;
автономні освітні установи; автономні навчальні системи;
неформальне, інтегроване дистанційне навчання на основі мультимедійних програм.

5. Дистанційне навчання у віртуальному університеті.

6. Визначити суть поняття трисуб'єктної дидактики.

7. Проаналізувати принципи дистанційного навчання. Знайти в інформаційних джерелах та схарактеризувати основні функції медіапростору.

8. Яка роль спілкування та зворотнього зв'язку у дистанційному навчанні?

9. Якою є мотивація у дистанційному навчанні?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4-5

ТЕМА. ПЛАТФОРМИ ТА ДОДАТКИ MOODLE

I. Питання для обговорення

Загальна характеристика платформи дистанційного навчання Moodle (Modular Object-Oriented Dynamik Learning Environment – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). Інтерактивні елементи платформи Moodle. Можливості викладача при використанні платформи Moodle. Структура дистанційного курсу та зміст його окремих елементів на платформах та додатках MOODLE. Складові MOODLE. Основні функції платформи. Особливості підготовки навчальних курсів на платформі MOODLE. Рекомендації щодо використання веб-ресурсів курсу, послідовності виконання, особливостей контролю.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які особливості використання Платформи та Додатків MOODLE?
2. Назвати складові додатків MOODLE.
3. Визначити функції платформи MOODLE.
4. Назвати основні мережеві технології у системі вищої освіти.
5. Схарактеризувати особливості освітньої системи навчання на платформах MOODLE.
6. Що таке принципи управління інноваційними освітніми процесами?
7. Які переваги платформи MOODLE над іншими відомими Вам платформами?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити проекти на тему «Основні платформи онлайн навчання».
2. Розробити навчальний курс на платформі MOODLE.
3. Створити алгоритм проведення заняття на тему: «Використання платформи MOODLE під час дистанційного навчання».

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати рекомендовані засоби навчання, а також додаткові ресурси та види діяльності системи MOODLE, які можуть зробити навчання студентів більш змістовним, корисним та привабливим відповідно до методичного досвіду кафедри.
2. Розробити методичні рекомендації до використання веб-ресурсів курсу засобами MOODLE.

3. Назвати вимоги до технічного оформлення та розгортання навчально-методичних матеріалів у MOODLE.
4. Вимоги до підготовки тестів у системі MOODLE.
5. Порівняти платформу MOODLE з іншими платформами дистанційного навчання.
6. Виконати індивідуальне завдання на даній платформі:
вхід користувача до системи MOODLE;
створення та робота з дистанційним курсом;
елементи дистанційного курсу.
7. Додавання елементів до дистанційного курсу. Створення індивідуальних завдань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6-7

**Тема. СУЧАСНІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.
ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ. ОСНОВНІ ЗАСАДИ
ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ НА ОСВІТНІХ
ПЛАТФОРМАХ. ІГРОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ**

I. Питання для обговорення

Основні сучасні платформи для дистанційного навчання у ЗВО. Проекти «Coursera», «EdEra». Coursera for Campus – основні курси платформи. Український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus». Студія онлайн-освіти EdEra. Система навчання: Google Meet, OBS Studio. Використання сервісу Zoom для проведення дистанційних занять. Робота у Google Classroom. Особливості використання Google Classroom. Месенджери та чати: Ezvid, Skype, Viber, Telegram, Messenger, YouTube, Twiddla, Google drive. Освітній хаб. Алгоритм підготовки та проведення дистанційних занять за платформами у ЗВО. Підбір основних платформ дистанційної освіти. Аналіз дидактичних можливостей мультимедійних засобів навчання. Використання електронної пошти; використанням Google Діску та інших хмарних середовищ. Варіанти організації дистанційного навчання студентів у синхронному режимі: використання платформ дистанційного навчання (Google Classroom та інші); проведення вебінарів, відеоконференцій (BigBlueButton, Google Hangouts, YouTube та інші); особливості чатів – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу через месенджери: Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp, а також можливість

проведення чатів надає пошта Gmail.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Охарактеризувати особливості сучасних освітніх платформ для дистанційної освіти.

2. Яку роль відіграють інформаційні технології у підборі основних платформ навчання?

3. У чому полягає цінність медіаосвітніх технологій?

4. Які курси дистанційного навчання на платформі Prometheus Вам імпонують?

5. Схарактеризувати безкоштовний веб-сервіс, створений Google для закладів вищої освіти.

6. Проаналізувати алгоритм мультимедійного заняття.

7. Які переваги використання сервісів Google?

8. Типологія освітніх платформ. Функціональність освітніх платформ.

9. Основні засади проведення навчальних занять на освітніх платформах. Організація роботи на освітній платформі Google Classroom.

10. Вибрати та аргументувати перевагу використання однієї із платформ дистанційного навчання у ЗВО.

11. Охарактеризувати критерії ефективності використання основних платформ навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. «Я аналізую та застосовую платформи навчання»: підібрати приклади для виконання завдань, використовуючи освітні ресурси Інтернету, зробити копії, записати завдання. Продумати де, як і для чого можна використати ці фрагменти на медіазанятті.

2. Пройти онлайн-курс на одній із платформ дистанційного навчання.

3. Використати спільні документи Google (презентації, таблиці, малюнки тощо) для створення освітнього курсу.

4. Створити групу в соціальній мережі/месенджері (Facebook, Viber, Telegram тощо) з обмеженим доступом, розмістити навчальні матеріали та/або посилання на навчальні онлайн-ресурси, завдання.

5. Проаналізувати позитивні аспекти й недоліки спілкування у мережі в режимі реального часу через месенджери: Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp.

IV. Самостійна робота

1. Створити електронний контент навчальної дисципліни із врахуванням основних платформ навчання.
2. Проаналізувати комп'ютерні системи управління навчанням, їхні функціональні й дидактичні можливості.
3. Налаштувати функціональну структуру електронної дисципліни:
 - сторінку дисципліни;
 - модуль-секцію;
 - модуль діяльності;
 - файлову систему дисципліни;
 - банк тестових завдань;
 - журнал оцінок;
 - блок;
 - комунікаційні засоби.
4. Проаналізувати варіанти організації дистанційного навчання студентів в асинхронному режимі: з використанням електронної пошти; із використанням Google Діску та інших хмарних сховищ; із використанням соціальних мереж / месенджерів.
5. Розробити приклади використання сайту/блогу/віртуальної дошки тощо (Padlet, Lino, ThingLink, Genial.ly).
6. Ознайомитися з переліком курсів на платформі EdEra, Prometheus та вибір курсу, дотичного до вашого дослідження чи професійної діяльності.
7. Ознайомлення з його програмою і відомостями про курс.
8. Підготовка повідомлення на тему: «Якість курсу та критерії його якості».
9. Програми-генератори ігор. Програми для створення коміксів. Програми для створення тестів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

I. Питання для обговорення

Онлайн-сервіси Google Meet, Skype, Zoom: безкоштовні можливості для дистанційної роботи. Особливості проведення занять за даними сервісами. Google Meet – безкоштовний застосунок для ЗВО. Можливості Zoom для викладання навчальних предметів у ЗВО –

найпопулярнішого сервісу для проведення відеоконференцій. Cisco Webex – хмарний сервіс для проведення відеоконференцій, особливості його використання. Функціонал Skype. Learningapps.org.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізувати робочі програми ОПП «Освітні, педагогічні науки» та визначити можливості використання онлайн-сервісів у дистанційному навчанні.

2. Визначити особливості використання Cisco Webex в освітньому процесі ЗВО.

3. Проаналізувати можливості Zoom для викладання навчальних предметів у ЗВО, його «плюси» і «мінуси».

4. Чи доречним є на сьогодні використання Skype?

5. Розробити вправи на формування умінь здійснювати процеси самопізнання, самовираження і самоствердження з подальшим обговоренням та окресленням перспектив подальшого розвитку.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Окреслити модель професійної діяльності педагога вищої школи, який працює за дистанційною формою навчання.

2. Розробити вебінар і провести презентацію онлайн-сервісів Google Meet, Skype, Zoom.

3. Визначити, що необхідно знати викладачу закладів вищої освіти, щоб ефективно виконувати професійну діяльність у дистанційній формі.

4. Знайти шляхи саморозвитку професійних знань, умінь та якостей майбутнього викладача ЗВО, які дають змогу ефективно виконувати професійні функції викладача у системі дистанційної освіти.

5. Проаналізувати особливості професійного самовираження шляхом відтворення в ігровій формі реальних ситуацій самовираження у професійному середовищі з подальшим їх аналізом.

IV. Самостійна робота

1. Визначити переваги та недоліки навчання на масових відкритих онлайн-курсах.

2. Проаналізувати основні інформаційно-пошукові системи.

3. Підготовка завдання і зображення для створення вправ у додатку learningapps.org.

4. Інформаційно-комунікаційні технології підтримки інклюзивного навчання в закладах загальної середньої та вищої освіти. Програми-генератори ігор.

5. Програми для створення коміксів. Програми для створення тестів.
6. Підготувати завдання і зображення для створення вправ у додатку learningapps.org.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9-10

Тема. ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Сутність і структура професійної самоорганізації педагога вищої школи в системі дистанційного навчання. Проведення ігрового моделювання. Вправи на формування умінь здійснювати процеси самопізнання, самовираження і самоствердження з подальшим обговоренням та окресленням перспектив подальшого розвитку.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізувати робочі програми ОПП «Освітні, педагогічні науки» та визначити можливості використання дистанційного навчання.
2. Що таке ігрове моделювання?
3. Схарактеризувати основні онлайн-контенти такого моделювання.
4. Розробити вправи на формування умінь здійснювати процеси самопізнання, самовираження і самоствердження з подальшим обговоренням та окресленням перспектив подальшого розвитку.
5. Які ознаки готовності викладача ЗВО до роботи в системі дистанційної освіти?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити модель професійної діяльності педагога вищої школи, який працює за дистанційною формою навчання.
2. Продемонструвати план самопізнання, що необхідно знати викладачу закладів вищої освіти, аби ефективно виконувати професійну діяльність у дистанційній формі.
3. Окреслити шляхи саморозвитку професійних знань, умінь та якостей, які дають змогу ефективно виконувати професійні функції викладача у системі дистанційної освіти.
4. Показати особливості професійного самовираження шляхом відтворення в ігровій формі реальних ситуацій самовираження у професійному середовищі з подальшим їх аналізом.

IV. Самостійна робота

1. Розробити груповий проєкт самоствердження викладача ЗВО у

конкретній ситуації (на основі зворотного зв'язку з боку членів групи), визначити труднощі, які виникали з чітко визначеним алгоритмом застосування методичних прийомів дистанційної освіти в освітньому процесі ЗВО.

2. Розробити та захистити власну концепцію професійної діяльності як тьютора в умовах безперервної освіти.

3. Підготувати есе на тему «Як я навчатиму дорослих».

4. Розробити моніторингові (діагностичні) системи навчання у дистанційній медіаосвіті, розвитку особистості.

5. Розробити моніторингові (діагностичні) системи навчання у дистанційній освіті.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Вишнівський В. В., Гніденко М. П., Гайдур Г. І., Ільїн О. О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: *навч. посібн.* Київ: ДУТ, 2014. 140 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_786_40131752.pdf.

2. Дистанційна освіта. Міністерство освіти і науки України: Київ, 2016. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/distancziyna/distantciyna.html>

3. Дистанційне навчання: Тренінг з організації дистанційного навчання на платформі. URL: <http://www.users.kharkiv.com>.

4. Інструкції про проведення дистанційного навчання. URL: <http://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?>

5. Костікова І. І. Електронна педагогіка: *монографія*. Харків: «Смугаста типографія», 2015. 160 с.

6. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: *колективна монографія*. 2020. URL: http://duan.edu.ua/images/News/UA/Departments/Management/2020/monograph_ekstr_dyst_navch.pdf

7. Олексієвець Д. Переваги та недоліки дистанційного навчання. Директор шк., ліцею, гімназії, 2018. № 3. С. 88-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dslg_2018_3_13

8. Положення про дистанційне навчання у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/11/Polozhennia-pro-dystantsiinu-formu-navchannia.pdf>

9. Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0703-13>

10. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

11. Прокопів Л. Інформаційні технології в педагогіці: методичні рекомендації до самостійної роботи. Івано-Франківськ, 2014. 60 с.

12. Прокопів Л. Сидорук О. Використання інноваційних технологій навчання як ефективної комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Освітні обрії*, 2020. №1. С. 75-79.

13. Рязанцева О. В. Специфіка педагогічної комунікації у дистанційному навчанні. Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди, 2013. Вип. 43. С. 41-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2013_43_9.

14. Ставицька І. Моделі дистанційного навчання. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/11511>

15. Стинська В., Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 22. С. 145-150.

16. Prokopiv L. New information technologies as a means of intensification of students' scientific and research activities. Contemporary technologies in the educational process. monografia. Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. P. 97-106.

Додаткова

1. Дистанційна освіта. Вища освіта: інформ.-аналіт. портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. Київ, 2019. URL: <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro>

2. Прокопів Л., Галярник М. Проблеми дистанційної освіти у ЗВО. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика*. 2019. № 32. С. 55-58.

3. Прокопів Л. М. Особливості дистанційного навчання студентів через онлайн платформи. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки*. 2020. №34. С.14-17.

4. Прокопів Л. М., Стасіцька М. Можливості інноваційних інформаційних технологій для реалізації освітнього процесу у ЗВО. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика*. 2020. № 33. С. 143-146

5. Самолюк Н. Актуальність і проблемність дистанційного навчання. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 11. С. 193. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd>

6. Шпагіна О. В. Специфіка дистанційної освіти у вищих навчальних закладах України. *Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. пр.* 2013. Вип. 4. С. 209-213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2013_4_25.

7. Prokopiv L., Stynska V. Optimization of cooperation between social work specialists and pedagoges of pre-school educational establishments. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка»* / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. Дрогобич. 2019. Випуск 8/40. С. 116-130.

РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стражнікова І.В.

3.1. ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Другий (магістерський)	Нормативна	
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
Загальна кількість годин 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: забезпечити поглиблену теоретичну підготовку фахівця у галузі освіти щодо розуміння особливостей експертної та консультативної діяльності в освіті та сприяти формуванню знань, умінь і навичок з консультування й експертизи з питань розвитку системи освіти; розвиток професійної компетентності управлінця у галузі освіти.

Завдання:

- оволодіння системою знань про експертну діяльність у галузі освіти;
- формування знань про функції, завдання і базові компетенції експерта у галузі освіти;
- оволодіння знаннями про сутність, зміст і етику експертної діяльності;
- опанування знаннями про експертизу і консультування як базові поняття експертної діяльності;
- оволодіння системою знань про аналітичні методи в експертній діяльності;
- поглиблення знань про технології та форми експертної діяльності;
- формування наукового світогляду і методологічної культури експерта у галузі освіти;
- розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності у сфері освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- основні категорії, поняття і терміни, які відображають експертну діяльність; стилі наукової, професійно-педагогічної та управлінської діяльності, професійного спілкування;
- етичні аспекти експертизи;
- організаційні форми експертизи в освіті;
- ролі, функції та базові компетенції експерта у галузі освіти;
- вимоги до експертів у галузі освіти;
- чинники підвищення ефективності експертизи в освіті;
- комплексність оцінювання, види експертизи, достовірність, обґрунтованість, моніторинг;

особливості нормативно-правових засад експертної діяльності у галузі освіти та формування умінь і навичок з експертної та консультативної діяльності на різних етапах освітнього процесу.

уміти:

- здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті;
- збирати, опрацьовувати й аналізувати наукову інформацію та методичні джерела; розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук;
- використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у освітній та дослідницькій діяльності;
- формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ: ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ОБ'ЄКТИ І СУБ'ЄКТИ. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКСПЕРТИЗИ

Зміст поняття «експертиза». Поняття «експертиза в освіті». Предмет експертизи. Види експертизи. Функції експертизи. Принципи експертизи. Типологія експертиз. Експертиза освітніх інновацій. Загальна характеристика експертної діяльності. Значення експертизи для освіти. Поняття «експертна діяльність в освіті». Особливості експертної діяльності. Основні засади експертної діяльності. Сутність та зміст експертної діяльності. Цілі експертної діяльності в освіті. Головні завдання експертної діяльності в освіті, їх типи. Завдання експерта у галузі освіти відповідно до напрямку діяльності. Об'єкти експертизи в освіті. Суб'єкти експертизи в освіті. Етика і етикет у професійній діяльності. Етичні принципи експерта у галузі освіти: компетентності експерта; неупередженості експерта; попередження (незаконних дій

представників освітньої установи); конфіденційності. Етичні правила здійснення експертної діяльності: взаємоповаги експерта і представників освітньої установи, що проходить експертизу; співпраці експерта і представників освітнього закладу; дистанції у професійному спілкуванні; обґрунтованості результатів експертизи; адекватності методів експертизи; науковості результатів експертизи.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ЕКСПЕРТИЗИ В ОСВІТІ

Групи та види експертних методів. Експертні оцінки. Методи експертних оцінок. Індивідуальні експертні методи. Необхідні умови ефективного застосування методів експертної оцінки. Отримання інформації при застосуванні експертних оцінок (метод інтерв'ю, анкетування (аналітичного експертного оцінювання)). Методи колективних експертних оцінок. Особливості методів колективних експертних оцінок (зміст методу колективної експертної оцінки. педагогічний аудит, психолого-педагогічна експертиза, комплексна гуманітарна експертиза, консалтинг тощо).

ТЕМА 3. ОСВІТА ЯК ОБ'ЄКТ ЕКСПЕРТИЗИ.

Експертиза та консультування в освіті як вид професійної діяльності. Особливості наукової та гуманітарної експертизи. Процес та етапи консультування. Особистісно орієнтоване консультування в освіті. Психологічне консультування в освіті. Управлінське консультування. Консультування керівників освітніх установ. Експерт у галузі освіти як фахівець у галузі освіти.

ТЕМА 4. РОЛІ, ФУНКЦІЇ ТА БАЗОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Вимоги до експертів у галузі освіти. Базові компетенції експерта у галузі освіти. Спільне та відмінне між кваліфікаціями «експерт у галузі освіти», «менеджер з освіти», «фахівець з управління проектами», «менеджер інноваційного бізнесу». Методи відбору експертів у галузі освіти: евристичні, статистичні, тестові, документальні та комбіновані. Процедура добору групи експертів (визначення кількості експертів, складання списку експертів, отримання згоди на участь у роботі). Принципи діяльності у творчих групах.

ТЕМА 5. ПОНЯТТЯ «ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПЕРТИЗИ». ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ
Критерії ефективності експертизи: критерії якості відбору експертів (професійна компетентність експерта, дотримання процесуальних вимог, методика експертного дослідження); комунікативні уміння та навички; критерії ефективності процесу експертизи (результативність, рівень аналітичного узагальнення, економічність: витрати часу та витрати коштів). Інтенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті (застосування науково-обґрунтованих методів та сучасних методик проведення досліджень; застосування комп'ютерних технологій в ході проведення дослідження; налагодження чіткої та злагодженої взаємодії між суб'єктами призначення та проведення експертизи; підвищення професійної компетентності експертів). Екстенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті: збільшення часу для проведення експертних досліджень; збільшення кількості осіб, що залучаються до проведення експертного дослідження; матеріальне стимулювання експертів, які залучаються до проведення експертизи.

ТЕМА 6. КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Управлінська концепція реформування освітньої політики в сучасній Україні. Шляхи реалізації цільового управління освітою. Принципи управління ЗВО. Поняття «критерії». Комплексність оцінювання, види експертизи, достовірність, обґрунтованість, моніторинг на основі стандартизації та нормування (види і підвиди моніторингу), системність. Фонди знань та умінь.

ТЕМА 7. ПІДГОТОВКА ЕКСПЕРТІВ З ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Поняття «якість освіти»; механізми, заходи, інструменти, критерії, правила, процедури щодо оцінювання стану якості освіти за всіма параметрами освітньої діяльності; курси підвищення кваліфікації або перепідготовки з методики забезпечення якості освіти та/або освітньої діяльності. Особливості нормативно-правових засад експертної діяльності у галузі освіти та формування умінь і навичок з експертної та консультативної діяльності на різних етапах освітнього процесу.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ

I. Питання для обговорення

Сутність та зміст експертної діяльності. Цілі експертної діяльності в освіті. Головні завдання експертної діяльності в освіті, їх типи. Завдання експерта у галузі освіти відповідно до напряму діяльності. Об'єкти експертизи в освіті. Суб'єкти експертизи в освіті.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Суть поняття «експертна діяльність» у науковій літературі.
2. Назвіть та схарактеризуйте цілі експертної діяльності в освіті.
3. Завдання експертної діяльності в освітній галузі.
4. Перерахуйте об'єкти експертизи в освіті.
5. Схарактеризуйте суб'єкти освітньої експертизи.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
2. Класифікувати напрями сучасних досліджень із заданої проблематики.
3. Проаналізувати суть та зміст першоджерел; виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності.
4. Проаналізувати сучасний стан дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання.

IV. Самостійна робота

1. Класифікувати об'єкти експертизи відповідно до галузі освіти.
2. Схематично презентувати цілі, завдання та їх типи, чинники, принципи експертизи.
3. Схарактеризувати особливості діяльності експертів агенцій з гарантії якості освіти.
4. Проаналізувати онлайн-платформи з оцінювання якості освіти здобувачів вищої освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ЕТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Цілі та завдання діяльності експерта у галузі освіти. Професійно-значущі та особистісні якості експерта. Етичні проблеми експертної практики в освіті. Етичні принципи діяльності експерта у галузі освіти. Етичні правила експертизи в освіті.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Компетентності експерта.
2. Методологія експертної діяльності та специфіка «експертного мислення».
3. Права та обов'язки замовників проведення експертизи.
4. Мета вивчення результативності освітнього процесу.
5. Сутність поняття «професійна діяльність».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Здійснити пошук і відбір методів діяльності експерта у галузі освіти.
2. Розробити і обґрунтувати етичний кодекс експерта у галузі освіти.
3. Презентувати основні нормативні документи для проведення експертизи у галузі освіти.

IV. Самостійна робота

1. Скласти власну модель індивідуальної професійної діяльності експерта у галузі освіти.
2. Скласти освітньо-кваліфікаційну характеристику кваліфікації «Експерт у галузі освіти» за своєю спеціальністю та напрямом підготовки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРТИЗИ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Методи колективних експертних оцінок. Особливості методів колективних експертних оцінок (зміст методу колективної експертної оцінки, педагогічний аудит, психолого-педагогічна експертиза, комплексна гуманітарна експертиза, консалтинг тощо).

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Відбір організаційних форм та методів експертної діяльності.
2. Підготовка інструментарію для проведення експертизи.
3. Технологія проведення експертизи.
4. Статистичний аналіз результатів.
5. Підготовка звіту за результатами експертного оцінювання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Здійснити пошук і відбір методів діяльності експерта у галузі освіти.

2. Оформити доповідь із презентацією на тему за вибором студента: «Послуги професіоналів з експертної оцінки (галузь діяльності за вибором)», «Методика експрес-оцінки якості у галузі освіти», «Експертиза як метод прогностичної оцінки».

IV. Самостійна робота

1. Скласти технологію експертизи наукового чи навчально-методичного видання на вибір: підручника / хрестоматії / навчального посібника.

2. Оформити психолого-педагогічну схему-експертизу певного підрозділу ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4-5

Тема. ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

I. Питання для обговорення

Управлінське консультування. Консультування керівників освітніх установ. Експерт у галузі освіти як фахівець у галузі освіти. Методи відбору експертів у галузі освіти: евристичні, статистичні, тестові, документальні та комбіновані. Процедура добору групи експертів (визначення кількості експертів, складання списку експертів, отримання згоди на участь у роботі). Принципи діяльності у творчих групах.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Суть поняття «консультація» як функція управління.
2. Прокоментувати методику відбору експертів у різні галузеві агентства.
3. Добір груп експертів відповідно до освітньої галузі.
4. Обов'язки експертів.
5. Особливості діяльності експертних груп.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Нормативна база проведення консультаційних процедур.
2. Оцінювання як функція управлінського консультування.
3. Експертні групи різних галузей наук/сфер діяльності.
4. Експертна діяльність НАЗЯВО та експертів у її складі.
5. Оформити презентацію на тему «Особливості експертизи у галузях життєдіяльності» (за вибором студента: виробництво іграшок, судово-кримінальна, проектною документації, почерку, цінності документів тощо).

IV. Самостійна робота

1. Історія інституту незалежного освітнього експерта (з презентацією).
2. Вплив стейкхолдерів на оцінювання експертами освітніх програм.
3. Проблеми запровадження підготовки майбутніх освітніх експертів у закладах системи вищої освіти.
4. Системний характер експертної діяльності в освіті (взаємозв'язок експертизи та консультування).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Комплексність оцінювання, види експертизи, достовірність, обґрунтованість, моніторинг на основі стандартизації та нормування (види і підвиди моніторингу), системність. Фонди знань та умінь. Екстенсивні чинники підвищення ефективності формування професійної компетентності експерта в освіті.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Професійно-значущі та особистісні якості експерта.
2. Статистичний аналіз результатів. Підготовка звіту за результатами експертного оцінювання.
3. Сутність поняття «моніторинг» у науковій літературі.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Кодекс професійної етики експерта у галузі освіти.
2. Вимоги до практичного досвіду експертної діяльності фахівця.
3. Гуманітарна експертиза освіти та її головні завдання.
4. Підготувати вірєць експертної бесіди зі студентом/ викладачем/ адміністрацією ЗВО/ЗСО.

IV. Самостійна робота

1. Здійснити пошук і відбір методів діяльності експерта у галузі освіти.
2. На основі вивчення науково-педагогічної літератури скласти проєкт кодексу професійної етики експерта у галузі освіти.
3. Класифікувати аналітичні методи експертної діяльності в освіті.
4. Етапи експертизи (схематична структура).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7-8

Тема. ПІДГОТОВКА ЕКСПЕРТІВ З ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

I. Питання для обговорення

Механізми, заходи, інструменти, критерії, правила, процедури щодо оцінювання стану якості освіти за всіма параметрами освітньої діяльності в Україні та країнах ЄС. Курси підвищення кваліфікації або перепідготовки з методики забезпечення якості освіти та/або освітньої діяльності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Структура змісту підготовки фахівців у галузі освіти до експертної діяльності.
2. Основи педагогічного менеджменту у системі вищої освіти.
3. Організаційно-методична підготовка експерта у галузі освіти.
4. Вимоги до практичного досвіду експертної діяльності фахівця.
5. Підготовка експертів у галузі освіти у європейських агенціях з гарантії якості освіти.
6. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у Західній і Східній Європі.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Скласти освітньо-кваліфікаційну характеристику кваліфікації «Експерт у галузі освіти» за своєю спеціальністю та напрямом підготовки.
2. Систематизувати основні ідеї зарубіжних науковців з підготовки експертів у галузі освіти.
3. Класифікувати напрями сучасних досліджень із заданої проблематики.
4. Проаналізувати сучасний стан дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання.

IV. Самостійна робота

1. Структура змісту підготовки фахівців у галузі освіти до експертної діяльності.
2. Основи педагогічного менеджменту у системі вищої освіти.
3. Організаційно-методична підготовка експерта у галузі освіти.
4. Вимоги до практичного досвіду експертної діяльності фахівця.
5. Підготовка експертів у галузі освіти у європейських агенціях з гарантії якості освіти.
6. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у Західній і Східній Європі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Сологуб А. І. Моніторинг якості креативної освіти ліцеїстів. *Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні 1992–2002: зб. наук. праць до 10-річчя АПН України*. Ч. І. Харків: ОВС, 2002.
2. Strazhnikova Inna, Yehorova Inha. The oretical fundamentals of the educational process regionalization in higher education institutions of Ukraine. *Людиознавчі студії. Серія «Педагогіка»* / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2020. Вип. 11/43. 132 с. С. 39-49 (DOI: <https://doi.org/10/24919/2413-2039.11/43/220435>).
3. Алексєєв Н. Г. Принципи і критерії експертизи освіти. *Шкільні технології*. 2000. № 2. С. 220.
4. Белова Л. О. Якісна освіта як запорука якості життя населення. *Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр.* Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2016. Вип. 4 (54). С. 8–17.
5. Бобрицька В. І. Професійна підготовка магістрів у галузі освіти в Україні: сучасні виклики, проблеми, знахідки. *Вісник національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2017. №10. URL: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/viewFile/12457/16830> (Дата звернення 31.01.2021)
6. Волот О. І. Експертні методи оцінок та їх використання в управлінні економічними об'єктами. URL: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/10_109835.doc.htm
7. Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень. Київ: Маклаут, 2008. 444 с.

8. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
9. Гопкінз Дейвід. Оцінювання для розвитку школи: пер. з англ. Г. Вець. Львів: Літопис, 2003. 256 с.
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
11. Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога: *навч. посіб.* Чернівці: ЧНУ, 2007. 232 с.
12. Комунікаційна стратегія МОН 2017–2020: схв. рішенням Колегії МОН від 26 трав. 2017 р. № 4/1-15. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/komunikacijna-strategiya-mon-2017-2020.pdf>.
13. Огнев'юк В., Сисоєва С. Підготовка експертів у галузі освіти в Україні. *Освітологія*. 2015. №4. С. 54-60.
14. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 2014 р. (із змінами і доповненнями 12.01.2018 р.) URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18; Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1369-IX від 30.03.2021.
15. Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: *навч. посіб.* Київ: РННЦ «ДІНІТ», 2000. 259 с.
16. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: *навчально-методичний посібник*. НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
17. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
18. Сисоєва С. О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти. Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. 460 с.
19. Сисоєва С. О., Бондарева Л. І. Педагогічні технології професійної підготовки фахівців: *навчальний тренінг*. Київ: Університет «Україна». 2007. 185 с.
20. Спільник І., Спільник П. Етичні засади діяльності у консультативній сфері. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2011_8_2/pdf/spilnyk.pdf
21. Стражнікова І., Єгорова І. Основні засади підготовки до управлінської діяльності майбутніх менеджерів закладів середньої

освіти України як напрям педагогічної історіографії. *Danish Scientific Journal*. № 30. 2019. Vol.2. P. 22-25.

22. Федорова Н. Ф. Науково-методичне забезпечення педагогічних інновацій у навчально-виховному процесі при навчанні обдарованих: *навч.-метод. посіб.* Київ: Інститут обдарованої дитини, 2011. 122 с.

23. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: *підручник*. Київ: Знання-прес, 2002. 295 с.

Додаткова

1. Аналітичні методи. URL: <http://marketinghelping.com/konspekti-lekcz/21-konspekt-lekczj-qosnovi-marketinguq/430-analtichn-metodi.html>

2. Вербицька А. В. Реалізація державної політики у сфері вищої освіти України: проблеми та невідповідності тенденціям країн Європейського Союзу. *Молодий вчений*. 2015. Вип. 7 (22). С. 151–158.

3. Етичні аспекти консультативної діяльності. URL: http://www.osvita-plaza.in.ua/publ/etichni_aspekti_konsultativnoji_dijalnosti/279-1-0-27223

4. Інноваційні педагогічні технології навчання професії: *монографія* / Нікуліна А. С., Максименко Ю. Б., Матвєєв Г. П., Засланська С. А. та ін.; за ред. Нікуліної А. С. Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. 385 с.

5. Оборський Г. О., Перпері Л. М., Голобородько Г. М. Підходи до оцінювання компетентностей та вимірювання результатів навчання освітніх програм. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Сер.: *Механіко-технологічні системи та комплекси*. 2017. № 19 (1241). С. 157-162.

6. Перпері Л. М., Оборський Г. О., Паленний Ю. Г., Голобородько Г. М. Аспекти формування критеріїв оцінки якості освітніх послуг. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Сер.: *Механіко-технологічні системи та комплекси*. 2017. №44(1266). С 162-166.

7. Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні». Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454 URL: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

8. Свіжевська С. А. Експертиза якості освіти: Європейський підхід до оптимізації критеріїв акредитації у ВНЗ України. URL:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_dep/statti_akspt_yakosti.php

9. Тригуб І. Досвід підготовки експертів у галузі освіти у країнах Балтії. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: Педагогічні науки)*. 2016. Випуск №3-4 (48-49). С. 104-109.

3.2. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Основна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	12 год.	4 год.	
	Практичні, семінарські		
	18 год.	6 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.	80 год.	
	Підсумкова форма контролю: екзамен		

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета:

Завдання:

- з'ясувати структуру навчального процесу у вищих закладах освіти;
- усвідомити закономірності і принципи організації та здійснення навчально-виховного процесу у ЗВО;
- проаналізувати основні поняття нормативно-правової бази вищої освіти;
- розкрити ключові поняття і визначення «Положення про організацію навчального процесу у ЗВО».

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- характеристику цілісного педагогічного процесу у вищій школі, його закономірності і принципи організації;
- нормативно-правові акти, що регламентують організацію навчального процесу у вищій школі України;
- форми організації навчального процесу у ЗВО, особливості їх організації та здійснення;
- особливості наукового-методичного забезпечення навчального процесу.

уміти:

- аналізувати навчальні плани, робочі програми з предмету, індивідуальні і навчальні плани студентів, виявляти їх сутність та особливості розробки;
- організовувати та проводити індивідуальні заняття, консультації, керувати курсовим проектом;
- вміти організовувати самостійну роботу студентів, розробляти її зміст та навчально-методичні засоби її забезпечення;
- ефективно здійснювати управління на денній, заочній (дистанційній), екстернатній формі навчання;
- планувати навчальний час студента та робочий час викладача.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ЗАКЛАДОМ

Сутність управління закладом вищої освіти. Зарубіжні наукові школи, теорії та концепції менеджменту. Зміст діяльності з управління освітнім закладом. Закономірності та принципи управління освітнім процесом у ЗВО.

ТЕМА 2. ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

Державна політика у галузі вищої освіти. Державні органи управління освітою та їх функції. Основні документи, які регламентують нормативно-правову базу діяльності ЗВО та підготовки сучасного фахівця з вищою освітою: Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту», укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства освіти і науки України та інші акти законодавства з питань вищої освіти. Правовий статус закладів вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту»). Правовий статус засновника. Статут вищого навчального закладу.

ТЕМА 3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Структура управління освітнім процесом у ЗВО. Зміст вищої освіти як науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних рівнів та ступенів вищої освіти. Стандарти вищої освіти. Вимоги до освітньої програми, освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма. Навчальний план, робочий навчальний план, індивідуальний навчальний план студента. Навчальна і робоча програми. Розклад навчальних занять.

ТЕМА 4. МАКРОТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

Управлінський цикл та функції управління. Функція планування. Організація як функція управління. Мотивація і стимулювання. Функція

контролю. Регулювання як функція управління.

ТЕМА 5. ОСОБЛИВОСТІ І МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Системний підхід до управління закладом вищої освіти. Сутність демократизації управління закладом вищої освіти. Напрями демократизації управління освітнім закладом. Синергетичні засади демократизації управління закладом вищої освіти. Інформатизація управління освітнім закладом. Моделювання методів управління ЗВО. Методи одержання інформації, необхідної для управління освітнім закладом. Методи розробки управлінських рішень. Методи доведення управлінських рішень до виконавців. Організаційно-методичні методи управління освітнім закладом.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Форми навчання у ЗВО (денна (очна), вечірня, заочна, дистанційна, екстернат), їх характеристика та умови навчання студентів. Форми організації навчального процесу у ЗВО. Якості менеджера.

ТЕМА 7. СТРУКТУРНІ ПІДРОЗДІЛИ ТА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

Структурні підрозділи ЗВО. Навчальний відділ, напрями та зміст організаційно-управлінської діяльності. Деканат, структура, зміст та управлінські функції деканату та провідних фахівців. Кафедра, її роль в плануванні, організації та забезпеченні ефективності навчання.

ТЕМА 8. РОБОЧІ ОРГАНИ, ДОРАДЧІ ОРГАНИ. ОРГАНИ САМОВРЯДУВАННЯ У ЗВО

Робочі органи - ректорат, приймальна комісія, адміністративна рада тощо. Дорадчо-консультативні органи (рада роботодавців, рада інвесторів, студентська, наукова рада. Органи громадянського самоврядування ЗВО: загальні збори (конференція трудового колективу. Студентське самоврядування. Поняття корпоративна культура. Суть і значення корпоративної культури для освітньої установи і колективу. Фірмовий стиль освітньої установи.

ТЕМА 9. ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТА АКРЕДИТАЦІЯ

Ліцензування освітніх послуг у ЗВО. Порядок проведення ліцензування освітніх послуг. Акредитація освітньо-професійних, освітньо-наукових програм у ЗВО.

ТЕМА 10. НОРМУВАННЯ УЧІННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

Умови планування та графік навчального процесу у ЗВО. Нормування навчального часу студента. Нормування робочого часу викладача, зміст обов'язкових видів роботи. Основні види методичної, наукової, та організаційної роботи науково-педагогічних працівників.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Сутність управління закладом вищої освіти. Зміст діяльності з управління закладом вищої освіти. Основні концепції управління. Проблема закономірностей управління освітніми закладами у вітчизняній науці. Принципи управління вищими освітніми закладами.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які концепції управління освітніми установами розроблені представниками вітчизняної науки?
2. Яка з концепцій управління є традиційною? У чому її сутність?
3. Опишіть складові прогностичного фону навчального закладу.
4. Які з чинників свідчать про наявність у навчальному закладі психологічних умов, необхідних для реалізації мети управління?
5. Що слід робити для створення у навчальному закладі кадрових умов, необхідних для реалізації мети управління?
6. Дайте характеристику основних напрямів роботи зі створення у навчальному закладі правових умов, необхідних для реалізації мети управління.
7. У чому полягає сутність створення медичних, матеріально-фінансових, ергономічних умов, необхідних для реалізації мети управління?

8. Які погляди на закономірності управління освітніми установами є в науці? Які групи закономірностей управління освітнім закладом можна виділити?

9. Чи можна підготувати керівників закладів вищої освіти до реалізації закономірностей управління шляхом ознайомлення з їх номенклатурою?

10. Що таке принципи управління та які принципи управління освітніми закладами обґрунтовано педагогічною наукою?

11. Яке визначення найбільш повно відображає сутність поняття «закономірності управління освітнім закладом»?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробіть і запропонуйте декілька варіантів вирішення ситуацій.

2. Керівник вищого навчального закладу ознайомився із сутністю теорії створення умов та вирішив реформувати управління на її засадах. Запропонуйте варіанти перебудови управління згідно цієї теорії.

3. Ректорат пропонує вас як кандидата на посаду Директора інституту. Вам запропонували розробити заходи з оптимального вирішення численних психологічних проблем, які виникають у роботі з працівниками інституту. Що ви порадите?

IV. Самостійна робота

1. Визначити поняття «система», «управління», основні види і типи систем.

2. Розкрити суть соціальної системи, види соціальних систем та основні їх ознаки.

3. Охарактеризувати мету, основні компоненти системи управління освітою. Розкрити значення менеджменту освіти в сучасних умовах.

4. Проаналізувати завдання сучасного ЗВО у світлі законодавства України про вищу освіту.

5. Скільки тисяч років налічує історія менеджменту?

6. Які концепції управління освітніми установами розроблені представниками вітчизняної науки?

7. Управлінська ситуація: керівник вищого навчального закладу ознайомився із сутністю теорії створення умов та вирішив реформувати управління на її засадах. Що йому треба робити для перебудови управління?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

I. Питання для обговорення

1. Провідні напрями оновлення змісту освіти у вищій школі (Закон України «Про вищу освіту»).
2. Правовий статус закладів вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту»).
3. Положення про організацію навчального процесу у ЗВО.
4. Статут ЗВО на прикладі «Статуту Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».
5. Інша законодавча база з питань управління освітнім процесом у ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні напрями оновлення змісту освіти у вищій школі.
2. Якими законами України визначаються «засади регулювання виховання та освіти у ЗВО?»
3. Проаналізуйте положення про організацію навчального процесу у ЗВО в умовах КМСОН.
4. Проаналізуйте розділ «управління» у Законі України «Про вищу освіту».
5. Виділіть спільне і відмінне в основних законодавчих документах, що стосуються правової власності ЗВО.
6. У яких формах утворюється вищий навчальний заклад. Проаналізувати їх з точки зору законодавства.
7. На підставі якого документу діє вищий навчальний заклад. Охарактеризуйте цей документ.
8. Проаналізуйте структуру та розділи Статуту ЗВО.
9. Назвіть основні типи вищих навчальні заклади.
10. За яких умов надається вищим освітнім закладам статусу національного та дослідницького.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Створити портфоліо нормативно-правових документів щодо організації управління освітнім процесом у ЗВО:
 - а) державний рівень управління;
 - б) рівень університету.

2. Зробити порівняльний аналіз Статутів провідних ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Розкрити значення менеджменту освіти в сучасних умовах.
2. Виписати та проаналізувати закони України, що регламентують освітню, нормативно-правову діяльність ЗВО.
3. Виписати назви періодичних видань, що регламентують діяльність керівника закладу освіти.
4. Проаналізувати, яка система управління освітою діє в Україні.
5. Визначити мету та функції управління освітньою організацією.
6. Аналіз Закону України «Про вищу освіту» щодо структури та змісту вищої освіти в Україні.
7. Скласти портфоліо документів, які регламентують нормативно-правову базу організації навчального процесу у ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

I. Питання для обговорення

Структура управління освітнім процесом у ЗВО. Зміст вищої освіти як науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних рівнів та ступенів вищої освіти. Стандарти вищої освіти. Державні документи, що визначають зміст підготовки спеціалістів у ЗВО: освітньо-професійна програма та структурно-логічна схема підготовки. Навчальний план, робочий навчальний план, індивідуальний навчальний план студента. Навчальна і робоча програма, підручники, посібники для ЗВО. Розклад навчальних занять. Електронні засоби управління.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які завдання слід вирішити для управління закладом вищої освіти.
2. Проаналізуйте суть стратегічних завдань управління ЗВО.
3. У чому полягають практичні та оперативні завдань управління закладом вищої освіти.
4. Побудуйте структуру управління освітнім процесом у ЗВО.
5. Дайте визначення стандарту вищої освіти.
6. Який принцип формування державних стандартів вищої освіти?

7. Назвіть державні документи, що визначають зміст підготовки спеціалістів у ЗВО.

8. Охарактеризуйте суть освітньо-професійної програми підготовки бакалавра та магістра. Назвіть спільні риси і суттєві відмінності.

9. Охарактеризуйте структурно-логічну схему підготовки фахівця ЗВО.

10. Назвіть складові навчального плану, робочого навчального плану,

11. Основні підходи до розробки навчальної і робочої програм.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити робочу навчальну програму з навчальної дисципліни (за вибором студента), використовуючи технології педагогічного менеджменту.

2. Скласти розклад занять для бакалавра та магістра, враховуючи всі вимоги до нього.

IV. Самостійна робота

1. Назвати функції та охарактеризувати структурні компоненти стандарту освіти.

2. Розкрити структуру та зміст освітньо та освітньо-наукової програми підготовки фахівця.

3. Зміст та порядок розробки стандартів вищої освіти закладів вищої освіти.

4. Описати структуру, зміст та вимоги до науково-методичного комплексу дисципліни.

5. Що таке програма навчальної дисципліни, суть та специфіка її розробки?

6. Охарактеризувати підручник та навчальний посібник як основні види навчальної літератури у ЗВО, розкрити їх функції та структурні компоненти.

7. Назвати критерії відбору навчального матеріалу, вимоги до структури та обсягу підручників і навчальних посібників.

8. Розкрити порядок затвердження та рецензування підручників і навчальних посібників.

9. Назвати основні вимоги до структури та обсягу інструктивно-методичних матеріалів до семінарських і практичних занять.

Управлінська ситуація: у закладі вищої освіти збільшується кількість ситуацій, розв'язання яких виходить за межі посадових обов'язків керівників. Складіть номенклатуру таких ситуацій та запропонуйте

шляхи перебудови структури управління освітнім закладом.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. МАКРОТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ
У ЗВО

I. Питання для обговорення

Управлінський цикл та функції управління. Організація як функція управління. Регулювання як функція управління. Мотивація і стимулювання. Теорії мотивації. Планування та контроль як основні функції педагогічного менеджменту.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. За допомогою яких функцій реалізується цикл управління?
2. Чи можна вважати педагогічний аналіз функцією управління?
3. Чи можна вважати функцією управління мотивацію?
4. Проаналізуйте, як реалізуються функції управління у вашому навчальному закладі.
5. Обґрунтуйте вимоги до мети роботи навчального закладу.
6. Які розділи обов'язково мають міститись у перспективному плані роботи навчального закладу ?
7. Які процедури планування обґрунтовано наукою та які недоліки та переваги притаманні тим чи іншим процедурам планування?
8. Які правила формування групової моралі пропонують В. Зигерт та Л. Ланг?
9. Запропонуйте шляхи підвищення ефективності реалізації функції «організація».
10. Чи зруйнує ліквідація контролю все управління?
11. Запропонуйте шляхи підвищення ефективності реалізації функції контролю у вашому навчальному закладі.

III. Пошукові та творчі завдання

Управлінська ситуація: у ЗВО було прийнято рішення організувати позааудиторну роботу на засадах самоврядування студентів. Запропонуйте зміст та методи контролю за реалізацією цього рішення. Запропонуйте шляхи підвищення ефективності позааудиторної роботи.

Управлінська ситуація: у ЗВО проведено аналіз виконання рішення про організацію навчально-виховного процесу на засадах педагогіки життєтворчості та з'ясовано, що приблизно 20 % членів колективу не беруть участь у цьому процесі. Запропонуйте засоби регулювання

процесу виконання рішення.

Які причини зумовлюють відхилення поточного результату управління від його мети?

На прикладі однієї з технологій (за вибором) розкрити мету, завдання технології, її зміст, обґрунтувати можливості та ефективні умови її застосування в курсі дисциплін (за фахом спеціальності). Оформити це у вигляді міні-дослідження.

IV. Самостійна робота

1. Розкрити суть функцій управління в історії менеджменту.
2. Проаналізувати погляди вітчизняних науковців на сутність та структуру функцій управління.
3. Дати визначення педагогічного аналізу у структурі управління освітнім закладом.
4. Охарактеризувати мету діяльності вищого навчального закладу на рік.
5. Назвати види та структуру планів вищого навчального закладу.
6. Процедури планування роботи вищого навчального закладу.
7. Визначити місце функцій організації в управлінському циклі.
8. Оцінка ефективності реалізації функції «організація».
9. Розвиток наукових уявлень про контроль як функцію управління.
10. Розкрити сутність функції регулювання.
11. Охарактеризувати зміст діяльності з регулювання процесу управління та засоби діяльності з регулювання процесу управління.

Управлінська ситуація: розробити проєкт плану роботи кафедри або циклової комісії; визначити мету роботи вищого навчального закладу на рік та побудувати дерево цілей; у ЗВО прийнято рішення ліцензувати нову спеціальність (на вибір магістра). Спланувати роботу з підготовки до ліцензування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Системний підхід до управління освітнім закладом. Сутність демократизації управління освітнім закладом. Напрями демократизації управління освітнім закладом. Синергетичні засади демократизації управління освітнім закладом. Авторитарне управління ЗВО. Інформатизація управління освітнім закладом.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Чи створює централізована система управління передумови для авторитарності управління, а децентралізована — для його демократизації? Обґрунтуйте свою думку.

2. Які ідеї є основою демократизації управління?

3. Що характеризує демократичний стиль управління? Від чого залежить його реалізація?

4. Чи згодні ви з твердженням, що прагнення регламентувати всю службу поведінку людини призводить до пригнічення ініціативи, самостійності, свободи вибору працівника та суперечить демократичним принципам управління? Обґрунтуйте свою думку.

5. Як демократизація управління пов'язана з ідеями синергетики?

6. За допомогою яких засобів можна стимулювати активність підлеглих?

7. Які ознаки характеризують демократизацію управління освітнім закладом?

8. У чому позитивні і негативні сторони авторитарного управління.

9. Скільки рівнів управління має вищий навчальний заклад?

10. У чому полягають особливості управління сучасним ЗВО?

11. Скільки вихованців, учнів або студентів припадає на одного управлінського працівника у вищих навчальних?

12. У чому полягає сутність управління інформатизацією закладу вищої освіти?

13. Розробіть програму інформатизації вашого ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Управлінська ситуація: вас призначили деканом факультету. Попередній керівник застосовував авторитарний підхід до управління. Запропонуйте шляхи демократизації управління на факультеті.

2. Управлінська ситуація: у вашому закладі вищої освіти збільшується кількість ситуацій, розв'язання яких виходить за межі посадових обов'язків керівників. Складіть номенклатуру таких ситуацій та запропонуйте шляхи перебудови структури управління закладом вищої освіти.

3. Управлінська ситуація: ваш заклад відстає у темпах інформатизації навчально-виховного процесу. Проаналізуйте ситуацію, що склалася та запропонуйте систему заходів управління процесом інформатизації.

IV. Самостійна робота

1. Охарактеризувати форми навчання у ЗВО та відповідні умови навчання студентів.
 2. Описати форми організації освітнього процесу у конкретному ЗВО.
 3. Узагальнити вимоги до змісту лекційних занять, професійного рівня, прав та обов'язків лектора.
 4. Розкрити дидактичну мету та зміст практичної підготовки студентів у ЗВО.
 5. Хто здійснює науково-методичне, нормативне і матеріальне забезпечення практичної підготовки студентів у ЗВО.
 6. Організація та управління аудиторною роботою у ЗВО
- Управлінська ситуація:** скласти план семінарського, лабораторного чи практичного заняття (тема та навчальна дисципліна за вибором студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Проблема методів управління у педагогічній науці. Наукові підходи до класифікації методів управління. Моделювання методів управління. Методи одержання інформації, необхідної для управління освітнім закладом. Сутність і структура методів розробки управлінських рішень. Сутність управлінського рішення. Аналіз практики використання методів розробки управлінських рішень у навчальних закладах. Методи доведення управлінських рішень до виконавців. Значення доведення рішень до виконавців для управління освітнім закладом. Урахування індивідуальних особливостей під час доведення управлінських рішень до підлеглих. Організаційно-методичні методи управління освітнім закладом: сутність і структура методів. Аналіз досвіду використання методів організації виконання управлінських рішень в управлінні освітніми закладами. Вибір методів організації виконання управлінських рішень.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому полягають переваги та недоліки наявних класифікацій методів управління освітніми закладами?

2. За допомогою яких методів можна розробити управлінські рішення?

3. Проаналізуйте, які з методів управління використовує завідувач випускової кафедри.

4. Проаналізуйте управлінську діяльність у вашому ЗВО та визначте, які з методів доведення управлінських рішень використовують постійно, які – інколи та які не використовують ?

5. У сучасному управлінні освітніми закладами співіснують дві не дуже чітко усвідомлені практичними працівниками моделі управління. Перша пов'язана з цільовим, стратегічним управлінням. Вона передбачає визначення чітких цілей спільної роботи, об'єднання зусиль усіх залучених до їх реалізації та підготовку працівників до ефективної роботи. Друга – з орієнтацією управління на розвиток творчого потенціалу і забезпечення за допомогою цього ефективного розв'язання завдань навчального закладу. Чи мають право на існування обидві моделі? Обґрунтуйте свою думку.

6. У чому полягає сутність морфологічного аналізу як методу управління?

7. Як можна використовувати метод екстраполяції в управлінні?

8. Для яких цілей в управлінні використовують вивчення документації?

9. Проаналізуйте управлінську діяльність у вашому навчальному закладі та визначте, які з методів розробки управлінських рішень використовують постійно, які - інколи та які не використовують.

10. Вибір методів організації виконання управлінських рішень.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Особливості використання методу дискусій (або іншого методу за вибором студента) в управлінні.

Управлінська ситуація: завкафедри потрібно довести до викладачів рішення про необхідність розробити курси для організації дистанційного навчання з певної спеціальності. Змодельуйте процедуру ознайомлення викладачів із завданням.

У ЗВО готують на засідання вченої ради питання про моніторинг якості освітніх послуг. Запропонуйте систему методів, яка б дала змогу отримати інформацію, необхідну для прийняття рішення.

IV. Самостійна робота

1. Скласти професійно-психологічну характеристику на співробітника навчального закладу.

2. Розробити алгоритм прийняття управлінських рішень на прикладі окремого структурного підрозділу вищого навчального закладу.

3. Скласти професійно-психологічну характеристику на співробітника навчального закладу.

4. Розробити алгоритм прийняття управлінських рішень на прикладі окремого структурного підрозділу вищого навчального закладу.

Управлінська ситуація :

розробити схему проведення нарад та засідань, що стосуються організації навчального процесу;

розробити проект плану роботи кафедри або циклової комісії;

розробити план проведення засідання кафедри.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема. ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗВО, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА УМОВИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

I. Питання для обговорення

Особливості організації та управління денною (стаціонарною) формою навчання. Особливості управління вечірньою формою навчання. Управління заочною формою навчання та екстернатом. Специфіка організації та управління дистанційною формою навчання. Графік навчального процесу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвати специфіку управління управління денною (стаціонарною) формою навчання.

2. Які особливості організації денної форми навчання у ЗВО.

3. Назвіть особливості управління вечірньою формою навчання.

4. Назвати спільне і відмінне в управлінні заочною формою навчання та екстернатом.

5. Проаналізувати специфіку організації та управління дистанційною формою навчання.

6. Особливості графіку навчального процесу.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Управлінська ситуація: розробити розклад занять для дистанційної форми навчання. Проаналізуйте найбільш вдалі моменти і негативні

моменти. Розробіть графік навчального процесу для спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки другого (магістерського) рівня.

2. Управлінська ситуація: розробити план роботи вченої ради факультету на навчальний рік.

IV. Самостійна робота

1. Охарактеризувати форми навчання у ЗВО та відповідні умови навчання студентів.

2. Описати форми організації навчального процесу у конкретному ЗВО.

3. Узагальнити вимоги до змісту лекційних занять, професійного рівня, прав та обов'язків лектора.

4. Розкрити дидактичну мету та зміст практичної підготовки студентів у ВНЗ.

5. Хто здійснює науково-методичне, нормативне і матеріальне забезпечення практичної підготовки студентів у ЗВО.

6. Організація та управління аудиторною роботою у ЗВО

7. Управлінська ситуація: скласти план семінарського, лабораторного чи практичного заняття (тема та навчальна дисципліна за вибором студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. СТРУКТУРНІ ПІДРОЗДІЛИ ТА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО. ДОРАДЧІ ОРГАНИ ТА ОРГАНИ САМОВРЯДУВАННЯ. КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Зміст і особливості менеджменту у ЗВО. Мета і завдання менеджменту. Культурологічна парадигма менеджменту у ЗВО. Функції менеджменту. Модель прийняття рішення Врума-Єтона, Закон Єркса-Додсона у делегуванні повноважень. Особливості організації внутрішнього управління ЗВО. Структурні підрозділи ЗВО та принципи управління ними. Навчальний відділ, напрями та зміст організаційно-управлінської діяльності. Деканат, структура, зміст та управлінські функції деканату та провідних фахівців. Кафедра, її роль в плануванні, організації та забезпеченні ефективності навчання. Дорадчо-консультативні органи (рада роботодавців, рада інвесторів, студентська, наукова рада тощо). Органи громадського самоврядування ЗВО: загальні збори (конференція

трудового колективу). Студентське самоврядування. Структура та основні функції вченої та наглядової рад ЗВО. Поняття корпоративна культура. Суть і значення корпоративної культури для освітньої установи і колективу. Поняття «Брендова ДНК». Цінності як стійкі переконання про переваги педагогічного колективу. Фірмовий стиль освітньої установи.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте зміст і особливості менеджменту у ЗВО.
2. У чому полягає суть культурологічної парадигми
3. Охарактеризуйте модель прийняття рішення Врума-Єтона.
4. У чому суть Закону Єркса-Додсона у делегуванні повноважень.
5. Охарактеризуйте особливості організації внутрішнього управління ЗВО.
6. Назвіть та детально проаналізуйте структурні підрозділи ЗВО та принципи управління ними.
7. Назвіть основні види діяльності та специфіку управління навчально-методичного відділу, напрями та зміст організаційно-управлінської діяльності.
8. Кафедра, її роль в плануванні, організації та забезпеченні ефективності навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Управлінська ситуація:

розробіть схему проведення нарад та засідань, що стосуються організації навчального процесу.

розробіть план проведення засідання кафедри.

Проаналізувати структуру, зміст та управлінські функції деканату та його провідних фахівців. Розробити план роботи деканату на семестр.

2. Управлінська ситуація:

на основі аналізу Положень та документів, розробіть місію ЗВО. Розробіть цілі та цінності. На основі цього складіть корпоративний кодекс та корпоративні правила університету.

IV. Самостійна робота

1. Охарактеризуйте зміст та специфіку організації ради роботодавців, ради інвесторів, студентської, наукової ради ЗВО. Назвіть особливості управління органами громадського самоврядування ЗВО.

2. На основі «положення про студентське самоврядування» проаналізуйте специфіку його організації та управління.

3. Назвіть структуру та основні функції вченої та наглядової рад ЗВО.
4. Дайте визначення поняття «корпоративна культура».
5. У чому полягає суть і значення корпоративної культури для освітньої установи і колективу.
6. Охарактеризуйте поняття «Брендова ДНК».
7. Назвіть основні цінності та принципи корпоративної культури педагогічного колективу.
8. У чому полягає суть поняття «фірмовий стиль освітньої установи».
9. Скласти професійно-психологічну характеристику на співробітника навчального закладу.
10. Розробити алгоритм прийняття управлінських рішень на прикладі окремого структурного підрозділу ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема. ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТА АКРЕДИТАЦІЯ

I. Питання для обговорення

Ліцензування освітніх послуг у закладі вищої освіти. Порядок проведення ліцензування освітніх послуг. Акредитація освітньо-професійних та освітньо-наукових програм закладів вищої освіти. Вимоги до проходження акредитації. НАЗЯВО, його роль в акредитації освітньо-професійних та освітньо-наукових програм.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення ліцензування освітніх послуг у закладі вищої освіти.
2. Охарактеризуйте порядок проведення ліцензування освітніх послуг.
3. Проаналізуйте додатки, таблиці з ліцензування освітніх послуг, дайте їм коротку характеристику.
4. Дайте визначення поняття «акредитація» освітньо-професійних та освітньо-наукових програм закладів вищої освіти.
5. Назвіть вимоги та умови до проходження акредитації.
6. Проаналізуйте роль НАЗЯВО в акредитації.

III. Пошукові та творчі завдання

Управлінська ситуація: у ЗВО прийняли рішення ліцензування нової освітньо-професійної програми. Сплануйте роботу з підготовки до

ліцензування.

Управлінська ситуація: у ЗВО акредитують нову освітню програму. Сплануйте роботу з підготовки до акредитації.

IV. Самостійна робота

1. Скласти проєкт «Заклад вищої освіти майбутнього».
2. Нові технології навчання у ЗВО.
3. Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти України на сучасному етапі.
4. Управлінська ситуація: підготувати один (на вибір) з критеріїв самооцінювання освітньо-професійної програми.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Збірник нормативно-правових актів щодо взаємного визнання документів про освіту, наукові ступені та вчені звання. Київ: «Знання», 2019. 364 с.
2. Карпенко О., Прокопів Л. Вища освіта в контексті євроінтеграції: *навч.-метод. посіб. для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти*. Дрогобич, Посвіт, 2019. 148 с
3. Менеджмент організації: навчальний посібник / уклад. Богашко О.Л., Кірдан О. Л., Кірдан О.П. Умань, 2019. 201 с
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, затверджена Указом Президента України. URL: <http://tempus.org.ua/uk/news/823-nacionalna-strategija-rozvitku-osviti-v-ukrajini-na-2012-2021-r.html>
5. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://public.naq.gov.ua>
6. Нестуля О. О. Основи лідерства: навч. посібник. Київ, 2013. 287 с.
7. Організація управління освітнім процесом у ВНЗ: навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2016. 160 с.
8. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795

від 31 грудня 2020 р.) URL: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf.

9. Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» права на вільний вибір навчальних дисциплін (із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.). URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/vilnuj-vubir.pdf>.

10. Почтовюк А. Б. Вища освіта: методологічні основи раціональності управління: монографія. Кременчук: СВД Олексієнко В. В., 2014. 444 с.

11. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18_16.

12. Прокопів Л. Features of using methods and forms of the teaching organization in a small school (2nd half of 20th century) and their improvement in modern conditions. *Гірська школа Українських Карпат*. 2018. №19. С. 34-40.

13. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2011. 628 с.

14. Хриков Є. М. Управління освітнім закладом: *навч. посіб.* Є.М. Хриков Київ: Знання, 2006. 365 с.

Додаткова

1. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Наказ затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року. URL: <http://mon.gov.ua/>

2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19_17.

3. Стинська В. Основні проблеми реформування вищої освіти України у контексті Болонського процесу: *збірник наукових праць*. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. Донецьк, 2008. Вип. 2. С. 62–64.

4. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115-118.

5. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа Українських Карпат*. 2021. № 24. С. 100-104

6. Чепіль М, Прокопів Л. Формування лідерських якостей майбутнього викладача закладу вищої освіти засобами командної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 35. Т. 3. С. 256- 262.

3.3. **МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ****ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Лекції	
		12 год.	4 год
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6			

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: засвоєння студентами цілісної системи теоретичних знань із моніторингу якості освіти, формування їх готовності до практичної діяльності як майбутніх фахівців з процесів оцінювання в освітній галузі та застосування практичних навичок у професійно-педагогічній діяльності.

Завдання:

- визначити зміст поняття «моніторинг» та узагальнити основні характеристики моніторингу як методу оцінювання якості знань;
- обґрунтувати критерії якості та рівні підготовки майбутніх викладачів ЗВО застосовувати моніторинг щодо визначення навчальних досягнень студентів, учнів;
- окреслити науково-теоретичні засади професійної компетентності майбутнього вчителя, викладача,- формувати професійні компетентності майбутніх фахівців закладів освіти;
- сформувати алгоритм здійснення моніторингу якості підготовки і застосування результатів моніторингу для підвищення рівня професійної компетентності працівників закладів освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- основні педагогічні поняття «моніторинг», «якість освіти», «оцінювання освіти», «технологія», «тестові завдання»;
- специфіку взаємозв'язків між основними педагогічним поняттями;
- умови та закономірності успішного функціонування моніторингу якості в освітньому процесі закладу освіти;
- принципи здійснення моніторингу;
- етапи здійснення моніторингу;
- методика організації моніторингу якості освіти.

уміти:

- обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем розробки і застосування моніторингових технологій у практиці роботи з учнями школи та студентами ЗВО;
- самостійно та вільно орієнтуватися в науково-теоретичних засадах професійної компетентності;

- формувати систему педагогічних поглядів та індивідуального стилю діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Характеристика основних понять моніторингу та оцінювання якості освіти. Умови ефективності моніторингу. Основні напрямки й об'єкти моніторингу. Основні завдання моніторингу. Етапи становлення моніторингу якості освіти.

ТЕМА 2. МОНІТОРИНГ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освітній моніторинг: напрями, функції та вимоги до нього. Різноманітні підходи до класифікацій освітнього моніторингу. Види моніторингу. Типи та принципи моніторингу.

ТЕМА 3. ЕТАПИ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Поетапне проведення моніторингу. Визначення та характеристики етапів. Аналіз результатів. Напрями застосування результатів моніторингу. Моніторинг і профорієнтаційна робота у закладах освіти.

ТЕМА 4. СТВОРЕННЯ МОНІТОРИНГОВОЇ СИСТЕМИ

Визначення показників ефективності. Стабільність інструменту моніторингу. Показники що характеризують результати моніторингу. Характеристика моделей освітніх індикаторів.

ТЕМА 5. МОНІТОРИНГ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Моніторинг навчально-виховного процесу (на прикладі школи). Специфіка моніторингу якості освіти в навчальному закладі. Використання рейтингу в моніторингових дослідженнях.

ТЕМА 6. МОНІТОРИНГ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ ЗВО

Технології моніторингу якості освітнього процесу у ЗВО. Вимоги,

функції, методи моніторингу якості вищої освіти. Історія становлення системи управління якістю ЗВО. Діяльність НАЗЯВО. Стратегія Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до 2022 р.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Характеристика основних понять моніторингу та оцінювання якості освіти. Умови ефективності моніторингу. Основні напрямки та об'єкти моніторингу. Основні завдання моніторингу. Етапи становлення моніторингу якості освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте сутність поняття «моніторинг».
2. Схарактеризуйте сутність дефініції «оцінювання».
3. Що Ви розумієте під поняттям «якість освіти»?
4. Які етапи становлення моніторингу Вам відомі?
5. Перелічіть умови ефективності моніторингу.
6. У чому відмінність понять «моніторинг», «оцінювання»?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти бібліографію до теми «Якість освіти» з використанням Інтернет ресурсів, е-ресурсів.

2. Знайти в Інтернеті інформацію про виховний моніторинг та оцінити коректність знайдених означень.

3. Створити причинно-наслідкові схеми основних понять теми «Специфіка моніторингу якості освіти навчального закладу».

4. Сформулювати 3 проблемні теми щодо організації моніторингу навчально-виховної роботи у школі.

IV. Самостійна робота

Сформулюйте 3-5 проблемних запитань до теми «Координація якості освіти в контексті сучасного суспільства».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. МОНІТОРИНГ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

I. Питання для обговорення

Освітній моніторинг: напрями, функції та вимоги до нього. Різноманітні підходи до класифікацій освітнього моніторингу. Види моніторингу.

Типи та принципи моніторингу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке освітній моніторинг?
2. Функції освітнього моніторингу .
3. Які класифікації освітнього моніторингу Вам відомі?
4. Схарактеризуйте основні принципи моніторингу.
5. Які типи моніторингу підходять для оцінювання якості ЗВО?

III. Пошукові та творчі завдання

1. У чому полягає процедура визначення рейтингу вихованців за підсумками навчальних періодів?

2. Розробити систему рейтингових показників для академ. наставника.

3. Інтуїтивний рівень суспільної затребуваності ЗВО.

4. База даних інформаційного середовища.

IV. Самостійна робота

1. Розробіть висновок-рекомендації щодо використання видів моніторингу в навчальній діяльності.

2. Педагогічний моніторинг як інструмент керування освітнім процесом.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ЕТАПИ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

I. Питання для обговорення

Поетапне проведення моніторингу. Визначення та характеристики етапів. Аналіз результатів. Напрями застосування результатів моніторингу. Моніторинг і профорієнтаційна робота у закладах освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте основні етапи моніторингу
2. Яким чином відбувається аналіз результатів моніторингу?
3. Перелічіть основні напрями застосування моніторингу.
4. Яким чином профорієнтаційна робота пов'язана з моніторинговими

дослідженнями?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Віртуальна кафедра, віртуальна спеціальність в управлінській діяльності ЗВО.

2. Запропонувати й обґрунтувати формулу обрахунку рівня суспільної затребуваності ЗВО.

3. Розробити модель бази даних інформаційного середовища.

IV. Самостійна робота

Розробити критерії аналізу моніторингових досліджень.

Етапи проведення моніторингових досліджень – реферат.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. СТВОРЕННЯ МОНІТОРИНГОВОЇ СИСТЕМИ

I. Питання для обговорення

Визначення показників ефективності. Стабільність інструменту моніторингу. Показники, що характеризують результати моніторингу. Характеристика моделей освітніх індикаторів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке показник ефективності?

2. Що забезпечує стабільність інструменту моніторингу?

3. Які показники характеризують результати моніторингу?

4. Що таке освітній індикатор?

5. Основні моделі освітніх індикаторів.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Знайти в мережі Інтернет ресурси віртуальна кафедра, віртуальна спеціальність і встановити, яку роль вони можуть відігравати в управлінській діяльності ЗВО.

2. Визначте суть статистичних критеріїв.

3. Побудувати систему класифікації статистичних критеріїв.

IV. Самостійна робота

1. Обґрунтувати висновки про необхідність проведення моніторингу навчальної діяльності.

2. Міжнародні програми дослідження якості освіти ЗСО.

3. Технологія проведення моніторингу на регіональному рівні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. МОНІТОРИНГ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Моніторинг навчально-виховного процесу (на прикладі школи). Специфіка моніторингу якості освіти в навчальному закладі. Використання рейтингу в моніторингових дослідженнях.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому суть моніторингу якості освіти в навчальному закладі?
2. Що таке рейтинг?
3. Яким чином застосовується рейтинг у процесі моніторингових досліджень?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Моніторинг освітнього процесу (на прикладі початкової школи).
2. У чому полягає використання статистичних методів у моніторингу навчальної діяльності?

IV. Самостійна робота

1. Моніторинг та оцінка стану викладання базових дисциплін у ЗСО. Дослідити варіанти розповсюдження моніторингової інформації.
2. Складіть план проведення моніторингу та оцінки стану викладання базових дисциплін у ЗСО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. МОНІТОРИНГ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Технології моніторингу якості освітнього процесу у ЗВО. Вимоги, функції, методи моніторингу якості вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте основні технології моніторингу якості освіти.
2. У чому полягає особливість моніторингу ЗВО?
3. Якими методами користуються у процесі моніторингу?
4. Схарактеризуйте основні функції моніторингу ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Знайти в мережі Інтернет критерії статистики і розробити до них

алгоритм застосування.

2. Сформулюйте 5 питань до теми практичного заняття.

IV. Самостійна робота

1. Побудувати модель моніторингу якості освіти у ЗВО.

2. Складіть план проведення моніторингу та оцінки стану викладання педагогіки у ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ ДО УЧАСТІ І ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Міжнародні програми з оцінки якості освіти. Міжнародне порівняльне дослідження підготовки вчителів математики ICSMTT. Інші міжнародні порівняльні дослідження моніторингу якості освіти. STEM-ОСВІТА — досвід упровадження.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте відомі міжнародні програми з оцінки якості освіти.

2. Які з відомих міжнародних програм оцінки якості освіти використовуються в Україні?

3. У чому суть програми ICSMTT? Які її критерії?

4. Суть програми STEM-ОСВІТА.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Використовуючи мережу Інтернет, проаналізуйте відомі міжнародні програми оцінки якості освіти.

2. Визначити показники ефективності проведення моніторингу.

3. Проаналізувати стабільність інструменту моніторингу.

IV. Самостійна робота

1. Міжнародні програми з оцінки якості освіти.

2. Моніторинг розвитку освітнього середовища закладу освіти у міжнародних моніторингових дослідженнях.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ

I. Питання для обговорення

Визначення показників ефективності. Групи показників ефективності. Стабільність інструменту моніторингу. Розповсюдження моніторингової інформації.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке показник ефективності?
2. Критерії показників ефективності.
3. Схарактеризуйте групи показників ефективності.
4. Що забезпечує стабільність інструменту моніторингу?
5. Яким чином забезпечується розповсюдження моніторингової інформації?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте суть використання ECTS у контексті застосування її на міжнародному рівні.

2. Яка, з Вашого погляду, міжнародна програма оцінювання має найбільшу перспективу в Україні? Поясніть чому?

IV. Самостійна робота

1. Сформувати шляхи використання результатів моніторингу в професійній діяльності та профорієнтаційній роботі.

2. Тестові технології оцінювання навчальних досягнень студентів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема. СХЕМИ І МОДЕЛІ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

I. Питання для обговорення

Схеми і моделі моніторингових досліджень. Проєкти KASSEL PROJEKT TA IPMA. Діяльність НАЗЯВО. Стратегія Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до 2022 р.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте основні схеми моніторингових досліджень.
2. Які моделі моніторингових досліджень Вам відомі? У чому їх відмінності?
3. У чому суть проєкту KASSEL PROJEKT? У яких країнах він

застосовується?

4. У чому суть проєкту IPMA? Що він вивчає?
5. З якою метою було створено НАЗЯВО?
6. Хто такі стейкхолдери?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробіть критерії порівняння для таких програм: *ICSMTT*; *IEAP*, *CIVICS*, *SITES*, *IPMA*.
2. Яка, з вашого погляду, міжнародна програма оцінювання має найбільшу перспективу в Україні? Поясніть чому?

IV. Самостійна робота

1. Предметний і когнітивний вимір навчальних досягнень студентів.
2. Розробити шляхи моніторингової системи для конкретного закладу освіти.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>
2. Активне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: *кол. монографія* / за заг. ред. Г.В. Єльнікової. Чернівці, 2009. 572 с.
3. Байназарова О.О., Ракчєєва В.В. Моніторинг та оцінювання якості освіти: *метод. посіб.* Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. 58 с.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Єльнікова Г. В. Основи адаптивного управління: *курс лекцій*. Київ: ЦППО АПН України, 2003. 133 с.
6. Луначек В.Е. Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом. Харків: Видав. гр. «Основа», 2004. 96 с.
7. Моніторинг стандартів освіти / за ред. Альберта Тайджимана і Т. Невіллі Послтвейта. Львів: Літопис, 2003. 328 с.
8. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. Київ: К.І.С., 2004. 128 с.
9. Моніторинг навчальної діяльності: *навчальний посібник*. / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. Київ: Київський-університет імені Бориса Грінченка, 2014. 276 с.

10. Моніторинг та оцінювання якості освіти: *навч.-метод. посіб. до курсу* / авт.-упоряд. І. В. Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 141 с.

11. Національна доктрина розвитку освіти: Затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002. *Освіта України*. № 33. С. 4-6.

12. Деякі питання запровадження зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2004 р. № 1095. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF#Text>.

13. Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика. Київ: Вид. дім «Шк. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. 128 с.

14. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. Київ: К.І.С, 2004. 128 с.

15. Про вищу освіту: *Закон України від 01.07.2014р.* URL: <https://docs.dtkr.ua/doc/1556-182>.

16. Про освіту: *Закон України від 05.09.2017р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

17. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Додаткова

1. Байназарова О. О. Моніторинг діяльності методичних служб у регіоні як одна з умов підвищення якості загальної середньої освіти. *Наша школа*. № 2. Одеса, 2005. С. 84-87.

2. Байназарова О. О. Проведення моніторингу якості освіти на регіональному рівні з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. *Управління освітою (вкладка «Моніторинг в освіті»)*. 2005. № 18 (114). С. 6-7.

3. Дмитренко Г. А., Олійник В. В., Онуфрієва О. Л. Цільове управління: вимірювання результативності діяльності учнів і педагогів: *навч.-метод. посіб.* Київ: УПМККО, 1996. 94 с.

4. Єгорова І. В. Методичні засади вивчення курсу «Моніторинг та оцінювання якості освіти» у процесі магістерської підготовки. *Матеріали Всеукраїнських педагогічних читань «Педагогічна освіта в Україні: традиції та сучасні виклики*. Івано-Франківськ, 2020. С. 14-17.

5. Єгорова І. В. Моніторинг оцінювання якості вищої освіти, його основні завдання. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський*

збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 36. Т. 1 С. 282-286.

6. Єгорова І. В. Проблема проектування навчального процесу у вищій школі. *Scientific Journal Virtus*.-Issue # 8, October,2016, Published since 2014 /Cite Factor (Academic Scientific Journals); Scientific Indexing Services; International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF). С. 65-68.

7. Забродська Л. М. Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект. Харків: Видав. гр. «Основа», 2003. 240 с.

8. Моніторинг якості освіти: принципи, форми, вимоги: довідник-посібник. Хмельницький: ХОППО. 2013. 61 с.

9. Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти: Наказ МОН № 54 від 16.01.2020 року
https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/71055/

3.4. ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОЄКТІВ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
	60 год.	80 год.	
	Підсумкова форма контролю: залік		

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: засвоєння магістрантами наукових засад педагогічного проектування в закладах освіти і теоретико-методичних основ управління такою діяльністю; активізація інтересу до конструктивних інноваційних педагогічних проектів у закладах освіти; розвиток управлінської компетентності магістрантів.

Завдання:

- теоретична і практична підготовка майбутніх викладачів ЗВО до організації проектної діяльності в освітньому просторі;
- підготувати майбутніх викладачів ЗВО до створення проблемних ситуацій та запитань як основи проектної діяльності;
- оволодіння майбутніми учителями та викладачами ЗВО способами презентації та оцінювання результатів проектної діяльності;
- розвиток ціннісного ставлення до творчої діяльності;
- підвищення освітнього і фахового рівня магістрів, особистісне самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- теоретичні засади соціально-педагогічного проектування та наукових основ управління такою діяльністю;
- особливості моніторингу педагогічних проектів у закладі освіти та ЗВО;
- особливості педагогічного проектування в гуртках, секціях;
- новітні технології управління педагогічними проектами в закладах освіти.
- основи із психології, педагогіки та інноваційного педагогічного досвіду, задля для успішної педагогічної діяльності;
- оцінювати навчальні досягнення студентів, учнів та результати впровадження проектної діяльності.

уміти:

- організувати педагогічне проектування в закладах освіти, стимулювати діяльність педагогів і батьків вихованців щодо участі в педагогічних проектах, ініціювати реалізацію у закладах освіти інноваційних педагогічних проектів; здійснювати експертизу різновиду проектів на основі компетентної моніторингової діяльності;

- ефективно і гнучко використовувати проектну діяльність у власній професійній діяльності;
- моделювати навчально-виховний процес у школі та у ЗВО зі застосуванням проектної діяльності;
- формувати досвід аналізу, самоаналізу та самооцінки педагогічних явищ і ситуацій;
- здійснювати інноваційну педагогічну діяльність;
- застосовувати сучасні ІКТ у навчально-виховному процесі школи та ЗВО ;
- здійснювати пошук і огляд інформації у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси: періодичні видання, бази даних, веб- сайти, портали;
- опрацьовувати інформаційні джерела для ознайомлення з перспективами упровадження проектної діяльності в школі та ЗВО;
- аналізувати перспективний досвід учителів школи, викладачів ЗВО для його подальшого творчого впровадження;
- працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи якості лідерства, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваного результату.
- усвідомлювати особистісно-професійну відповідальність за динаміку інноваційних процесів у закладах освіти, нести відповідальність за якість реалізованих у закладі освіти інноваційних соціально значущих педагогічних проєктів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ПРОЄКТНА ТЕХНОЛОГІЯ: ІСТОРІЯ ЇЇ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ

Поняття про проєкт. Історія та етапи розвитку методу проєктів у зарубіжній педагогічній теорії і практиці. Дж. Дьюї та К. Кілпатрик – засновники проєктного методу. Приклади сучасних моделей навчання на основі методу проєктів в деяких зарубіжних країнах. Досвід впровадження проєктного методу у вітчизняній освіті 20-х років ХХ сторіччя.

ТЕМА 2. МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Роль методу проєктів у освітньому процесі ЗВО. Практика реалізації методу проєктів у педагогічній діяльності А. Макаренка. Властивості проєктної діяльності: діяльність розробки проєкту, діяльність реалізації проєкту. Основні етапи послідовності реалізації методу проєктів у ЗВО. Декомпозиція проєкту. О. Леонтьєв та П. Гальперін про психологічні передумови проєктної діяльності у процесі навчання.

ТЕМА 3. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЄКТІВ

1.Різноманітні підходи до класифікації проєктів. Типи проєктів..Дослідні проєкти. Творчі проєкти. Пригодницькі, ігрові проєкти. Інформаційні проєкти. Практико-орієнтовані проєкти. Внутрішні та міжнародні проєкти. Проєкти за кількість учасників. Проєкти за тривалістю виконання.

ТЕМА 4. МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

Актуальність проєктних технологій. Суть методу проєктів, основні вимоги до проєктної діяльності. Процесуальні умови успішної реалізації проєктної технології. Коментентнісний підхід до проєктної технології на прикладі STEM проєкту.

ТЕМА 5. ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ. ЕТАПИ ПРОЄКТУ

Поняття про проєктний цикл (життєвий цикл проєкту). Характеристика основних етапів роботи над проєктом. Етап збору та обробки інформації. Джерела інформації. Визначення тематики проєкту. Визначення мети та формулювання завдань. Опис проєкту, його основних етапів, створення моделі. Моделювання (розробка гіпотез). Учасники та співучасники проєкту. Планування проєкту. Пошук методик і засобів виконання завдань. Очікувані результати проєкту. Визначення ефективності й корекція проєкту. Моніторинг або оцінювання проєкту. Характеристика основних методів проєктування та конструювання.

ТЕМА 6. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЄКТ. МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ

ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОЄКТІВ

Поняття про педагогічне проектування. Освітні проекти в ЗВО. Класифікація освітніх проєктів. Головні умови організації роботи над педагогічним проєктом, його структурні елементи. Основні етапи педагогічного проектування.

ТЕМА 7. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Практика реалізації організаційно-управлінських проєктів у сучасному закладі освіти: функції, завдання, очікувані результати. Шляхи керівництва освітнім проєктом: тематика, вимоги, параметри оцінювання проєкту. Схема оформлення проєкту: структура проєктної діяльності, паспорт проєктної діяльності, жанр проєкту. Переваги та недоліки застосування методу проєктів у навчальному процесі. Етапи педагогічного керівництва методом проєктів. Приклад проєктної діяльності на практиці (зразок). Методика підготовки та проведення творчого проєкту.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

I. Питання для обговорення

Поняття про проєкт. Різноманітні підходи до його формулювання. Історія виникнення методу проєктів. Етапи розвитку методу проєктів. Дж.Дьюї та К.Кілпатрік - засновники проблемного навчання та методу проєктів. Аналіз сучасних зарубіжних моделей навчання створених на базі методу проєктів. Практика застосування методу проєктів у вітчизняній педагогіці початку ХХ століття.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке проєкт?
2. Коли виник метод проєктів?
3. Кого із відомих педагогів вважають основоположником методу проєктів у педагогіці?
4. Охарактеризуйте етапи розвитку методу проєктів.
5. Хто із вітчизняних педагогів використовував метод проєктів у

педагогічній практиці?

III. Пошукові та творчі завдання

1. На основі узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду проектної діяльності в закладах освіти, розробіть:

- власний підтримуючий проект з проблематики охорони довкілля;
- авторський інноваційний проект (проблема: «можу-хочу-треба»);
- власний мікропроект з проблематики педагогізації сім'ї як соціальної інституції.

IV. Самостійна робота

1. Розробка проблемних питань до проекту.
2. Місце проектів у діяльності Дж. Локка.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Роль методу проектів у навчально-виховному процесі ЗВО. Проектна діяльність А. Макаренка (ФЕД). Властивості проектної діяльності: діяльність розробки проекту, діяльність реалізації проекту. Основні етапи послідовності реалізації методу проектів у ЗВО. Декомпозиція проекту. О. Леонтьєв та П. Гальперін про психологічні передумови проектної діяльності у процесі навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте роль та місце проектних технологій у навчальному процесі сучасного ЗВО.

2. А. Макаренко і проекти.
3. У чому суть проектної діяльності?
4. Що таке декомпозиція проекту?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Дж.Дьюї – засновник проблемного навчання.
2. Метод проектів у педагогічній діяльності Дж.Дьюї.
3. К.Кілпатрік про метод проектів.
4. Проектна діяльність А. Макаренка (ФЕД).

IV. Самостійна робота

1. Розробка та презентація структурного плану проекту.
2. Моделювання взаємопов'язаної діяльності викладача і учнів (студентів) під час проектної діяльності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЄКТІВ. ТИПИ ПРОЄКТІВ

I. Питання для обговорення

Різноманітні підходи до класифікації проєктів. Характеристика дослідних проєктів. Творчі проєкти, їх особливості. Пригодницькі, ігрові проєкти. Поняття про інформаційні проєкти. Практико-орієнтовані проєкти. Внутрішні та міжнародні проєкти. Проєкти за кількістю учасників. Проєкти за тривалістю виконання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. За якими критеріями класифікують проєкти?
2. У чому суть дослідних проєктів?
3. Що таке творчий проєкт?
4. У чому суть пригодницьких проєктів?
5. Розкрийте суть ігрових проєктів.
6. Що таке інформаційний проєкт? Його особливості.
7. Розкрийте суть практико-орієнтованих проєктів.
8. Міжнародний проєкт, його особливості.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробіть кластер конструктивних соціально-педагогічних проєктів, проведених освітянами регіону.
2. Європейські університети, їх вклад у розвиток та поширення методу проєктів.

IV. Самостійна робота

1. Розробити критерії аналізу моніторингових досліджень проєкту.
2. Моделювання взаємопов'язаної діяльності викладача і учнів (студентів) під час проєктної діяльності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

I. Питання для обговорення

Актуальність проєктних технологій. Суть методу проєктів, основні вимоги до проєктної діяльності. Процесуальні умови успішної реалізації проєктної технології. Компетентнісний підхід до проєктної технології на прикладі STEM проєкту.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Яке визначення можна дати поняттю «проєктна технологія»?

2. Проаналізуйте основні вимоги до проєктної діяльності.
3. У чому запорука успішної реалізації проєкту?
4. Що таке STEM проєкт?
5. Особливості застосування STEM проєкту у навчальному процесі ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Технологія STEM, її суть.
2. Міждисциплінарні зв'язки в технології STEM.
3. «Перевернуте навчання» як один із видів STEM проєкту.

IV. Самостійна робота

1. Що таке компетентнісний підхід?
2. У чому суть STEM проєкту?
3. Якими компетенціями повинні володіти викладачі в процесі роботи над STEM проєктом?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ЕТАПИ ПРОЄКТУ. ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ

I. Питання для обговорення

Поняття про проєктний цикл (життєвий цикл проєкту). Характеристика основних етапів роботи над проєктом. Етап збору та обробки інформації. Джерела інформації. Визначення тематики проєкту. Визначення мети та формулювання завдань. Опис проєкту, його основних етапів, створення моделі. Моделювання (розробка гіпотез). Учасники та співучасники проєкту. Планування проєкту. Пошук методик і засобів виконання завдань. Очікувані результати проєкту. Визначення ефективності й корекція проєкту. Моніторинг або оцінювання проєкту. Характеристика основних методів проєктування та конструювання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке «життєвий цикл проєкту»?
2. Основні етапи проєкту, їх характеристика.
3. Спробуйте запропонувати тематику кількох проєктів.
4. Що таке модель проєкту?
5. Схарактеризуйте основні методи проєктування.

III. Пошукові та творчі завдання

1. На основі результатів експертизи 2-3 інноваційних проєктів, спрямованих на розвиток соціальної зрілості школярів, студентів ЗВО доведіть правомірність їх віднесення до «інновацій – процесу» або до «інновацій – результату».

IV. Самостійна робота

1. Керівництво ЗВО не підписує кошторис проєкту проведення студентської наукової конференції (див. попереднє завдання) і вимагає скоротити вартість проєкту на 50%.

2. Виберіть альтернативні шляхи зменшення вартості з використанням певних стратегій для внесення змін у план проєкту.

3. Порівняйте їх і виберіть оптимальний.

4. Обґрунтуйте вибір стратегії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ПОНЯТТЯ ПРО ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЄКТ. МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОЄКТІВ

I. Питання для обговорення

Поняття про педагогічний проєкт. Освітні проєкти у ЗВО. Класифікація освітніх проєктів. Головні умови організації роботи над педагогічним проєктом, його структурні елементи. Основні етапи педагогічного проєктування.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке «педагогічний проєкт» та чим він відрізняється від інших видів проєктної діяльності?

2. Як класифікують освітні проєкти?

3. Схарактеризуйте структурні елементи педагогічного проєкту?

4. Схарактеризуйте основні етапи педагогічного проєктування.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Спираючись на найновіші наукові джерела, деталізуйте соціально-педагогічну характеристику 2-3 об'єктів соціально-педагогічного проєктування ЗВО або позашкільних закладів освіти.

IV. Самостійна робота

1. Проєкт проведення студентської наукової конференції, розрахований на 3 дні (пленарне і секційні засідання), який передбачає запрошення студентів з інших ЗВО України, видачу збірника наукових праць, культурну програму та фуршет.

- 1) Визначте перелік робіт і ресурсів із планування проєкту (розробіть таблиці ресурсів та робіт проєкту).
 - 2) Складіть план за етапами.
 - 3) Розрахуйте бюджет проєкту.
2. Складіть схему діяльності учасників проєкту (викладачів та студентів) під час використання методу проєктів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7-8

Тема. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ. ЗАХИСТ ПРОЄКТУ

I. Питання для обговорення

Практика реалізації організаційно-управлінських проєктів у сучасному закладі освіти: функції, завдання, очікувані результати. Тематика, вимоги, параметри оцінювання проєкту Методика підготовки та проведення творчого проєкту.

Презентація та захист проєкту.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте основні функції організаційно-управлінських проєктів.
2. Схарактеризуйте основні завдання організаційно-управлінських проєктів.
3. За якими критеріями оцінюється проєкт?

III. Пошукові та творчі завдання

Пропонується розробити та реалізувати педагогічний проєкт (у ньому розробники виступають одночасно і як студенти, які вивчають педагогічну науку, і як викладачі, які реалізують нові педагогічні ідеї). Пропонується самостійно обрати тематику проєкту. Заохочується робота малих студентських груп (2-3 особи) над реалізацією одного проєкту.

- 1) «Розвиток підприємницьких якостей студентів»;
- 2) «Засвоєння через гру складних теоретичних понять»;
- 3) «Профорієнтаційний проєкт «Цікава інженерія»».

Критерії оцінки роботи:

- оригінальність авторської розробки;
- обґрунтованість з точки зору педагогічної теорії;
- реалістичність авторської розробки;

- відповідність законам і принципам педагогічної системи.

IV. Самостійна робота

1. Складіть схему діяльності учасників проекту (викладачів та студентів) під час використання методу проектів.

2. Підготовка методичних матеріалів до проектної діяльності.

3. Розробити програму проекту за обраною темою.

Підготувати презентацію проектів у групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Управління проектами: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2003. 231 с.

2. Біла К. Ю. Інноваційна діяльність у ДОУ: *метод. посіб.* Миколаїв: ПЦ сфера, 2014. 161 с.

3. Грисюк Ю.С. Проектний та інвестиційний менеджмент: *навч. посіб.:* у 2 ч. Київ: НАДУ, 2008. Ч.1 Проектний менеджмент. 94 с.

4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ. Академвидав. 2004.

5. Касьянова О. М. Контрольно-аналітична діяльність керівника навчального закладу. Харків: Основа, 2014. 192 с.

6. Купенко О. В. Педагогічні проекти: *навч. посіб.* Суми: Сумський державний університет, 2015. 133 с.

7. Лінник О. О. Творче проектування в організації життєдіяльності шестирічок: *навч.-метод. посіб.;* Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ: Альма-матер, 2005. 178 с.

8. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: підручник / за заг. ред. Л. В. Ноздріної. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.

9. Освітні технології: *навч.-метод. посіб.* / О. М. Пехота, А.З. Кікєнко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.

10. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: *навч. посіб.* Київ., 2008. 343 с.

11. Практика реалізації педагогічних проектів: *навч.-метод. посіб. до курсу* / авт.-упоряд. І. В. Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 112 с.

12. Програма Intel® «Навчання для майбутнього». URL:

<http://http://iteach.com.ua/>

13. Проектна діяльність у школі / упор. М. Голубенко. Київ: Шкільний світ, 2017. 128 с.

14. Проектні технології у дошкільному навчальному закладі / Буракова Ю. Д. / Харків: Вид. гр. «Основа», 2009. 204 с.

15. Скрипник В. Проектування готовності вчителя до інноваційної діяльності. *Управління школою*. 2018. № 19-21. С. 65-94.

16. Технології проектування в практиці роботи загальноосвітнього навчального закладу: теоретико-практичний аспект. *Посібник*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 336 с.

17. Управління проектами і фандрайзинг у сфері освіти: *навч.-метод. посіб. до курсу* / авт.-упоряд. І.В. Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 140 с.

18. Управління проектами: процеси планування проектних дій: *підручник* / Чумаченко І. В., Морозов В. В., Доценко Н. В., Чередниченко А. М. Київ: КРОК, 2014. 673 с.

19. Черних О. Соціально-педагогічний проект: урок інтернет-безпеки. *Соціальний педагог*. 2016. № 4. С. 24-26.

Додаткова

1. Ващенко Л. Управління освітніми проектами. *URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/1411/>*

2. Гонtareва І. В. Управління проектами: *підручник*. Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. 444 с. *URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1493_44303809.pdf*

3. Єгорова І.В. Методичні засади вивчення курсу «Практика реалізації педагогічних проектів» у процесі магістерської підготовки. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного вищого закладу освіти» (20 березня 2020 року): збірник тез доповідей* / за заг. ред. д. екон. н., проф. Камінської Т.Г. Київ, 2020. С. 47-50.

4. Єгорова І.В. Проблема проектування навчального процесу у вищій школі. *Scientific Journal Virtus*.-Issue # 8, October, 2016, Published since 2014 /Cite Factor (Academic Scientific Journals); Scientific Indexing Services; International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF). С. 65-68

5. Желінська В. Проектна технологія: суть та досвід використання. *Директор школи*. 2008. № 45. С. 17-20.

6. Підласий І. П. Права без обов'язків. *Управління школою*. 2018. №

7-9. С. 12-19.

7. Придатко О.В. Освітні проекти та програми як об'єкт проектного менеджменту Управління розвитком складних систем. 2015. № 24. С. 42-48. URL: <http://urss.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-24/7.pdf>

8. Приходченко К. І. Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу. Харків: Основа, 2017. 160 с.

9. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

10. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej>.

11. Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні»: Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454. URL: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

12. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від від 26 грудня 2015 р. No848-VIII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnicnu-dijalnist>.

13. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

14. Про освіту: Закон України від 5.09.2017р. Київ: АЛЕПТА, 2018. 120 с.

15. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України: редакція від 01.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.

16. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. № 244. Урядовий кур'єр. 2015. No108. 18 червня.

17. Управління проектами: *навч. посіб.* / уклад.: Л. Є. Довгань, Г. А. Мохонько, І. П. Малик. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/19481/1/DMM_UP_2017.pdf

18. Хромчихіна О. О., Кармаліт О. Б. STEM-проекти для початкової школи. Харків: Вид. група «Основа», 2020. 95 [1].

3.5. УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ І ФАНДРАЙЗИНГ У СФЕРІ ОСВІТИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	14 год.	4 год	
	Практичні, семінарські		
	16 год.	6 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.	80 год.	
Підсумкова форма контролю: залік			

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу полягає у наданні магістрам теоретичних знань та практичних навичок з ефективного фінансового забезпечення та управління проектами в освітній сфері, впровадження проектів у практичну діяльність.

Завдання:

- формування у магістрів цілісного уявлення про фандрайзинг як практики залучення коштів на освітні проекти;
- формування професійних основ і комплексу знань про принципи фандрайзингу;
- ознайомлення із теоретичними основами фандрайзингу в освітній сфері, його базовими принципами реалізації;
- засвоєння знань про особливості організації фандрайзингової кампанії, її планування, реалізацію та оцінювання ефективності;
- оволодіння знаннями про етапи та інструменти складання проекту;
- застосування наукових методів проведення аналізу та оцінювання реалізованого проекту, визначення перспектив його продовження;
- теоретична і практична підготовка майбутніх викладачів ЗВО до організації проектної діяльності в освітньому просторі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- суть поняття фандрайзинг у сфері освіти;
- основні принципи, підходи та технології фандрайзингу;
- основні категорії фандрайзингу;
- вимоги та умови вибору виконавців проектів на конкурсних засадах;
- принципи, методи та прикладні інструменти організації інформаційного забезпечення виконання проекту та втілення (комерціалізації) його результатів;
- теоретичні засади соціально-педагогічного проектування та наукових основ управління такою діяльністю;
- особливості моніторингу педагогічних проектів у закладі середньої освіти та ЗВО;

- новітні технології фандрайзингу та управління педагогічними проєктами в закладах освіти;

- основи знань із психології, педагогіки та інноваційного педагогічного досвіду задля успішної педагогічної діяльності;

уміти:

- володіти практичними прийомами фандрайзингу;
- використовувати найефективніші стратегії та методики організації фандрайзингових проєктів у сфері освіти;

- ефективно контролювати хід втілення проєктів та управляти можливими змінами процесу;

- ефективно і гнучко використовувати проєктну діяльність у власній професійній діяльності;

- формувати досвід аналізу, самоаналізу та самооцінки педагогічних явищ і ситуацій;

- здійснювати інноваційну педагогічну діяльність;

- застосовувати сучасні ІКТ у навчально-виховному процесі закладів середньої та вищої освіти;

- здійснювати пошук і огляд інформації у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси: періодичні видання, бази даних, веб- сайти, портали;

- опрацьовувати інформаційні джерела для ознайомлення з перспективами впровадження фандрайзингу у школі та ЗВО;

- працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи якості лідерства, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваного результату;

- усвідомлювати особистісно-професійну відповідальність за динаміку інноваційних процесів у закладах освіти, нести відповідальність за якість реалізованих у закладі освіти інноваційних соціально значущих педагогічних проєктів;

- оцінювати навчальні досягнення студентів, учнів та результати впровадження фандрайзингу у сфері освіти.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ФАНДРАЙЗИНГУ

Визначення сутності фандрайзингу, його основних понять. Об'єкт та суб'єкт фандрайзингу. Основи фандрайзингу: принципи, завдання, напрями діяльності. Донори та способи взаємодії з ними (волонтери та філантропи). Правила успішного фандрайзингу. Помилки фандрайзингової діяльності.

ТЕМА 2. ФАНДРАЙЗИНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ПОШУКУ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ДОДАТКОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ОСВІТУ

Аналіз проблеми фінансування освіти в Україні. Фандрайзинг як технологія пошуку та залучення додаткових інвестицій в освіту. Відмінності між фандрайзингом і пошуком інвестицій (проектний та оперативний фандрайзинг). Умови реалізації фандрайзингу.

ТЕМА 3. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЄКТІВ. ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ. ЕТАПИ ПРОЄКТУ

Різноманітні підходи до класифікації проєктів. Характеристика дослідних проєктів. Творчі проєкти, їх особливості. Пригодницькі, ігрові проєкти. Поняття про інформаційні проєкти. Практико-орієнтовані проєкти. Внутрішні та міжнародні проєкти. Проєкти за кількістю учасників. Проєкти за тривалістю виконання. Поняття про проєктний цикл (життєвий цикл проєкту). Характеристика основних етапів роботи над проєктом. Етап збору та обробки інформації. Джерела інформації. Визначення тематики проєкту. Визначення мети та формулювання завдань. Опис проєкту, його основних етапів, створення моделі. Моделювання (розробка гіпотез). Учасники та співучасники проєкту. Планування проєкту. Пошук методик і засобів виконання завдань. Очікувані результати проєкту. Визначення ефективності й корекція проєкту. Моніторинг або оцінювання проєкту. Характеристика основних методів проєктування та конструювання.

ТЕМА 4. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЄКТ. МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОЄКТІВ

Поняття про педагогічний проєкт. Освітні проєкти у ЗВО. Класифікація освітніх проєктів. Головні умови організації роботи над педагогічним проєктом, його структурні елементи. Основні етапи педагогічного проєктування.

ТЕМА 5. ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

Теоретичні засади прийняття оперативних рішень. Оцінка ефективності інвестиційно-освітнього проєкту. Обґрунтування доцільності прийняття інвестиційних рішень розробки інвестиційно-освітнього проєкту.

ТЕМА 6. ОСВІТНІЙ ФАНДРАЙЗИНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ НА ПРАКТИЦІ

Привабливість інвестиційного проєкту. Етичні питання організації освітнього фандрайзингу. Пошук спонсорів.

ТЕМА 7. ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬО-ФАНДРАЙЗИНГОВИХ КАМПАНІЙ. ОСВІТНІЙ ЕНДАУМЕНТ

Поняття про освітні ендаумент-фонди. Спонсорський проєкт. Етапи визначення донорів. Основні причини участі спонсорів у проєктах. Матеріально-технічне забезпечення освітньо-фандрайзингових кампаній, сучасні технології проведення кампаній.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ
ФАНДРАЙЗИНГУ

I. Питання для обговорення

Визначення сутності фандрайзингу, його основних понять. Об'єкт та суб'єкт фандрайзингу. Основи фандрайзингу: принципи, завдання, напрями діяльності. Донори та способи взаємодії з ними (волонтери та філантропи). Правила успішного фандрайзингу. Помилки

фандрайзингової діяльності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке фандрайзинг?
2. Хто такий «донор»?
3. Що означає «спонсор»?
4. Схарактеризуйте об'єкт фандрайзингової діяльності.
5. Схарактеризуйте суб'єкт фандрайзингу.
6. Кого можна вважати волонтером?
7. Хто такий філантроп?
8. Схарактеризуйте основні правила успішного фандрайзингу.
9. Схарактеризуйте основні принципи фандрайзингу.
10. Схарактеризуйте основні напрями фандрайзингової діяльності.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Сутність фандрайзингу, його роль та сфери застосування в публічному секторі.
2. Благодійництво та основні його форми.
3. Елементи фандрайзингу в діяльності менеджера освіти.
4. Успішні моделі фандрайзингу.

IV. Самостійна робота

1. Скласти проєктну заявку із заповненням усіх елементів аплікаційної форми.
2. Розробка проблемних питань до проєкту.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

I. Питання для обговорення

Фандрайзинг як технологія пошуку та залучення додаткових інвестицій в освіту. Відмінності між фандрайзингом і пошуком інвестицій (проєктний та оперативний фандрайзинг). Умови реалізації фандрайзингу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке інвестиції?
2. Який механізм роботи інвестицій в освіті?
3. У чому відмінність між інвестиціями та фандрайзингом?
4. У чому суть проєктного фандрайзингу?
5. Розкрийте особливості оперативного фандрайзингу.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Етичні стандарти фандрайзингової діяльності.
2. Риси професійного фандрайзера та їх характеристика.
3. Проблема фандрайзингу у вищій освіті.
4. Сутність та перспективи розвитку фандрайзингу в Україні.

IV. Самостійна робота

1. Розробка та презентація структурного плану проєкту.
2. Провести експрес-опитування цільової аудиторії, виявити актуальну проблему.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЄКТІВ. ТИПИ ПРОЄКТІВ. ЕТАПИ ПРОЄКТУ. ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ

I. Питання для обговорення

Різноманітні підходи до класифікації проєктів. Характеристика дослідних проєктів. Творчі проєкти, їх особливості. Пригодницькі, ігрові проєкти. Поняття про інформаційні проєкти. Практико-орієнтовані проєкти. Внутрішні та міжнародні проєкти. Проєкти за кількість учасників. Проєкти за тривалістю виконання. Поняття про проєктний цикл (життєвий цикл проєкту). Характеристика основних етапів роботи над проєктом. Етап збору та обробки інформації. Джерела інформації. Визначення тематики проєкту. Визначення мети та формулювання завдань. Опис проєкту, його основних етапів, створення моделі. Моделювання (розробка гіпотез). Учасники та співучасники проєкту. Планування проєкту. Пошук методик і засобів виконання завдань. Очікувані результати проєкту. Визначення ефективності й корекція проєкту. Моніторинг або оцінювання проєкту. Характеристика основних методів проєктування та конструювання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке проєкт?
2. Що таке дослідницький проєкт?
3. У чому особливість творчого проєкту?
4. У чому суть практико-орієнтованих проєктів?
5. Спробуйте схарактеризувати основні етапи проєкту.
6. Розробіть гіпотезу проєкту.
7. Схарактеризуйте основні методи проєктування.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Благодійність і фандрайзинг: визначення термінів.

2. Благодійні акції, аукціон.

3. На основі узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду проектної діяльності в закладах освіти, розробіть:

- власний підтримуючий проєкт із проблематики охорони довкілля;
- авторський інноваційний проєкт (проблема: «можу-хочу-треба»);
- власний мікро-проєкт з проблематики педагогізації сім'ї як соціальної інституції.

IV. Самостійна робота

1. Моделювання взаємопов'язаної діяльності викладача і учнів(студентів) під час проектної діяльності.

2. Оцінити стейкхолдерів проєкту, проаналізувати можливості їх включення у проєкт.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ПОНЯТТЯ ПРО ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЄКТ. МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОЄКТІВ

I. Питання для обговорення

Методика реалізації педагогічних проєктів. Поняття про педагогічний проєкт. Освітні проєкти у ЗВО. Класифікація освітніх проєктів. Головні умови організації роботи над педагогічним проєктом, його структурні елементи. Основні етапи педагогічного проєктування.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке педагогічний проєкт, його відмінність від інших видів проєктів?

2. Схарактеризуйте особливості освітніх проєктів у ЗВО.

3. Як класифікують освітні проєкти?

4. Схарактеризуйте структурні елементи педагогічних проєктів.

5. Схарактеризуйте основні етапи педагогічного проєктування.

6. Схарактеризуйте особливості фандрайзингу у процесі педагогічного проєктування.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Піраміда фандрайзингу.

2. Правила успішного фандрайзингу.

3. Благодійні акції: вуличний збір.

4. Благодійні акції: лотерея. Інші види благодійних акцій.

5. Проєкт як засіб управління діяльністю і основа фандрайзингу.

IV. Самостійна робота

1. Використовуючи відкриті джерела інформації, вибрати трьох потенційних донорів, оцінити можливості отримання від них фінансування.
2. Підготувати звернення до донора.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

I. Питання для обговорення

Теоретичні засади прийняття оперативних рішень. Оцінка ефективності інвестиційно-освітнього проекту. Обґрунтування доцільності прийняття інвестиційних рішень розробки інвестиційно-освітнього проекту.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Опишіть механізм прийняття оперативних рішень.
2. За якими критеріями відбувається оцінювання інвестиційно-освітнього проекту?
3. Спробуйте обґрунтувати доцільність прийняття інвестиційного рішення.
4. Схарактеризуйте особливості розробки інвестиційно-освітнього проекту.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробіть кластер конструктивних соціально-педагогічних проєктів, проведених освітянами регіону.
2. Матриця фандрайзингу. Мотиви та стимули у фандрайзингу.
3. Загальні правила підготовки фандрайзингової стратегії та кампанії.
4. Фандрайзинг: поняття, цілі, сфера застосування.

IV. Самостійна робота

1. Скласти план реалізації та бюджет проекту. Розрахунки провести у табличній формі, для планування витрат за проектом використовувати відкриті джерела інформації (ціни на товари і послуги, ставки орендної плати, розміри оплати праці та ін.).
2. Розробити кількісні та якісні показники оцінювання результатів проекту.
3. Описати ризики та можливості реалізації проекту після завершення фінансування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ФАНДРАЙЗИНГУ

I. Питання для обговорення

Привабливість інвестиційного проєкту. Етичні питання організації освітнього фандрайзингу. Пошук спонсорів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Опишіть основні умови привабливості проєкту для потенційних спонсорів.

2. Які основні етичні питання слід враховувати у процесі реалізації проєкту?

3. У чому особливості організації фандрайзингу в освітній сфері?

4. Чим потрібно керуватися у процесі пошуку спонсорів на освітній проєкт?

III. Пошукові та творчі завдання

1. На основі результатів експертизи 2-3 інноваційних проєктів, спрямованих на розвиток соціальної зрілості школярів, студентів доведіть правомірність їх віднесення до «інновацій – процесу» або до «інновацій – результату».

2. Організаційний і індивідуальний фандрайзинг.

3. Види і форми технологій методів фандрайзингу.

4. Благодійна діяльність комерційних структур: пріоритети, види.

5. Оцінка некомерційного проєкту: експертиза, оцінка ефективності.

IV. Самостійна робота

1. Складіть схему діяльності учасників проєкту (викладачів та студентів) під час використання методу проєктів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7-8

Тема. ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬО-ФАНДРАЙЗИНГОВИХ КАМПАНІЙ. ОСВІТНІЙ ЕНДАУМЕНТ. ЗАХИСТ ПРОЄКТУ

I. Питання для обговорення

Поняття про освітні ендаумент-фонди. Спонсорський проєкт. Етапи визначення донорів. Основні причини участі спонсорів у проєктах. Матеріально-технічне забезпечення освітньо-фандрайзингових кампаній, сучасні технології проведення кампаній. Презентація та

захист проєкту.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «ендаумент-фонди».
2. Що таке «спонсорський проєкт»?
3. Схарактеризуйте основні етапи визначення донорів.
4. Схарактеризуйте основні причини участі спонсорів у проєктах.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Пропонується розробити та реалізувати педагогічний проєкт (у ньому розробники виступають одночасно і як студенти, які вивчають педагогічну науку, і як викладачі, які реалізують нові педагогічні ідеї). Пропонується самостійно обрати тематику проєкту. Заохочується робота малих студентських груп (2-3 особи) над реалізацією одного проєкту:

- «Розвиток підприємницьких якостей студентів»;
- «Засвоєння через гру складних теоретичних понять»;
- «Профорієнтаційний проєкт «Цікава інженерія»».

Критерії оцінки роботи:

- 1) оригінальність авторської розробки;
 - 2) обґрунтованість з точки зору педагогічної теорії;
 - 3) реалістичність авторської розробки;
 - 4) відповідність законам і принципам педагогічної системи.
2. Підходи та правила роботи з грантодаючими організаціями.
 3. Інтернет-фандрайзинг: види, специфіка планування та реалізації.
 4. Робота з приватними пожертвами: види, особливості, правила.
 5. Зарубіжний досвід фінансування освіти.
 6. Проблеми фінансування системи освіти в Україні.

IV. Самостійна робота

1. Підготовка методичних матеріалів до проєктної діяльності.
2. Розробити програму проєкту за обраною темою.
3. Підготувати презентацію розробленого проєкту загальним обсягом не менше 20 слайдів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бабій О. Я. Посібник з фандрейзингу для бізнес-об'єднань: *посібник*. Київ, 2017. 168 с.
2. Бабій О. Я., Петрик О. В., Скорохода М. Р. Гранти 2017. Каталог донорських організацій: *навч.-практ. посіб.* Бурштин: Клуб сталого бізнесу, 2017. 89 с
3. Батенко Л. П. Управління проектами: *навч. посіб.* / Л. П. Батенко, О. А. Загородніх, В. В. Ліщинська. Київ: КНЕУ, 2003. 231с.
4. Грисюк Ю. С. Проектний та інвестиційний менеджмент: *навч. посіб.* у 2 ч. / Грисюк Ю. С. Київ: НАДУ, 2008. Ч.1 Проектний менеджмент. 94 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
6. Кобзарев О. Фандрейзинг: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 84 с.
7. Купенко О. В. Педагогічні проекти: *навч. посіб.* Суми: Сумський державний університет, 2015. 133 с.
8. Лінник О. О. Творче проектування в організації життєдіяльності: *навч.-метод. посіб.* Луганськ: Альма-матер, 2005. 178 с.
9. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: *підручник* / за заг. ред. Л. В. Ноздріної. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
10. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
11. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: *навч. пос.* Київ, 2008. 343 с.
12. Практика реалізації педагогічних проектів: *навч.-метод. посіб. до курсу* / авт.-упоряд. І. В. Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 112 с.
13. Технології проектування в практиці роботи загальноосвітнього навчального закладу: теоретико-практичний аспект: *посібник*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 336 с.
14. Управління проектами і фандрайзинг у сфері освіти: *навч.-метод. посіб. до курсу* / авт.-упоряд. І. В. Єгорова. Івано-Франківськ,

2021. 140 с.

15. Управління проектами: процеси планування проектних дій: *підручник* / Чумаченко І. В., Морозов В. В., Доценко Н. В., Чередниченко А. М. Київ: КРОК, 2014. 673 с.

16. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг: *навч. посіб.* 2-е вид., з доопрац. та допов. Київ: Алерта, 2015. 272 с.

Додаткова

1. Агенція Європейських Інновацій. URL: <http://www.eeca-ict.eu>

2. Американські ради з міжнародної освіти. URL: <http://www.americancouncils.org.ua/>

3. Боднарчук І. Фандрайзинг як система пошуку джерел фінансування для громадських організацій: український та зарубіжний досвід. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2014/fandrajzjnh-yak-systema-poshuku-dzherel-finansuvannya-dlya-hromadskyh-orhanizatsij-ukraj-inskyj-ta-zarubizhnyj-dosvid/>

4. Ващенко Л. Управління освітніми проектами. URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/1411/>

5. Гонтарева І. В. Управління проектами: *підручник* Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. 444 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1493_44303809.pdf

6. Єгорова І. В. Методичні засади вивчення курсу «Практика реалізації педагогічних проектів» у процесі магістерської підготовки. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного вищого закладу освіти»* (20 березня 2020 року): збірник тез доповідей / за заг. ред. д.екон.н., проф. Камінської Т. Г. Київ, 2020. С. 47-50.

7. Єгорова І. В. Проблема проектування навчального процесу у вищій школі/*Scientific Journal Virtus*.-Issue # 8, October, 2016. Published since 2014 /Cite Factor (Academic Scientific Journals); Scientific Indexing Services; International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF). С. 65-68.

8. Желінська В. Проектна технологія: суть та досвід використання *Директор школи*. 2008. № 45. С. 17-20.

9. Климчук І. О. Теорія і технології реалізації інвестиційних механізмів у шкільній освіті: *посіб.* Київ: Педагогічна думка, 2014. 87 с. URL:

10. Придатко О. В. Освітні проекти та програми як об'єкт проектного

менеджменту. *Управління розвитком складних систем*. 2015. № 24. С. 42-48. URL: <http://urss.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-24/7.pdf>

11. Приходченко К. І. Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу. Харків: Основа, 2017. 160 с.

12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

13. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від від 26 грудня 2015 р. №848-VIII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnicnu-dijalnist>.

14. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

15. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України: редакція від 01.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.

16. Рамкова програма партнерства між урядом України та Організацією об'єднаних націй на 2018-2022 роки. 84 с.

17. Управління проектами: *навч. посіб.* / уклад.: Л. Є. Довгань, Г. А. Мохонько, І. П. Малик. Київ: КІП ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/19481/1/DMM_UP_2017.pdf

18. Хромчихіна О. О., Кармаліт О. Б. STEM-проекти для початкової школи. Харків: Вид. група «Основа», 2020. 95 [1].

19. Щукін Б. М. Аналіз інвестиційних проектів. Київ: МАУП, 2002. 214 с.

3.6. ДИДАКТИЧНІ СИСТЕМИ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Лекції		
	14 год.	4 год.	
	Практичні, семінарські		
	16 год.	6 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.	80 год.	
Вид контролю: екзамен			

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: ознайомити магістрантів зі змістом дидактичних систем у вищій школі, структурою різних видів навчальних планів, програм, сформувані практичні уміння щодо реалізації у закладах вищої освіти різних видів, форм і методів проведення навчальних занять.

Завдання:

- сприяти оволодінню магістрантами дидактичних основ сучасної педагогічної науки, розвитку професійного мислення,
- готувати до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками необхідними для ефективної роботи у ЗВО.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- сутність і зміст дидактичних систем, концепцій і моделей навчання;
- нормативні документи з організації дидактичного процесу у ЗВО;
- структурні компоненти дидактичних технологій і засоби їх реалізації;
- загальну схему розробки дидактичних систем; види, форми і методи навчальних занять;
- технологію розробки тестів контролю ефективності пізнавальної діяльності.

уміти:

- визначати структуру змісту навчання за навчальною дисципліною;
- розробляти проекти навчального плану і навчальної програми, проводити структурування навчального матеріалу, визначати цілі навчання за певним структурним елементом;
- конструювати і реалізовувати дидактичні технології; визначати методи та засоби навчання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ОСНОВИ ДИДАКТИКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Поняття «дидактика». Структура педагогічного процесу у ЗВО. Закони та закономірності навчання у ЗВО. Цілі професійної освіти, зміст навчання у вищій школі та дидактичні навчальні комплекси.

ТЕМА 2. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ЗВО: СТАНДАРТИ, ХАРАКТЕРИСТИКИ, КАТЕГОРІЇ, ПРОГНОЗУВАННЯ, МОДЕЛІ

Педагогічна система ЗВО. Взаємозв'язок навчального процесу зі стандартизацією освіти. Концепція безперервної освіти. Поняттєво-категоріальний апарат системи освіти.

ТЕМА 3. ДИДАКТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Функції науково-педагогічного працівника. Конструювання навчального процесу. Поняття «освітня технологія», структура та види педагогічних технологій. Аспекти педагогічних технологій.

ТЕМА 4. ЗАКОНИ, ЗАКОНОМІРНОСТІ, МЕТОДИ, ЗАСОБИ ТА ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ

Основні завдання педагогічного процесу у ЗВО. Педагогічний процес у ЗВО відповідно до етапів функціонування. Закони, закономірності, принципи, методи та використання засобів навчання.

ТЕМА 5. ВИДИ І СТИЛІ НАВЧАННЯ

Поняття «вид навчання», «стиль навчання». Мета видів і стилів навчання. Позитивні сторони та труднощі організації навчання.

ТЕМА 6. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ

Форми організації навчання у вищій школі, методики їх підготовки та проведення. Дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу. Основні критерії оцінювання якості роботи на заняттях. Структура науково-методичного забезпечення та форми методичної роботи.

ТЕМА 7. ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ ТА НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА СТРУКТУРУВАННЯ МАТЕРІАЛУ

Нормативні документи, що визначають зміст освіти. Поняття «навчальний план», «індивідуальний навчальний план», «навчальна програма». Система планування і організації навчального процесу.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ОСНОВИ ДИДАКТИКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

I. Питання для обговорення

Поняття дидактики. Організація процесу навчання у ЗВО. Функції процесу навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Поняття дидактики вищої школи.
2. Етапи процесу навчання.
3. Сутність навчальної діяльності студентів.
4. Зовнішні критерії ефективності процесу навчання.
5. Завдання дидактики вищої школи.
6. Функції процесу навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Сформулюйте визначення дидактики.
2. Розкрийте сутність функцій дидактики.
3. Чим відрізняються поняття «викладання» та «учіння»?
4. Назвіть етапи процесу навчання.
5. Розкрийте сутність навчальної діяльності студентів.
6. Схарактеризуйте зовнішні критерії ефективності процесу навчання.
7. Прокоментуйте завдання дидактики вищої школи.

IV. Самостійна робота

1. Складові системи галузевих стандартів вищої освіти.
2. Обґрунтувати головні завдання методик викладання у вищій школі.
3. Вплив університетської освіти на економічне зростання країни.
4. Визначити вплив інформатизації на сферу вищої освіти України та схарактеризувати тенденції генезису дидактики вищої школи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ЗВО:
СТАНДАРТИ, ХАРАКТЕРИСТИКИ, КАТЕГОРІЇ, ПРОГНОЗУВАННЯ,
МОДЕЛІ

I. Питання для обговорення

Педагогічна система ЗВО як сукупність відносно самостійних елементів. Взаємозв'язок навчального процесу зі стандартизацією освіти. Залежність системи освіти від зовнішніх обставин соціально-економічного та соціально-культурного походження. Концепція безперервної освіти; поняттєво-категоріальний апарат системи освіти. Функціонування фахівця не лише в умовах сучасного виробництва, а й в умовах виробництва майбутнього.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Педагогічна система ЗВО зарубіжжя.
2. Поняття «стандартизація освіти» в нормативних документах та науковій літературі.
3. Характеристика педагогічної системи у закладах вищої освіти різного спрямування.
4. Категоріально-поняттєвий апарат стандарту вищої освіти, зокрема спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.
5. Розмежуйте поняття: «формальне професійне навчання» і «неформальне професійне навчання».
6. Історія формування української вищої педагогічної системи (регіональний і загальноукраїнський аспекти).

III. Пошукові та творчі завдання

1. Порівняльна характеристика педагогічної системи ЗВО в різні часові періоди.
2. Доповідь із представленням презентації на тему «Система вищої педагогічної освіти в країнах світу» (країна за вибором студента).
3. Соціально-економічні та соціально-культурні чинники впливу на розвиток вищої педагогічної освіти в Україні.
4. Вимоги роботодавців щодо компетентностей фахівця у галузі вищої освіти.
5. Моделі педагогічної освіти та їх характеристика.

IV. Самостійна робота

1. Скласти кросворд до теми.
2. Проаналізувати статтю у періодичній пресі з проблеми.
3. Скласти тести до теми.
4. Схарактеризуйте зовнішні критерії взаємозв'язку освітнього процесу зі стандартизацією освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ДИДАКТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

I. Питання для обговорення

Методичні вимоги до науково-педагогічного працівника. Конструювання навчального процесу. Поняття «освітня технологія», структура та види педагогічних технологій. Аспекти педагогічних технологій, традиційні та інноваційні технології навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Ознаки технологічності освітнього процесу.
2. Структура педагогічної технології.
3. Види педагогічних технологій.
4. Технологія дистанційного навчання.
5. Технологія модульного навчання.
6. Принцип модульності.
7. STEM-освіта та її реалізація у закладах вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте значення терміну «педагогічна технологія».
2. Схарактеризуйте етапи становлення та розвитку педагогічних технологій.
3. Структурні компоненти технології навчання.

IV. Самостійна робота

1. Розкрийте сутність, мету і завдання особистісно орієнтованої технології навчання.
2. Проаналізуйте основні положення технології дистанційного навчання.
3. Розкрийте особливості технології модульного навчання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ЗАКОНИ, ЗАКОНОМІРНОСТІ, МЕТОДИ, ЗАСОБИ ТА ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ

I. Питання для обговорення

Основні завдання педагогічного процесу у закладі вищої освіти. Педагогічний процес у ЗВО відповідно до етапів функціонування.

Закони, закономірності, принципи, методи та використання засобів навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність терміну «закон навчання».
2. Схарактеризуйте основні закони дидактики.
3. Порівняйте закони та закономірності навчання.
4. Назвіть класифікацію закономірностей навчання.
5. Схарактеризуйте групу загальних закономірностей процесу навчання.
6. Назвіть конкретні закономірності процесу навчання.
7. Розкрийте значення терміну «принципи навчання».
8. Назвіть систему принципів навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте зміст зовнішніх закономірностей процесу навчання.
2. Проаналізуйте внутрішні закономірності процесу навчання.
3. Порівняйте об'єктивні та суб'єктивні закономірності процесу навчання.
4. Розкрийте сутність принципів навчання.
5. Проаналізуйте, який принцип є провідним у педагогічній системі? (Практична робота: реферування статті).

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати статтю у періодичній пресі відповідно до теми (з представленням презентації).
2. Оформити наукову статтю із запропонованих тем: «Методи навчання у закладах вищої освіти: позитивні та негативні сторони», «Особливості впровадження різноманітних онлайн платформ задля контролю якості знань студентів», «Принципи навчання та чинники їх змін».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ВИДИ І СТИЛІ НАВЧАННЯ

I. Питання для обговорення

Поняття «вид навчання», «стиль навчання». Мета видів і стилів навчання, позитивні сторони та труднощі організації видів навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Пояснювально-ілюстративне навчання.

2. Проблемне навчання.
3. Програмоване навчання.
4. Репродуктивний стиль навчання.
5. Творчий стиль навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Назвіть види навчання.
2. Порівняйте догматичне та пояснювально-ілюстративне навчання.
3. Назвіть характерні особливості проблемного навчання.
4. Назвіть особливості програмованого навчання.
5. Розкрийте поняття «стиль навчання».
6. Зробіть порівняльний аналіз репродуктивного та творчого стилів навчання.
7. Назвіть характерні ознаки емоційно-ціннісного стилю навчання. (Практична робота: визначити вид та стиль навчання за прикладом).

IV. Самостійна робота

Дібрати приклади різних видів та стилів навчання з демонстрацією.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНІЙ
ВИЩІЙ ШКОЛІ

I. Питання для обговорення

Форми організації навчання у вищій школі. Методики їх підготовки та проведення. Дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу. Критерії оцінювання якості роботи на заняттях, структура науково-методичного забезпечення та форми методичної роботи. Диференціація навчання з урахуванням здобувачів вищої освіти з особливими фізичними потребами.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.
2. Рольові ігри як форма навчання.
3. Комунікативні процеси у навчанні.
4. Самостійна робота студентів як умова формування розумової самостійності майбутніх викладачів.
5. Форми контролю офлайн і онлайн навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати статистичні дані щодо форм контролю сайту дистанційного навчання університету (структурний підрозділ за вибором студента).

2. Оформити самоаналіз/взаємоаналіз проведеного навчального заняття під час проходження практики.

3. Презентувати особливості інклюзивної освіти у ЗВО України та закордоння (країна за вибором студента).

IV. Самостійна робота

1. Оформити тези на запропоновані теми: «Форми організації навчання у вищій школі Західної Європи», «Особливості форм контролю якості знань студентів: Україна та зарубіжжя», «Форми навчальної діяльності студентів у позааудиторній роботі» (з можливою презентацією).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. КОНЦЕПЦІЇ ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ

I. Питання для обговорення

Класифікація груп концепцій. Реформаторська педагогіка в оцінці українських науковців. Напрями та педагогічні теорії в історії вищої школи.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Традиційна система навчання.
2. Педоцентристська концепція.
3. Концепція трудової школи.
4. Концепція школи дії.
5. Сучасні концепції навчання у закладах вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте основні положення теорії Й.Ф.Гербарта.
2. Проаналізуйте недоліки педагогічної системи Й.Ф. Гербарта.
3. Схарактеризуйте педоцентристську систему Дж. Дьюї.
4. Схарактеризуйте сучасні дидактичні концепції.

IV. Самостійна робота

1. Основи Монтессорі-педагогіки.
2. Теорія вальдорфської школи.
3. Теорія вільного виховання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ ТА НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА СТРУКТУРУВАННЯ МАТЕРІАЛУ

I. Питання для обговорення

Функції та компоненти програми навчальної дисципліни, прогностичні завдання, зміст навчальних програм. Поняття «навчальна література», її функції, вимоги до навчальної літератури. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти у навчальних планах та програмах.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Зміст освіти у закладах вищої освіти.
2. Проектування змісту навчання у ЗВО.
3. Професіограма викладача закладу вищої освіти.
4. Нормативні документи, що визначають зміст освіти.
5. Програма навчальної дисципліни, її зміст та структурування матеріалу.
6. Навчальна література.
7. Зміст стандартизації вищої професійно-педагогічної освіти у навчальних планах та програмах.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте сутність терміну «зміст освіти». Назвіть основні компоненти змісту освіти.
2. Яка різниця між навчальним планом і навчальною програмою?
3. Назвіть принципи побудови навчальних планів.
4. Які вимоги висувають до складання програми навчальної дисципліни? (Практична робота під час проходження практики: складання навчального плану; розробка робочої програми навчальної дисципліни).

IV. Самостійна робота

1. Порівняйте відмінність між навчальним підручником, навчальним та навчально-методичним посібником?
2. Схарактеризуйте особливості структурування навчального підручника.
3. Назвіть позитивні та негативні аспекти використання електронних підручників.

4. Оформити презентаційну доповідь щодо професіограми фахівця ЗВО/змісту та структури навчальної дисципліни/ (за вибором студента).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: *підручник*. Київ: КНЕУ, 2004.

2. Дуткевич Т. В. Психологічні основи використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки спеціалістів з вищою освітою. *Використання інтерактивних та мультимедійних засобів у підготовці педагога: Зб. наук. праць*. Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2003. 97 с.

3. Карамушка Л. М. Психологія управління закладом середньої освіти: *монографія*. Київ: Ніка-Центр, 2000. 332 с.

4. Карамушка Л. М., Залигіна М. П. Використання інтерактивних технік у процесі підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій до управління: *метод. реком.* Київ; Рівне, 2003. 20 с.

5. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: *навч. посіб.* Київ: Либідь, 2004. 424 с.

6. Коломінський Н. Л. Психологія педагогічного менеджменту. Київ: МАУП. 2002. 163 с.

7. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): *монографія*. Київ: МАУП, 2000.

8. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: *навчальний посібник* / за заг. ред. О. Г. Мороза. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. 337 с.

9. Освітні технології: *навч.-метод. посіб.* / за заг. ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2002. 255 с.

10. Педагогіка / за ред. А. М. Алексюка. Київ: Вища школа, 1985. 295 с.

11. Педагогічний словник / за ред. Ярмаченка М. Д. Київ: Педагогічна думка, 2001. 516 с.

12. Самухов С., Стражнікова І. Самостійна робота студентів як умова формування розумової самостійності майбутніх викладачів. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки імені Б.Ступарика. № 24*. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. С. 47-50.

13. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: *навч. посібник*. Київ: Вища шк., 2004. 335 с.
14. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: 2000. 210 с.
15. Стражнікова І. В. Дидактичні системи у вищій освіті: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ: «НАІР», 2016. 108 с.
16. Стражнікова І. В. Інформаційні технології в інформаційно-навчальному середовищі сучасних ЗВО. *Матеріали Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного вищого закладу освіти»* (Київ, 22 березня 2019 року). С. 96-98. Електронний ресурс: офіційний сайт Київського кооперативного інституту бізнесу і права.
17. Стражнікова І. В. Організація системи навчання для українських студентів у закладах вищої освіти європейських країн (30-ті роки ХХ століття). *Virtus: Scientific Journal* (Канада, Монреаль), 2019. № 36. С. 126-128.
18. Стражнікова І. В. Особливості, переваги й недоліки дистанційного навчання в українських ЗВО. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика»*. Харків: «Стиль-Издат», 2018. С. 116-119.
19. Стражнікова І. Характеристика операційно-діяльнісного компоненту процесу навчання в дослідженнях Західного регіону України другої половини ХХ – початку ХХІ століття. *Педагогічний альманах: зб. наук. праць*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. Випуск 29. С. 268-273.
20. Стражнікова І., Чопик Ю. Зарубіжна реформаторська педагогіка в оцінках українських науковців другої половини ХХ – початку ХХІ століття: *монографія*. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 264 с.
21. Ябчанка Р., Стражнікова І. Позитивні та негативні сторони використання інноваційних технологій у навчальному процесі закладів вищої освіти. *Матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»* (Переяслав-Хмельницький, 28 листопада 2018 р.). С. 429-431. URL: <http://confscientific.webnode.com.ua>

Додаткова

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: *підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів*. Міжнародний фонд «Відродження». Київ: Либідь, 1998. 560 с.
2. Бутенко Н. Ю. Педагогічна практика: підготовка та реалізація: *навч. посіб.* / за заг. ред. Н. Ю. Бутенко. Київ: КНЕУ, 2005. 184 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *методичний посібник для студентів магістратури*. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
4. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: *навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни* / В.А. Козаков, М.В.Артюшина, О.М.Котикова та ін. / за заг. ред. В.А. Козакова / Київ: КНЕУ, 2003. 829 с.

3.7. ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: екзамен	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у магістрантів системи знань про зміст, методи, форми педагогічного контролю у ЗВО та практичних умінь і навичок їхнього застосування на практиці.

Завдання:

- оволодіння теоретичними і практичними основами педагогічного контролю, необхідними для професійної діяльності викладача вищої школи;

- формування розуміння сутності і значення педагогічного контролю в освітньому процесі ЗВО та готовності до його практичного здійснення;

- формування знань, умінь, досвіду застосування конструктивних способів здійснення педагогічного контролю у ЗВО;

- виховання відчуття відповідальності за об'єктивне оцінювання знань здобувачів освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- предмет, завдання, основні категорії навчальної дисципліни;

- сутність Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS);

- зміст, завдання, методику проведення діагностики та оцінювання знань студентів;

- закони, закономірності, принципи здійснення педагогічного контролю в системі вищої освіти;

- основні види і методи здійснення педагогічного контролю в системі вищої освіти;

- сутність рейтингової системи оцінювання знань студентів;

- проблеми і методи дослідження педагогічного контролю в системі вищої освіти;

- класифікацію, форми і методи побудови тестових завдань.

уміти:

- проводити комп'ютерне тестування та обробку його результатів;

- користуватися шкалою оцінювання ECTS;

- будувати рейтинг здобувачів освіти;

- здійснювати різні форми контролю знань студентів ЗВО;
- здійснювати педагогічне стимулювання самостійної роботи студентів;
- аналізувати причини неуспішності студентів у навчанні та визначати дидактичні засоби боротьби з невдачами.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

Предмет і завдання навчальної дисципліни «Педагогічний контроль у системі вищої освіти». Педагогічний суб'єктивізм та його причини. Сутність і співвідношення понять «контроль», «діагностика», «результати навчання».

ТЕМА 2. ЗМІСТ, ФОРМИ, ВИДИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Принципи контролю успішності студентів (об'єктивність, систематичність, гласність та ін.). Види і функції педагогічного контролю. Види оцінювання і методи контролю знань студентів. Значення, функції, об'єкт педагогічного контролю.

ТЕМА 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ТА ВІДМІТКИ

Поняття «оцінки» як результату і як процесу. Співвідношення оцінки і відмітки. Об'єктивність оцінки. Підходи критерії, принципи оцінки результатів навчання. Суб'єктивність оцінювання. Заохочення і покарання як методи стимулювання. Педагогічна оцінка як стимул. Ефективність педагогічної оцінки.

ТЕМА 4. ЄВРОПЕЙСЬКА КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНА СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ (ECTS).

Сутність, зміст, особливості ECTS. Базові елементи системи ECTS: інформація, взаємна угода, використання кредитів. Основні документи ECTS: інформаційний і навчальний пакети. Принципи, шляхи і засоби

адаптації кредитів ECTS у вищу освіту України. Узгодження і поєднання національних компонентів вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу щодо створення Зони європейської вищої освіти.

ТЕМА 5. ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ (КМСОНП) У ЗВО УКРАЇНИ

Проблема запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ЗВО. Технології застосування елементів Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS) у системі вищої освіти України.

ТЕМА 6. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ТЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОНДОНОМ

Етапи розвитку педагогічного тестування у зарубіжжі та в Україні. Правила підготовки матеріалів для тестового контролю. Межі застосування тестового контролю в педагогіці. Особливості теорії педагогічних вимірів (ITR).

ТЕМА 7. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ КОНСТРУЮВАННЯ ТЕСТІВ

Педагогічний тест і тестове завдання. Інтерпретація результатів нормативно-орієнтованого й критеріально-орієнтованого тестування. Особливості тестування як засобу оцінювання результатів навчання.

ТЕМА 8. ЗМІСТ І ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ТЕСТУВАННЯ

Основні положення сучасної теорії конструювання тестів. Педагогічний тест. Тестове завдання. Педагогічне тестування. Вхідне тестування. Інтерпретація результатів тестування (нормативно-орієнтоване, критерійно-орієнтоване та ін.). Особливості тестування як засобу оцінювання результатів навчання. Тести досягнень і тести здібностей. Соціально-етичні аспекти тестування.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

I. Питання для обговорення

Сутність і співвідношення понять «діагностика», «контроль», «оцінювання якості знань», «результати навчання». Контроль у системі навчання, вимоги до нього, засоби контролю. Загальні критерії оцінювання. Рівні навчальних досягнень студентів. Педагогічний суб'єктивізм та його причини.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити зв'язок навчальної дисципліни «Педагогічний контроль у системі вищої освіти» з курсами психології, педагогіки, методики навчання.

2. Визначити мету вивчення дисципліни «Педагогічний контроль у системі вищої освіти».

3. Що таке контроль у системі освіти, вимоги до нього, засоби контролю?

4. Розкрити сутність загальних критеріїв оцінювання (уміння, навички, знання).

5. Що таке педагогічний суб'єктивізм, які його причини?

6. Показати співвідношення між поняттями «контроль» і «діагностика».

7. Що передбачає характеристика ступеня засвоєння змісту навчання та якостей студента, які формуються у процесі навчання?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити схему-модель «Контроль і оцінювання в системі вищої освіти України: основні інноваційні тенденції».

2. Підготувати презентацію на тему «Переваги застосування навчального рейтингу».

3. Розкрити у схематичному вигляді види тестового контролю знань студентів.

4. Показати у вигляді схеми сутність і характер конфліктів у ЗВО, які спричинені недосконалістю системи оцінювання знань.

5. Проаналізувати статтю Ляшова Н., Співакова О. «Оцінювання знань студентів методом тестування» (*Рідна школа*. 2000. №4. С. 69 – 71)

та порівняти підходи до розв'язання проблем, які запропонували автори, з сучасними вимогами до тестування.

6. Підготуватися до участі у диспуті «Критерії оцінювання якості знань студентів».

IV. Самостійна робота

1. Розробити модель-схему «Контроль і оцінювання в системі вищої освіти України: інноваційні тенденції та виклики».

2. Зробити огляд педагогічної преси про актуальні проблеми здійснення педагогічного контролю у ЗВО.

3. Дібрати літературу до однієї з тем лекційних або практичних занять.

4. Підготувати наукову статтю на одну з тем: «Проблема співвідношення понять «контроль», «діагностика», «результати навчання»; «Актуальні проблеми організації контролю студентів у ЗВО»; «Педагогічний суб'єктивізм оцінювання знань студентів: причини і наслідки».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ПСИХОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ТА ВІДМІТКИ

I. Питання для обговорення

Поняття оцінки як результату і як процесу. Співвідношення оцінки і відмітки. Поняття парціальної оцінки. Об'єктивність оцінки. Чинні підходи, критерії, принципи оцінки результатів навчання. Суб'єктивні тенденції оцінювання. Стимулювання щодо отримання оцінки, відмітки. Заохочення і покарання як методи стимулювання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити сутність оцінки як результату і як процесу навчання.

2. Показати співвідношення оцінки та відмітки.

3. Розкрити сутність поняття парціальної оцінки (за Б. Ананьєвим).

4. Що таке «об'єктивність оцінки»?

5. Розкрити чинні підходи до оцінки результатів навчання та її критерії і принципи.

6. З'ясувати суб'єктивні тенденції оцінювання.

7. У чому полягає сутність стимулювання до отримання оцінки, відмітки?

8. У чому сутність заохочення і покарання як методів стимулювання?

9. Як слід розуміти педагогічну оцінку як стимул та як ефективність освітнього процесу.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати інформаційний проєкт «Особливості конструювання контрольних модулів».

2. Підготувати експерт-повідомлення: «Дидактична ефективність рейтингової системи контролю знань».

3. Показати у структурному вигляді етапи та рівні проведення моніторингу якості освіти.

4. Підготуватися до участі в диспуті «Здобутки і прогалини чинної системи оцінювання знань студентів ЗВО».

5. Підготувати матеріал для обговорення проблеми «Методика і технологія тестування у ЗВО: здобутки і прогалини».

6. Підготувати інформацію до участі в диспуті «Процедура проведення іспитів очима студента і викладача».

7. Підготуватися до участі у диспуті «Правила проведення іспитів: шляхи вдосконалення».

8. Розробити проєкт щодо оптимальної процедури проведення іспитів.

9. Показати у вигляді схеми загальні принципи побудови і функціонування рейтингової системи в освітньому процесі ЗВО.

10. Показати у вигляді схеми сутність та завдання тематичного контролю знань студентів.

IV. Самостійна робота

1. Підготувати наукові повідомлення на одну з тем: «Виявлення, вимір і оцінювання результатів навчання»; «Оцінка та самооцінка в навчанні».

2. Укласти порівняльну таблицю, що розкриває сутність та особливості понять: «якість підготовки», «рівень підготовки», «якість освіти».

3. Представити у вигляді схеми показники якості освіти: знання, уміння, навички; загальнонавчальні й спеціальні навчальні уміння; способи когнітивної діяльності, метазнання; показники особистісного розвитку; рівень розвитку інтелектуальних, емоційних, вольових,

мотиваційних аспектів розвитку особистості студентів; професійна компетентність викладача та його ставлення до роботи.

4. Підготувати тези доповіді на одну з тем: «Сутність поняття оцінки як результату і як процесу навчання»; «Співвідношення оцінки і відмітки»; «Чинні підходи до оцінки результатів навчання та її критерії і принципи»; «Суб'єктивні тенденції оцінювання»; «Проблема стимулювання щодо отримання оцінки, відмітки».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ПРИНЦИПИ, ШЛЯХИ, ЗАСОБИ АДАПАТАЦІЇ ECTS У СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

I. Питання для обговорення

Адаптація системи вищої освіти України до умов Болонського процесу в контексті організації педагогічного контролю. Особливості і труднощі запровадження ECTS у вищу освіту України. Узгодження і поєднання національних компонентів системи вищої освіти різних країн із вимогами Болонської системи освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначити сутність, мету, завдання Болонського процесу.
2. Визначити основні аспекти адаптації системи вищої освіти України до умов Болонського процесу в контексті здійснення педагогічного контролю.
3. Показати труднощі адаптації системи вищої освіти України до умов Болонського процесу в контексті здійснення педагогічного контролю.
4. У чому полягають особливості адаптації ECTS у систему вищої освіти України?
5. У чому сутність узгодження і поєднання основних компонентів національних систем вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу щодо створення Зони європейської вищої освіти.
6. Розкрити основні напрями й аспекти поєднання національних компонентів систем вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити модель «Європейські стандарти забезпечення якості знань у ЗВО України».

2. Показати у вигляді схеми особливості адаптації системи вищої освіти України до умов Болонського процесу в контексті організації педагогічного контролю.

3. Розробити модель «Європейські стандарти забезпечення якості у ЗВО України».

4. Підготувати рецензію на посібник «Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії»: *метод. посіб.* / укл. Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.

5. Підготуватися до участі в диспуті на тему: «Моніторинг системи якості освіти України в контексті входження у європейський освітній простір».

6. Підготувати експерт-повідомлення: «Дидактична ефективність рейтингової системи контролю знань».

IV. Самостійна робота

1. Розробити модель-схему «Узгодження компонентів системи вищої освіти України із вимогами Болонської системи освіти».

2. Зробити огляд педагогічної преси про актуальні проблеми здійснення педагогічного контролю у ЗВО зарубіжних країн.

3. Дібрати літературу до однієї з тем лекційних або практичних занять.

4. Підготувати наукову статтю на одну з тем: «Актуальні проблеми запровадження ECTS у систему вищої освіти України»; «Напрями поєднання національних компонентів систем вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу»; «Запровадження ECTS у вищу освіту України: здобутки, труднощі, прогалини».

5. Укласти таблицю: «Труднощі адаптації системи педагогічного контролю у ЗВО України до умов Болонського процесу».

6. Підготувати презентацію на тему «Узгодження компонентів національних систем вищої освіти України та розвинутих країн Європи».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-MОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ (КМСОНП) У ЗВО УКРАЇНИ

I. Питання для обговорення

Мета, зміст, функції кредитно-модульної системи як атрибуту Болонської декларації. Конструювання модулів КМСОНП як системи навчальних елементів. Система кредитів і змістових модулів: сутність, структура. Особливості, труднощі запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в ЗВО України.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначити функції кредитно-модульної системи як атрибуту Болонської декларації.

2. Окреслити сутність і значення кредитно-модульної системи для реформування вищої школи України.

3. Визначити підстави запровадження кредитно-модульної системи організації освітнього процесу в Україні.

4. Розкрити цілі і принципи запровадження кредитно-модульної системи в Україні.

5. Як конструюються модулі у КМСОНП?

6. Визначити основні умови реалізації модульного принципу організації змісту навчальної дисципліни.

7. Визначити сутність кредиту як умовної одиниці виміру навчального навантаження студента.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Показати у вигляді схеми підстави і цілі впровадження кредитно-модульної системи у вищій школі України.

2. Підготувати навчальний проєкт на тему: «Особливості і труднощі запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Україні».

3. Підготувати рецензію на посібник: Приходько В. В. Педагогічний контроль у вищій школі: *навч. посіб.* Донецьк: НГУ, 2009. 150 с.

4. Підготувати презентацію на тему «Як конструюються модулі у КМСОНП».

5. Аргументовано довести, що створення системи кредитів має полегшити порівняння закінчених курсів і сприяти розширенню мобільності студентів.

IV. Самостійна робота

1. Підготувати експерт-аналіз документу «Європейські стандарти та рекомендації щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти: <http://www.enqa.eu>.

2. Укласти схему: «Мета, зміст, функції, особливості запровадження кредитно-модульної системи в Україні».

3. Підготувати груповий науковий проєкт «Конструювання модулів КМСОНП як системи навчальних елементів».

4. Показати у вигляді таблиці особливості та труднощі запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в ЗВО України.

5. Підготувати презентацію: «Сутність і структура формування системи кредитів і змістових модулів».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ТЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОНДОНОМ

I. Питання для обговорення

Етапи розвитку педагогічного тестування у зарубіжжі та в Україні. Правила підготовки матеріалів для тестового контролю. Межі застосування тестового контролю в педагогіці. Зміст і спрямованість теорії педагогічних вимірів (ITR).

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити етапи розвитку педагогічного тестування у зарубіжжі.
2. Визначити основні етапи і тенденції розвитку педагогічного тестування в Україні.

3. Визначити і схарактеризувати основні види тестування.

4. Розкрити і схарактеризувати основні форми тестування.

5. Назвати основні правила підготовки матеріалів для тестового контролю.

6. Визначити межі застосування тестового контролю у педагогіці.

7. У чому полягає сутність та особливості теорії педагогічних вимірів.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Показати у схематичному вигляді основні етапи розвитку педагогічного тестування у зарубіжжі.

2. Визначити і показати у вигляді схеми основні тенденції розвитку педагогічного тестування в Україні.

3. Підготувати порівняльну таблицю, що визначає етапи й особливості розвитку тестування у ЗВО різних країн Європи та в Україні.

4. Показати у вигляді таблиці основні положення розвитку тестування в Україні, що знайшли відображення в базових документах про освіту [1-7].

IV. Самостійна робота

1. Підготувати рецензію на одну з публікацій:

а) Михайличов Е.А. Тести та опитувальні методики у педагогічній діагностиці за кордоном у II половині XX століття. *Педагогічна діагностика*. 2007. № 4. С. 3-6.

б) Педагогічний контроль у вищих навчальних закладах... 2019. <https://pidruchniki.com>

в) Приходько В. В. Педагогічний контроль у вищій школі: *навч. посіб.* Донецьк: НГУ, 2009. 150 с.

г) Ревуцька Н. М. Оцінювання якості знань студентів педагогічних спеціальностей засобами тестового контролю. URL: 2019.: <https://www.narodnaosvita.kiev.ua>

2. Підготувати огляд літератури до однієї з тем лекційних занять.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ
КОНСТРУЮВАННЯ ТЕСТІВ

I. Питання для обговорення

Педагогічний тест. Тестове завдання. Передтестове завдання. Педагогічне тестування. Вхідне тестування. Інтерпретація результатів тестування (нормативно-орієнтоване, критеріально-орієнтоване). Особливості тестування як засобу оцінювання результатів навчання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризувати процес педагогічного контролю навчальних досягнень студентів крізь призму тестових технологій.

2. Що таке педагогічний тест?

3. Що таке тестове завдання?

4. У чому сутність передтестового завдання?

5. Що таке педагогічне тестування?

6. Показати особливості вхідного тестування.

7. Як відбувається інтерпретація результатів тестування (нормативно-орієнтованого й критеріально-орієнтованого)?

8. Показати особливості тестування як сучасного засобу оцінювання результатів навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрити в схематичному вигляді роль тестів у сучасному навчальному процесі.

2. Підготуватися до участі в диспуті «Тест як засіб педагогічного вимірювання».

3. Підготуватися до участі у публічній дискусії «Переваги та недоліки тестового контролю».

4. Розробити модель-схему «Математико-статистичний аналіз якості тестів та тестових завдань на основі класичної теорії тестів».

5. Укласти таблицю «Сучасні програмовані засоби розробки тестових завдань».

6. Підготуватися до участі у публічній дискусії «Переваги та недоліки тестового контролю».

7. Підготувати матеріал для обговорення проблеми конструювання тестових завдань.

8. Підготувати інформацію для участі у диспуті «Критерії оцінювання знань у ЗВО».

9. Підготуватися до участі у диспуті «Ефективність різних видів іспитів, їхні переваги і недоліки».

IV. Самостійна робота

1. Укласти порівняльну таблицю, в якій визначити зміст та спільне й особливе у трактуванні понять: «педагогічний тест», «тестове завдання», «передтестове завдання», «педагогічне тестування», «вхідне тестування».

2. Підготувати груповий науковий проєкт на тему «Нормативно-орієнтована та критеріально-орієнтована інтерпретація результатів тестування».

3. Підготувати огляд наукової та навчально-методичної літератури на тему: «Особливості тестування як засобу оцінювання результатів навчання».

4. Підготувати презентацію на тему: «Інноваційні підходи і технології конструювання тестових завдань».

5. Представити у вигляді схеми переваги та недоліки проведення іспитів у вигляді тестів.

Тема. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ТЕСТУВАННЯ

I. Питання для обговорення

Умови проведення тестування та їхній вплив на результати тесту. Тести досягнень і тести здібностей. Соціально-етичні аспекти тестування.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити вплив умов проведення тестування на їхні результати.
2. У чому полягає проблема впливу тривожності на результати тесту?
3. Що таке тести досягнень і тести здібностей?
4. Розкрити соціально-етичні аспекти тестування.
5. Як психоемоційний стан студента може вплинути на результати тестування?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити модель-схему «Вплив умов тестування на їхні результати».
2. Розробити таблицю «Структура й особливості соціально-етичних аспектів тестування».
3. Розкрити у схематичному вигляді роль тестів у сучасному навчальному процесі.
4. Підготуватися до участі в диспуті «Тест як засіб педагогічного вимірювання: позитивні і негативні характеристики».
5. Підготуватися до участі у дискусії «Морально-етичні проблеми тестового контролю».
6. Підготувати матеріал для обговорення проблеми «Тести досягнень і тести здібностей: спільне та особливе».
7. Проаналізувати статтю: Ляшов Н., Співакова О. Оцінювання знань студентів методом тестування *Рідна школа*. 2000. №4. С. 69-71 з позицій сучасного і власного досвіду тестування у ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Розробити 10 тестових завдань, що визначають вплив психолого-емоційного стану студента на результати тестування.
2. Розробити модель-схему «Психолого-педагогічні аспекти тестування у ЗВО».
3. Зробити огляд педагогічної преси з проблеми розвитку системи тестування у ЗВО України в умовах пандемії коронавірусу та після її завершення.
4. Підготувати наукову статтю на одну з тем: «Тестування як засіб

педагогічного вимірювання знань студента: переваги і недоліки»; «Валідність результатів педагогічних вимірювань»; «Надійність результатів тестування».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

I. Питання для обговорення

Місце педагогічного контролю в організації дистанційного навчання. Переваги і недоліки використання педагогічного контролю знань у дистанційному навчанні. Основні види педагогічного контролю у дистанційному навчанні. Методи педагогічного контролю у дистанційному навчанні: класифікації та особливості використання.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дати визначення понять «якість дистанційної освіти» та «якість дистанційного навчання». Пояснити відмінність між ними.

2. Визначити сукупність показників якості дистанційного навчання.

3. Назвати головні чинники, що визначають якість дистанційного навчання.

4. Як визначається дистанційне навчання в українському законодавстві?

5. Що означає здійснення оперативного контролю за навчальною діяльністю студентів як однієї з проблем дистанційного навчання?

6. Визначити основні переваги та недоліки використання педагогічного контролю знань у дистанційному навчанні.

7. Назвати і схарактеризувати основні види педагогічного контролю в дистанційному навчанні.

8. Здійснити класифікацію методів педагогічного контролю у дистанційному навчанні та особливості їхнього використання.

9. Показати особливості використання методів педагогічного контролю у дистанційному навчанні.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти таблицю «Основні показники якості дистанційного навчання та їхнє визначення».

2. Здійснити порівняльний аналіз законодавства з розвитку дистанційного навчання в Україні та в зарубіжних країнах.

3. Підготувати та провести дискусію «Переваги та недоліки

використання педагогічного контролю знань у дистанційному навчанні».

4. Зобразити у схематичному вигляді класифікацію методів педагогічного контролю у дистанційному навчанні та особливості їхнього використання.

5. Проаналізувати статтю: Киян І. В. Оцінка якості педагогічних технологій в системі дистанційного навчання. *Успіхи сучасного природознавства*. 2012. № 2. С. 76-84.

IV. Самостійна робота

1. Написати наукову статтю на одну із запропонованих тем: «Особливості використання методів педагогічного контролю у дистанційному навчанні»; «Оперативний контроль за навчальною діяльністю студентів як проблема дистанційного навчання»; «Види педагогічного контролю в дистанційному навчанні».

2. Підготувати матеріали до диспути: «Рейтинг студента як засіб підвищення мотивації пізнавальної діяльності»,

3. Підготувати інструктивні матеріали щодо розробки і проведення анкетування для здійснення оперативного поточного контролю.

4. Показати у вигляді схеми ефективність контролю знань методом тестування.

5. Підготувати груповий освітній проект «Система дистанційного навчання «Moodle» як засіб гнучкої організації тестування».

6. Укласти таблицю: «Методи контролю в дистанційному навчанні».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Безрученков Ю. В. Педагогічний контроль в системі дистанційного навчання. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2015_2_3.

2. Бесєдіна Л. М. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах: *методичний посібник*. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Логос, 2009. 204 с.

3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *методичний посібник для студентів магістратури*. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.

4. Європейські стандарти та рекомендації щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти: URL: <http://www.enqa.eu>.
5. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: *метод. посіб.* / укл. Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. – Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
6. Запровадження моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти на основі тестових технологій: методичні рекомендації / за ред. О. І. Ляшенка, Ю. О. Жука. Київ: Педагогічна думка, 2019. 134 с.
7. Запровадження моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти на основі тестових технологій: *метод. рекомендації* / за ред. О. І. Ляшенка, Ю. О. Жука. Київ: Педагогічна думка, 2019. 134 с.
8. Калініна Л. М. Базовий стандарт професійної діяльності керівника нової української школи. *Керівник нової української школи: світоглядні орієнтири: збірник наукових праць*. Київ: вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. С. 52-60.
9. Киян І. В. Оцінка якості педагогічних технологій в системі дистанційного навчання. *Успіхи сучасного природознавства*. 2012. № 2. С. 76-84.
10. Колос К. Р. Google Sites (Сайти) як засіб узагальнення професійного досвіду педагогічного працівника: *практичний посібник*. Житомир: Видавництво «О. О. Євенок», 2016. 99 с.
11. Концепція нової української школи. 2017 р. URL: mon.gov.ua/activity/education/zagalna.../konczepczya.html.
12. Наукова-практичний коментар Закону України «Про вищу освіту». Станом на 02.09.2019 р. URL: <https://studway.com.ua>.
13. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко. Київ, 2017. 316 с.
14. Педагогіка вищої школи: *підручник* / В. П. Головенкін та ін. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
15. Педагогіка вищої школи: *підручник* / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
16. Приходько В. В. Педагогічний контроль у вищій школі: *навч. посіб.* Донецьк: НГУ, 2009. 150 с.

17. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556. URL: Ppvnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.

18. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України N 347/2002 від 17.04.2002 р.

19. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 року.

20. Про освіту: Закон України. 2017 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.

21. Ревуцька Н.М. Оцінювання якості знань студентів педагогічних спеціальностей засобами тестового контролю. URL: <https://www.narodnaosvita.kiev.ua>

22. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* 2-е вид., доп. Київ: Академвидав, 2010. 456 с.

Додаткова

1. Гронлунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності: *практичний посібник*. Київ: навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.

2. Пастушенко М.М. Педагогіка управління. Київ: Гравіс, 2005. 112 с.

3. Савчук Б., Білавич Г. Феномен коучингу в зарубіжному дискурсі. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 2. С. 7-11.

4. Савчук Б., Білавич Г., Власій О. Проблема самоосвіти майбутнього викладача вищої школи в рецепції української педагогічної думки. *Молодь і ринок*. 2019. № 12. С. 56-60.

5. Савчук Б., Білавич Г., Душенко Ю. Коучинг як філософія і технологія розвитку професійної педагогічної освіти. *Гірська школа Українських Карпат*. 2019. № 21. С. 82-87.

6. Савчук Б., Мішук Д. Освітнє середовище університету: методологічний дискурс в контексті складання міжнародних рейтингів. *Молодь і ринок*. 2020. № 2. С. 60-65.

7. Savchuk B. P., Bilavych H. V., Fedchyshyn N. O., Rozman I. I., Vysochan L. M., Bahriy M. A., Kononenko I. V., Vysochan Z. Yu. National literature as a means of development the general cultural competence of future specialists: personalistic kontekst. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. 2020. Volume 24. Issue 8. 2020. PP. 13479-13489. <https://www.psychosocial.com/article/PR281340/28343/>

8. Savchuk B., Bilavych H., Kondur O., Bahriy M., Oliyari M., Fedchyshyn N., Humenuk I., Pantiuk M. Petrenko O. Reading as a Cultural Practice of Modern Students. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol.9 No.8. PP. 131-144. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf>
9. Savchuk B., Pantyuk M., Pantyuk T., The fenomen of pedagogical conflict in the modern scientific discourse Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientifical and practical Solutions and Approaches. *Interdisciplinary Prospects. Volume V* / [Editors: A. Dushniy, M. Makhmudov, M. Strenacikova]. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson: Posvit, 2019. P. 234-238.
10. Savchuk Borys P., Kondur Oksana S., Rozlutska Galyna M., Olena V. Kohanovska, Marianna V. Matishak Halyna V., Bilavych Formation of Cognitive Flexibility as a Basic Competence of the Future Teacher's Multicultural Personality Space and Culture, *India* 2020, 8:3: <https://doi.org/10.20896/saci.v8i3.1016>
11. Savchuk B., Bilavych H., Fedchyshyn N., Pantyuk T.; Oliyari M., Vlasii O. Bilavych I. (2020). Creating Ecological Language Space for the Youngest Computer Users. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. No.4. P. 90-99. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.4.pdf>
12. Savchuk B., Bilavych H., Pantyuk T., Holovchak N. Formation of the language culture of junior pupils in a dialectical environment: theoretical and practical aspects. *Гірська школа Українських Карпат*. 2018. Випуск 19. С. 109-113.
13. Savchuk B., Pantyuk T., Kotenko R., Tkachivska I., Vysochan L., Pustovit H., Bilawicz J., Bilavych H. and Fedchyshyn N. The Usage of Coaching Technology in the Formation of Emotional Intelligence of Future Tourism Managers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol.9 No.8. PP. 201-210. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf>

РОЗДІЛ 4. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Завгородня Т.К.

4.1. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: екзамен	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: забезпечити опанування студентами магістратури основами історії та теорії вищої освіти, дидактики вищої школи та концептуальних засад виховання студентської молоді для підготовки їх до викладацької діяльності у ЗВО, формування відповідних професійних знань та набуття педагогічного досвіду, основ педагогічної майстерності.

Завдання:

- ознайомити магістрантів з основами науки, історією та дидактикою вищої школи;
- розглянути шляхи розвитку вищої освіти в Україні та за її межами, концептуальні моделі університетської освіти, з'ясувати сутність ідеї університету як інноваційного закладу;
- навчити організовувати освітній процес у вищій школі, налагоджувати взаємодію на засадах глибокої поваги до студентів, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби навчання і виховання;
- ознайомити зі змістом та функціями професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, сутнісними характеристиками його професіограми;
- підготувати до виконання функцій викладача вищої школи під час проходження асистентської практики у ЗВО;
- розкрити структуру педагогічної майстерності викладача, основні шляхи її вдосконалення, зробивши наголос на ролі та методах професійного самовдосконалення викладача вищої школи.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- основні підходи до державного регулювання освітньої діяльності;
- системи нормативно-правових документів, стандартів вищої освіти;
- структуру і зміст освітніх інноваційних технологій; становлення і розвиток професійної освіти в Україні; теоретичні основи організації та управління вищою професійною освітою;

уміти:

- володіти систематизованими знаннями щодо принципів та методів управління персоналом на загальнодержавному, галузевому рівнях освітніх закладів;

- розкривати принципи, методи і засоби державної політики в освіті;

- організувати освітній процес у ЗВО; розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти;

- застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук; інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

Тема 1. ВИЩА ОСВІТА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СТРУКТУРИ ОСВІТИ

Розкрити сутність понять «вища освіти», «заклад вищої освіти»; принципи вищої освіти в Україні, законодавчо – правова база функціонування вищої освіти в Україні. Наголосити на проблемі рівнів, ступенів та кваліфікацій вищої освіти, видах закладів вищої освіти в Україні, їх основних завданнях. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.

Тема 2. ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СВІТІ. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Провідні тенденції розвитку вищої освіти у світі, Болонський процес як важлива умова створення Європейської зони вищої освіти; цілі Болонського процесу, основні віхи його розвитку. Провідні тенденції у розвитку сучасної університетської освіти у розвинених зарубіжних державах. Педагогіка як наука, її основні поняття та структурні компоненти (актуалізація попередніх знань шляхом бесіди). Місце

ПВШ у системі педагогічних наук, її сутність, мета, завдання, функції. Категоріально-понятійний апарат ПВШ. Поняття про вищу освіту, її мета, завдання, структура в сучасній Україні. Методологія і методика наукового дослідження.

Тема 3. РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розвиток ідеї університетської освіти в Україні. Острозька і Київська колегії як провісники української вищої школи європейського типу. Києво-Могилянська академія – центр освіти, культури і науки в Україні у XVII–XVIII ст. Перші університети на українських землях (Львівський, Харківський, Київський). Університетська освіта в Україні у XX ст. Сучасний стан університетської освіти в Україні.

Тема 4. ПРОЦЕС НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СУЧАСНІ ДИДАКТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ОСВІТИ

Сутність поняття «дидактика вищої школи», основні категорії, мета і завдання навчання у ЗВО (відповідно до сучасних законодавчо-нормативних документів). Поняття про процес навчання та його структуру. Основні дидактичні концепції. Принципи навчання в сучасній вищій школі. Зміст освіти. Парадигми навчання у вищій школі (науково-технократична, гуманітарна, езотерична; культурно-ціннісна, академічна, професійна та ін.). Ступеневість вищої освіти. Нормативні документи, що визначають зміст освіти у вищій школі. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи.

Освітні технології як системна категорія. Технологічний підхід в освіті. Структурні складові технології навчання (мета, зміст освіти, засоби педагогічної взаємодії, результат діяльності). Дидактичні моделі змісту навчання.

Тема 5. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ

Класифікація технологій навчання. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі. Особливості дистанційного та інтерактивного навчання у ЗВО. Форми і методи організації навчання у вищій школі. Сутність поняття «форми організації навчання» у ЗВО, особливості їх класифікації. Види і методика проведення різних форм організації навчання у вищій школі. Лекція як форма організації

навчання (структура, особливості, методика проведення). Особистість лектора. Методи та прийоми навчання, основні їх класифікації у вищій школі. Особливості організації навчального процесу у ЗВО відповідно до Болонської декларації.

Контроль і оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Компоненти, функції та види контролю; методи і форми контролю успішності студентів. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів відповідно до вимог. Характерні особливості Європейської кредитно-трансферної акумулюючої системи (ECTS), загальні умови використання ECTS. Шкала оцінювання ECTS.

Тема 6. ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Управлінська концепція реформування освітньої політики в сучасній Україні. Шляхи реалізації цільового управління освітою. Принципи управління ЗВО. Органи громадського самоврядування у вищій школі. Студентське самоврядування. Сутність педагогічної діяльності викладача. Педагогічний такт викладача. Імідж викладача, шляхи роботи над його вдосконаленням.

Тема 7. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

Педагогічне спілкування викладача і студентів, його зміст, структура та стиль. Комунікативна, перцептивна й інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Взаємодія викладача й аудиторії та проблеми, які виникають.

Культура мови педагога (техніка мовлення викладача, основи мимічної та пантомимічної виразності педагога). Шляхи вдосконалення культури мовлення викладача.

Професійне самовиховання викладача ЗВО. Методи та прийоми самовиховання викладача. Діагностування рівня самовихованості викладача та складання програми самовдосконалення майбутнього викладача з урахуванням рівня підготовленості до педагогічної роботи.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1-2

Тема. ЦІЛІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ, ВИЗНАЧАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ СПІВДРУЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ

I. Питання для обговорення

Болонська декларація та основні документи щодо втілення ідей Болонського процесу у сучасній вищій освіті. Основні завдання, принципи та етапи формування зони європейської вищої освіти. Пріоритетні напрями розвитку вищої освіти в Україні, її завдання на сучасному етапі. Механізми та інструменти досягнення цілей Болонського процесу в Україні.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Принципи формування змісту кваліфікацій і структур ступенів.
2. Компетентнісний підхід.
3. Технологія проектування інноваційного навчального середовища у системі професійної підготовки фахівців у європейських країнах.
4. Взаємовизнання дипломів як чинник інтеграції освіти. Європейський зразок додатка до диплома.
5. Велика Хартія університетів як складова Болонського процесу.
6. Шляхи реалізації основних принципів Болонської декларації.
7. Академічне визнання кваліфікацій.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати основні положення наступних документів (за вибором студента): Лісабонська конвенція (1997 р.); Сорбонська (1998 р.) та Болонська (1999 р.) декларації; Конвенція європейських вищих навчальних закладів та освітніх організацій (Саламанка, 29-30 березня 2001 р.); Комюніке зустрічі європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту (Прага, 18-19 травня 2001 р.); Комюніке Конференції Міністрів, відповідальних за вищу освіту (Берлін, 19-20 вересня 2003 р.); Комюніке Конференції міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти (Берген, 19-20 травня 2005р.

2. Оформити виступ та презентувати історію заснування перших університетів у Європі (XII – XIX ст.), їх права, свободи, зміст і форми

освітньої діяльності; Видатні діячі Українського Вільного університету у Відні, Празі та Мюнхені: історія і сучасність (на вибір студента).

IV. Самостійна робота

1. Визначте напрями головних трансформацій у розвитку національних систем вищої освіти європейських держав (держав інших регіонів світу – за вибором студента).

2. Схарактеризуйте нові тенденції в управлінні вищої освітою та її фінансуванні в країнах Європи й Америки.

3. Спробуйте систематизувати головні напрями дій у контексті Болонського процесу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ
ЯК НАУКИ

I. Питання для обговорення

Педагогіка як наука, її основні поняття та структурні компоненти (актуалізація попередніх знань шляхом бесіди). Місце ПВШ у системі педагогічних наук, її сутність, мета, завдання, функції. Категоріально-понятійний апарат ПВШ. Поняття вищої освіти, її мета, завдання, структура в сучасній Україні. Методологія і методика наукового дослідження.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Педагогіка як наука, її основні поняття та структурні компоненти (актуалізація попередніх знань шляхом бесіди).

2. Місце ПВШ в системі педагогічних наук, її сутність, мета, завдання, функції.

3. Категоріально-понятійний апарат ПВШ.

4. Що є метою і завданням ПВШ?

5. Які функції виконує ПВШ?

6. У яких документах сучасності визначені мета, завдання, структура і типи ЗВО?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Написати есе на тему: «Яким я уявляю викладача сучасного закладу вищої освіти?».

2. Схематично представити систему педагогічних наук.

3. Схарактеризувати фактори розвитку педагогіки вищої школи (можлива презентація).

4. Обґрунтуйте чинники, які спричинили необхідність євроінтеграції вищої освіти.

5. Проаналізувати Закон України «Про вищу школу» (2014 р.).

IV. Самостійна робота

1. Підготуйте рецензію на статтю з проблем вищої школи України або у контексті інших країн (країна на вибір студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. КМСОНП У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ: МЕТОДИКА, ОСОБЛИВОСТІ

I. Питання для обговорення

Загальна характеристика кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП). Принципи КМСОНП. Форми організації навчання. Організаційно-методичне забезпечення. Контроль успішності студента. Методи та технології навчання в КМСОНП.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Фактори для стимулювання ефективної роботи викладача і студента.

2. Схарактеризувати поняття «модуль», «кредит».

3. Забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог.

4. Яка головна ціль впровадження КМСОНП у ЗВО України?

5. Які дві основні функції КМСОНП?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити структурно-логічні схеми підготовки фахівців зі спеціальності (за вибором).

2. Скласти навчальний план підготовки фахівців зі спеціальності (за вибором).

3. Розробити графік навчального процесу в умовах КМСОНП.

IV. Самостійна робота

1. Оформити презентаційний матеріал із запропонованих тем: «Обов'язки учасників освітнього процесу», «Підстави для запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Україні», «Недоліки системи підготовки фахівців з вищою освітою».

2. Європейська кредитно-трансферна акумулююча система організації навчального процесу, шляхи і засоби її впровадження у вищу освіту України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ПРОЦЕС НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СУЧАСНІ ДИДАКТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Сутність поняття «дидактика вищої школи», мета і завдання навчання у ЗВО. Основні дидактичні концепції навчання. Принципи навчання в сучасній вищій школі.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке дидактика вищої школи? Хто з учених-педагогів минулого увів поняття «дидактика» в науковий обіг; хто розробив теоретичні засади дидактики?

2. Що є метою навчання в сучасній вищій школі України?

3. На яких принципах будується навчальна діяльність сучасного ЗВО України?

4. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти різного типу (технічні, юридичні, медичні та ін.).

5. Технологія дистанційного навчання. STEM-освіта.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте теоретичні засади та практичні заходи із вирішення таких аспектів проблеми реформування системи вищої освіти: «Розробка новітніх стандартів вищої освіти»; «Оновлення змісту вищої освіти України»; «Новітні технології у підготовці викладача вищої школи: творчий досвід країн європейського освітнього простору»; «Вимоги до викладача вищої школи»; «Засоби забезпечення мобільності та конкурентоспроможності сучасного фахівця: аналітико-порівняльні аспекти» (тема за вибором студента).

2. Організація освітнього процесу у ЗВО у світлі європейських освітніх викликів сучасності (оформити презентаційний матеріал, країна на вибір студента).

IV. Самостійна робота

1. Розкрийте основні положення теорії Й.Ф. Гербарта.

2. Проаналізуйте недоліки педагогічної системи Й.Ф. Гербарта.

3. Схарактеризуйте педоцентристську систему Дж. Дьюї.

4. Схарактеризуйте сучасні дидактичні концепції.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ЗМІСТ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ТА СПОСОБИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

I. Питання для обговорення

Зміст освіти у ЗВО та способи його реалізації. Форми, методи і засоби навчання у вищій школі. Особливості організації навчального процесу у закладах вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які функції покликаний реалізувати освітній процес у сучасному ЗВО?

2. Що таке зміст освіти?

3. Що таке методи навчання у ЗВО? Самостійно опрацюйте (повторення) класифікацію методів навчання.

III. Пошукові та творчі завдання

1. За «Українським педагогічним словником» (С. Гончаренка) випишіть визначення згадуваних у лекції історично сформованих дидактичних систем.

2. Із Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) випишіть такі структурні компоненти вищої освіти, як освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні.

IV. Самостійна робота

1. Презентувати функції академічного консультанта (тьютора).

2. Схарактеризувати принципи дидактики на основі вивченого з курсу «Педагогіка».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. ПРОЦЕС, ШЛЯХИ, ЗАСОБИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. РОБОТА МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА З ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

I. Питання для обговорення

Студентство як соціальна група. Вікові особливості студентів. Виховна робота в академічній групі. Роль та функції куратора академічної студентської групи. Напрями виховання. Елементи творчої

майстерності в педагогічній діяльності. Інноваційна діяльність і педагогічний досвід як умови формування педагогічної творчості.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Специфіка виховного процесу у ЗВО.
2. Етапи процесу становлення студента як фахівця.
3. Схарактеризуйте сукупність суперечностей процесу національного виховання студентів.
4. Методи педагогічного прогнозування та рівні педагогічного передбачення.
5. Шляхи формування педагога-майстра.
6. Сутність поняття «педагогічна майстерність» та її особливості.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати і презентувати шляхи вдосконалення педагогічної майстерності викладача в умовах онлайн-навчання (онлайн-платформи, курси за вибором студента тощо).
2. Скласти план виховної роботи куратора академгрупи на 2 місяці.
3. Оформити модель виховного заходу з теми національного виховання.
4. Питання для дискусії: «Чи доцільно виховувати студента у ЗВО?»; «Чи здійснюється процес виховання студентів під час навчання?».

IV. Самостійна робота

1. Презентувати особливості організації виховного процесу в сучасних європейських ЗВО (країна на вибір студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА. СКЛАДОВІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

I. Питання для обговорення

Сутність поняття «педагогічна майстерність». Структура педагогічної майстерності та шляхи її вдосконалення. Ознаки педагогічної майстерності. Типи творчих здібностей. Технологія впровадження педагогічної теорії в практику. Стиль взаємин та педагогічний такт, їх вплив на вибір і реалізацію стратегії взаємодії.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Методи впливу і методи взаємодії.
2. Схарактеризувати складові педагогічної майстерності.
3. Методи самооцінки.

4. Функції педагогічної взаємодії. Техніка саморегуляції психічного та фізичного стану.

5. Роль і місце науково-педагогічного працівника в розвитку суспільства, його функції.

6. Педагогічна майстерність викладача, її структурні компоненти.

7. Рівні педагогічної майстерності та критерії їх визначення.

8. Професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити технологію педагогічної майстерності.

2. Проаналізувати структуру творчого процесу та схарактеризувати кожний із етапів.

3. Оформити презентаційний матеріал практики співробітництва.

4. Поняття саморегуляції та психологічного налаштування. Роль психологічного налаштування як внутрішньої педагогічної техніки педагога.

IV. Самостійна робота

1. Підготуватися до моделювання ситуації «Самопрезентація викладача під час першої зустрічі з аудиторією». Продумати особливості свого зовнішнього вигляду, мовлення, організації простору аудиторії, психологічно налаштувати себе на бажану емоційну хвилю спілкування. Проаналізувати ефективність цих засобів у встановленні контакту з аудиторією, створенні передумов для майбутнього діалогу з нею.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть. *Вища освіта України*. 2001. № 1. С. 11-17.

2. Артемчук Г. І. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку: *Монографія*. Київ: Ленвіт, 2004. 176 с.

3. Бех І. Д. Виховання особистості. *Кн. перша «Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади»*. Київ: Либідь, 2003. 278 с.

4. Бобраков С. Р. Реформування змісту професійної підготовки вчителів у ЗВО Німеччини: практико-орієнтований підхід. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2012. № 2. С. 161-168.

5. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
6. Виховна робота зі студентською молоддю: *навч. посіб.* / за заг. ред. Т. Ю. Осипової. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с.
7. Вища освіта в Україні: *навч. посіб.* / за ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. Київ: Знання, 2005. 327 с.
8. Вища освіта в Україні: *Нормативно-правове регулювання: у 3 томах* / за ред. Степка М. Ф., Горбунової Л. М. Київ: Форум, 2007. 1798 с.
9. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді: *монографія* / авт. кол, за ред. М. Михальченка. Київ: Пед. думка, 2010. 312 с.
10. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *метод. посібн.* Київ: ЦНЛ, 2003. 316 с.
11. Горохівська Т. Неперервність як педагогічна умова розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2020. Вип. 32, том 1. С. 171-176.
12. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: Вступ до спеціальності: *навч. посіб.* Київ: ЦНЛ, 2005. 224 с.
13. Демчак М., Опачко М. Розвиток і становлення професійної педагогічної освіти на Закарпатті: етапи і чинники. *Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту: Педагогіка. Соціальна робота.* 2012. Вип. 25. С. 66-70.
14. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2004. 334 с.
15. Довга Т. Імідж сучасного вчителя: *навч.-метод. посіб.* 2-ге вид., перероб. і доп. Кіровоград: ПП «Ексклюзив-Систем», 2015. 146 с.
16. Дубасенюк О. А. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: *монографія.* 2012. С. 161-168.
17. Завгородня Т. К. Зарубіжний досвід моніторингу якості вищої освіти в дослідженнях вітчизняних науковців. *Педагогічний альманах.* Збірник наукових праць. Випуск 45. Херсон. 2020. С. 165-171.
18. Завгородня Т. К. Культурологічний аспект в освіті України: історія і сучасність. *Розвиток польської та української освіти і педагогічної думки (XIX - XXI ст.). Т.7* (Культура в освіті. Вроцлав, 2017. С. 33-43.

19.Завгородня Т. К. Проблеми неперервної педагогічної освіти в сучасній Україні. *Лабіринти реальності: зб.наукових праць / за заг. ред. д.філос.н. Журби М.А.* Монреаль: СРМ «ASF». 2016. С.163-165.

20.Завгородня Т. К., Стражнікова І. В. Педагогіка вищої школи: історія, сучасність, перспективи: *монографія*. НАІР: 2018. 270 с.

21.Завгородня Т., Стражнікова І. Проблеми педагогіки вищої школи: історія, сучасність, перспективи. *Збірник наукових праць*. Івано-Франківськ: «НАІР», 2018. 284 с.

22.Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи: *посіб. для магістрів*. Київ: Вид-во Паливода А. В., 2008. 136 с.

23.Княжева І. А. Методична підготовка майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 1. С. 177-182.

24.Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. *URL: rnpri.edu.ua.files.knpvdm16062015*

25.Кузнецова О. Ю. Неперервна педагогічна освіта: британський досвід. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Харків. 2011. Випуск XXVI. С. 65-70.

26.Макаренко А. С. Педагогічна поема. Твори: В 7 т. Т. 1. Київ: Радянська школа, 1953. 710 с.

27.Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: *навч. посіб.* Київ: Вікар. 2003. 310 с.

28.Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти / уклад. Т. Завгородня, В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 53 с.

29.Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. *URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf*

30.Педагогіка і психологія вищої школи: *навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Державна податкова адміністрація України; Національна академія держ. податкової служби України / Л.М. Петренко (уклад.)*. Ірпінь, 2007. 78с.

31.Педагогічна майстерність / за ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.

32.Педагогічна майстерність: *підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос [та ін.]; за ред. І.А.Зязюна*. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.

33. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: *підручник*. 2-е вид. Київ: Каравела, 2008. 352 с.
34. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
35. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru/paran1799>
36. Регейло І. Ю. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні у ХХ - початку ХХІ століття: історіографічні аспекти. *Педагогічний дискурс: зб. наук. праць / гол. ред. І.М. Шоробура*. Хмельницький: ХГПА, 2010. Вип. 7. С. 261-271.
37. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: *навч. посіб.* Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 127 с.
38. Стражнікова І. Розвиток вищої освіти у розрізі сучасних наукових досліджень. *Матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції «Розвиток вищої освіти в Україні: виклики ХХІ століття»* (Івано-Франківськ, 07 березня 2019 р.). URL: conference.pu.if.ua.
39. Сухомлинський В. О. Лист про педагогічну етику. *Вибр. твори: В 5 т.* Київ: Радянська школа. Т. 5. С. 591-600.
40. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2011. 628 с.
41. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2010. 456 с.
42. Цимбалюк І. М. Підвищення професійної кваліфікації психолого-педагогічної праці: *навч.-метод. посіб.* Київ, 2004.
43. Ябчанка Р., Стражнікова І. Позитивні та негативні сторони використання інноваційних технологій у навчальному процесі закладів вищої освіти. *Матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»* (Переяслав-Хмельницький, 28 листопада 2018 р.). С. 429-431. URL: <http://confscientific.webnode.com.ua>
44. Inna Strazhnikova, Inha Jehorova, Solomiia Matsola, Mykhailo Matsola, Oleg Tkach. Teacher Education for VET in the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University under the Erasmus+ Project ITE-VET. *Thomas Deissinger, Vera Braun (eds.) Improving teacher education for applied learning in the field of VET*. Waxmann 2018, Münster-New York. 265 p. P. 211-231 (Print-ISBN 978-3-8309-3960-3. E-Book-ISBN 978-3-8309-8960-8).

Додаткова

1. Бутенко Н. Ю., Грищенко Л. М. Педагогічна практика: підготовка та реалізація: *навч. посіб.* / за заг. ред. Н.Ю. Бутенко. Київ: КНЕУ, 2005. 184 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *методичний посібник для студентів магістратури*. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
3. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: *навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни* / В. А. Козаков, М. В. Артюшина, О. М. Котикова та ін. / за заг. ред. В. А. Козакова. Київ: КНЕУ, 2003. 829 с.
4. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: *навч. посіб.* Київ: Вища школа, 2004. 335 с.
5. Педагогічна майстерність: *підручник* / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища шк., 1997. 349 с.

4.2. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка «Освітні, педагогічні науки» другий (магістерський)	Рік підготовки:	
Теоретичний змістовий модуль		1-й	1-й
Практичний змістовий модуль		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		10 год.	4 год.
		Практичні	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: розвиток у майбутніх викладачів вищої школи педагогічної культури та моральної свідомості; оволодіння сутністю, принципами та категоріями педагогічної етики; формування системи ставлень педагога до всіх суб'єктів освітнього процесу відповідно до норм і правил педагогічної етики.

Завдання:

- формувати етичну компетентність викладача вищої школи;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом, категоріями та поняттями курсу «Педагогічна етика викладача вищої школи»;
- схарактеризувати морально-етичні аспекти педагогічної праці, проаналізувати перспективи розвитку;
- простежити історичні засади педагогічної етики;
- проаналізувати деонтологічні основи педагогічної професії;
- вивчити особливості моральної свідомості та педагогічного такту викладача ЗВО; оволодіти прийомами створення позитивного іміджу та способами їх застосування в конкретних умовах професійної діяльності;
- виявити вимоги до професійного образу педагога;
- дослідити правила етикету сучасного викладача ЗВО;
- ознайомити з особливостями культури педагогічного спілкування;
- вивчити етичні засади викладача вищої школи в системі його професійних взаємин;
- окреслити проблему етико-педагогічної взаємодії педагога із суб'єктами освітнього процесу;
- розкрити етичні засади професійного вдосконалення викладача вищої школи.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- основний зміст, напрям розвитку етичної думки в історико-культурологічному аспекті;
- основні категорії професійної етики, її види;
- загальні етичні принципи і норми професійної етики, які сприяють формуванню моральної культури фахівця;
- основні положення етичного кодексу;
- специфіку професійної етики в сфері педагогічної діяльності;

- основні правила сучасного етикету;
- моделі поведінки при формуванні іміджу педагога.

вміти:

- формувати власну етичну позицію, робити власний моральний вибір;
- застосовувати набуті знання у сфері професійної діяльності і особистого самовдосконалення;
- дотримуватись норм професійної етики в процесі педагогічної діяльності;
- застосувати основні правила сучасного ділового етикету;
- формувати свій професійний імідж.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА В СИСТЕМІ ПРИКЛАДНОГО ЕТИЧНОГО ЗНАННЯ

Особливості професійної етики у ЗВО. Професійна етика як спосіб регуляції поведінки в конкретних видах професійної діяльності. Загальні принципи професійної етики: професійний обов'язок і особлива форма відповідальності, професійна солідарність та корпоративність. Приватні принципи професійної етики. Специфіка й різновиди професійної етики. Професійні деонтології та моральні кодекси.

ТЕМА 2. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПЕДАГОГА: ФУНКЦІЇ, ЗМІСТ, СУТНІСТЬ

Етико-аксіологічна спрямованість освіти. Акмеологічна культура особистості викладача. Специфіка педагогічної діяльності. Творчість та проблема «конкурентоспроможності» в педагогічній діяльності. Моральні норми ставлення педагога до своєї праці як віддзеркалення специфіки педагогічної діяльності. Відповідність педагога вимогам сучасної вищої школи. Необхідність постійного самовдосконалення педагога.

ТЕМА 3. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕТИКИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Етика відносин у системі «педагог-студент». Соціокультурна зумовленість тенденцій розвитку педагогічної етики. Сутність системи «педагог-студент». Норми та вимоги до спілкування в системі «педагог-студент». Місце і роль педагогічної етики у трансформації системи цінностей педагогів та студентів.

ТЕМА 4. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ

Етика взаємовідносин у системі «педагог-педагог». Загальні морально-етичні основи професійно-ділового спілкування. Значення морально-психологічного клімату в колективі та його вплив на формальні й неформальні стосунки в колективі. Головні принципи ділових стосунків та необхідні індивідуально- психологічні якості викладача вищої школи. Специфіка взаємовідносин у педагогічному колективі.

ТЕМА 5. ЕТИКА ПЕДАГОГА ТА ВЧЕНОГО У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Перехід від парадигми «передачі знань» до парадигми «отримання знань» майбутніми фахівцями як прояв демократизації та гуманізації вищої освіти. Наукова діяльність як атрибут професійної діяльності педагога у закладі вищої освіти. Елементи наукової рефлексії в структурі діяльності педагога.

ТЕМА 6. ЕТИКА І КУЛЬТУРА МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ ПЕДАГОГА

Культура спілкування: поняття, ознаки, структура, функції. Моральні принципи і норми спілкування. Діалог як основна форма спілкування. Антикультура в спілкуванні: «дефектні рівні» та «бар'єри» спілкування.

ТЕМА 7. ЕТИКЕТ У ПРОФЕСІЙНІЙ КУЛЬТУРІ ПЕДАГОГА

Імідж викладача у корпоративній культурі закладу вищої освіти. Поняття етикету та його призначення. Загальні принципи та норми етикетної культури викладача освітнього закладу. Імідж викладача та шляхи його формування. Позитивний імідж викладача.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ЯК ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ

I. Питання для обговорення

Професійна етика як спосіб регуляції поведінки в конкретних видах професійної діяльності. Загальні принципи професійної етики: професійний обов'язок і особлива форма відповідальності, професійна солідарність та корпоративність. Приватні принципи професійної етики. Специфіка й різновиди професійної етики. Професійні деонтології та моральні кодекси.

II. Запитання і завдання для самоконтролю.

1. Поясніть значення наступних понять: «професійна етика», «обов'язок», «відповідальність».
2. Чим відрізняється теоретична частина дотримання норм і правил професійної етики від її практичної діяльності?
3. Які основні категорії професійної етики?
4. Які основні завдання професійної етики в сучасних умовах?
5. Дайте характеристику об'єкта і предмета професійної етики.
6. Розкрийте сутність загальних принципів професійної етики.
7. Які саме професійно-етичні питання постають у зв'язку із сучасними тенденціями в соціальній та освітній сферах?
8. У чому проявляється професійно-етичний аспект педагогічної недбалості?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Порівняйте значення понять «обов'язок» і «відповідальність» з позиції професійної етики.
2. Проаналізуйте й укладіть список можливих наслідків педагогічних помилок.
3. Підготуйте і проведіть бесіду про найбільш поширені причини та фактори порушення професійної етики.

IV. Самостійна робота

Написати реферати на запропоновані теми.

1. Моральні цінності у сучасному українському суспільстві.
2. Структурні елементи професійної етики та їх взаємозв'язок.

3. Професійна етика як важливий елемент структури професійної діяльності.
4. Професійна етика як теорія та практика.
5. Професійна етика та інші науки про мораль.
6. Методологічні принципи професійної етики.
7. Значення професійної етики для сучасної освіти.
8. Обов'язок та відповідальність у теорії та життєвому досвіді людини.
9. Професійна етика фахівця: її рівень та критерії оцінювання.
10. Тенденції розвитку професійної етики в сучасному суспільстві.
11. Професійна солідарність і корпоративність у світлі професійної етики.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2, 3

Тема. ФУНКЦІЇ, ЗМІСТ, СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕТИКИ

I. Питання для обговорення

Акмеологічна культура особистості викладача. Специфіка педагогічної діяльності. Творчість та проблема «конкурентоспроможності» в педагогічній діяльності. Моральні норми ставлення педагога до своєї праці як віддзеркалення специфіки педагогічної діяльності. Відповідність педагога вимогам сучасної вищої школи. Необхідність постійного самовдосконалення педагога.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке професійна етика викладача?
2. Із яких компонентів вона може складатись?
3. У чому специфіка професійної етики педагога?
4. Які характерні риси у професійній етиці педагога закладу вищої освіти ви можете виокремити?
5. У чому полягає сутність та функції професійної етики педагога?
6. У чому полягає єдність людини та культури?
7. Як Ви розумієте думку про те, що культура – це форма самореалізації й саморозвитку людини?
8. Поясніть професійно-етичний аспект професійної відповідальності педагога.
9. У чому полягає особиста відповідальність викладача за культурний рівень своєї соціальної та професійної діяльності?
10. Що таке цінності?

11. Якими чинниками регулюється свобода вибору педагога?

12. На які вищі цінності орієнтує гуманістичний світогляд?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Порівняйте поняття «свобода» і «відповідальність» у ставленні до суспільних цінностей.

2. Розкрийте проблему добра і зла в ціннісному вимірі професійної діяльності педагога.

3. Підготуйте та проведіть дискусію на тему «Об'єктивні та суб'єктивні причини порушень професійної педагогічної етики». Охарактеризуйте їх та визначте можливі шляхи розв'язання.

IV. Самостійна робота

Напишіть реферат на одну із запропонованих тем:

1. Ідеали та норми в акмеологічній культурі педагога.

2. Напрямки досягнення етико-аксіологічної спрямованості педагогічної діяльності.

3. Етичні принципи педагога.

4. Проблеми аксіологічного моделювання освітнього процесу.

5. Тенденції розвитку професійної етики педагога в сучасному суспільстві.

6. Свобода і моральна відповідальність у професійній діяльності педагога.

7. Самовиховання як вища духовна практична здатність особистості до програмування і регулювання поведінки та діяльності.

8. Культура та загальнолюдські цінності.

9. Аксіологія – філософське вчення про цінності.

10. Роль вищих цінностей у житті педагога і суспільства.

11. Матеріальні та моральні цінності: вибір людини.

12. Обрані цінності – дзеркало сутності педагога.

13. Цінність як засіб вираження свободи людини.

14. Потреби та інтереси людини як віддзеркалення її ціннісних уявлень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ЕТИКА ВІДНОСИН У СИСТЕМІ ПЕДАГОГ-СТУДЕНТ

I. Питання для обговорення

Соціокультурна зумовленість тенденцій розвитку педагогічної етики. Сутність системи «педагог-студент». Норми та вимоги до спілкування в

системі «педагог-студент». Місце і роль педагогічної етики у трансформації системи цінностей педагогів та студентів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які головні проблеми вирішує педагогічна етика?
2. На яких принципах базуються нові тенденції розвитку педагогічної етики?
3. У чому полягає сутність системи «педагог – студент»?
4. Чому для педагогічної етики суттєвою є необхідність та вміння стримувати свої почуття, формувати в собі позитивне ставлення до студентів?
5. У чому полягає сутність переходу від суб'єкт-об'єктних до суб'єкт- суб'єктних відносин у педагогічній етиці?
6. Як забезпечується динамічна стабільність і спадковість у розгортанні та втіленні моральної сторони цих відносин?
7. Чи припускає педагогічна етика можливість з боку педагога робити публічні зауваження про зовнішність і одяг студентів, публічно обговорювати їх досягнення та недоліки у навчанні?
8. Схарактеризуйте особливості демократизації та гуманізації педагогічної етики на сучасному етапі.
9. Чи може студент залишати аудиторію під час занять без дозволу викладача?
10. Чи може студент принижувати гідність педагога?
11. Чи може викладач висувати в процесі поточного і проміжного контролю, підсумкової атестації вимоги, що виходять за рамки освітньої програми?
12. Чому педагогічна етика забороняє студентам отримувати або надавати сторонню допомогу під час складання іспиту та інших процедур контролю знань?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Взаємовідносини «педагог – студент» по горизонталі та вертикалі».
2. Підготувати і провести дискусію на тему «Проблема дистанції між педагогом і студентом в сучасній педагогіці».

IV. Самостійна робота

Написати реферати на запропоновані теми.

1. Педагогічна етика як регулятор діалогічної взаємодії викладача та студентів.

2. Емоційна рівновага як необхідна якість професійної етики педагога.
3. Співвідношення фахової підготовки та морально-етичних якостей викладача.
4. Гендерна складова педагогічної етики.
5. Особливості психолого-педагогічної підготовки молодих викладачів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ЕТИКА ВЗАЄМОВІДНОСИН У СИСТЕМІ ПЕДАГОГ-ПЕДАГОГ

I. Питання для обговорення

Загальні морально-етичні основи професійно-ділового спілкування. Значення морально-психологічного клімату в колективі та його вплив на формальні й неформальні стосунки в колективі. Головні принципи ділових стосунків та необхідні індивідуально- психологічні якості викладача вищої школи. Специфіка взаємовідносин у педагогічному колективі.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні морально-етичні принципи професійно-ділового спілкування.
2. Назвіть основні об'єктивні фактори, що визначають специфіку взаємовідносин у педагогічному колективі.
3. Назвіть основні суб'єктивні фактори, що впливають на мікроклімат у педагогічному колективі.
4. Назвіть і схарактеризуйте основні принципи та норми взаємовідносин у педколективі.
5. У чому полягає соціально-психологічна компетентність викладача?
6. Розкрийте сутність конфлікту авторитетів.
7. У чому проявляються демократичність і толерантність у міжособистісних стосунках членів педагогічного колективу?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготуйте і проведіть бесіду на тему «Перепони взаєморозуміння в педколективі».
2. Змодельуйте психологічний портрет «ідеального» викладача.
3. Укладіть таблицю стилів керування (демократичний, авторитарний, ліберальний).

IV. Самостійна робота

Напишіть наукову статтю на запропоновані теми.

1. Принципи педагогічного такту.
2. Переконання. Переконаність. Ідеал.
3. Загальна та професійна культура викладача.
4. Конфлікт авторитетів у педагогіці.
5. Основні засади колегіальності у викладацькому колективі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6, 7

Тема. ЕТИКА ПЕДАГОГА-ВЧЕНОГО В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Питання для обговорення

Перехід від парадигми «передачі знань» до парадигми «отримання знань» майбутніми фахівцями як прояв демократизації та гуманізації вищої освіти. Наукова діяльність як атрибут професійної діяльності педагога у закладі вищої освіти. Елементи наукової рефлексії у структурі діяльності викладача.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості професійної етики вченого-педагога?
2. Які нові можливості забезпечує демократизація та гуманізація освіти?
3. Чи обов'язково талановитий учений є талановитим керівником колективу?
4. Чи обов'язково сучасний педагог має займатися науковою діяльністю?
5. Чи відрізняється робота наукового колективу від роботи педагогічного колективу?
6. У чому полягає «мистецтво керування» науковими співробітниками?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Порівняйте, які з двох парадигм «отримання знання» майбутніми фахівцями та «передачі знання» більшою мірою відповідає викликам сучасності?
2. Опрацюйте Кодекси честі професійної діяльності вченого та педагога.
3. Підготуйте і проведіть бесіду на тему «Чи гарантує наукове дослідження психологічних передумов конфліктів у педагогічному

колективі можливість їх уникнення?»).

IV. Самостійна робота

Написати реферати на запропоновані теми.

1. Моральна відповідальність вченого-педагога.
2. Місце і роль Кодексів честі у професійній та науковій діяльності закладів вищої освіти.
3. Морально-психологічні особливості педагогічної етики.
4. Педагогічна етика як відповідь на виклики сучасності.
5. Педагогічна етика та суспільні ідеали.
6. Роль педагога-вченого у визначенні системи цінностей сучасної молоді.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8, 9

Тема. ЕТИКА І КУЛЬТУРА МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ ПЕДАГОГА

I. Питання для обговорення

Культура спілкування: поняття, ознаки, структура, функції. Моральні принципи і норми спілкування. Діалог як основна форма спілкування. Антикультура в спілкуванні: «дефектні рівні» та «бар'єри» спілкування.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність мовного спілкування.
2. Місце спілкування у професійній діяльності викладача.
3. Схарактеризуйте види спілкування.
4. У чому полягають моральні принципи спілкування?
5. Поясніть зміст культури спілкування.
6. Яким чином виявляється антикультура в спілкуванні.
7. У чому полягає сутність мовного спілкування?
8. Схарактеризуйте невербальні засоби спілкування.
9. Як ви розумієте поняття «стиль педагогічного спілкування»? Що входить до його структури?
10. Проаналізуйте класифікацію й особливості стилів педагогічного спілкування.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Змодельуйте діалог між студентом і викладачем, між студентами (тема за бажанням студента). Розкрийте особливості діалогу.
2. Укладіть таблицю «Класифікація й особливості стилів педагогічного спілкування».

3. Підготувати і провести дискусію на тему «Віртуальне спілкування: перспективи та небезпека».

IV. Самостійна робота

Написати реферат на запропоновані теми:

1. Педагогічне спілкування як діалог.
2. Конфліктні ситуації у педагогічному спілкуванні.
3. Культура мови і культура мовлення викладача.
4. Вербальні засоби професійно-педагогічного спілкування та їх види.
5. Комунікативність викладача.
6. Сутність і засоби невербальної комунікації.
7. Зовнішній та внутрішній діалог у педагогічному спілкуванні.
8. Проблема спілкування у сучасному технологізованому світі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема. ЕТИКЕТ У ПРОФЕСІЙНІЙ КУЛЬТУРІ ПЕДАГОГА

I. Питання для обговорення

Імідж викладача у корпоративній культурі закладу вищої освіти. Поняття етикету та його призначення. Загальні принципи та норми етикетної культури викладача освітнього закладу. Імідж викладача та шляхи його формування. Позитивний імідж викладача.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність поняття «етикет».
2. У чому полягає соціальне призначення етикету?
3. Проаналізуйте основні вимоги етикету.
4. Професійний етикет як різновид ділового етикету.
5. Яке місце займає етикет у професійній діяльності педагога?
6. Розкрийте загальні принципи та норми етикетної культури викладача освітнього закладу.
7. Схарактеризуйте особливості мовного та немовного етикету.
8. У чому полягає етичний аспект педагогічного етикету?
9. Якими рисами характеризується імідж викладача освітнього закладу?
10. Чому педагогу необхідно створювати свій професійний імідж?
11. Які фактори впливають на формування позитивного і негативного іміджу викладача?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати та провести бесіду на тему «Зовнішній вигляд викладача в університеті: табу в одязі».

2. Змоделювати сценки поведінки викладача з позитивним і негативним іміджем.

IV. Самостійна робота

Написати наукові статті на запропоновані теми:

1. Етикет як цінність культури.

2. Етикетні норми у взаємовідношенні педагога і студента.

3. «Золоті правила» бездоганної поведінки у суспільстві.

4. Професійний етикет у педагогіці.

5. Роль етикету у формуванні іміджу викладача освітнього закладу.

6. Філософсько-гуманітарні проблеми педагогічного етикету.

7. Особистісні та професійні якості як основа іміджу педагога.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2011. 256 с.

2. Ковальчук В. М. Людиноцентризм як гуманістично орієнтований підхід до формування нової людини. *Обрії*. 2014. №2 (35). С. 47-49.

3. Ковальчук В. М. Михайло Галущинський про вчителя та суспільне значення педагогічної праці. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. Тернопіль, 2003. №1. С. 75-78.

4. Ковальчук В. М. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці. *I Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Педагогічна персоналістика: Теорія, історія, освітня практика»*, присвяченій 160-річчю від дня народження С. Русової, 2018. м. Івано-Франківськ. С. 34.

5. Ковальчук В. М. Національне виховання дітей та молоді засобами родинної педагогіки. *Обрії*, 2018. С. 119-121.

6. Ковальчук В. М. Педагогічна культура викладача. Сучасний викладач у студентоцентричній моделі освітнього процесу університету. *Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару, 3-4 березня 2016 року*. м. Івано-Франківськ: Видавництво ТОВ «ВГЦ «Просвіта», 2016. С. 41-44.

7. Ковальчук В. М. Професіоналізм педагога – головна умова забезпечення якості освіти. *Збірник наукових праць. Переяслав-*

Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди. 2015. С. 231-234.

8. Ковальчук В. М. Управління навчальною та виховною діяльністю загальноосвітнього навчального закладу. *Збірник наукових праць Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. 2015. С. 268-271.

9. Ковальчук В.М. . Педагогічні умови формування та розвитку творчої особистості. *Інтернаука: збірник наукових праць*. Київ, 2019. №15 (77).Том 1. С. 45-49.

10. Лозова В. І. Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів. Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів: *матеріали міжвуз. наук.-практ. конф.* Харків. ОВС, 2015. С. 60.

11. Основи педагогічної майстерності. / під ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища школа, 2014. 207 с.

12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

13. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej>

14. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

15. Про освіту: Закон України від 5.09.2017 р. Київ: АЛЕПТА, 2018. 120 с.

16. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. № 244. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 108. 18 червня.

17. Рисаченко Г. Етична компетенція сучасного викладача. *Освіта, технікуми, коледжі*. 2016. № 2. С. 59-62.

18. Руснак І. С., Іванчук М. Г. Педагогіка і психологія вищої школи: *навчально-методичний посібник*. 2-ге вид., доп. Чернівці: Букрек, 2009. 176 с.

19. Хоружа Л. Л. Етична компетентність учителя як основа реалізації гуманістичної парадигми освіти. *Шлях освіти*. 2013. № 3. С. 27-33.

20. Чернілевський Д. В. Педагогіка та психологія вищої школи: *навч. посібник*. Вінниця: Вінницький соціально- економічний інститут ун-ту «Україна», 2006. 402 с.

Додаткова

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/25887-13-predmet-struktura-funkts-zavdannypedagogchno-etiki.html>

2. Гулей К. В. Про етичну компетентність сучасного вчителя. URL: <http://oblosvita.com>.

3. Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект: *монографія*. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2016. 332 с.

4. Етика поведінки вихователя, педагога. URL: <http://www.etica.in.ua/etika-povedinki-vihovatelya-pedagoga-2/>

5. Етика: навч. посіб. / В. О. Лозовой, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін. Київ. Сучасний педагог. URL: <http://www.horting.org.ua/node/1436>

6. Журба К. Формування етичної культури вчителів як необхідна умова сучасного виховання. URL: <http://library.udpu.org.ua>.

7. Ковальова І. О. Педагогічна іміджологія: сутність, етимологія, шляхи креативного використання у сучасному вищому навчальному закладі. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2011. Вип. 6. С. 213-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2011_6_24_58

8. Коджаспірова Г. М. Історія освіти та педагогічної думки. Київ, 2017. 67 с.

9. Навчальний посібник з курсу «Професійна етика вищої освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи» / Алексеєнко А. П., Карпенко К. І., Гончаренко Л. О., Дейнека В. В. Харків: ХНМУ, 2015. 77 с.

10. Педагогічна майстерність, її елементи. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/2286/97/>

11. Професійна етика. URL: <http://medbib.in.ua/professionalnaya-etika.html>

12. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога: *навчальний посібник*. Київ: «Академвидав», 2012. 208 с.

13. Яким має бути профіль вчителя у соціальній мережі? *URL:*
<http://www.prosvitcenter.org/uk/yakym-maye-buty-profilvchytelya-u-sotsialnij-merezhi/>

14. Яким повинен бути сучасний педагог. *URL:*
<http://old.lp.edu.ua/node/8510>

4.3. ПЕДАГОГІЧНА АКСІОЛОГІЯ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумковий контроль: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формувати у студентів уявлення про результативно-ціннісні теорії з вивчення мотивації до освіти і науки як загальнолюдських цінностей особистості, психофізіологічний феномен та найвищу цінність суспільства.

Завдання:

- сформувати знання про явища і факти у сучасній професійній освіті на основі даного курсу;

- формувати гуманістично зорієнтовану ціннісно-смыслову сферу викладача у процесі професійної підготовки;

- виявити умови та шляхи проведення підготовки фахівців за допомогою курсу аксіології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- сутність аксіологічного підходу в освіті;

- аксіологічний підхід до формування професійної культури у майбутніх викладачів;

- найважливіші ціннісні орієнтації педагогів;

- педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього викладача.

уміти:

- знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень;

- формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію;

- організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти;

- розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм;

- створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ АКСІОЛОГІЇ

Проблема статусу аксіології і зміст її категорій. Проблема різноманітності критеріїв цінності. Аксіологічний підхід у методології сучасної педагогіки.

ТЕМА 2. АКСІОЛОГІЯ ЦІННОСТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Проблеми формування і розвитку вчення про цінності в українській соціально-філософській думці. Генеза педагогічної аксіології.

ТЕМА 3. АКСІОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОСТІ

Філософський світогляд як соціальна цінність. Вчення про цінності у соціально-філософській думці. Виховання й освіта як цінності. Філософія творчості. Цінність сім'ї та шлюбу.

ТЕМА 4. АКСІОЛОГІЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Аксіологічні засади сучасної системи освіти. Педагогічна та психологічна аксіологія в гуманітарній професійній освіті. Аксіологічний підхід до формування професійної культури у майбутніх викладачів.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ АКСІОЛОГІЧНИХ ЗАСАД

Поняття педагогічної аксіології, формування педагогічної аксіології в освіті та її функції. Напрями організації освітнього процесу. Види цінностей у формуванні ключових компетенцій.

ТЕМА 6. МОДЕЛЬ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ НА АКСІОЛОГІЧНИХ ЗАСАДАХ

Характеристика підготовчих і мотиваційних моделей. Організація когнітивно-операційних та аналітико-рефлексивних моделей.

ТЕМА 7. СИСТЕМА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ

Загальнонаукові підходи у системі психолого-педагогічної підготовки. Вплив аксіопедагогіки на підготовку майбутніх викладачів. Аксіологічний і культурологічний підходи до підготовки фахівців у вищій школі.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ПЕДАГОГІЧНА АКСІОЛОГІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ

I. Питання для обговорення

Аксіологія як філософсько-педагогічна дисципліна: предмет і коло проблем. Проблема змісту аксіологічних категорій. Професійна підготовка фахівців як предмет педагогічної аксіології. Найважливіші ціннісні орієнтації педагогів. Педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього викладача.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізуйте основні категорії аксіології.
2. У чому полягає аксіопедагогічний підхід до формування фахівців?
3. Обґрунтуйте змістову частину формування професійних цінностей.
4. Назвіть основні напрямки впливу на сферу культури майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки.
5. У чому суть аксіологізації професійно-педагогічної освіти?
6. Проаналізуйте педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього викладача.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Обґрунтуйте аксіопедагогічну стратегію формування особистості фахівця.
2. Дослідіть трансформацію цінностей у процесі історичного розвитку.

3. Прокоментуйте функції, що визначають статус педагогічної аксіології.

4. Опишіть технологію розвитку критичного мислення у контексті аксіологічної парадигми.

IV. Самостійна робота

1. Детально вивчити проблему історії аксіологічних учень.

2. Проблема типології цінностей.

3. Проблема формування і розвитку вчення про цінності в українській соціально-філософській думці.

4. Вивчити систему педагогічних цінностей та використання аксіологічного підходу до професійної підготовки майбутніх викладачів ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ У ПАРАДИГМІ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ

I. Питання для обговорення

Аксіологічна проблематика у філософсько-педагогічній думці. Культурологічна парадигма: аксіологічний аспект. Антропологічна парадигма освіти. Аксіологізація професійно-педагогічної освіти. Аксіологічна парадигма освіти. Аксіологічний підхід в сучасній педагогіці.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які цінності набувають пріоритетного значення в умовах утвердження аксіологічної (антропологічної, культурологічної) парадигми?

2. Обґрунтуйте сутність аксіологічної (антропологічної, культурологічної) парадигми.

3. Окресліть значення аксіологічного підходу для методології філософсько-педагогічних досліджень.

4. Розкрийте особливості системи категорій аксіологічного підходу в методології педагогічної науки.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізуйте евристичний потенціал аксіологічного підходу в аспекті розкриття сутності аксіології крізь призму педагогічних цінностей.

2. Дослідити принципи та методи класичної методології педагогіки.
3. Окреслити парадигми неklasичної методології педагогіки.
4. Підготувати доповідь (з презентацією) на тему: «Методологічні стратегії дослідження освітнього простору».

IV. Самостійна робота

1. Дослідити процес зміни парадигм педагогіки як передумови становлення підходів до досягнення освітньої реальності.
2. Укласти таблицю: «Категоріальний апарат аксіологічного підходу».
3. Інтерпретація поняття «методологічний підхід» у сучасній педагогічній науці.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ОСОБЛИВОСТІ АКСІОСФЕРИ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Поняття аксіосфери та значення аксіосфери гуманістичної педагогіки. Аксіосфера як філософська категорія. Становлення аксіосфери майбутніх фахівців у ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що передбачає гуманізм, як принцип педагогічної діяльності?
2. Що Ви вкладаєте в поняття «аксіосфера сучасного вчителя»?
3. Які структурні підсистеми ціннісних орієнтацій педагога виділяють у структурі ціннісних орієнтацій?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Обґрунтувати праксеологічний вимір педагогічної аксіології.
2. Система професійно-педагогічних цінностей викладача.
3. Аксіологічні акценти: погляд сучасників на проблему.

IV. Самостійна робота

1. Проблема функціонування цінностей у контексті сучасної епохи.
2. Особистісно-креативна педагогічна культура викладача: обґрунтувати погляд на проблему.
3. Підготувати повідомлення на теми: «Концепції освіти як складові структури філософії освіти», «Філософія освіти як галузь наукового знання: етапи становлення», «Розвиток філософсько-антропологічних ідей в освіті», «Формування індивідуальної та

колективної ментальності, виховання толерантності в людських відносинах».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВИКЛАДАЧА ЗВО

I. Питання для обговорення

Педагогічні основи становлення аксіологічної парадигми в освіті. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх викладачів як завдання педагогічної аксіології.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. В чому полягає наукова цінність аксіологічного підходу в педагогіці?

2. Обґрунтуйте педагогічні основи становлення аксіологічної парадигми в освіті.

3. В чому полягає сутність формування ціннісних орієнтацій майбутніх викладачів?

4. У творчості яких сучасних науковців розроблялися фундаментальні проблеми виховних цінностей?

5. Назвіть основні інтеграційні джерела виховних цінностей.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Дослідіть закони освіти і дії виховних цінностей.

2. Проблема професійних цінностей в освіті: теорія і практика.

3. Підготувати есе на тему «Емоційна сфера особистості викладача».

IV. Самостійна робота

1. Укладіть таблицю різних підходів до класифікації цінностей педагогічної діяльності.

2. Обґрунтувати концептуальні положення аксіологічно орієнтованої системи виховання.

3. Довести твердження: «Філософську основу формування системи цінностей особистості складає ентицизм – наука про гуманістичну мораль», «Фундаментальні загальнолюдські цінності: Людина, Сім'я, Праця, Знання, Культура, Земля, Мир, Батьківщина як основа для виховання майбутнього покоління педагогів».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ ТА ПРАКТИЦІ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

I. Питання для обговорення

С. Гессен як один із засновників ціннісного підходу в педагогічній науці. Виховний ідеал Г.Ващенко. Освітні цінності у творчості П. Каптерева. Соціоцентричні ціннісні системи Б. Бітінаса. Класифікація цінностей (О. Вишневський, В. Віндельбанд, В. Гаврилюк, Б. Єрасов, М. Кіссель, Р. Перрі та ін.). О. Сухомлинська про цінності виховання дітей та молоді.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть засновників ціннісного підходу в педагогічній науці.
2. Окресліть основні засади виховного ідеалу Г.Ващенко.
3. Проаналізуйте погляди П. Каптерева на освітні цінності.
4. В чому особливість соціоцентричних ціннісних систем Б. Бітінаса?
5. Окресліть різні підходи до класифікації цінностей (О. Вишневський, В. Віндельбанд, В. Гаврилюк, Б. Єрасов, М.Кіссель, Р. Перрі).
6. На основі аналізу теоретичних джерел та педагогічної спадщини О. Сухомлинської з'ясуйте провідні механізми впливу на формування ціннісних орієнтацій особистості.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Аксиологічні атрибути: історія і сучасність. Підготувати повідомлення.
2. Проаналізувати філософські витоки аксіологічного підходу.
3. Ціннісний підхід до історико-педагогічного дослідження: аналіз проблеми.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізуйте зміст ціннісних орієнтацій в історії цивілізацій.
2. Здійснити аналіз питання: «Цілі, цінності та ідеали освіти в сучасному суспільстві та їх відображення у парадигмах освітньої практики».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА: ЦІННІСНИЙ АСПЕКТ

I. Питання для обговорення

Моделювання освітньо-професійної підготовки магістрів. Моделювання психолого-педагогічної діяльності у ЗВО. Моделювання управлінської діяльності у ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення концепту «моделювання».
2. У чому полягає сутність педагогічного моделювання?
3. Які функції виконує моделювання як метод наукового пізнання?
4. Яка структура процесу моделювання?
5. Розкрити особливості професійної діяльності викладача вищої школи.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Які принципово нові вимоги висуваються до моделі викладача вищої школи та його професійної діяльності в період сучасної глобалізації і тотальної інформатизації суспільства?
2. Аргументувати актуальність професійної діяльності викладача закладу вищої освіти на сьогодні та в майбутньому (доведіть неможливість витіснення викладача жодними технічними засобами).
3. Укласти схему, яка розкриває напрями та конкретні види професійної діяльності викладача закладу вищої освіти.
4. Виконати практичне завдання: побудувати модель професійної діяльності викладача вищої школи (робота в групах). Аналіз розроблених моделей.

IV. Самостійна робота

1. Розробити проєкт моделі технологічної інтерпретації освіти (авторський).
2. Виконати вправу «Я – викладач». Загальна характеристика внутрішнього стану: зібраність, воля, самоконтроль, твердість, стабільність, ясність, чіткість, діловитість, готовність до керування ситуацією і контролю над нею. Домінують інтелект і воля.
3. Узагальнена модель діяльності викладача та методи її аналізу.
4. Реалізація принципів формування моделі та підходи до її створення.

5. Досвід створення моделі фахівця. Шляхи прогнозування та побудови моделі фахівця.

6. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗВО У КОНТЕКСТІ АКСІОЛОГІЧНИХ ЗАСАД

I. Питання для обговорення

Напрями організації педагогічного процесу у ЗВО. Види цінностей у формуванні ключових компетенцій. Ціннісні орієнтири компетентнісного підходу у підготовці магістрів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть напрями організації педагогічного процесу у ЗВО.

2. Розмежуйте поняття: «компетенція», «компетентність», «компетентнісний підхід».

3. Які цінності є домінуючими у формуванні ключових компетенцій?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Обґрунтуйте сутність принципу ієрархічності як найважливішої характеристики системи ціннісних орієнтацій.

2. Проаналізуйте процес інтеріоризації ціннісних орієнтацій.

3. Професійна адаптація молодого викладача до науково-педагогічної діяльності.

4. Педагогічні технології формування і розвитку професійної культури майбутнього фахівця.

IV. Самостійна робота

1. Дослідити соціокультурні та духовні передумови виникнення освіти.

2. Компетентнісний підхід у побудові моделі фахівця.

3. Шляхи формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професійної культури викладача вищої школи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ПРОБЛЕМА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ЕПОХИ

I. Питання для обговорення

Філософський світогляд як соціальна цінність. Виховання та освіта як цінності. Філософія творчості. Цінність сім'ї та шлюбу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке «філософський світогляд»?
2. Проаналізуйте розвиток цінностей сімейного виховання в історичній ретроспективі.
3. Схарактеризуйте цінності в освітньому просторі.
3. Назвіть духовні цінності студентської молоді в сучасному українському суспільстві.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Проаналізувати сутність і роль професійних цінностей у формуванні майбутнього фахівця.
2. Сімейні цінності: сучасний погляд на проблему.
3. Дослідити питання трансформації аксіологічних настанов інституту сім'ї як чинника визначення напрямів державної сімейної політики.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати міждисциплінарне бачення (з позиції філософії, психології, соціології, етнопедagogіці тощо) цінності як наукової категорії.
2. Дослідити розвиток творчого потенціалу особистості у просторі освіти.
3. Різні підходи до визначення цінностей в аксіологічних теоріях.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Винничук Р. В. Культурологічна парадигма професійного розвитку особистості: Аксіологічний аспект. *Ukrainian professional education*. № 2. 2017. С. 78-84.
2. Винничук Р. В. Педагогічна аксіологія у контекстах гуманітарної професійної освіти. *Витоки педагогічної майстерності*:

наук. журн.: Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2019. Вип. 24. С. 33-39.

3. Винничук Р. В., Кравченко Л. М. Аксіологічний підхід у вітчизняній педагогічній науці та практиці: історико-педагогічна ретроспектива. *Витоки педагогічної майстерності*: наук. журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2019. Вип. 23. С. 22-28.

4. Євтюк А. В. Аксіологічні засади сучасної системи освіти України. *Педагогічний пошук*. 2014. № 2. С. 12-15.

5. Зарічанський О. Загальнонаукові підходи до формування системи психолого-педагогічної підготовки особливого складу підрозділів із надзвичайних ситуацій. *Рідна школа*. 2009. №1. С. 16-19.

6. Калюжна Т.Г. Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти: *монографія* / за наук. ред. О. В. Уваркіної. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 128 с.

7. Коновалова К. І. Аксіологічний підхід до формування професійної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2017. Вип. 144. С. 49-52.

8. Лаппо В. В. Виховання духовних цінностей студентської молоді в осередку академічної групи ВНЗ: *метод. реком.* Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 225 с.

9. Онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія філософсько-правових вчень: *навч. посіб.* / за заг. ред. В. В. Кузьменка. Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2015. 246 с.

10. Островська Г. О. Аксіосфера уроку літератури. *Науковий огляд*. 2014. № 5(6). С. 109-115.

11. Отич О. М. Аксіосфера гуманістичної педагогіки. *Професійна освіта: педагогіка і психологія*: Українсько-польський щорічник / за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. Київ. Ченстохова, 2010. Вип. 12. С. 173–180.

12. Підлісний М. М. Проблеми аксіології та шляхи їх вирішення: *монографія*. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.

13. Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла

Тичини / ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2013. Випуск 7. 383 с.

14. Стинська В. Експлікація до наукової проблеми «Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки материнства й дитинства в Україні (XX – початок XXI ст.)»: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ: Фоліант, 2018. 220 с.

15. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання.* 2020. Вип. 94. С. 315-319.

16. Стинська В. Самоосвіта як складова формування професіоналізму майбутніх фахівців ЗВО. *Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців».* Хмельницький, 2020. С. 97–101.

17. Стинська В. Соціально-педагогічна підтримка материнства й дитинства в Україні (XX – початок XXI ст.): *монографія.* Івано-Франківськ, 2018. 320 с.

18. Стинська В. Соціально-педагогічна підтримка материнства й дитинства в незалежній Україні. *Теоретичні та методичні аспекти соціальної діяльності: монографія.* Хмельницький, 2020. С. 239-280.

19. Стинська В., Заяць Л., Ящишин З., Барила Н. Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти. *Матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу».* Івано-Франківськ, 18 вересня 2020. С. 157-159.

20. Стинська В., Шафар Г. Аксіологічний аспект формування здорового способу життя студентської молоді. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки ім. Б. Ступарика.* Івано-Франківськ, 2016. № 10. С. 72-76.

21. Стинська В., Шафар Г. Ціннісне ставлення студентської молоді до свого здоров'я: дефінітивно-понятійна сутність. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки ім. Б. Ступарика.* Івано-Франківськ, 2016. № 25. С. 73-77.

22. Ткачова Н. І. Аксіологічний підхід в освіті. Формування особистості учня у навчально-виховному процесі: *навч.-метод. посіб.* Харків. 2007. 204 с.

Додаткова

1. Антоновський О. Педагогічна аксіологія у психолого-педагогічній літературі як складова професіоналізму майбутнього вчителя. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2011. № 4 (2). С. 126-132.
2. Винничук Р. В. Аксіологічний та культурологічний підходи як аспекти методології сучасної підготовки фахівців у вищій школі. *Young Scientist*. № 2.2 (54.2). February, 2018. С. 93-96.
3. Вітвицька С. С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал*. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Вінниця, 2015. Вип. 10. С. 63-67.
4. Горобець К. В. Аксіосфера права як філософсько-правова категорія. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 67. С. 178-186.
5. Демінська Л. О. Аналіз основних положень аксіологічної науки у філософському та педагогічному аспекті. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання*. 2011. № 11. С. 41-44.
6. Пелех Ю. В. Аксіопедагогіка: інтелектуальна відповідь на виклики суспільства. *Педагогічна газета*. 2009. №10 (183). С. 6.
7. Пелех Ю. В. Теоретико-методологічний аналіз впливу аксіологічної складової на розвиток навчально-змістового компонента системи підготовки майбутніх учителів. *Рідна школа*. 2009. №12. С. 8-12.
8. Петінова О. Б. Проблема цінності в філософії. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 36. С. 183-188.
9. Шолох О. А. Аксіологічний підхід у процесі професійної підготовки майбутніх психологів. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій»*. Київ: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 2017. Ч. 1. С. 178-181.
10. Stynska V. etc. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista inclusiones*. 2020. Vol.7. Número 3. P. 98–116.
11. Stynska V. etc. Research of the relationship between existential anxiety and the sense of personality's existence. *Revista inclusiones*. 2020. Vol.7. Número especial. P. 41-59.

4.4. ПЕДАГОГІЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: розвиток у магістрів системи знань про феномен педагогічних конфліктів у ЗВО та умінь і навичок їхнього розв'язання.

Завдання:

- формування системи знань про сутність і природу конфліктів, що виникають в освітньому середовищі та різних сферах суспільного життя;

- вироблення і розвиток знань, умінь, навичок, досвіду щодо конструктивних способів попередження і розв'язання конфліктів у різних педагогічних ситуаціях;

- формування у майбутніх фахівців конфліктологічної компетентності та здатності і готовності діяти адекватно, відповідально за різних конфліктних ситуацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент магістратури повинен *знати*:

- особливості педагогічної взаємодії педагога, викладача зі студентами;

- передумови виникнення конфліктів у педагогічних і студентських колективах;

- сутність педагогічного конфлікту, його ознаки, особливості, структуру;

- рівні педагогічного конфлікту, етапи його ескалації, основні класифікації і типи;

- психолого-педагогічні причини виникнення конфліктів в освітньому процесі ЗВО;

- стратегії поведінки педагога у конфліктних ситуаціях;

- способи, методики, технології, моделі прогнозування, попередження та розв'язання педагогічних конфліктів;

- особливості спілкування і поведінки у конфліктних ситуаціях;

- сутність, особливості, умови проведення переговорів, медіації, арбітражії у різних конфліктних ситуаціях;

уміти:

- аналізувати конфлікти у різноманітних педагогічних ситуаціях ЗВО;

- застосовувати різні прийоми і способи щодо запобігання і

виникнення конфліктів в освітньому процесі ЗВО;

- управляти конфліктною ситуацією, застосовувати різні способи налагодження діалогічної взаємодії між учасниками освітнього процесу;

- застосовувати доцільні стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях;

- здійснювати комплексні дослідження з проблем педагогічної конфліктології.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Визначення і структура конфлікту. Міждисциплінарний підхід до вивчення конфліктів (філософія, психологія, педагогіка, соціологія, історія, політологія та ін.). Суперечності, що спричиняють конфлікти. Класифікації конфліктів (внутрішньоособистісні, міжособистісні, особистісно-групові, міжгрупові). Функції міжособистісних конфліктів.

ТЕМА 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ КОНФЛІКТІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Освітнє середовище як чинник і тло виникнення конфліктів. Причини і типології педагогічних конфліктів. Педагогічний конфлікт як результат професійної та міжособистісної взаємодії. Емоційний фон конфліктних ситуацій. Структура і класифікації педагогічних конфліктів. Основні компоненти педагогічних конфліктів (конфліктна ситуація, учасники конфлікту, об'єкти конфлікту, умови перебігу конфлікту, конфліктна взаємодія).

ТЕМА 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Конфліктологічна культура: суть і структура. Усвідомлення конфліктної ситуації. Перехід до конфліктної поведінки. Розв'язання конфлікту як кінцева стадія. Педагогічна конфліктна ситуація: особливості, види, динаміка. Види конфліктних педагогічних ситуацій. Конфліктні

особистості (демонстративна, ригідна, педантична, безконфліктна).
Стили, моделі поведінки у конфлікті.

ТЕМА 4. КОНФЛІКТ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ДІАДІ «ПЕДАГОГ – СТУДЕНТ»

Причини конфліктів у діаді «педагог - студент». Помилки викладача в стилі педагогічного управління. Конфліктна поведінка студента. Конфлікти діяльності та конфлікти взаємин у ЗВО. Конфлікти дидактичної взаємодії та їхні стадії. Стель і тактика педагогічної взаємодії. Деструктивні і конструктивні функції педагогічного конфлікту. Діловий педагогічний конфлікт.

ТЕМА 5. ГРУПОВІ КОНФЛІКТИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ЗВО

Конфлікт «студент – студент»: причини, форми, стадії, особливості протікання. Конфлікти у науково-педагогічному колективі: причини, форми, вияви. Стратегії поведінки у конфлікті (суперництво, співробітництво, компроміс, ухилення, пристосування). Варіанти поведінки в середовищі викладачів.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ І РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ У ЗВО

Діяльність із врегулювання конфліктів: основні підходи і компоненти. Корекція взаємних оцінних ставлень у діаді «студент – викладач». Професійно-педагогічні якості викладача як чинник запобігання і розв'язання педагогічного конфлікту. Діяльність викладача із подолання конфліктів у ЗВО, її основні складники і компоненти.

ТЕМА 7. КОНСТРУКТИВНЕ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТУ: УМОВИ, ВИМОГИ, ПОВЕДІНКА

Основні підходи і умови ефективного розв'язання педагогічного конфлікту. Вимоги до поведінки в конфліктній ситуації. Метод аналізу (картографія) конфлікту. Модель поведінки викладача під час конфлікту. Стадії перебігу конфліктів: виникнення (напруження стосунків); взаємне непорозуміння (сутички), розв'язання (конструктивне, деструктивне).

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ: ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ І СТРУКТУРА

I. Питання для обговорення

Особливості організації педагогічної взаємодії викладача та студентів. Передумови виникнення педагогічних конфліктів. Особливості, ознаки, структура педагогічного конфлікту. Рівні, динаміка й етапи розгортання конфлікту в освітньому процесі.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити особливості організації педагогічної взаємодії викладача та студентів.
2. Схарактеризувати передумови виникнення педагогічних конфліктів.
3. Визначити об'єктивні та суб'єктивні причини конфліктів.
4. Розкрити особливості педагогічного конфлікту.
5. Вказати ознаки педагогічного конфлікту.
6. Визначити основні рівні педагогічного конфлікту.
7. Показати динаміку і етапи ескалація конфлікту в освітньому процесі.
8. Показати відмінності понять «конфліктна ситуація» та «інцидент».
9. Розкрити рольові функції учасників конфлікту.
10. Розкрити зміст понять «умови конфлікту», «причини конфлікту», «предмет конфлікту».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити структурну схему «Цілі учасників конфлікту».
2. Укласти таблицю «Учасники освітнього середовища та конфліктні відносини у ЗВО».
3. Показати у вигляді схеми об'єктивні і суб'єктивні причини конфліктів у вищій школі.
4. Показати у вигляді схеми спрямованість конфліктів у вищій школі.
5. Розробити модель «Сутність педагогічного конфлікту у ЗВО».
6. Розробити модель «Тактика впливу на опонента в конфлікті».
7. Підготувати навчальний проєкт «Технологія прогнозування конфліктів у ЗВО».

IV. Самостійна робота

1. Скласти таблицю «Передумови виникнення конфліктів у педагогічній взаємодії: характерні ознаки, структура».
2. Дібрати літературу до однієї з тем лекційних або практичних занять.
3. Підготувати інформаційний проєкт «Зарубіжний досвід розв'язання педагогічних конфліктів».
4. Підготувати тези виступу на науковій конференції, присвяченій одній з актуальних проблем педагогічної конфліктології.
5. Зробити огляд педагогічної преси з проблемами відносин «викладач-студент».
6. Розробити модель: «Стратегії поведінки педагога у конфліктній ситуації».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ: ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ І СТРУКТУРА

I. Питання для обговорення

Міжособистісні та внутрішньоособистісні конфлікти у ЗВО: сутність та особливості протікання. Типи конфліктів у педагогічному спілкуванні (конфлікти сприймання, комунікації, взаємодії). Класифікації педагогічних конфліктів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити різні види конфліктної поведінки особистості.
2. Назвати учасників конфлікту у ЗВО та їхні рольові функції.
3. Розкрити сутність понять «умови конфлікту», «причини конфлікту», «предмет конфлікту».
4. Назвати основні підходи до класифікації конфліктів.
5. Визначити позитивні функції конфлікту.
6. Вказати негативні функції конфлікту.
7. Розкрити роль інциденту у розвитку конфліктних відносин.
8. Що таке навчально-виховне середовище ЗВО?
9. Визначити структурні компоненти педагогічних конфліктів.
10. Що таке конфліктна педагогічна ситуація?
10. Назвати види педагогічних конфліктів (за типом прояву).

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати доповідь «Субординаційні конфлікти між членами педагогічного колективу».

2. Розробити модель «Сутність педагогічного конфлікту у ЗВО».
3. Розробити модель «Типологія конфліктів у ЗВО».
4. Підготувати інформацію для участі у диспуті «Способи розв'язання конфліктів у діаді «викладач-студент».
5. Підготуватися до участі в публічній дискусії «Учасники освітнього середовища та конфліктні відносини».
6. Підготувати матеріал для обговорення проблеми щодо умов і чинників конструктивного розв'язання конфліктів у ЗВО.
7. Проаналізувати статтю І. Беха «Справедливість-несправедливість у міжособистісних взаєминах» (Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. 2006. № 1. С. 5-14).
8. Розробити матеріал для тестового контролю з теми «Типологія педагогічних конфліктів».

IV. Самостійна робота

1. Укласти таблицю «Типологія педагогічних конфліктів».
2. Показати у структурно-схематичному вигляді стратегії виходу з конфлікту.
3. Укласти порівняльну таблицю «Особливості розвитку конфліктів у вищій та загальноосвітній школах».
4. Показати у вигляді схеми способи управління педагогічними конфліктними у ЗВО.
5. Показати у вигляді схеми об'єктивні та суб'єктивні причини конфліктів у ЗВО.
6. Показати схематично структуру конфліктів у вищій школі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ ПЕДАГОГА У КОНФЛІКТНІЙ СИТУАЦІЇ, ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Класифікація стилів поведінки педагога у конфліктних ситуаціях. Шляхи розв'язання педагогічного конфлікту за інтересами суперників (переговори, фасилітація, медіація, арбітрація). Особливості і процедура проведення переговорів педагога зі студентами: а) Зміст переговорів та їхні види (жорсткий, м'який, колаборативний); б) Аналіз основних етапів проведення переговорів.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити основні стадії педагогічного конфлікту.

2. Що таке «відтермінування конфлікту»?
3. Розкрийте стилі поведінки педагога у конфліктних ситуаціях.
4. Вказати шляхи розв'язання педагогічного конфлікту за інтересами суперників.
5. Схарактеризувати переговори як спосіб (шлях) розв'язання педагогічного конфлікту.
6. Схарактеризувати фасилітацію як шлях розв'язання педагогічного конфлікту.
7. Схарактеризувати медіацію як спосіб розв'язання педагогічного конфлікту.
8. Визначити особливості проведення переговорів педагога зі студентами.
9. Проаналізувати етапи проведення переговорів педагога зі студентами.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити структурну схему «Цілі учасників конфлікту».
2. Показати у вигляді схеми спрямованість конфліктів у вищій школі.
3. Зобразити схематично портрет учасників конфлікту у вищій школі.
4. Показати у схематичному вигляді етапи проведення переговорів педагога зі студентами.
5. Розробити схему «Процедура врегулювання конфліктів».
6. Укласти сценарій рольової гри «Проведення переговорів педагога зі студентами».

IV. Самостійна робота

1. Підготуватися до обговорення питань:
 - а) конфліктологічна культура: суть і структура;
 - б) педагогічна конфліктна ситуація: особливості, види, динаміка;
 - в) види конфліктних педагогічних ситуацій;
 - г) конфліктні особистості;
 - д) стилі (моделі) поведінки у конфлікті.
2. Показати у вигляді схеми роль медіатора в урегулюванні конфліктної ситуації у вищій школі.
3. Укласти таблицю «Умови і способи запобігання педагогічним конфліктам у вищій школі».
4. Підготувати презентацію «Конфліктогенні педагогічні ситуації».
5. Розробити модель «Сутність педагогічного конфлікту у ЗВО».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ГРУПОВІ КОНФЛІКТИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Конфлікти міжособистісної взаємодії в діаді «педагог - студент»: причини, форми, прояви. Конфлікт «студент – студент»: форми, особливості протікання. Конфлікти у науково-педагогічному колективі: «викладач – викладач»; «адміністратор – педагог».

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Коли і в кого не виникає конфліктів у спілкуванні?
2. Педагоги зазначають, що зараз кількість конфліктів у закладах вищої освіти збільшилася. Якщо це так, то які можливі причини цього явища?
3. Чим відрізняється педагогічний конфлікт від звичайного конфлікту у взаєминах?
4. Причини виникнення конфліктів у взаєминах «студент – викладач» і «викладач – студентська академічна група». Чи бувають конфлікти, яких не можна розв'язати?
5. Розкрити шляхи конструктивного подолання бар'єрів і розв'язання конфліктів у педагогічній взаємодії «викладач – студент».
6. Чи є «конфлікти, від яких не можна відмовлятися»?
7. Чи завжди в конфліктах є об'єкт зіткнення?
8. У чому суть конфлікту міжособистісної взаємодії в діаді «педагог – студент»?
9. У чому особливість конфлікту міжособистісної взаємодії в діаді «студент – студент»?
10. У чому особливість конфлікту міжособистісної взаємодії в діаді «педагог – адміністратор»?
11. Схарактеризуйте зміст діяльності з урегулювання конфліктів.
12. Показати особливості протікання конфлікту «студент – студент».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати сценарій рольової гри «Проведення переговорів педагога зі студентами».
2. Підготувати презентації на тему «Конфліктогенні педагогічні ситуації», «Конструктивне розв'язання конфлікту у ЗВО».
3. Зробити порівняльну таблицю «Розв'язання конфліктів «студент –

педагог», «студент – студент», «педагог – адміністратор».

4. Розкрити у схематичному вигляді процедуру врегулювання конфліктів.

5. Розкрити у схематичному вигляді суть і спрямованість конфліктів у ЗВО.

6. Розкрити у схематичному вигляді протікання конфліктів між членами педагогічного колективу ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Підготуватися до обговорення питань:

а) причини виникнення конфлікту «педагог – студент»;

б) ознаки педагогічного конфлікту;

в) конфлікти дидактичної взаємодії та їхні стадії.

г) деструктивні і конструктивні функції педагогічного конфлікту у ЗВО.

2. Підготувати виступ перед студентською аудиторією «Стратегії виходу з конфлікту у ЗВО».

3. Підготувати реферат «Субординаційні конфлікти. Конфлікти між членами педагогічного колективу».

4. Підготувати презентацію «Конфліктогенні педагогічні ситуації».

5. Підготувати презентацію «Конструктивне розв'язання конфлікту у ЗВО».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ПРОБЛЕМА ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ЗВО

I. Питання для обговорення:

Основні підходи і компоненти діяльності із запобігання та врегулювання конфліктів у ЗВО. Конструктивне розв'язання конфлікту: умови, вимоги, поведінка. Практичні дії щодо оволодіння уміннями розв'язання конфліктів. Запобігання виникненню педагогічних конфліктів у ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрити основні підходи до діяльності із запобігання та врегулювання конфліктів у ЗВО.

2. Показати основні компоненти діяльності із запобігання та врегулювання конфліктів у ЗВО.

3. Розкрити умови конструктивного розв'язання конфлікту.

4. Схарактеризувати поведінку викладача під час конфлікту.
5. Визначити практичні поради щодо оволодіння уміннями ефективного врегулювання конфліктів.
6. Показати основні шляхи запобігання виникненню педагогічних конфліктів у ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати реферат «Конфлікти у педагогічному колективі».
2. Розробити модель «Сутність педагогічного конфлікту у ЗВО».
3. Розробити схему «Тактика впливу на опонента в конфлікті».
4. Розробити модель «Технологія прогнозування конфліктів у ЗВО».
5. Підготуватися до участі у диспуті «Умови і чинники конструктивного розв'язання конфліктів у студентській групі».
6. Підготуватися до участі в публічній дискусії «Учасники освітнього середовища та конфліктні відносини».
7. Проаналізувати статтю Котик І. О. Розвиток суб'єктивності учнів при розв'язанні конфліктів у процесі діалогічного навчання. *Психологія: зб. наук, праць*. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2000. Вип. 3. С. 143-150.

IV. Самостійна робота

1. Підготуватися до обговорення питань:
 - а) конфлікт «студент – студент»: причини, форми, особливості протікання.
 - б) конфлікт у науково-педагогічному колективі: причини, форми, вияви.
 - в) варіанти поведінки в середовищі викладачів.
2. Підготувати порівняльну таблицю «Особливості розв'язання конфліктів у діадах «студент-педагог», «студент-студент», «педагог-адміністратор».
3. Розкрити у схематичному вигляді процедуру врегулювання конфліктів.
4. Показати у графічному вигляді сутність і спрямованість конфліктів у ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЗВО

I. Питання для обговорення

1. Поняття «конфліктологічна компетентність» студента.
2. Формування знань, умінь і навичок управління конфліктними ситуаціями та розв'язання педагогічних конфліктів.
3. Технології підготовки майбутніх педагогів до розв'язання конфліктів у міжособистісній взаємодії.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Вказати основні компоненти структури діяльності з урегулювання конфліктів.
2. Що таке конфліктологічна компетентність студента?
3. У чому сутність корекції взаємних оцінних ставлень у системі «студент – викладач»?
4. Професійно-педагогічні якості та вміння викладача із запобігання і врегулювання педагогічного конфлікту.
5. Розкрити методи діагностики конфліктів.
6. У чому полягає сутність запобігання і профілактики педагогічних конфліктів?

III. Пошукові та творчі завдання

- 1 Розробити модель «Тактика впливу на опонента в конфлікті».
- 2 Визначити схематично основні технології прогнозування конфліктів.
- 3 Визначити схематично загальні вимоги ефективної поведінки в конфліктній ситуації.
- 4 Назвати основні умови і підходи до конструктивного розв'язання конфлікту.
- 5 Показати на конкретному прикладі можливості реалізації методу аналізу (картографії) конфлікту.
- 6 Розробити модель «Функції посередника у розв'язанні конфлікту».
- 7 Розробити модель «Поведінка викладача під час конфлікту».
- 8 Підготуватися до дискусії на тему: «Формування готовності студентів щодо запобігання і розв'язання конфліктів».

IV. Самостійна робота

1. Підготуватися до обговорення питань:
 - а) діяльність із врегулювання конфліктів: основні підходи і компоненти;
 - б) основні складники врегулювання конфліктів і здійснення

конфліктологічної підготовки учасників педагогічного процесу;

в) корекція взаємних оцінних ставлень у системі «студент – викладач»;

г) діяльність із подолання конфліктів у ЗВО: основні складники та компоненти.

2. Підготуватися до участі в диспуті «Умови і чинники конструктивного розв'язання конфліктів у студентській групі».

3. Розробити схему: «Учасники освітнього середовища та конфліктні відносини».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. ОСОБЛИВОСТІ ФАСИЛІТАЦІЇ, АРБІТРАЦІЇ, МЕДІАЦІЇ В МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТАХ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Поняття фасилітації та умови її застосування у розв'язанні педагогічного конфлікту. Способи організації процесу фасилітації. Сутність медіації та її відмінність від фасилітації. Принципи організації процесу та поведінки медіатора. Характеристика несудової арбітрації та її відмінність від медіації. Сюжетно-рольова гра «Медіація конфлікту в студентській групі».

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому сутність поняття «фасилітація»?
2. Розкрити умови застосування фасилітації.
3. Розкрити способи організації процесу фасилітації.
4. У чому сутність медіації та її відмінність від фасилітації?
5. Розкрити принципи організації процесу та поведінки медіатора.
6. Схарактеризувати основні етапи проведення медіації.
7. У чому сутність несудової арбітрації, її відмінність від медіації?
8. Розробити сценарій сюжетно-рольової гра «Медіація конфлікту в студентській групі».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Показати у схематичному вигляді порівняльну характеристику понять «медіація», «арбітрація», «фасилітація».

2. Показати у вигляді схеми умови і засоби запобігання педагогічним конфліктам у вищій школі.

3. Підготувати презентацію на тему: «Конфліктогенні педагогічні ситуації».

4. Розробити сценарій диспуту на тему: «Конструктивне арегулювання конфлікту у ЗВО».

5. Показати у схематичному вигляді етапи медіації педагогічного конфлікту у ЗВО.

6. Розробити схему процедури арбітрації конфліктів у ЗВО.

7. Показати у схематичному вигляді суть і спрямованість фасилітації конфліктів у ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Підготуватися до обговорення питань:

а) сутність фасилітації та умови її застосування у розв'язанні педагогічного конфлікту;

б) способи організації процесу фасилітації;

в) особливості медіації та її відмінність від фасилітації;

г) основні принципи організації процесу та поведінки медіатора;

д) характерні риси арбітрації.

2. Підготувати інформацію до участі у диспуті на тему: «Умови і чинник ефективної медіації конфліктів у педагогічному колективі».

3. Визначити схематично процедуру фасилітації конфліктів у ЗВО.

4. Показати у вигляді схеми способи фасилітації педагогічних конфліктів у вищій школі.

5. Розкрити роль медіатора у регулюванні конфліктної ситуації у вищій школі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Томаневич Л. М. Університетська освіта: *навч. посібник*. Львів : «Магнолія-2018». 304 с.

2. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: *навч.-метод. посібник*. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. 114 с.

3. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис. *Вища школа*. 2010. № 3-4. С. 11-35.

4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *методичний посібник для студентів магістратури*. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.

5. Галузяк В. М. Холковська І. Л. Педагогічна конфліктологія: *навч. посіб.* Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 208 с.

6. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства: *навч. посіб.* / за ред. Шведа Ю. Р. Львів: Фонд «Україна-Європа», 2017.
7. Гураль У. М. Суть конфліктологічної взаємодії в середовищі освітніх установ. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2011. № 8. С. 66-71.
8. Джелалі О. В. Психологія вирішення конфліктів: *навч. посіб.* Київ; Харків: Р.И.Ф., 2006. 320 с.
9. Дурманенко Є. А. Конфлікти у вузі. Луцьк, 2004. 354 с.
10. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: *навч. посіб.* Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 456 с.
11. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: *методичний посібник* / укл. Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький: КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
12. Козич І. В. Модель формування конфліктологічної компетентності соціального педагога в умовах магістратури. *Педагогічні науки*. 2018. № 1. С. 110-111.
13. Концепція нової української школи. 2017 р. URL: mon.gov.ua/activity/education/zagalna.../konczepcziya.html.
14. Наукова-практичний коментар Закону України «Про вищу освіту». Станом на 02.09.2019 р. URL: <https://studway.com.ua>.
15. Орлянський В. С. Конфліктологія: *рек. МОН України як навч. посіб. для студ. ВНЗ. МОН України*. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 158 с.
16. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко. Київ, 2017. 316 с.
17. Педагогіка вищої школи: *підручник* / В. П. Головенкін та ін.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
18. Педагогіка вищої школи: *підручник* / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
19. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556 URL: Vpvnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
20. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України N 347/2002 від 17.04.2002 р.

21. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 року.

22. Про освіту: Закон України 2017 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

Психологічна профілактика конфліктів у педагогічному колективі. URL: <https://library.krok.edu.ua> > library > category > soroka_2019_disertatsija

23. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів: *підручник*. Суми: Університетська книга, 2008. 239 с.

24. Управління конфліктами: текст лекцій: *навч. посібник* / Г. В. Жаворонкова, О. М. Скібіцький, Т. В. Сівашенко, О. І. Туз. Київ: Кондор, 2011. 170 с.

Додаткова

1. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства: *посібник* / за ред. Шведа Ю. Р. Львів: Фонд «Україна-Європа», 2001. 203 с.

2. Костюшко Ю. О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії в ситуації конфлікту: *автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04* / Житомир, держ. ун-т ім. І. Франка. - Житомир, 2005. 20 с.

3. Котик І. О. Розвиток суб'єктивності учнів при розв'язанні конфліктів у процесі діалогічного навчання. *Психологія: зб. наук, праць*. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2000. Вип. 3. С. 143-150.

4. Савчук Б., Білавич Г. Феномен коучингу в зарубіжному дискурсі. *Нова педагогічна думка*. 2020. №2. С. 7-11.

5. Савчук Б., Білавич Г., Власій О. Проблема самоосвіти майбутнього викладача вищої школи в рецепції української педагогічної думки. *Молодь і ринок*. 2019. №12. С. 56-60.

6. Савчук Б., Білавич Г., Душенко Ю. Коучинг як філософія і технологія розвитку професійної педагогічної освіти. *Гірська школа Українських Карпат*. 2019. № 21. С. 82-87.

7. Савчук Б., Міщук Д. Освітнє середовище університету: методологічний дискурс в контексті складання міжнародних рейтингів. *Молодь і ринок*. 2020. № 2. С. 60-65.

8. Савчук Б., Пантюк М., Розман І. Розвиток педагогічної біобібліографії в Україні: регіональний контекст. *Актуальні питання*

гуманітарних наук. Дрогобич. 2020. Вип. 28. Т. 3. С. 169-175: <http://www.apfn-journal.in.ua/28-3-2020>

9. Savchuk B. P., Bilavych H. V., Fedchyshyn N. O., Rozman I. I., Vysochan L. M., Bahriy M. A., Kononenko I. V., Vysochan Z. Yu. National literature as a means of development the general cultural competence of future specialists: personalistic kontekst. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. 2020. Volume 24. Issue 8. 2020. PP. 13479-13489. <https://www.psychosocial.com/article/PR281340/28343/>

10. Savchuk B., Bilavych H., Kondur O., Bahriy M., Oliyar M., Fedchyshyn N., Humenuk I., Pantiuk M. Petrenko O. Reading as a Cultural Practice of Modern Students. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol.9 No.8. PP. 131-144. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf>

11. Savchuk B., Pantyuk M., Pantyuk T., The fenomen of pedagogical conflict in the modern scientific discourse *Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientifical and practical Solutions and Approaches. Interdisciplinary Prospects. Volume V* / [Editors: A. Dushniy, M. Makhmudov, M. Strenacikova]. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson: Posvit, 2019. P. 234-238.

12. Savchuk Borys P., Kondur Oksana S., Rozlutska Galyna M., Olena V. Kohanovska, Marianna V. Matishak Halyna V., Bilavych Formation of Cognitive Flexibility as a Basic Competence of the Future Teacher's Multicultural Personality Space and Culture, *India* 2020, 8:3: <https://doi.org/10.20896/saci.v8i3.1016>

13. Savchuk B., Bilavych H., Fedchyshyn N., Pantyuk T.; Oliyar M., Vlasii O. Bilavych I. (2020). Creating Ecological Language Space for the Youngest Computer Users. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. No.4. P. 90-99. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.4.pdf>

14. Savchuk B., Bilavych H., Pantyuk T., Holovchak N. Formation of the language culture of junior pupils in a dialectical environment: theoretical and practical aspects. *Гірська школа Українських Карпат*. 2018. Випуск 19. С. 109-113.

15. Savchuk B., Pantyuk T., Kotenko R., Tkachivska I., Vysochan L., Pustovit H., Bilawicz J., Bilavych H. and Fedchyshyn N. The Usage of Coaching Technology in the Formation of Emotional Intelligence of Future Tourism Managers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol.9 No.8. PP. 201-210. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf>

4.5. ЛІДЕРСТВО, КОМАНДОУТВОРЕННЯ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка Другий (магістерський)	Вибіркова	
Модулів 1	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: екзамен	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: сприяння виявленню та набуттю лідерських якостей здобувачів вищої освіти.

Завдання:

- формування системи знань про особливості лідерства в освітньому середовищі та різних сферах суспільного життя;
- вироблення і розвиток компетентностей щодо роботи у команді способів покращення її роботи;
- формування у майбутніх фахівців фахової компетентності та здатності і готовності розвивати якості спілкування та лідерства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент магістратури повинен *знати*:

- визначення сутності лідерства;
- розкриття дидактичних, психолого-педагогічних і методичних аспектів застосування лідера;
- вивчення впливу медіазасобів на навчання і виховання молоді;
- можливих наслідків їх негативного впливу.

уміти:

- аналізувати і критично сприймати команди і лідерів;
- формувати компетентнісного підходу, здатності працювати у команді,
- володіти практичними інструментами прийняття індивідуальних та групових рішень;
- виробити компетентності розпізнавання лідерських якостей;
- організувати ефективну команду та розподілу ролей, управління командою як системою формування знань і умінь з основ інформаційної грамотності і медіаосвіти й медіапедагогіки та аудіовізуальної грамотності щодо вирішення сучасних медіапедагогічних проблем, розуміння ролі та значення медійного світу в професійному та особистістному ставленні людини.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ЛІДЕРСТВО ТА ЛІДЕРИ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ

Поняття, основні категорії. Сутність лідерства та управління, головні відмінності. Портрет сучасного лідера. Роль лідера в глобальному світі та на мікрорівні. Сучасне бізнес-середовище, внутрішня та зовнішнє середовище організації. Задачі лідера. Лідерство та прийняття рішень. Теорія Х та теорія Y. Щоденне лідерство. Історія лідерства. Організаційне лідерство. Приклади успішних компаній

ТЕМА 2. ТИПОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА

Експертне, емоційне та ситуаційне лідерство. Віртуальне лідерство. Трансформаційні та транзакційні лідери. Класифікація лідерів. Обов'язки менеджера та керівника, відмінність керівника від лідера. Психотип лідера. Типи особистостей та лідерство. Політичне лідерство. Редизайн лідерства. Типи лідерства за Максом Вебером.

ТЕМА 3. ЛІДЕРСТВО ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Умови прийняття рішень: визначеність, невизначеність, ризик та конфлікт. Прийняття рішень в умовах ризику. Дерево рішень. Евристичні методи прийняття рішень. Ефект якоря, боротьба з якорями. Рамкування. Творче прийняття рішень, креативність і лідерство. Прийняття рішень в умовах конфлікту. Вирішальні правила. Метод аналізу ієрархій.

ТЕМА 4. ПРИЙНЯТТЯ ГРУПОВИХ РІШЕНЬ

Особливості групового прийняття рішень. Втрата процесу. Проблема складу групи. Проблема участі. Проблема впливу. Властивості групи. Негативні ефекти в групі. Методики розроблення групового рішення. Метод Дельфі. Метод аналогій. Морфологічний метод. Метод «635». Метод модераций. «Мозковий штурм» та його модифікації. Психологічні аспекти групових рішень. Ефекти групового прийняття рішень.

ТЕМА 5. ПОНЯТТЯ КОМАНДИ, ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ЕФЕКТИВНИХ КОМАНД

Підходи до визначення команди. Основи відмінності між командою та групою. Ключові характерні ознаки команди. Принципи організації командної форми робіт. Цілі та ролі в команді. Психологічні явища в команді. Різновиди команд. Фактори ефективної роботи команди. Критерії ефективної команди. Підходи до формування команди. Формування команди зі своїх та зовнішніх співробітників. Фактори ефективного досягнення цілей при формуванні команди. Приклади ефективних команд в бізнесі. Підбір та оцінка команди

ТЕМА 6. РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ В КОМАНДІ

Дві основні ролі в команді. Принципи розподілу ролей в команді. Ролі в команді за Річардом Дафтом. Фактори, що визначають ролі в команді. Психологічні типи. Теорія командних ролей Реймонда Белбіна. Зміна ролей. Типи команд

ТЕМА 7. ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ КОМАНДИ

Психологічна сумісність в команді. Основні етапи функціонування команди. Стадії.

ТЕМА 8. МОТИВАЦІЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ

Закон ефекту. Теорія очікування. Форми керівництва командою. Методи зміцнення команди. Фактор довіри у команді. Управління конфліктами. Класифікація конфліктів. Варіанти поведінки у конфлікті. Переговори як інструмент вирішення конфлікту. Моніторинг ефективності команди. Стилi управління персоналом. Технології управління людськими ресурсами.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1-2

Тема. ЛІДЕРСТВО ТА ЛІДЕРИ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-
СЕРЕДОВИЩІ

I. Питання для обговорення

Поняття, основні категорії. Історія лідерства. Сутність та головні

відмінності лідерства та управління. Портрет сучасного лідера. Роль лідера в глобальному світі та на мікрорівні. Сучасне бізнес-середовище, внутрішня та зовнішнє середовище організації. Задачі лідера. Лідерство та прийняття рішень. Теорія Х та теорія Y. Щоденне лідерство. Організаційне лідерство.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттям «лідерство», «лідер», «колектив», «управління».
2. Чи можна назвати лідерство та управління тотожними поняттями? Обґрунтуйте відповідь.
3. Що використовують і керівник, і лідер для впливу на поведінку інших людей?
4. В чому суть принципу «гарячої плити»? Чи доцільне його використання для лідера?
5. Проаналізувавши теорії Д. МакГрегора, визначте, яка на вашу думку є найпродуктивнішою стосовно діяльності колективу?
6. Назвіть відмінність між індивідуальним та організаційним лідерством.
7. Чи може вплив лідера на мікрорівні перерости на зміни в глобальному світі? Обґрунтуйте відповідь.
8. Якими якостями має володіти особа, щоб стати лідером?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Опираючись на піраміду потреб А. Маслоу, назвіть прояви лідерства на кожному її етапі.
2. Створити трекер лідерських звичок. Користуватись ним впродовж 21 дня. Порівняти свій стан до та після користування трекером.
3. Підібрати список книг, які допомагають розвинути лідерські якості.
4. Назвати приклади успішних компаній. Визначте у чому полягає їхній успіх.

IV. Самостійна робота

1. Розкрити ознаки лідерства серед студентського колективу.
2. Розкрити суть лідерських якостей за О.Г. Романовським.
3. Назвати умови успішної роботи колективу.
4. Мета лідера, що нею є і чи збігається вона з метою колективу?
5. Пройти тестування на рівень лідерських якостей.
6. Визначити типові помилки та невдачі лідера.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ТИПОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА

I. Питання для обговорення

Експертне, емоційне та ситуаційне лідерство. Віртуальне лідерство. Трансформаційні та транзакційні лідери. Класифікація лідерів. Обов'язки менеджера та керівника, відмінність керівника від лідера. Психотип лідера. Типи особистостей та лідерство. Політичне лідерство. Редизайн лідерства. Типи лідерства за Максом Вебером.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвати спільні та відмінні ознаки експертного, емоційного та ситуаційного лідерства.

2. Охарактеризувати причини для редизайну лідера.

3. Визначити, яка типологія лідерства притаманна викладачам ЗВО.

4. Проаналізувати думки відомих дослідників політичного лідерства та визначити в них головну ідею.

5. Хто такий політичний лідер та яка його мета?

6. Пояснити суть віртуального лідерства.

7. Визначити спільні та відмінні ролі менеджера, керівника та лідера.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Створити інфографіку на тему: «Трансформаційність і транзакційність лідера».

2. Проаналізувати значення типу особистості на розвиток лідерських навичок.

3. Створити особистісну стрічку «Я-лідер» (вказати поетапні кроки лідерського потенціалу), згідно вашого типу темпераменту.

4. Проаналізувати роботу президентів України та вказати, хто з них володіє лідерськими якостями, назвати приклади.

IV. Самостійна робота

1. Визначити найефективніший стиль управління.

2. Виписати назви періодичних видань, що регламентують діяльність лідера.

3. Назвати функції лідера в освітньому процесі.

4. Прочитати книгу про лідерство (на вибір), виписати з неї основні тези.

5. Розкрити сутність поняття редизайну лідерства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ЛІДЕРСТВО ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

I. Питання для обговорення

Умови прийняття рішень: визначеність, невизначеність, ризик та конфлікт. Прийняття рішень в умовах ризику. Дерево рішень. Евристичні методи прийняття рішень. Ефект якоря, боротьба з якорями. Рамкування. Творче прийняття рішень, креативність і лідерство. Прийняття рішень в умовах конфлікту. Вирішальні правила. Метод аналізу ієрархій.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дефініція понять «визначеність», «невизначеність», «конфлікт» та «ризик» згідно боку лідерства.

2. Як проявляється ефект якоря?

3. Визначити пріоритетні елементи методу аналізу ієрархії.

4. Що являє собою рамкування?

5. За яких умов найкраще проявляються лідерські якості?

6. Назвати евристичні методи прийняття рішень.

7. Охарактеризувати метод «дерево рішень».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Створити підбірку рефлексійних методів для лідерів.

2. Визначити переваги та недоліки творчого підходу лідера до прийняття рішень.

3. Провести дослідження на тему: «Вплив конфлікту в колективі на прийняття рішення лідером».

4. Графічно зобразити процес розвитку персонального лідерства.

5. Написати есе на тему: «Чи завжди креативність – запорука лідерства?».

IV. Самостійна робота

1. Чи завжди в надзвичайних умовах дії лідера будуть правильними?

2. Визначити причини схилення до ефекту якоря.

3. Проаналізувати модель компетенцій лідера.

4. Чим характеризуються ефективні лідери?

5. Яка мета зворотного зв'язку для лідера?

6. Дайте поради керівникові, лідеру для згуртування команди?

7. Обговоріть плюси і мінуси лідерів протилежної статі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ПРИЙНЯТТЯ ГРУПОВИХ РІШЕНЬ

I. Питання для обговорення

Особливості групового прийняття рішень. Втрата процесу. Проблема складу групи. Проблема участі. Проблема впливу. Властивості групи. Негативні ефекти в групі. Методики розроблення групового рішення. Метод Дельфі. Метод аналогій. Морфологічний метод. Метод «635». Метод модерацій. «Мозковий штурм» та його модифікації. Психологічні аспекти групових рішень. Ефекти групового прийняття рішень.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізуйте психологічні аспекти прийняття групових рішень.
2. Визначити роль лідера при використанні методу Дельфі.
3. Окреслити особливості методу «635».
4. Роль мозкового штурму на вирішення групових проблем.
5. Визначити етапи застосування морфологічного методу.
6. Метод аналогій, його функції у прийнятті групових рішень.
7. Роль лідера у прийнятті групових рішень.
8. Визначити чинники проблематики складу груп.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Назвати переваги та недоліки групового прийняття рішень.
2. Укласти порівняльну таблицю групових методів прийняття рішень.
3. Скласти 3 проблемні задачі з варіантами вирішення за темою практичного заняття.
4. Створити буклет на тему «Лідер – це робота команди».

IV. Самостійна робота

1. Визначити проблему формування колективу, особливості групування учасників колективу.
2. Як подолати негативні ефекти в групах?
3. Дослідити та укласти список групових методів вирішення завдань.
4. Проаналізувати ефективність методу модерацій.
5. Роль групових рішень у житті колективу.
6. Прийняття групового рішення у кризовій ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ПОНЯТТЯ КОМАНДИ, ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ЕФЕКТИВНИХ КОМАНД

I. Питання для обговорення

Підходи до визначення команди. Основи відмінності між командою та групою. Ключові характерні ознаки команди. Принципи організації командної форми робіт. Цілі та ролі в команді. Різновиди команд. Фактори ефективної роботи команди. Критерії ефективної команди. Підходи до формування команди. Формування команди зі своїх та зовнішніх співробітників. Фактори ефективного досягнення цілей при формуванні команди. Приклади ефективних команд в бізнесі. Підбір та оцінка команди.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні відмінності між командою та групою.
2. Визначте правила формування команд.
3. Визначте ознаки команди як особливої соціальної групи.
4. Що таке компроміс? Наведіть приклад.
5. У чому суть командної роботи?
6. Проаналізуйте процес роботи при формуванні команд зі своїх та зовнішніх співробітників.

III. Пошукові та творчі завдання

1. На основі яких критеріїв здійснюється підбір команди?
2. У вигляді презентації навести приклади ефективних команд у бізнесі чи політиці.
3. У вигляді пам'ятки подати ключові характерні ознаки команди.
4. Проаналізувати цілі та ролі, що сприяють ефективності роботи команди.
5. Визначити причини неефективності команди.

IV. Самостійна робота

1. В яких випадках ефективніше працюють команди, а в яких групи?
2. Визначити переваги та недоліки командної роботи.
3. Дати визначення поняттю «синергія».
4. У чому полягає ефективність команди?
5. Визначити типи корпоративних команд.
6. Охарактеризувати види рольових функцій за І. М. Кобушком та І. Д. Скляром.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ В КОМАНДІ

I. Питання для обговорення

Дві основні ролі в команді. Принципи розподілу ролей в команді. Ролі в команді за Річардом Дафтом. Фактори, що визначають ролі в команді. Психологічні типи. Теорія командних ролей Реймонда Белбіна. Зміна ролей. Типи команд.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому полягає суть моделі командних ролей Р. М. Белбін?
2. Дайте визначення поняттю «команда».
3. Опишіть принципи розподілу ролей у команді.
4. Дайте визначення поняттю «психологічні типи» та проаналізуйте їх.
5. У чому полягає суть розподілу ролей за Річардом Дафтом? Які чинники визначають ролі?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Порівняйте переваги та недоліки
2. Підготувати вправи для командної роботи.
3. У формі презентації продемонструвати 9 типів ролей у команді за Р.М.Белбіном.
4. Дослідити основні правила розподілу ролей в команді.
5. У чому полягає суть концепції «Колесо команди» Марджерісона - Мак-Кена?

IV. Самостійна робота

1. Чому модель командних ролей Р. М. Белбіна є найбільш затребуваною в практиці командоутворення?
2. Проаналізувати причини неефективності команди.
3. Проаналізувати стадії командоутворення.
4. Описати мету формування команди.
5. Дати визначення поняттю «штатні» групи.
6. Охарактеризуйте збалансовану команду.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ КОМАНДИ

I. Питання для обговорення

Психологічна сумісність в команді. Основні етапи функціонування команди. Стадії командної роботи. Психологічна напруженість.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Дати визначення поняттю «життєвий цикл команди».
2. У чому полягає психологічна сумісність у команді?
3. У чому суть реорганізації команди?
4. Визначити типи психологічних сумісностей.
5. Проаналізуйте стадію спрацювання (психологічної напруженості) у команді.
6. Які обставини обумовлюють утворення команди?

III. Пошукові та творчі завдання

1. У вигляді інфографіки зобразити стадії формування команди.
2. Підготувати добірку статей про важливість командної роботи.
3. Есе на тему: «Чинники, які впливають на розвиток командної роботи».
4. Продовжіть думку: «Підтримувальна комунікація у команді – це спосіб...

IV. Самостійна робота

1. Проаналізуйте критичні ситуації на кожній стадії формування колективу.
2. Визначте важливість дотримання етичних норм у процесі роботи в команді.
3. Розкрийте суть авторитарного, демократичного і ліберального стилів керівництва.
4. Як суспільне середовище впливає на формування командної роботи?
5. Поясніть, чому взаємовідносини лідера та його оточення є важливим аспектом лідерської організації влади.
6. Чому провідна роль у формуванні поведінки персоналу, що сприяє досягненню цілей підприємства, належить лідерові?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема. МОТИВАЦІЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ

I. Питання для обговорення

Закон ефекту. Теорія очікування. Форми керівництва командою. Методи зміцнення команди. Фактор довіри у команді. Управління конфліктами. Класифікація конфліктів. Варіанти поведінки у конфлікті. Переговори як інструмент вирішення конфлікту. Моніторинг ефективності команди. Стили управління персоналом. Технології управління людськими ресурсами.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. У чому суть закону ефекту?
2. Які виділяють форми керівництва командою?
3. У чому полягає суть теорії очікування?
4. Які виділяють методи зміцнення команди?
5. Проаналізуйте види конфліктів у командній роботі.
6. Які виділяють стилі управління персоналом?
7. Які виділяють технології управління людськими ресурсами?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Вкажіть позитивні та негативні сторони теорії очікування.
2. Проаналізуйте фактори довіри в команді. Від чого вони залежать?
3. Розкрийте сутність та зміст компетентісного підходу в управлінні командою.
4. Підібрати вправи для моніторингу ефективності команди.

IV. Самостійна робота

1. Дайте визначення поняттям «даунсайзинг», «реінжиніринг», «аутплейсмент».
2. Застосування аутсорсингу, аутстафінгу, лізингу персоналу в умовах кризи.
3. Від чого залежить вибір форми керівництва командою?
4. Проаналізуйте варіанти поведінки у конфлікті.
5. Визначити результативність закону ефекту.
6. Проаналізувати ефективність переговорів у вирішенні конфліктів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бондарчук О. І., Нежинська О. О. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації. К., 2017, 36 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/709755/1/%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81_%D0%B2%20%D0%95%D0%91.pdf
2. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання. Суми, 2020, 175 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/>
3. Нестуля О. Нестуля С. І., Кононець Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава, ПУЕТ, 2018. 241 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_2161_63367800.pdf
4. Онлайн-курс «ДНК лідерів». URL: <http://leader.ed-era.com/>
5. Стинська В, Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115-118.
6. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа Українських Карпат*. 2021.
7. Таранюк К. В., Кобушко Я.В. Онлайн-курс «Foundations of Everyday Leadership». URL: <http://www.coursera.org/learn/everyday-leadership-foundation> 8 Онлайн-курс «Leading High-Performing Teams». URL: <http://courses.edx.org/courses/coursev1:UQx+BUSLEAD3x+2T2019/course/>
8. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків, 2017, 100 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf
9. Чепіль М. Прокопів Л. Формування лідерських якостей майбутнього викладача закладу вищої освіти засобами командної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 36, том 3, С. 356 -361 http://www.aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/45.pdf

Додаткова

1. Prokopiv L. New information technologies as a means of intensification of students' scientific and research activities. Contemporary technologies in the educational process. monografia. Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. P. 97-106
2. Prokopiv L., Stynska V. Optimization of cooperation between social work specialists and pedagogues of pre-school educational establishments. *Людознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка»* / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. Дрогобич. 2019. Випуск 8/40. С. 116-130.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2018. 384 с.
4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galujej-znan-i-spetsialnostej>.
5. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. URL: <rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: <zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Штогрин О., Прокопів Л. Основні підходи до розуміння лідерських якостей майбутнього викладача ЗВО. Бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика. 2020. № 32. С. 65–70. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites>

4.6. ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у магістрантів знань про компоненти й особливості управління педагогічною взаємодією з учасниками освітнього процесу і соціальними інститутами та умінь створювати конструктивні міжособистісні взаємини у комунікації.

Завдання:

- забезпечити оволодіння студентами теоретичними знаннями щодо механізмів регулювання соціально-трудових відносин, розбудови соціального партнерства та впровадження соціального діалогу;

- навчити магістрантів використовувати різні види партнерства у роботі ЗВО;

- навчити студентів дотримуватися визначених норм, прав і обов'язків та враховувати ціннісні орієнтири кожної зі сторін у соціальному партнерстві;

- навчити студентів взаємодії, організованої на принципах рівності, добровільності, рівнозначності та доповнюваності всіх її учасників у процесі певної спільної діяльності;

- виробити практичні навички щодо розв'язання соціально-трудових конфліктів та ефективного пошуку потенційних партнерів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент магістратури повинен *знати*:

- поняттєво-категорійний апарат навчальної дисципліни;

- механізми регулювання соціально-трудових відносин, розбудови соціального партнерства та впровадження соціального діалогу;

- сутність, зміст і різні види партнерства у роботі ЗВО;

- правила, норми, механізми продуктивної взаємодії учасників певної спільної діяльності;

- методики і технології розв'язання соціально-трудових конфліктів у соціальній сфері та ефективного пошуку потенційних партнерів.

уміти:

- організовувати та проводити дослідження проблематики педагогічного партнерства у галузі освітніх, педагогічних наук;

- розробляти програми розвитку і реалізації педагогічного партнерства у ЗВО;
- проектувати зміст освіти і навчання студентів закладів вищої освіти та освітні програми й індивідуальні освітні траєкторії, які відповідають принципам і цілям педагогічного партнерства;
- працювати в команді, ставити актуальні завдання, спрямовувати зусилля на досягнення цілей, вмотивовувати суб'єктів соціальної взаємодії на їхнє розв'язання;
- будувати свою діяльність відповідно до моральних, духовних, етичних і правових норм та працюючи в команді, здійснювати самоорганізацію і саморегуляцію;
- співпрацювати з різними категоріями фахівців, ефективно взаємодіяти з працівниками закладів вищої освіти, органами управління і місцевого самоврядування, налагоджувати професійну комунікацію;
- враховувати власні інтереси і потреби інших та використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації й відповідно до норм корпоративної культури ЗВО.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ЗВО

Освітнє партнерство у ЗВО як цілісна відкрита система. Напрями і види освітнього партнерства в сучасному університеті. Механізми соціокультурного партнерства та розвиток фахової самореалізації здобувачів вищої освіти.

ТЕМА 2. ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ФОРМА ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Зміст, мета, параметри педагогічного спілкування. Педагогічне спілкування як система методів і прийомів реалізації педагогічної діяльності. Типи і функції педагогічного спілкування. Спілкування як процес індивідуального становлення здобувача освіти.

ТЕМА 3. ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА

Основні принципи освітнього партнерства у просторі вищої школи. Гуманізм і відкритість як базові засади педагогіки партнерства. Сутність та особливості проявів принципів педагогічного партнерства в освітньому процесі ЗВО.

ТЕМА 4. ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Різноманіття підходів до визначення освітнього партнерства в зарубіжному науковому дискурсі. Педагогічне партнерство як ключова складова законодавства в галузі освіти зарубіжних країн. Основні напрями розвитку освітнього партнерства в університетах зарубіжжя.

ТЕМА 5. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Партнерська взаємодія: сутність, структура, напрями реалізації. Проблема співробітництва як умова модернізації національної системи освіти та напрям оптимізації освітнього процесу. Основні учасники партнерської взаємодії та її реалізація в освітньому процесі ЗВО.

ТЕМА 6. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Основні типи і напрями партнерства сім'ї, школи, громади. Особливості розвитку партнерських стосунків між ЗВО та різними суспільними інститутами. Партнерство як чинник визначення індивідуальної траєкторії професійної підготовки майбутнього фахівця.

ТЕМА 7. ВОЛОНТЕРСТВО ЯК НАПРЯМ СПІВПРАЦІ І РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Гене́за волонтерського руху у вітчизняній та зарубіжній практиці. Дефініції понять «волонтер», «волонтерська діяльність», «волонтерський рух». Характерні особливості і принципи діяльності волонтерів. Основи волонтерської діяльності та класифікація волонтерських груп.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ЗВО

I. Питання для обговорення

Категорійно-поняттєвий апарат навчальної дисципліни «Педагогічне партнерство». Проблема педагогічного партнерства в нормативних документах про вищу освіту України. Напрями і види освітнього партнерства в сучасному університеті.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як трактується поняття «педагогічне партнерство» у психолого-педагогічній літературі?

2. Визначити головну мету реалізації педагогічного партнерства у закладі вищої освіти.

3. Які нормативно-правові акти України визначають сутність, зміст, інші базові характеристики педагогічного партнерства?

4. Визначити основні напрями розвитку освітнього партнерства у сучасному університеті.

5. Назвати і схарактеризувати основні види освітнього партнерства у ЗВО.

6. Визначити спільне й відмінне у поняттях «педагогічне партнерство» і «педагогічне спілкування».

7. Вказати етапи вивчення педагогічного партнерства в Україні.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти таблицю «Науково-теоретичні засади педагогічного партнерства».

2. Здійснити порівняльний аналіз трактування педагогічного партнерства українськими та зарубіжними науковцями.

3. Підготувати і провести дискусію «Освітнє партнерство в сучасному університеті: реалії та потенційні можливості».

4. Показати у вигляді схеми основні види освітнього партнерства у ЗВО.

5. Зробити огляд літератури з вивчення теорії та практики педагогічного партнерства в Україні і закордоном.

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Основні наукові підходи трактування педагогічного партнерства»; «Сучасні тенденції розвитку педагогічного партнерства у ЗВО України»; «Педагогічне партнерство як чинник гуманізації освітнього процесу»; «Історичні етапи розвитку педагогічного партнерства в Україні».

2. Підготувати груповий науково-дослідницький проєкт

«Інтроверсифікаційний (корпоративне, педагогічне, науково-методичне партнерство) та екстраверсифікаційний (наукове партнерство; неформальне партнерство; партнерство освіти і бізнесу; соціальне партнерство; соціокультурне партнерство; інформаційне партнерство) напрями соціального партнерства та можливості їхньої реалізації у ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК КОМПОНЕНТ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

I. Питання для обговорення

Сутність, мета, зміст, типи і функції педагогічного спілкування. Основні методи і прийоми педагогічного спілкування у ЗВО. Індивідуальне становлення здобувача освіти у процесі педагогічного спілкування.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Вказати основні підходи до трактування поняття «педагогічне спілкування» у науковій літературі.

2. Визначити головну мету і завдання педагогічного спілкування у ЗВО.

3. Схарактеризувати основні типи педагогічного спілкування у сучасному університеті.

4. Назвати основні функції педагогічного спілкування у сучасному ЗВО.

5. Визначити основні методи і прийоми педагогічного спілкування у ЗВО.

6. Як педагогічне спілкування впливає на індивідуальне становлення здобувача освіти?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти таблицю «Спільне і відмінне у феноменах «педагогічне партнерство», «педагогічне спілкування», «педагогічне співробітництво».

2. Показати у схематичному вигляді особливості трактування педагогічного спілкування в українській та зарубіжній науці.

3. Підготувати та провести дискусію «Педагогічне спілкування в сучасному університеті: демократичні та авторитарні стилі».

4. Показати у вигляді схеми основні функції педагогічного спілкування у ЗВО.

5. Підготувати огляд літератури про досвід розвитку педагогічного спілкування в освітніх закладах України.

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Основні типи і функції педагогічного спілкування у ЗВО»; «Інноваційні методики навчання ефективного педагогічного спілкування у ЗВО»; «Формування індивідуальної траєкторії навчання здобувача освіти у процесі педагогічного спілкування».

2. Підготувати груповий дослідницький проєкт «Стратегії розвитку педагогічного спілкування та можливості їхньої реалізації у ЗВО».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА Й ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Принципи освітнього партнерства в освітньому просторі вищої школи: сутність і визначення. Загальні підходи й особливості реалізації основних принципів педагогічного партнерства в освітньому процесі ЗВО: а) гуманізації і відкритості; б) соціо- і культуровідповідності та прийнятності традицій і інновацій; в) системності і комплексності; г) компетентності і науковості; д) оптимізму та довгостроковості; е) варіативності, мобільності, толерантності, погодженості; є) технологічності й ефективності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Вказати підходи до визначення принципів освітнього партнерства в освітньому просторі вищої школи.

2. Визначити сутність гуманізації і відкритості як принципів розвитку педагогічного партнерства у ЗВО.

3. Як принципи соціо- і культуровідповідності позначаються на розвитку партнерських стосунків у поліетнічних студентських колективах?

4. Пояснити «об'єктивну суперечність» між принципами прийнятності традицій та інновацій в сучасних соціальних відносинах.

5. У чому схожість і відмінність таких принципів педагогічного партнерства, як системність і комплексність?

6. Визначити основну спрямованість розвитку варіативності, мобільності, толерантності, погодженості як принципів освітнього

партнерства.

7. Розкрити роль і значення реалізації принципів технологічності й ефективності у розвитку педагогічного партнерства.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти таблицю «Спільне і відмінне основних принципів педагогічного партнерства».

2. Показати у схематичному вигляді особливості і спрямованість реалізації принципів технологічності й ефективності педагогічного партнерства у ЗВО.

3. Підготувати та провести дискусію «Реалії реалізації принципів гуманізації та відкритості в сучасному університеті».

4. Показати у вигляді схеми взаємозв'язок основних принципів педагогічного партнерства у ЗВО.

5. Підготувати огляд літератури про досвід реалізації принципів соціо- і культуровідповідності та прийнятності традицій і інновацій педагогічного спілкування у ЗВО України.

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Особливості реалізації принципів компетентності і науковості педагогічного партнерства в освітньому просторі вищої школи»; «Принципи варіативності педагогічного партнерства в освітньому процесі ЗВО: сутність і особливості реалізації».

2. Підготувати груповий науково-дослідницький проект «Принципи педагогічного партнерства як орієнтири гуманізації освітнього процесу ЗВО».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

I. Питання для обговорення

Основні підходи до визначення освітнього партнерства в зарубіжній науці. Педагогічне партнерство в освітньому законодавстві зарубіжних країн. Основні напрями і компоненти розвитку освітнього партнерства в університетах зарубіжжя: а) інтроверсифікаційний (корпоративне партнерство; педагогічне партнерство; науково-методичне партнерство); б) екстраверсифікаційний (наукове партнерство; неформальне партнерство; партнерство освіти і бізнесу; соціальне партнерство; соціокультурне партнерство; інформаційне

партнерство);

в) партнерство, що координується механізмами соціалізації, інтеграції, ідентифікації.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначити основні підходи до тлумачення освітнього партнерства в зарубіжній науці.

2. Як трактується освітнє партнерство в законодавстві зарубіжних країн?

3. Визначити сутність, складові й особливості основних напрямів розвитку освітнього партнерства в університетах зарубіжжя: корпоративне партнерство; педагогічне партнерство; науково-методичне партнерство; наукове партнерство; неформальне партнерство; партнерство освіти і бізнесу; соціальне партнерство; соціокультурне партнерство; інформаційне партнерство; партнерство, що координуються механізмами соціалізації, інтеграції, ідентифікації.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укласти порівняльну таблицю «Спільне і відмінне у трактуванні поняття «педагогічне партнерство» в українській та зарубіжній педагогічній науці».

2. Показати у схематичному вигляді етапи розвитку освітнього партнерства в західних країнах.

3. Підготувати і провести дискусію «Корпоративне педагогічне партнерство: позитивні та негативні риси».

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Основні підходи до трактування педагогічного партнерства в західній науці»; «Сучасні тенденції і досвід розвитку педагогічного партнерства у зарубіжних університетах», «Історичні етапи розвитку педагогічного партнерства в розвинутих західних країнах».

2. На основі узагальнення зарубіжного досвіду підготувати групові науково-дослідницькі проекти «Неформальне партнерство: «плюси» і «мінуси» в освітньому середовищі ЗВО»; «Партнерство освіти і бізнесу: реалії і перспективи».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. ОСОБЛИВОСТІ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ВИЩІЙ

ШКОЛІ

I. Питання для обговорення

Сутність, структура, напрями реалізації партнерської взаємодії в сучасному університеті. Співробітництво як умова і чинник модернізації національної системи вищої освіти. Діяльність учасників партнерської взаємодії з розвитку освітнього процесу ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначити основні компоненти структури освітнього партнерства.
2. Як освітнє партнерство оптимізує освітній процес?
3. Визначити функції основних учасників партнерської взаємодії.
4. Як авторитарний стиль відносин позначається на якості освітнього процесу ЗВО?
5. Визначити основні напрями освітнього партнерства у ЗВО.
6. Розкрити рольові функції учасників партнерської взаємодії з розвитку освітнього процесу ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити модель «Основні види соціального партнерства».
2. Розробити модель «Партнерство ЗВО з різними соціальними інститутами».
3. Підготувати презентацію «Зміст соціально-трудова відносин на національному, регіональному та місцевому рівнях».
4. Підготувати перелік освітніх документів про розвиток соціального діалогу у сфері освіти.
5. Підготувати презентацію «Діяльність Міністерства соціальної політики у сфері розбудови освітнього партнерства».
6. Як Ви розумієте зміст таких видів соціального партнерства: а) обмін інформацією; б) координація дій; в) кооперація?
7. Підготувати повідомлення «Основні положення Закону України «Про соціальний діалог в Україні» (2010).

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Структурний аналіз партнерської взаємодії в сучасному університеті»; «Роль партнерської взаємодії в модернізації національної системи вищої освіти»; «Взаємини учасників партнерської взаємодії в освітньому процесі ЗВО».
2. На основі узагальнення зарубіжного досвіду підготувати науково-

дослідницький проєкт «Вплив партнерства на оптимізацію освітнього процесу ЗВО».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Типи і напрями розвитку партнерства між сім'єю, школою, громадою. Співпраця як чинник розвитку соціальної активності студентської молоді. Партнерство як чинник визначення індивідуальної траєкторії професійної підготовки майбутнього фахівця.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначити основні напрями розвитку партнерства між сім'єю, школою, громадою.
2. Розкрити основні типи партнерства учасників освітнього процесу.
3. Яку роль відіграє партнерство у визначенні індивідуальної траєкторії професійної підготовки майбутнього фахівця?
4. Чи є суперечність між парадигмою студентоцентризму та розвитком партнерства між учасниками освітнього процесу?
5. Визначити рольові функції учасників освітнього процесу в розвитку співпраці у ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розробити модель «Основні напрями розвитку партнерства між сім'єю, школою, громадою».
2. Розробити модель-схему «Партнерство як чинник індивідуальної траєкторії професійної підготовки майбутнього фахівця».
3. Підготувати презентацію «Зміст і напрями соціальної активності студентської молоді. на національному, регіональному та місцевому рівнях».
4. Визначити базові положення Закону України «Про освіту», які стосуються розвитку партнерства між сім'єю, школою, громадою.
5. Підготувати презентацію «Типи партнерства учасників освітнього процесу».
6. Відобразити у вигляді схеми основні напрями партнерської взаємодії учасників освітнього процесу в ЗВО.

IV. Самостійна робота

1. Написати наукові статті на запропоновані теми: «Структурний

аналіз партнерської взаємодії в сучасному університеті»; «Вплив партнерської взаємодії на модернізацію національної системи вищої освіти»; «Основні напрями і рівні взаємин учасників партнерської взаємодії в освітньому процесі ЗВО».

2. На основі узагальнення зарубіжного досвіду підготувати науково-дослідницький проєкт «Рольові функції учасників освітнього процесу в розвитку педагогічної взаємодії у ЗВО».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7-8

Тема. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ

I. Питання для обговорення

Дефініції понять «волонтер», «волонтерська діяльність», «волонтерський рух». Виникнення й етапи становлення волонтерського руху. Волонтерство в Україні. Цілі та особливості волонтерської діяльності. Принципи діяльності волонтерських груп та їхні класифікації. Умови та ресурси забезпечення діяльності волонтерських груп. Вимоги до діяльності волонтера. Планування кампанії із залучення волонтерів. Підготовка волонтерів до діяльності. Супровід діяльності волонтерів та її оцінка.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Показати генезу волонтерського руху в зарубіжжі.
2. Розкрити етапи розвитку волонтерського руху в сучасній Україні.
3. Визначити сутність понять «волонтер», «волонтерська діяльність», «волонтерський рух».
4. Розкрити характерні риси та особливості волонтерської діяльності.
5. З'ясувати принципи діяльності волонтерів.
6. Здійснити класифікацію волонтерських груп (за терміном роботи; за роллю, яку відіграє волонтер в організації; за провідними напрямками діяльності; за приналежністю до певної організаційної структури: центрів волонтерів громадських організацій; соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді; громадських організацій та ін.).
7. Якою, на Вашу думку, є мотивація волонтерської діяльності?
8. Розкрити етичні засади волонтерської діяльності.
9. Розкрити умови забезпечення діяльності волонтерських груп.
10. Проаналізувати ресурси, необхідні для забезпечення волонтерської діяльності.

11. Скласти перелік вимог до волонтера.
12. Визначити порядок планування кампанії із залучення волонтерів.
13. Як здійснюється відбір волонтерів до певних видів соціальної діяльності?
14. Розкрити технологію підготовки волонтерів до різних видів соціальної діяльності.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати рецензію на статтю: Лях Т. Волонтерство як суспільний феномен. *Проблеми педагогічних технологій: зб. наук. пр.* Волинський державний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2004. Вип. 3–4. С.139–144.

2. Підготувати відгук на книгу: Волонтерство. Порадник для організатора волонтерського руху / авт. кол. : О. Безпалько, Н. Заверіко, І. Зверева, Н.Зімовець та ін. Київ: ВГЦ «Волонтер», 2001. 127 с.

3. Укласти таблицю «Нормативно-правові засади регулювання діяльності волонтерів в Україні».

4. Здійснити порівняльний аналіз законодавства щодо розвитку волонтерства в Україні та зарубіжних країнах.

5. Підготувати та провести дискусію на теми «Державна політика щодо розвитку волонтерського руху в Україні»; «Межі функцій і повноважень волонтерського руху».

IV. Самостійна робота

1. Показати у вигляді схеми сутність переходу від благодійної діяльності до професійної соціальної та соціально-педагогічної роботи в Україні.

2. Запропонувати свої ідеї щодо забезпечення розвитку волонтера в Україні.

3. Розробити схематично сходинки зростання статусу волонтера у певній громадській організації.

4. Розробити плакат або брошуру для закладу освіти, що оголошує пошук і набір волонтерів.

5. Укласти рекомендації щодо проведення інтерв'ю з потенційним волонтером.

6. Розробити план бесіди на тему: «Здоров'я – моя життєва цінність».

7. Розробити ігрову програму (за вибором студента), спрямовану на:
а) розвиток комунікативних здібностей (день без конфліктів, профілактика і подолання конфліктів); б) створення емоційного

комфорту (ігри-жарти, конкурс на кращу гумористичну гру); в) розвиток спритності, швидкості тощо.

8. Провести волонтерську акцію за вибором студента.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Байда М. Використання технологій кооперативного навчання в контексті гуманістичної парадигми освіти: постановка проблеми. Полтава: Дивосвіт. 2019. 236 с.
2. Барно О. Демократизація та гуманізація вищої освіти – запорука формування високопрофесійного спеціаліста XXI століття. *Імідж сучасного педагога*. 2003. № 5-6. С. 6-12.
3. Бех І. Д. Справедливість-несправедливість у міжособистісних взаєминах. *Педагогіка і психологія*. 2006. № 1. С. 5-14.
4. Блінова О. Є. Відкритість як мотиваційна готовність майбутнього вчителя до педагогічного спілкування. *Педагогіка і психологія: Вісник АПН України*. 2002. №1 2. С. 97-104.
5. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: *навч.-метод. посібник*. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. 114 с.
6. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис : *Вища школа*. 2010. № 3-4. С. 11-35.
7. Варецька О. В. Етика педагогічної взаємодії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2016. Вип. 51 С. 81-86.
8. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *методичний посібник*. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.
9. Волонтерство. Порадник для організатора волонтерського руху / авт. кол.: О. Безпалько, Н. Заверіко, І. Зверева, Н.Зімовець та ін. Київ: ВГЦ «Волонтер», 2001. 127 с.
10. Галузяк В. М. Основні характеристики ефективного стилю педагогічного спілкування. *Наукові записки*. Випуск 32. Частина II. Серія: *Педагогічні науки*. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015. С. 30-34.
11. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства: *навч. посіб.* / за ред. Ю. Р. Шведа. Львів: Фонд «Україна-Європа», 2017. 237 с.
12. Долинська Л. В. Стили педагогічного спілкування та можливості його формування в процесі професійної підготовки майбутнього викладача. *Психологія: зб. наук. праць*. К.: НПУ, 1999. Вип. 1 (4). С. 64 – 69.

13. Дурманенко Є. А. Конфлікти у вузі. Луцьк, 2004. 354 с.
14. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556 URL: www.zakon.gov.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainy-pro-vyschu-osvitu.
15. Закон України «Про освіту» 2017 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.
16. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: *методичний посібник* / уклад. Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький: КЗ «КОІПО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с..
17. Колос К. Р. Google Sites (Сайти) як засіб узагальнення професійного досвіду педагогічного працівника: *практ. посіб.* Житомир: Видавництво «О. О. Євенок», 2016. 99 с.
18. Концепція нової української школи. 2017 р. URL: mon.gov.ua/activity/education/zagalna.../konczepczyia.html.
19. Корніяк О. М. Педагогічна діяльність і культура педагогічного спілкування. *Практична психологія і соціальна робота*. 2003. №1. С. 38-43.
20. Коханова О. П. Партнерство як фактор соціалізації особистості. Педагогічний процес: Теорія і практика. Київ: Либідь, 2013. 204 с.
21. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>.pdf
22. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання / авторський колектив; за ред. Є. М. Бачинської, О. В. Матушевської. Біла Церква: КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. 109 с.
23. Наукова-практичний коментар Закону України «Про вищу освіту». Станом на 02.09.2019 р. URL: <https://studway.com.ua>.
24. Орлянський, В. С. Конфліктологія: рек. МОН України як навч. посіб. для студ. ВНЗ. МОН України, Запорізький національний технічний університет. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 158 с.
25. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко. Київ, 2017. 316 с.
26. Педагогіка вищої школи: *підручник* / В. П. Головенкін та ін.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.

27. Педагогіка вищої школи: *підручник* / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.

28. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України N 347/2002 від 17.04.2002 р.

29. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 року.

30. Університетська освіта: *навч. посібник*. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Томаневич Л. М. Львів: «Магнолія-2018». 304 с.

Додаткова

1. Беседіна Л. М. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах: *методичний посібник*. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Логос, 2009. 204 с.
2. Костюшко Ю. О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії в ситуації конфлікту: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2005. 20 с.
3. Савчук Б., Білавич Г. Феномен коучингу в зарубіжному дискурсі. *Нова педагогічна думка*. 2020. №2. С. 7-11.
4. Савчук Б., Білавич Г., Власій О. Проблема самоосвіти майбутнього викладача вищої школи в рецепції української педагогічної думки. *Молодь і ринок*. 2019. № 12. С. 56-60.
5. Савчук Б., Білавич Г., Душенко Ю. Коучинг як філософія і технологія розвитку професійної педагогічної освіти. *Гірська школа Українських Карпат*. 2019. №21. С.82-87.
6. Савчук Б., Міщук Д. Освітнє середовище університету: методологічний дискурс в контексті складання міжнародних рейтингів. *Молодь і ринок*. 2020. № 2. С. 60-65.
7. Савчук Б., Пантюк М., Розман І. Розвиток педагогічної біобібліографії в Україні: регіональний контекст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич. 2020. Вип. 28. Т. 3. С. 169-175: <http://www.apfn-journal.in.ua/28-3-2020>
8. Старовойтенко Н.В. До проблеми педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами в умовах навчально-виховного процесу вищого навчального закладу. *Наукові записки Національного*

університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка». 2016. Вип. 27. С.141-144.

9. Savchuk B. P., Bilavych H. V., Fedchyshyn N. O., Rozman I. I., Vysochan L. M., Bahriy M. A., Kononenko I. V., Vysochan Z. Yu. National literature as a means of development the general cultural competence of future specialists: personalistic kontekst. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. 2020. Volume 24. Issue 8. 2020. PP. 13479-13489. <https://www.psychosocial.com/article/PR281340/28343/>.

10. Savchuk B., Bilavych H., Kondur O., Bahriy M., Oliyar M., Fedchyshyn N., Humenuk I., Pantiuk M. Petrenko O. Reading as a Cultural Practice of Modern Students. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol.9 No.8. PP. 131-144. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf>

11. Savchuk B., Pantyuk M., Pantyuk T., The fenomen of pedagogical conflict in the modern scientific discourse *Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientifical and practical Solutions and Approaches. Interdisciplinary Prospects. Volume V* / [Editors: A. Dushniy, M. Makhmudov, M. Strenacikova]. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson: Posvit, 2019. P. 234-238.

12. Savchuk Borys P., Kondur Oksana S., Rozlutska Galyna M., Olena V. Kohanovska, Marianna V. Matishak Halyna V., Bilavych Formation of Cognitive Flexibility as a Basic Competence of the Future Teacher's Multicultural Personality Space and Culture, *India* 2020, 8:3: <https://doi.org/10.20896/saci.v8i3.1016>.

13. Savchuk B., Bilavych H., Fedchyshyn N., Pantyuk T.; Oliyar M., Vlasii O. Bilavych I. (2020). Creating Ecological Language Space for the Youngest Computer Users. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. No.4. P. 90-99. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.4.pdf>

14. Savchuk B., Bilavych H., Pantyuk T., Holovchak N. Formation of the language culture of junior pupils in a dialectical environment: theoretical and practical aspects. *Гірська школа Українських Карпат*. 2018. Випуск 19. С. 109-113.

15. Savchuk B., Pantyuk T., Kotenko R., Tkachivska I., Vysochan L., Pustovit H., Bilawicz J., Bilavych H. and Fedchyshyn N. The Usage of Coaching Technology in the Formation of Emotional Intelligence of Future Tourism Managers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol.9 No.8. PP. 201-210. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf>.

**4.7. ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ ОРГАНІЗАТОРА
ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ**

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка «Освітні, педагогічні науки» другий (магістерський)	Рік підготовки:	
Теоретичний змістовий модуль		1-й	1-й
Практичний змістовий модуль		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		10 год.	4 год.
		Практичні	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Підсумкова форма контролю: залік	

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: ознайомлення студентів із особливостями професійно-педагогічної діяльності організатора освітнього простору; педагогічна підготовка фахівців освітнього рівня «магістр» до педагогічної діяльності у загальноосвітніх закладах та закладах вищої освіти, а також до взаємодії з людьми у різноманітних установах, що має характер управлінської, організаторської та освітньої діяльності фахівця.

Завдання:

- поглиблення уявлень студентів про освітній процес шляхом опертя на знання і творче використання ними основного курсу педагогіки, філософії як методологічної бази та психології як теоретичної основи;

- сприяння розвитку їхньої компетентності в організації педагогічної діяльності;

- вироблення у студентів адекватного розуміння сутності педагогічної діяльності як такої, організації взаємодії викладача зі студентами, при якій всі учасники освітнього процесу виступають рівноправними суб'єктами, партнерами;

- формування у студентів цілісної системи фахових знань, а також професійних умінь компетентної організації педагогічної взаємодії, спрямованої на розвиток особистості кожного студента;

- підготовка студентів до здійснення професійно-педагогічної діяльності у закладах освіти, до взаємодії з людьми у різноманітних установах, що має характер управлінської, організаторської та освітньої діяльності фахівця.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- сучасні філософські засади педагогічної та управлінської діяльності;

- складові педагогічної майстерності викладача; базові ціннісні орієнтації педагога;

- особливості педагогічного спілкування; складові невербальної поведінки педагога;

- типи, структуру, динаміку конфліктів у педагогічних ситуаціях, шляхи їхнього розв'язання;

- культуру, техніку, риторичні аспекти педагогічного мовлення;

- педагогічний такт і етику діяльності викладача;

- особливості педагогічного впливу на особистість, створення ситуації успіху;

- сучасні організаційні форми, методи, прийоми інтерактивного навчання, що використовуються в освітньому процесі.

У процесі вивчення курсу студенти мають оволодіти *уміннями*:

- застосування методів науково-педагогічного дослідження;

- застосування невербального спілкування (жестикуляції, вияву міміки, вибору пози тощо), різноманітних методів і прийомів словесного впливу;

- аналізу педагогічних конфліктів, вибору ефективних шляхів їхнього розв'язання;

- застосування інтерактивних методів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів («акваріуму», «кола цікавих ідей», комунікативної атаки, дискусії, діалогу, рольової гри і т. ін.).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ПЕДАГОГ ЯК СУБ'ЄКТ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Педагогічна діяльність (сутність, структура, характеристика компонентів). Функції педагога. Педагогічні уміння вчителя, викладача. Головні професійні якості педагога. Суспільна значущість професії педагога. Рольовий репертуар педагогічного працівника.

ТЕМА 2. ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА, ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ ОРГАНІЗАТОРА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Поняття про педагогічну культуру вчителя, викладача, її головні складові. Педагогічна спрямованість як важлива умова входження у професійну педагогічну діяльність. Педагогічний досвід (професійна компетентність, психолого-педагогічна ерудиція) та педагогічні здібності як головні ознаки педагогічної культури викладача. Поняття про педагогічну майстерність, її складові компоненти. Головні критерії майстерності науково-педагогічного працівника. Рівні оволодіння професійною педагогічною майстерністю. Роль педагогічної творчості та творчого мислення у становленні вчителя, викладача, формуванні його педагогічної майстерності. Погляди на педагогічну майстерність

у світовій педагогічній науці та практиці. Педагогічна майстерність та авторитет.

ТЕМА 3. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА ОРГАНІЗАТОРА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Поняття про педагогічну техніку, її структура. Культура зовнішнього вигляду. Культура педагогічного спілкування. Лексичне багатство вчителя, викладача. Здатність педагога до саморегулювання. Використання прийомів саморегулювання. Шляхи вольового впливу на емоційну сферу особистості педагога, учня, студента.

ТЕМА 4. ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ВЗАЄМОДІЯ

Педагогічне спілкування (сутність, функції, особливості, принципи, критерії). Рівні й стилі педагогічного спілкування. Бар'єри у процесі спілкування вчителя з учнями, викладача зі студентами та моделі їх поведінки. Структура педагогічного спілкування. Техніка спілкування, комунікативні вміння педагога. Поняття про мову, мовлення, головні складові мовної системи. Різновиди педагогічного мовлення. Функції мовлення педагога. Техніка мовлення педагога. Слухання (рівні, стилі, бар'єри, принципи). Дикція як чіткість вимови, шляхи її поліпшення. Професійні особливості голосу педагога. Словесні дії педагога. Культура професійного мовлення.

ТЕМА 5. ПЕДАГОГІЧНИЙ ТАКТ І ЕТИКА ПОВЕДІНКИ

Педагогічний такт, його складові та умови вияву. Поняття про педагогічну етику. Педагогічна реакція на поведінку, вчинок учня, студента. Методи, прийоми виховного впливу на поведінку учня, студента, умови, технологія їхнього застосування. Особливості взаємодії педагога з батьками, дотримання педагогічного такту. Особливості взаємодії педагога з обдарованими учнями, студентами. Особливості взаємодії педагога з проблемними учнями, студентами. Педагогічний такт і толерантність учителя, викладача. Влада у педагогічній діяльності, авторитаризм, домінантність.

ТЕМА 6. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ОРГАНІЗАТОРА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Формування іміджу вчителя, викладача, як запорука його успіху в

майбутній педагогічній діяльності. Педагогічне вигорання. Сучасні вимоги до особистості викладача. Педагогічний досвід (професійна компетентність, психолого-педагогічна ерудиція). Роль педагогічної творчості та творчого мислення у становленні викладача і формуванні педагогічної майстерності.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1, 2

Тема. ОСВІТНІЙ ПРОСТІР. ПЕДАГОГ ЯК СУБ'ЄКТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

I. Питання для обговорення

Педагогічна діяльність (сутність, структура, характеристика компонентів). Педагогічна взаємодія. Функції педагога. Сучасні вимоги до викладача. Ціннісні орієнтації особистості викладача. Педагогічні уміння викладача.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як трактується поняття «педагогічна взаємодія» у науковій літературі?
2. Назвіть педагогічні уміння викладача.
3. Які ціннісні орієнтації особистості викладача ?
4. Схарактеризуйте компоненти педагогічної діяльності.
5. Назвіть основні функції педагога.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Привести приклади педагогічних ситуацій, у яких педагог буде використовувати переконання.
2. Підготувати та провести бесіду «Способи саморегуляції викладача у педагогічній діяльності».

IV. Самостійна робота

1. Підготуйте методичні поради (рекомендації) щодо формування педагогічних умінь викладача закладу вищої освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3, 4

Тема. ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА, ЙОГО ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ

I. Питання для обговорення

Поняття про педагогічну культуру педагога, її основні складові. Педагогічний досвід та педагогічні здібності як головні ознаки педагогічної культури педагога. Професійна майстерність.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як трактується поняття «педагогічна культура» у науковій літературі?

2. Назвіть головні складові педагогічної культури.

3. Розмежуйте поняття: «педагогічний досвід» і «педагогічні здібності».

4. Схарактеризуйте компоненти професійної майстерності.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Чи погоджуєтеся Ви з думкою, про те, що спілкування, яке французький письменник Антуан де Сент Екзюпері вважав найбільшою розкішшю на Землі, є для педагога професійною необхідністю? Відповідь аргументуйте, розкривши сутність, функції, особливості, принципи та критерії педагогічного спілкування.

2. Аналіз реальної роботи різних викладачів на заняттях дає змогу виділити різні рівні спілкування, а також показує низку перешкод, що виникають в особистому контакті педагога зі студентами. Невміння долати ці перешкоди, зазвичай, призводить до малоєфективних моделей поведінки педагога. Вкажіть та коротко схарактеризуйте: рівні педагогічного спілкування, особливості (стилі) комунікативного впливу педагога на студентів, бар'єри спілкування та моделі поведінки педагога. Яка з цих моделей, на Ваш погляд, є найпродуктивнішою?

3. Професійне педагогічне спілкування є складною системою, у структурі якого виділяють низку етапів. Які це етапи? Яких правил потрібно дотримуватися педагогу, щоб оптимізувати комунікативну взаємодію зі студентами на кожному етапі.

IV. Самостійна робота

1. Описати педагогічний досвід викладача закладу вищої освіти (за вибором студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5, 6

Тема. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА ВИКЛАДАЧА

I. Питання для обговорення

Поняття про педагогічну техніку, її структура. Культура зовнішнього вигляду. Культура педагогічного спілкування.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як трактується поняття «педагогічна техніка» у науковій літературі?
2. Лексичне багатство викладача знаходить свій вираз у культурі його мови. Чому?
3. Якою, на Ваш погляд, має бути цільова установка викладача на викладання педагогічних дисциплін?
4. Як Ви розумієте поняття «культура зовнішнього вигляду викладача»? Які складові елементи інтегруються в це поняття?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Термін «педагогічна техніка» ввів А. Макаренко. Обґрунтуйте доцільність введення такого терміну.
2. Змодельуйте образ зовнішнього вигляду викладача закладу вищої освіти.

IV. Самостійна робота

Написати наукові статті на запропоновані теми: «Поняття про педагогічну техніку, її структура», «Культура зовнішнього вигляду», «Культура педагогічного спілкування».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7, 8

Тема. ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ВЗАЄМОДІЯ

I. Питання для обговорення

Сутність, функції, особливості, принципи, критерії педагогічного спілкування. Рівні й стилі педагогічного спілкування. Бар'єри у процесі спілкування педагога зі студентами та моделі його поведінки. Структура педагогічного спілкування. Техніка спілкування, комунікативні уміння педагога, правила педагогічного спілкування.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які уміння вказують на культуру педагогічного спілкування викладача?
2. Що розуміють під поняттям «стиль спілкування»?

3. У взаємодії викладача зі студентами можна виділити декілька стилів педагогічного управління діяльністю студентів. Які це стилі? У чому виявляються їхні особливості? Як Ви вважаєте, котрий із цих стилів педагогічного управління найбільш ефективно забезпечує реалізацію завдань освіти, навчання, виховання, розвитку й формування особистості? Чому?

4. Вкажіть основні стилі педагогічного спілкування відповідно до ознак, що покладені в основу різних класифікацій (наприклад, за В. А. Кан-Каликом, М. Таленом тощо) та коротко схарактеризуйте їх.

5. Як Ви гадаєте, яку роль у педагогічному процесі відіграють уміння викладача, пов'язані зі здатністю до саморегулювання?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Рівні і стилі педагогічного спілкування».

2. Здійснити порівняльний аналіз підходів до типології стилів педагогічного спілкування в Україні та зарубіжних країнах.

3. Підготувати та провести бесіду «Бар'єри у процесі спілкування педагога зі студентами та моделі його поведінки».

IV. Самостійна робота

Написати наукові статті на запропоновані теми: «Структура педагогічного спілкування», «Техніка спілкування», «Комунікативні уміння педагога», «Правила педагогічного спілкування», «Організація переговорів, медіації для розв'язання педагогічних конфліктів».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема. НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГА

I. Питання для обговорення

Поняття про засоби комунікації педагога. Міжособистісний простір у спілкуванні. Пластична техніка (пантоміміка) особистості викладача (емоційне забарвлення пластики, пози особистості).

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як трактується поняття «пластична техніка» у науковій літературі?

2. Назвіть засоби комунікації викладача.

3. Що таке пантоміміка?

4. Міжособистісний простір, його значення у спілкуванні.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Порівняти стилі педагогічного спілкування за цілями, засобами досягнення цілей, результатами.

2. Підготувати та провести бесіду «Емоційне забарвлення пластики, пози особистості». Змодельовати пози особистості.

IV. Самостійна робота

Написати наукові статті на запропоновані теми: «Види навіювання, форми їх застосування у педагогічному процесі», «Стилі педагогічного спілкування за цілями, засобами досягнення цілей, результатами», «Прийоми педагогічної взаємодії», «Комунікативні здібності педагога та шляхи їх розвитку». «Мімічна техніка (вираз обличчя, контакт очей)», «Мова жестів».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
ОРГАНІЗАТОРА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

I. Питання для обговорення

Педагогічне вигорання. Сучасні вимоги до особистості викладача. Педагогічний досвід (професійна компетентність, психолого-педагогічна ерудиція). Роль педагогічної творчості та творчого мислення у становленні викладача та формуванні педагогічної майстерності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Як трактується поняття «педагогічне вигорання» у науковій літературі?
2. Назвіть сучасні вимоги до особистості викладача.
3. Значення понять «педагогічний досвід», «професійна компетентність», «психолого-педагогічна ерудиція».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Шляхи підвищення професійної майстерності викладача».

2. Підготувати та провести бесіду «Роль педагогічної творчості та творчого мислення у становленні викладача та формуванні педагогічної майстерності».

IV. Самостійна робота

Написати наукові статті на запропоновані теми: «Погляди на педагогічну майстерність у світовій педагогічній науці та практиці», «Сучасні вимоги до особистості викладача», «Шляхи подолання педагогічного вигорання» та ін.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бондар В. І., Шапошнікова І. М. Управління підготовкою успішного вчителя: теорія і практика: *монографія*. Київ, 2015. 332 с.
2. Вишневецька Є. Розвиток толерантності як активної життєвої позиції зростаючої особистості. *Рідна школа*. 2016. № 10. С. 38-41.
3. Голік О. Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: *навч. посіб.* Донецьк, 2010. 242 с.
4. Голік О. Б., Кривильова О. А., Лебідь О. В., Немченко С. Г. Управління навчальним закладом: *підручник для студентів*. Донецьк, 2012. 516 с.
5. Зайченко І. В., Каленський А. А., Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: *підручник*. Київ: 2017. 484 с.
6. Іваньшина Н. М. Сутність та поняття інформаційної культури особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2012. № 2 (49). С. 57-65.
7. Кайдалова Л. Г., Лутаєва Т. В., Шварп Н. В. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні: *метод. рекомендації*. Харків, 2013. 60 с.
8. Ковальчук В. М. Людиноцентризм як гуманістично орієнтований підхід до формування нової людини. *Обрії*. 2014. № 2 (35). С. 49.
9. Ковальчук В. М. Психолого-педагогічні умови розвитку творчої особистості. *Обрії*. 2012. №2 (35). С.47-49.
10. Ковальчук В. М. Михайло Галущинський про вчителя та суспільне значення педагогічної праці. *Наукові записки*. 2003. №1. С. 75-78.
11. Ковальчук В. М. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці: *праці наук.-практ. інтернет-конф.* (Івано-Франківськ, 25 лютого 2016). Івано-Франківськ, 2016. С. 34.
12. Ковальчук В. М. Національне виховання дітей та молоді засобами родинної педагогіки. *Обрії*. 2018. С. 119-121.
13. Ковальчук В. М. Педагогічна культура викладача. Сучасний викладач у студентоцентричній моделі освітнього процесу університету: *матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару* (Івано-Франківськ, 3-4 березня 2016). Івано-Франківськ. С. 41-44.

14. Ковальчук В. М. Педагогічна майстерність. *Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів*: Івано–Франківськ, 2016. 48 с.

15. Ковальчук В. М. Педагогічні умови формування та розвитку творчої особистості. *Інтернаука*. 2019. №15 (77), том 1. С. 45-49

16. Ковальчук В. М. Професіоналізм педагога – головна умова забезпечення якості освіти. *Науковий вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди*: зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2015. С.231-234.

17. Ковальчук В. М., Приймак О. Умови розвитку креативної компетентності майбутніх викладачів ЗВО. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика*. 2020. №33.

18. Ковальчук В. М., Приймак О. Формування креативної компетентності майбутніх викладачів ЗВО. *Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика*. 2019. №32. С.84-90.

19. Лазаренко Н. І. Структурні компоненти інформаційної культури викладача педагогічного вищого навчального закладу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Вінниця, 2016. Вип. 47. С. 18-22.

20. Малицька О. В. Культурологічна діяльність як фактор гармонізації особистості. Сучасні тенденції в бізнесі та суспільному секторі: *колективна монографія*. Опале, Республіка Польща, 2016. С. 167-187.

21. Методологічне забезпечення процесу формування особистості в навчально-виховному процесі на різних рівнях освіти. Актуальні проблеми формування особистості в навчально-виховному процесі освітніх закладів: *колективна монографія* / Лісіна Л. О.; ред. Попова О. І. Бердянськ. 2016. С. 182-204.

22. Основні стандарти поведінки вчителя у професійній сфері та в соціальній мережі. *Красназнавство. Географія. Туризм*. 2017. № 2. С. 32-35.

23. Про вищу освіту: Закон України (станом на 1 липня 2014 р.). Київ: Парламентське видавництво, 2014. 76 с.

24. Співаковський О. Успіх і результативність – через широке партнерство: як розвиватися освіт. *Голос України*. 2017. С. 4.

25. Степанов В. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті. *Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. праць*. Харків, 2010. Вип. 30. С. 173-179.

26. Хайруліна В. Особистість у колективі: до 100-річчя від дня народження В. О. Сухомлинського. *Рідна школа*, 2016. № 11/12. С. 37-39.

Додаткова

1. Галета Я. Інформаційна культура в професійній підготовці майбутнього педагога. *Рідна школа*. 2011. № 11. С. 24-27.

2. Кічук Н. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія як пріоритет педагогіки толерантності та особистісно-професійної підготовки майбутнього фахівця. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Педагогічні науки: зб. наук. праць*. Ізмаїл, 2019. Вип. 42. С. 99-104.

3. Ковальчук В. М. Управління навчальною та виховною діяльністю загальноосвітнього навчального закладу. *Науковий вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди: збірник наукових праць*. Переяслав-Хмельницький, 2015. С.268-271.

4. Лебедик Л. В. Дев'ять кроків становлення гармонійно розвиненої особистості. Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості: *збірник статей за матеріалами VII міжнар. наук.-практ. онлайн-конф.* (Слов'янськ-Краматорськ, 18-19 березня 2020). Слов'янськ, 2020. С. 55–63.

5. Лебедик Л. В. Розвиток професійної компетентності викладачів закладів вищої освіти. Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти: *збірник наукових статей/* відп. ред. О. В. Зосименко, Г. Л. Єфремова. Суми, 2020. Ч. 1. С. 40-47.

6. Малицька О. В. Культурна ідентифікація як визначальний освітній фактор у педагогічному ВНЗ. *Молодий вчений*. 2015. № 2. С. 123-131.

7. Черезова І. О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості. *Вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки: зб. наук. праць*. Херсон, 2014. Вип. 1, т. 1. С. 103-107.

8. Шварп Н. В. Формування педагогічної творчості майбутніх викладачів. *Науковий збірник. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України: зб. наук. праць.* Київ, 2014. № 79. С. 109-114.

9. Шовш К.С. Інформаційна культура педагога: проблеми, визначення та формування. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика.* 2015. № 1-4. С. 47-54.

4.8. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ОСВІТІ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 «Освітні, педагогічні науки»	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
	Вид контролю: екзамен		

--	--	--

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: засвоєння студентами наукових уявлень про сутність та зміст системного підходу у вищій школі, надання їм систематизованих знань з навчальної дисципліни «Системний підхід у вищій освіті»; формування комплексних компетентностей із кваліфікації «викладач закладу вищої освіти»; розвиток педагогічного мислення та сприяння професійному самовизначенню, набуття магістрантами професійно-педагогічної ідентичності; отримання навичок системного аналізу професійної діяльності фахівця.

Завдання:

- формування у майбутніх фахівців знань про місце і роль педагогічних чинників в індивідуальному та суспільному житті;
- допомогти студентам засвоїти сутність педагогіки вищої школи як джерела інноваційної системи, галузі науки і соціальної практики, її суспільне значення;
- формування у магістрантів уміння правильно осмислювати закономірності системного аналізу вищої освіти;
- визначити коло знань та навичок, необхідних для успішної діяльності в майбутньому у професійно-визначальних ситуаціях;
- дати знання з організації системного підходу до аналізу педагогічної діяльності, проведення емпіричних конкретно-педагогічних досліджень у закладі вищої освіти, їх аналізу та використання отриманих результатів;
- формування умінь до компетентної професійної діяльності, яка є динамічним поєднанням знань, розуміння, навичок, досвіду та здібностей (приймати правильні професійні рішення, прогнозувати результати дій, нести відповідальність тощо), які лежать в основі кваліфікації випускника.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- основи системного підходу;
- особливості ЗВО як соціально-педагогічної системи;
- специфіку сучасних систем навчання у закладі вищої освіти;
- методи комунікацій у діяльності педагогічного колективу;

- основні закономірності системного аналізу вищої освіти;
- принципи порівняння української та зарубіжних моделей вищої школи;
- об'єкт, предмет, понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження педагогічної науки;
- історію розвитку предмета педагогіки вищої школи;
- протиріччя, закономірності, принципи, форми, методи та прийоми педагогічного впливу на особистість у процесі її навчання, виховання, освіти, розвитку та самовдосконалення;
- можливості застосування набутих знань у професійно-визначальних ситуаціях.

уміти:

- аналізувати співвідношення понять «системний підхід» та «системний аналіз»;
- визначати заходи, що можуть забезпечити досягнення визначених цілей, або покращити результати діяльності;
- визначати зовнішні та внутрішні чинники, що сприяють або не сприяють досягненню мети заходів;
- прогнозувати ступінь досягнення мети заходів (інновацій);
- в умовах спільної діяльності педагогічного колективу в залежності від виробничих завдань за відповідними методиками застосовувати адекватні методи комунікації;
- здійснювати системний підхід у вивченні історії вищої школи України;
- здійснювати системний підхід до аналізу педагогічної діяльності;
- здійснювати порівняльний аналіз психолого-педагогічних концепцій, теорій, дослідницьких підходів до вивчення дійсності;
- визначати основні поняття педагогічної науки в системі вищої освіти;
- розв'язувати практичні завдання, застосовувати теоретичні знання, власний досвід та навчальні матеріали при вирішенні конкретних кваліфікаційних завдань у сфері майбутньої діяльності;
- визначати об'єкти психологічної та педагогічної дійсності в сучасних умовах.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО

Українська етнопедagogіка в системі сучасних педагогічних наук. Історія розвитку української етнопедagogіки. Народознавство як основа національного реформування вищої освіти. Структура української етнопедagogіки. Етнопедagogіка як цілісна система знань, ідеалів, засобів, умінь та цінностей. Використанням надбань української етнопедagogіки у підготовці викладача закладу вищої освіти.

ТЕМА 2. СИСТЕМА: СУТНІСТЬ, ТИПИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ

Сутність системи як єдиного цілого. Філософське і наукове визначення поняття «система». Еволюція становлення поняття системи. Системні принципи. Складові системи. Типи систем: закриті та відкриті, динамічні та статичні, складні та прості системи.

ТЕМА 3. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМНИХ УЯВЛЕНЬ

Історія розвитку системного аналізу як науки. Еволюція становлення поняття системи. Вища освіта у розвинених країнах (на прикладі США). Історія розвитку методів системного аналізу. Виникнення загальної теорії систем (ЗТС). Виникнення методології системного аналізу.

ТЕМА 4. ВЛАСТИВОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДНОЇ СИСТЕМИ

Вища школа як компонент (підсистема) освіти, елемент соціокультурного середовища суспільства. Критерії складності системи. Чинники цілісності та сталості системи. Основні властивості вищої школи як складної системи.

ТЕМА 5. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ СИСТЕМНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ

Системний підхід як методологія. Передумови формування системної методології. Основні визначення системного підходу. Аспекти системного підходу.

ТЕМА 6. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Основи системного мислення в сучасній педагогіці. Системний підхід до організації навчання у вищій школі. Системний підхід до організації науково-дослідної роботи студентів. Інваріанти системного підходу у закладі вищої освіти.

ТЕМА 7. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ЯК СИСТЕМА

Сутність і структура педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Принципи педагогічного процесу. Технологія педагогічного процесу.

ТЕМА 8. ОСВІТА ЯК СИСТЕМА

Визначення освіти як системи. Основні елементи системи освіти. Засоби конструювання змісту освіти. Засоби здобування освіти у світовій та українській практиці. Основні умови реалізації функцій освіти. Шляхи удосконалення освіти. Соціальні функції та соціальні принципи освіти. Ознаки сучасної освіти. Структура сучасної вищої освіти України. Ступені освіти. Системний підхід у розбудові системи освіти. Актуальність системного підходу до якості вищої освіти.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО

I. Питання для обговорення

Українська етнопедагогіка в системі сучасних педагогічних наук. Історія розвитку української етнопедагогіки. Етнопедагогіка як цілісна система знань, ідеалів, засобів, умінь та цінностей. Використання надбань народної педагогіки у підготовці викладача закладу вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Народознавство як основа національного реформування вищої школи.
2. Структура української етнопедагогіки.

3. Українська етнопедагогіка про педагога.
4. Теоретичні основи сучасної української педагогіки.
5. Особливості української етнопедагогіки.
6. Професіограма викладача сучасного закладу вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Розкрийте зміст поняття «етнопедагогічна культура сучасного викладача» та поясніть її компоненти.
2. Народно-педагогічні уявлення про педагога та його діяльність.
3. Історія розвитку педагогічних професій і підготовки до неї.
4. Складіть таблицю вимог, за якими, на вашу думку, в уяві народу постане викладач періоду відродження національної системи освіти.
5. Дайте характеристику відомим вам педагогічним народним традиціям.
6. Наведіть приклади прислів'їв про вчителя.
7. Розкрийте суть виховного ідеалу української народної педагогіки.
8. Яке місце в системі вищої освіти займає народна педагогіка?
9. Чому народну педагогіку К.Д.Ушинський вважав «праматір'ю наукової педагогічної теорії»?
10. У працях якого вченого вперше з'явився термін «етнопедагогіка»?
11. Як Ви розумієте слова В.Сухомлинського: «Етнопедагогіка є цілісною і стрункою системою знань, ідеалів, засобів, умінь та цінностей»?
12. Чи містить етнопедагогіка сформульовані положення та наукові терміни?
13. Хто вперше ввів у науковий обіг термін «народна педагогіка», «етнопедагогіка»?

IV. Самостійна робота

1. Розкрийте принципову різницю між поняттями «педагогіка», «етнопедагогіка», «народна педагогіка».
2. Поясніть сутність етнопедагогічного контексту професійної підготовки магістрів.
3. Захист навчального проекту: «Мої погляди на історичні етапи становлення та розвитку української етнопедагогіки».
4. Підготувати анотацію праці М.Стельмаховича.
5. Написати реферат на одну із вибраних тем: «Використання надбань етнопедагогіки у процесі професійної підготовки магістрів», «Підготовка майбутніх педагогів до використання етнопедагогіки в

сучасному інтеркультурному просторі», «Розвиток духовності студентів засобами етнопедагогіки», «Етнопедагогіка як складова професійної підготовки магістрів».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. СИСТЕМА: СУТНІСТЬ, ТИПИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ

I. Питання для обговорення

Сутність системи як єдиного цілого. Філософське та наукове визначення поняття «система». Еволюція становлення поняття системи. Системні принципи. Складові системи. Типи систем.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке система?
2. Коли в європейській науці склалося наукове уявлення про систему?
3. Як в історії філософії формування уявлень про систему було пов'язано із світглядною позицією часу?
4. Які типи систем Ви знаєте?
5. Які принципи покладено в основу формування системи?
6. За якими ознаками розрізняються системи?
7. Наведіть приклади закритих та відкритих, динамічних та статичних, складних та простих систем.
8. Що таке підсистема? В яких відносинах вона знаходиться із системою?
9. Що таке структура системи та за яких умов вона може змінюватися?
10. Надайте визначення поняттю «цілісність».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Опрацювати літературу.
2. Виписати із словників та підручників різні визначення поняття «система».

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на вибрану тему:

1. Історія філософії формування уявлень про систему.
2. Л.фон Бергаланфі – один із засновників загальної теорії систем.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМНИХ УЯВЛЕНЬ

I. Питання для обговорення

Основні історичні віхи становлення системного аналізу як науки. Еволюція становлення поняття системи. Історія розвитку методів системного аналізу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте вищу освіту в розвинених країнах (на прикладі США).

2. Які особливості загальної теорії систем (ЗТС)?

3. Чим характеризується виникнення методології системного аналізу?

4. В чому особливість історії розвитку методів системного аналізу?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Ознайомитися із рекомендованою літературою.

2. Визначити основні етапи виникнення ЗТС з поясненням у тематичний словник.

3. Пояснити суть емпіричного розвитку системного аналізу.

IV. Самостійна робота

1. Опрацювати статтю за вибором і написати анотацію.

2. Написати реферат на тему: «Погляди зарубіжних вчених на системний підхід як універсальну концепцію дослідження різноманітних наук».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. ВЛАСТИВОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДНОЇ СИСТЕМИ

I. Питання для обговорення

Вища школа як компонент (підсистема) освіти, елемент соціокультурного середовища суспільства. Ознаки сучасної освіти. Структура сучасної вищої освіти України. Ступені освіти. Системний підходу розбудові системи освіти. Актуальність системного підходу до якості вищої освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть ознаки сучасної вищої освіти.

2. Надайте сучасне визначення вищої освіти

3. Які вищі заклади освіти складають сучасну систему вищої освіти в Україні?

4. Наведіть кваліфікацію ступенів сучасної вищої освіти

5. Назвіть рівні сучасної вищої освіти

6. Яка установа МОН здійснює контроль за якістю освіти?

7. Надайте характеристику вищій освіті, виходячи з характеристик систематології.

8. Що таке декомпозиція системи? Як це поняття стосується системи освіти?

9. Наведіть ієрархію цілей для соціально-економічних систем? Чи можна залучати це дерево цілей до системи вищої освіти?

10. Надайте характеристику системи декомпозиції цілей вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Окреслити основні завдання вищої освіти (зміст освіти, зміст навчання. Освітньо-професійна програма підготовки фахівців) з поясненням у тематичний словник.

2. Розробити структуру та схематично показати ступені вищої освіти України.

3. У доборі змісту вищої педагогічної освіти існують різні підходи: *політехнізм* (у Росії, в Україні), *прагматизм* (у США), *енциклопедизм* (у Великобританії). Розкрийте сутність зазначених підходів, охарактеризуйте переваги і недоліки кожного з них. Яким, на Ваш погляд, має бути оптимальний підхід?

IV. Самостійна робота

1. Підготувати реферат на тему «Система організації освітнього процесу у закладі вищої освіти».

2. Схематично показати системоутворюючі фактори вищої освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ СИСТЕМНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ

I. Питання для обговорення

Системний підхід як методологія. Передумови формування системної методології. Основні визначення системного підходу. Аспекти системного підходу.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Надайте визначення поняттю «системний підхід»

2. Яким чином системний підхід використовується як методологія в науці?
3. Хто з науковців одним із перших використовували системний підхід у педагогіці?
4. Які науки, наукові напрямки визнано джерелом системного підходу?
5. Надайте філософське розуміння змісту методології «системний підхід».
6. Яким чином системний підхід пов'язаний з моделюванням?
7. Назвіть основні принципи системного підходу?
8. Що таке процес? Як процесуальність пов'язана із системним підходом?
9. На які основні припущення спирається методологія системного підходу?
10. Що таке гомогенність?
11. Які причини поширення системних досліджень у 2-ій половині ХХ ст.?
12. Наведіть приклад системного підходу у педагогіці.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати реферат на тему «Редукціонізм як теоретико-методологічна орієнтація системного підходу у вищій школі».

IV. Самостійна робота

1. Опрацювати літературу.
2. Виписати із словників та підручників різні визначення поняття «системна методологія».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

I. Питання для обговорення

Основи системного мислення в сучасній педагогіці. Системний підхід до організації навчання у вищій школі. Системний підхід до організації науково-дослідної роботи студентів. Інваріанти системного підходу у вищій школі.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Чому інтегративний підхід до системи освіти виступає основою системного мислення?

2. Назвіть причини, що обумовлюють інтегративний підхід до системи освіти?
3. Назвіть три види спеціалізації кадрів, що готуються вищою школою.
4. Хто такі системологи і яку роль відіграє діяльність цих фахівців у інноваційному розвитку вищої школи України.
 5. Наведіть принципи моделювання системи навчальної дисципліни.
 6. Схарактеризуйте алгоритм системного підходу до організації опанування дисциплін.
 7. При яких умовах освітня ситуація виступає підставою для інтегративного) підходу до навчання?
 8. Надайте характеристику навчальній та освітній ситуації. Яка з них більш відповідає інтегративному підходу в системі освіти?
 9. Які основні елементи науково-дослідної роботи студентів?
 10. Які особливості інтегративності системного підходу Ви знаєте?
 11. Що таке інтегративність системного підходу в освіті?
 12. Надайте визначення інваріантів інтегративного підходу в системі вищої освіти.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Ознайомитися із літературою.
2. Розробити структурно-логічну схему масиву змісту навчання (на прикладі певного напрямку підготовки або спеціальності).
3. Проаналізувати навчальний план певного напрямку підготовки або спеціальності. Зробити висновки щодо доцільності внесення у нього змін.

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на одну із запропонованих тем:

1. Універсальність застосування системного підходу.
2. Системний підхід до аналізу педагогічної діяльності
3. Використання системного підходу при аналізі комплексу «вища освіта – наука – педагогічна діяльність».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ЯК СИСТЕМА

I. Питання для обговорення

Сутність і структура педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Принципи педагогічного процесу. Технологія

педагогічного процесу. Системи організації навчального процесу у закладі вищої освіти. Запровадження рейтингово-модульної системи навчання та її основні переваги. Кредитно-модульної (кредитно-трансферна) системи організації навчального процесу. Основні документи ECTS та їх впровадження у сучасних умовах. Дистанційна освіта як сучасна система навчання у ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що таке закономірність? Які закономірності педагогічного процесу Ви вважаєте визначальними?

2. Що таке принципи педагогічного процесу? На які принципи спирається цілісність педагогічного процесу?

3. Що таке педагогічна технологія? Чим педагогічна технологія відрізняється від навчальної технології?

4. Надайте характеристику основним методологічним вимогам педагогічних технологій?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Надайте визначення «педагогічного» та «навчально-виховного процесу».

2. Чи можна вважати педагогічний процес системою?

3. Що або Хто може вважатися суб'єктами та об'єктами педагогічного процесу? Наведіть приклади.

4. Які зв'язки встановлюються між суб'єктами та об'єктами педагогічного процесу?

5. Які існують суперечності педагогічного процесу?

6. Означте етапи вирішення педагогічних проблем?

IV. Самостійна робота

1. Опрацювати «Положення про організацію навчального процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та з'ясувати особливості впровадження системного підходу в контексті організації навчальної діяльності.

2. Ознайомитися з Наказами Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», «Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах».

3. Підготувати реферат на тему: «Дистанційна освіта як сучасна система навчання у ЗВО».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. ОСВІТА ЯК СИСТЕМА

I. Питання для обговорення.

Визначення освіти як системи. Основні елементи системи освіти. Засоби конструювання змісту освіти. Засоби здобування освіти у світовій і українській практиці. Основні умови реалізації функцій освіти.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Шляхи удосконалення освіти.
2. Соціальні функції та соціальні принципи освіти.
3. Ознаки сучасної освіти.
4. Структура сучасної вищої освіти України.
5. Ступені освіти.
6. Системний підхід у розбудові системи освіти.
7. Актуальність системного підходу до якості вищої освіти.
8. Охарактеризуйте освіту як систему за допомогою універсальних характеристик.
9. Що таке освітнє середовище?
10. У чому сутність концепції системно-діяльнісного підходу?
11. Назвіть основні елементи системи освіти.
12. Назвіть критерії освіченості.
13. Які засоби конструювання змісту освіти Ви вважаєте необхідними?
14. Чим вимірюється якість вищої освіти?

III. Пошукові та творчі завдання

1. Виписати із словників та підручників різні визначення поняття «освіта».
2. Розробити структуру та схематично показати елементи системи освіти.
3. Розробити критерії якості вищої освіти.
4. Схематично показати типи освіти.

IV. Самостійна робота

Підготувати реферат на одну із вибраних тем:

1. Шляхи здобування освіти в передових країнах Європи.
2. Ознаки сучасної вищої освіти.
3. Закон України «Про вищу освіту» як макро та мікросистема.

4. Сучасна система вищої освіти в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Березюк О. С. Системний підхід до формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців у сучасному освітньому просторі. *Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: монографія*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 193-209.

2. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень. *Навчальний посібник*. Рівне : НУВГП, 2010. 176 с.

3. Малафійк І. В. Системний підхід у теорії і практиці навчання. Рівне: РДГУ, 2014. 437 с.

4. Мосіяшенко В. Українська етнопедагогіка: *навч.посібник*. Суми: Університетська книга, 2005. 176 с.

5. Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454 «Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні». *Електронний ресурс*. URL: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. No266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galujej-znan-i-spetsialnostej>.

8. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від від 26 грудня 2015 р. No848-VIII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnicnu-dijalnist>.

9. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

10. Про освіту: *Закон України від 5.09.2017р*. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120с.

11. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти : постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. No244. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 108. 18 червня.

12. Раковський Х. В. Системний підхід до дослідження інтеграційних процесів у вищій школі. URL: <http://elibrary.miu.by/journals!/item.iot/issue.15/article.1.html>.

13. Салига Н. Формування методичної культури майбутніх викладачів закладів вищої освіти на етапі професійної підготовки. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 23. С. 116-121.

14. Салига Н.М. Системний підхід у вищій школі: *навчально-методичний посібник до курсу* / авт.-упоряд. Н. М. Салига. Івано-Франківськ, 2016. 76 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2182.pdf>

15. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації. *Аналітичне дослідження* / В. В. Олійник, Л. І. Даниленко та ін. Полтава: ЗКПБ, 2003. 340 с.

16. Системний підхід у вищій школі: *навч. посіб.* / автори-упоряд. Кочубей Т. Д., Іващенко К. В. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 131 с.

17. Системний підхід у вищій школі: *навчально-методичний посібник до курсу* / авт.-упоряд. Н. М. Салига. Івано-Франківськ, 2016. 76 с.

18. Фоменко Н. А. Педагогіка вищої школи: методологія, стандартизація освіти. *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015. 216 с.

19. Шабанова Ю. О. Системний підхід у вищій школі: *підруч. для студ. магістратури*. М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. Донецьк: НГУ, 2014. 120 с.

Додаткова

1. Салига Н. М. Особливості системного підходу до організації навчально-виховного процесу у вищій школі. *ZBIÓR ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH PEDAGOGIKA. OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE, ROZWÓJ, PROPOZYCJE*. Warszawa (PL) 29.09.2016 - 30.09.2016. С. 30-34. URL: konferencja.com.ua/files/file/scientific_conference_57/57-3%20WARSZAWA%2031.09.2016.pdf

2. Максимов О. Системний підхід до вивчення дисциплін вищої школи. *Рідна школа*. 2016. № 1. С. 17-19.

3. Дибкова Л. М. Системний підхід при проведенні оцінювання результатів навчальної діяльності студентів ВНЗ. *Педагогічні науки*. 2014. Випуск 122. С. 34-42.

4. Дубасенюк О. А. Розвиток системних досліджень у науковому знанні: історія, досвід, перспективи. *Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: монографія*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 12-28.

5. Княжева І. А. Системно-діяльнісний підхід до організації навчального процесу в умовах модернізації вищої освіти. *Наука і освіта*. 2015. № 7/8. С. 25-27.

6. Вінтюк Ю. В. Системний підхід до формування професійної компетентності майбутніх психологів. *Молодий вчений*. № 5 (45) травень, 2017. С. 296-301.

7. Білоус О. С. Системний підхід у формуванні творчої активності майбутнього педагога. *Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». *Педагогічні науки*. 2015. № 1(9). С. 227-232.

4.9. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Другий (магістерський)		
Теоретичний змістовий модуль	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки:	
Практичний змістовий модуль		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
Підсумкова форма контролю: залік			

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: забезпечення готовності до формування професійної компетентності майбутніх фахівців у процесі підготовки у ЗВО.

У процесі вивчення курсу студенти повинні

знати:

- закономірності і принципи спілкування, педагогічної комунікації, способи управління індивідумом і групою та вміння використовувати їх у своїй професійно-педагогічній та науковій діяльності;

- типові способи професійної комунікації, типові причини виникнення конфліктних ситуацій;

- основні засоби професійно-педагогічної комунікації, їх різновиди, способи та умови використання;

уміти:

- використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

- формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

- вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

- організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

- створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА 1. ВИТОКИ ТА ОСНОВНІ КОНЦЕПТИ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Етапи становлення компетентісного підходу у вищій освіті. Реалізація компетентісного підходу в рамках Болонського процесу. Концептуальні засади реформування системи вищої освіти за міжнародними стандартами через запровадження компетентісного підходу. Реформування вищої освіти через запровадження положень Національної рамки кваліфікацій. Загальні, базові і спеціальні фахові компетентності викладача вищої школи.

ТЕМА 2. ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Сутність і зміст педагогічної компетентності викладача ЗВО. Предметна компетентність викладача. Дидактична компетентність викладача. Методична компетентність викладача. Особливості педагогічної діяльності викладача ЗВО.

ТЕМА 3. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Сутність і зміст комунікативної компетентності викладача ЗВО. Структура комунікативної компетентності викладача ЗВО. Шляхи розвитку комунікативної компетентності викладача ЗВО.

ТЕМА 4. УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Сутність і зміст управлінської компетентності викладача ЗВО. Структура управлінської компетентності викладача ЗВО. Шляхи формування управлінської компетентності викладача ЗВО.

ТЕМА 5. РЕФЛЕКСИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Сутність і зміст рефлексивної компетентності викладача ЗВО. Структура рефлексивної компетентності викладача ЗВО. Шляхи розвитку комунікативної компетентності викладача ЗВО.

ТЕМА 6. ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Сутність дослідницької компетентності викладача ЗВО. Структура дослідницької компетентності викладача ЗВО. ІКТ-компетентність у структурі дослідницької компетентності. Особливості дослідницької діяльності викладача ЗВО.

ТЕМА 7. ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Сутність інформаційної компетентності викладача ЗВО. Структура інформаційної компетентності викладача ЗВО. Особливості інформаційної діяльності викладача ЗВО.

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ВИМОГИ, ЗМІСТ І СПЕЦИФІКА ПРОЯВУ В НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

I. Питання для обговорення

Поняттєво-категорійний апарат проблеми. Етапи становлення компетентнісного підходу у вищій освіті. Рівні готовності випускника щодо виконання функціональних обов'язків. Обмеження і недоліки компетентнісного підходу в освіті.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Поясніть значення таких понять: «компетенція», «компетентність», «компетентнісний підхід».

2. Назвіть етапи становлення компетентнісного підходу у вищій освіті.

3. Проаналізуйте рівні готовності випускника щодо виконання функціональних обов'язків.

4. Яким, на Вашу думку, є професійно компетентний викладач?

5. У чому проявляється професійно-етичний аспект педагогічної компетентності?

6. Які недоліки компетентнісного підходу можна відслідкувати в освіті? Обґрунтуйте.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Укладіть таблицю «Компетенції в матриці національних рамок кваліфікацій у вищій освіті».

2. Підготуйте та проведіть бесіду про найбільш поширені проблеми реалізації компетентнісного підходу в освіті.

IV. Самостійна робота

1. Проаналізувати вимоги компетентнісного підходу в системі вищої освіти.

2. Підготувати 10 тестових завдань на тему: «Професійна компетентність випускника ЗВО як інтегрований результат його функціонування».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. ЗАГАЛЬНІ, БАЗОВІ І СПЕЦІАЛЬНІ ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

I. Питання для обговорення

Сутність понять «компетентність», «загальні компетентності», «базові компетентності», «спеціальні компетентності». Шляхи дослідження загальних, базових, спеціальних компетентностей. Критерії та рівні загальних, базових, спеціальних компетентностей. Становлення загальних, базових, спеціальних, компетентностей. Визначення базових компетентностей викладача. Визначення спеціальних компетентностей викладача.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

2. Окресліть визначення основних термінів і понять: «компетентність», «загальні компетентності», «базові компетентності», «спеціальні компетентності».

III. Пошукові та творчі завдання

1. Виберіть афоризм, у якому найповніше розкрито сутність цієї теми та поясніть чому або запропонуйте підібраний вами афоризм з даної теми:

«Треба самому багато знати, щоб навчати інших» (В.Короленко).

«Навчання без міркування – даремне, міркування без навчання – небезпечне» (Конфуцій).

«Усюди цінність школи дорівнює цінності її вчителя» (А.Дістервег).

«Учень – це не посудина, яку потрібно наповнити, а факел, який треба запалити» (К.Ушинський).

«Мистецтво навчання є мистецтво пробуджувати в юних душах допитливість і потім задовольняти її» (А.Франс).

«Мислить той, кому ставлять розумні запитання (Народна творчість).

IV. Самостійна робота

1. Методи дослідження загальних компетентностей викладача вищої школи.
2. Методи визначення критеріїв, показників, рівнів загальних компетентностей викладача вищої школи.
3. Обґрунтуйте важливість світоглядної компетентності викладача вищої школи.
4. Методи дослідження базових фахових компетентностей викладача.
5. Методи дослідження спеціальних фахових компетентностей викладача
6. Шляхи визначення критеріїв і рівнів базових компетентностей викладача.
7. Шляхи визначення критеріїв і рівнів спеціальних компетентностей викладача.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

I. Питання для обговорення

Кваліфікація науково-педагогічних працівників. Вимоги до вченого звання «доцент». Вимоги до вченого звання «професор». Ліцензійні вимоги до науково-педагогічних працівників щодо здійснення освітньої діяльності (п.38 Ліцензійних умов). Освітні програми (освітньо-професійні, освітньо-наукові). Навчальні плани та програми. Силабуси.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окресліть вимоги до вчених звань «доцент», «професор».
2. Проаналізуйте професійну активність науково-педагогічних працівників щодо здійснення освітньої діяльності відповідно до п.38 Ліцензійних умов.
3. Назвіть вимоги до укладання освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм.
4. Означте вимоги до укладання силабусу.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Практичне завдання: групу поділити на чотири підгрупи. Запропонуйте кваліфікаційні вимоги до науково-педагогічних працівників ЗВО з урахуванням зарубіжного досвіду (у вигляді

презентації).

2. Виберіть афоризм, у якому найповніше розкрито сутність цієї теми та поясніть чому або запропонуйте підібраний вами афоризм з даної теми:

Ми знаходимо в житті лише те, що самі вкладаємо в нього (Ральф Уолдо Емерсон).

Не бійтеся життя. Повірте, що життя варте того, щоб його прожити, - і ваша віра допоможе вам втілити це твердження в реальність (Вільям Джемс).

У цьому світі можливо майже все, але тільки не все одночасно. Прагнучи до одного, доведеться відмовитися від іншого (Дмитро Леонтьєв).

Хто хоче зрушити світ, нехай зрушить себе! (Сократ).

Найбільший банкрут у цьому світі людина, котра втратила свій життєвий ентузіазм (Метью Арнолд).

У кожної людини є бажання, які вона не повідомляє іншим, і бажання, в яких вона не зізнається навіть собі самому (Зигмунд Фрейд).

Чим бездоганніша людина зовні, тим більше демонів у неї всередині. (Зигмунд Фрейд).

IV. Самостійна робота

1. Запишіть визначення основних термінів і понять: «кваліфікація», «ліцензія», «ліцензійні умови», «силабус».

2. Дайте відповіді на запитання:

3.2. Відповідно до Закону «Про освіту» система освіти - це...

3.3. Що таке формальна освіта?

3.4. Що таке неформальна освіта?

3.5. Що таке інформальна освіта?

3.6. Назвати інституційні форми освіти.

3.7. Назвати індивідуальні форми освіти.

3.8. Дати визначення понять: «дистанційна форма освіти», «мережева форма освіти», «екстернатна форма здобуття освіти (екстернат)», «сімейна (домашня) форма здобуття освіти», «педагогічний патронаж».

3.9. Що таке академічна свобода?

3.10. Якому рівню Національної рамки кваліфікацій відповідає базова середня освіта?

3.11. Якому рівню Національної рамки кваліфікацій відповідає

профільна середня освіта?

3.12. Хто забезпечує Державний нагляд (контроль) у сфері освіти?

4. Нормативно-правове підґрунтя освітньої діяльності викладача ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4-5

Тема. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗВО

I. Питання для обговорення

Педагогічна компетентність викладача ЗВО. Комунікативна компетентність викладача ЗВО. Управлінська компетентність викладача ЗВО. Рефлексивна компетентність викладача ЗВО. Дослідницька компетентність викладача ЗВО. Проективна компетентність викладача ЗВО. Соціальна компетентність викладача ЗВО. Конфліктологічна компетентність викладача ЗВО. Аутопсихологічна компетентність викладача ЗВО. Іншомовна компетентність викладача ЗВО. Фасилітаційна компетентність викладача ЗВО. Інформаційна компетентність викладача ЗВО.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Окресліть сутність і зміст педагогічної компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

2. Окресліть сутність і зміст комунікативної компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

3. Проаналізуйте компоненти комунікативної компетентності.

4. Назвіть елементи внутрішньої та зовнішньої техніки викладача ЗВО.

5. Окресліть сутність і зміст управлінської компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

6. Окресліть сутність і зміст понять «рефлексія» і «рефлексивна компетентність» викладача ЗВО.

7. Опишіть структуру рефлексивної компетентності викладача ЗВО.

8. Окресліть сутність і зміст дослідницької компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

9. Проаналізуйте напрями, функції і види педагогічної діагностики як інструменту дослідницької діяльності викладача ЗВО.

10. Назвіть методи дослідницької діяльності.

11. Окресліть сутність і зміст проєктивної компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

12. Окресліть сутність і зміст конфліктологічної компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

13. Окресліть сутність і зміст аутопсихологічної компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

14. Окресліть сутність і зміст фасилітаційної компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

15. Окресліть сутність і зміст інформаційної компетентності викладача ЗВО та опишіть її структуру.

16. Проаналізуйте критичне мислення як складову інформаційної компетентності викладача ЗВО.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати блок-схему «Взаємозв'язок управлінської компетентності та управлінської культури викладача».

2. Розробити модель «Формування педагогічної (управлінської, комунікативної, рефлексивної, дослідницької, проєктивної, соціальної, конфліктологічної, аутопсихологічної, іншомовної, фасилітаційної, інформаційної) компетентності засобами інтерактивних технологій як ключовий фактор у професійному становленні майбутнього фахівця закладу вищої освіти».

IV. Самостійна робота

1. Підготуйте теоретичні питання з презентацією на теми:

Становлення педагогічної (управлінської, комунікативної, рефлексивної, дослідницької, проєктивної, соціальної, конфліктологічної, аутопсихологічної, іншомовної, фасилітаційної, інформаційної) компетентності викладача вищої школи на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6-7-8

Тема. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЩОДО ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
(педагогічна конференція)

I. Питання для обговорення

1. Підготувати доповідь (з презентацією) на тему:

Формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників у різних країнах світу (на вибір студента).

II. Запитання і завдання для самоконтролю.

1. Назвіть особливості формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників у різних країнах світу.
2. Назвіть шляхи реалізації професійної компетентності науково-педагогічних працівників у різних країнах світу.
3. Укладіть блок-схему моделі професійної компетентності науково-педагогічних працівників у різних країнах світу.

III. Пошукові та творчі завдання

1. Підготувати портфоліо з проблеми формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників у різних країнах світу (на вибір студента).

IV. Самостійна робота

1. Підготувати наукову статтю на тему:

«Формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників у різних країнах світу» (на вибір студента).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Варецька О. В. Розвиток соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти : монографія. Запоріжжя: Кругозір, 2015. 532 с.

2. Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика (за результатами дослідження в Київському університеті імені Бориса Грінченка) / Хоружа Л., Братко М., Котенко О., Мельниченко О., Прошкін В.; [за наук. ред. д-ра пед. наук, професора Л. Хоружої]. Київ : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 92 с.

3. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / укладачі: Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Ільницький Д. О., Кулага І. В., Турчанінова В. Є. Київ, 2016. 70 с.

4. Мальчикова Д. С., Карташова І. І. Методика викладання фахових природничих дисциплін у закладі вищої освіти. Херсон, 2019. 100 с.

5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2017 р. № 1648). URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/proekty%20standartiv%20vishcha%20osvita/1648.pdf>.

6. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи Київ: К.І.С., 2004. 112 с.

7. Про вищу освіту: Закон України від 2014 р. Редакція від 25.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

8. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: *навч. посіб.* / за ред. І. Л. Холковської. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. 144 с.

Додаткова

1. Александрова Н. Взаємоз'язок управлінської компетентності та управлінської культури викладача. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 5 (Ч. 1). С. 123–143.

2. Бургун І. В. Конструктивістський підхід до визначення компетентності особистості. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: збірник наукових праць*. 2011. № 1(4). С. 195-205.

3. Внукова Н., Пивоваров В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з вищою освітою. URL: https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Vnuкова_Pyvovarov.pdf

4. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 2. С. 51-61.

5. Сльникова Г.В. Компетентнісний підхід до моделювання професійної діяльності керівника ВНЗ. *Теорія і методика управління освітою*. 2010. № 4. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/4/10elneel.pdf>.

6. Єрмаков І., Софій Н. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: *наук.-метод. зб.* Запоріжжя: Центріон, 2005. 640 с.

7. Заредінова Е. Р., Зіядінова Р. І. Поняття «компетенція» і «компетентність» у контексті компетентнісного підходу в освіті *Педагогічний дискурс: збірник наукових праць*. Хмельницький: ХГПА, 2013. Випуск 14. С. 18–185.

8. Капустін С. В. Модернізація освіти в контексті реалізації компетентнісного підходу до формування цілісного світогляду молоді *Науковий вісник*. Харків: ХНПУ, 2017. Вип. 49. С. 57–68.

9. Клак І. Є. Теоретичні засади компетентнісного підходу в системі вищої професійної освіти. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/download/vs124/10.pdf>

10. Лісова С. В. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: *монографія* / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 34–53

11. Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу в вищій школі та проблеми її реалізації в Україні. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 2 (63). С. 13–25.

12. Панфілов Ю., Фурманець Б. Компетентнісний підхід в освіті: досвід, проблеми, перспективи. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2017. № 3. С. 55–67.

13. Савченко О. Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. С. 34–52.

14. Степко М.Ф. Компетентнісний підхід до організації підготовки фахівців, його розуміння і проблеми використання у вищій школі України. *Педагогіка і психологія: вісник АПН України*. 2009. № 2. С. 44–50.

15. Стинська В. В., Заяць Л. М., Ящишин З. М., Барила Н. І. Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти. *Матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу»*. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020. С. 157–159.

16. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 315–319.

17. Стинська В., Карпенко О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Людинознавчі студії*. Серія «Педагогіка». 2021. № 12 (44). С. 172–177.

18. Стинська В., Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 22. С. 145–150.

19. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115–118.

20.Стинська В., Ящишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139-142.

21.Сухарніков Ю. В. Сутнісні розбіжності «діяльнісного» і «компетентнісного» підходів до стандартизації освіти України у контексті Болонських рекомендацій. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 2. С.32–42.

22.Фурдуй С. Компетентнісний підхід у вищій школі в Україні: розробка та впровадження ідей при підготовці фахівців соціономічної сфери. *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 485-489.

23.Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя: URL: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

24.Хоружа Л. Л. Компетентнісний підхід в освіті: ретроспективний погляд на розвиток ідеї. Педагогічна освіта : теорія і практика : *збірник наукових праць*. Київ: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. № 7. С. 13-19.

25.Хударковський К.І. Компетентнісний підхід як основа стратегії управління якістю освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2007. № 16. С. 44-50.

26.Шаров С. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник МНУ імені Сухомлинського*. 2018. № 4. С. 194-199.

27.Шевцова О. М. Розвиток аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери засобами акмеологічних технологій. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 114-119.

28.Шостаківська Н. Формування управлінської компетентності засобами інтерактивних технологій як ключовий фактор у професійному становленні майбутнього фахівця закладу вищої освіти. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України*. 2019. № 3 (18). С. 357-370.

29.Ягупов В., Свистун В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6871/Yagupov_Svy%60stun_KOMPETENTNISNY%60J_PIDXID.pdf?sequence=3&isAllowed=У.

